

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

DI DÎROKA ME YA NÊZÎK DE
BÛYEREKE GIRÎNG:

KUŞTINA Seîd ELÇÎ û Dr. ŞIVAN

Seîd VEROJ

Bîr

Seîd VEROJ

*DI DÎROKA ME YA NÊZÎK DE
BÛYEREKE GIRÎNG: BÛYERA KUŞTINA*

Seîd ELÇÎ û Dr. ŞIVAN

Weşanên **BÎR**: 1

Belge, Lêkolîn û Lêgerîn: 1/1

Seîd VEROJ

**DI DÎROKA ME YA NÊZÎK DE
BÛYEREKE GIRÎNG : BÛYERA KUŞTINA**

Seîd ELÇÎ û Dr. ŞIVAN

Berg: BÎR

Çapa yekemîn: Tîrmeh 2005-Dîyarbakir

Çapxane/Matbaa:

Barış Matbaa Mücellit
Davutpaşa cad. Güven Sanayi Sitesi
C. Blok No: 274, 275, 276
Tel:(0212) 6748528-29

*Ev pirtûk bê destûra weşanên BÎR
Naye kopîkirin û çapkirin*

BÎR Reklamcılık -Yayın

Înünü cadesi Magül İş Merkezi No: 49
Dağkapı/Diyarbakır
Tel: (0412) 2287808

ISBN: 975-00195-0-4

e-mail: kovarabir@yahoo.com

Naverok-İçindekiler

Destpêk	5
Faiq Bucak (1919-5 Temmuz 1966)	11
Seîd ELÇÎ (1925-1ê Hezîrana 1971).....	15
Dr. Şivan (Said KIRMIZITOPRAK) (1935-26ê Sermawêza 1971)	19
ŞAKİR EPÖZDEMİR: Di Dîroka Me Ya Nêzîk da Bûyereke Girîng : Bûyera Kuştina Seîd Elçî û Dr. Şivan	45
Şakir EPÖZDEMİR: Yakın Tarihimizde Said Elçi ve Doktor Şivan Olayı (Önceki yazının Türkçesi).....	
Derwêşê SADO: Yakın Tarihimizde Said Elçi ve Dr. Şivan Olayı	67
Serafettin ELÇÎ: Dr. Şivan ve Said Elçi Olayı	77
Hemdî Ebdulmecîd: Di Derbarê Bûyere Kuştina Seîd ELÇÎ û Hevalê wî da (15. 08. 2002/ Dîyarbekir)	85
Remezanê Îsa: Seîd ELÇÎ Êwil Car di Sala 1970ê de li Gundê Bêzehê Hate Nik Me(30.12.2004)	89
Partî Demokratî Kurdistan-Qiyada Mûweqet: Ronîkirina Li Ser Mesela Şehîdkirina Rehmetî Seîd Elçî û Kuştina Rehmetî Dr. Şivan	91
CUDÎ (Ömer ÖZSÖKMENLER): Said ELÇÎ'nin Öldürülme Olayı	95
İbrahîm GÜÇLÜ: Trajediyeke Dîrokî: Bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan	99

Beşê Duyemîn: Nivîsarên di Derbarê Dosya Bûyera Kûştina Her du Seîdan de	127
Ahmet Kaymak: Kim Katil Kim Maktûl?	128
Hasan Cûnî: ABD - İran - Türkiye ve Barzani'nin 1970 'Komünistlerle Mücadele Antlaşması' Ve Dr. Şıvan, Süleyman Münî Ve Arkadaşlarının Katledilişi	132
Derwêşê SADO : Zorunlu Bir Açıklama (<i>DR. Şıvan Olayını, Dr. Şıvan Yaratmıştır.</i>)	139
Fotograf	151

DESTPEK

Bûyere kuştina Seîd ELÇÎ û Dr. Şivan, ji aliyê muhatabên xwe ve heta îro bi awakî zelal nehatiye aşkerakirin û ronîkirin, her dem bûye mijara(babeta) nixirandinên subjektîv. Rêxistin û kesên ku ji her du aliyan rasterast di nav bûyerê de cî girtine û ji aliyê xwe ve bûne şahidê zindî yê qismekî vê bûyerê, heta îro di derbarê vê bûyera trajîk de daxuyanîyên rast û durist nedane xelkê kurd. Ev helwest, bi hinek sedemên ne di cî de û problemên şexsî naye îzahkirin. Di encam de têkiliyên dîrokî yê civakî-netewî hene, ne bûyereke şexsî ye. Di nav vê pêvajoya dîrokî de umrê şexsî û mirovan kurt e, lê yê civak û mîletan dirêj e. Ji ber vê yekê ragehandina encama ceribandinên dîrokî-civakî bo neslên (qirnên) nûhatî, wezîfeyeke me ya civakî û netewwî ye.

Divê baş bête zanîn, ku di dîroka mîlet û civakan de, kiryar û mesûlên bûyeran yan jî subjektên bûyeran, berpirsyar in ku di nav pêvajoyeke dîyarkirî de li ser bûyeran agadariyên rast bidin xelkê xwe. Ev yek ji du aliyan ve girîng e: yekemîn, daxuyanî û agadariya rast dê pêşiya polemîk û şiroveyên nerast bigre; ya duyemîn jî, ew mirov û civakên ku ji pratîka xwe ders dernexînin û bîra dîrokî bi wan re peyda nebe, di nav pêvajoya dîrokê de dubarebûna bûyerên bi ser wan ve hatî, dibe mîsoger.

Du çavkaniyên bidestxistina agahdariyên rast hene: yekemîn, agahdariyên kiryarên bûyeran; yê duyemîn jî, agahdarî û zanînen encama lêkolîn û lêgerînên li ser bûyeran e. Bêguman her kesê ku bi armanca derxistin û têgeyîştina rastiye, li ser bûyerên dîrokî û civakî lêkolîn û lêgerîn bikin, pêwîst nîn e ku bi xwe di nav wan bûyeran de cî girtibin. Lêbelê gotinên kiryar û şahidên bûyeran, ku hebe derxistina belgeyên derbarê bûyerê di radeya yekemîn de girîng in. Di nixirandina bûyeran de rêbaza rexnekarî bîngeh e, lêbelê tenê bi serê xwe ne bes e. Divê em di nav çarçova pevgirêdaniya dîyalektîkî de li ser bûyeran hûr bibin û bigehin çavkaniya wan.

Di vê çarçovê de li ser ronîkirin û zelalkirina bûyera kuştina Seîd ELÇÎ û Dr. Şivan, rêbaza vê xebatê ev e, ku em daxuyanî û

agahdariyên kesên mesul ên di radeya yekemîn de û belgeyên di derbarê bûyerê de bigehînin rayagiştî, ku ew bi xwe şirove bikin, bi gotinên û faraziyeyên şerletanên siyasê ve girêdayî nemînin.

Di dîroka her miletekî de hinek bûyer hene ku pêkhatina wan dibe destpêka qonaxek nû û di paşerojê de jî, ji bûyerên pirr girîng re rê vedikin an jî dibin sedemê peydabûna wan. Di vê çarçovê de, bûyera kuştina Seîd ELÇÎ û Dr. Şivan, di dîroka siyasî ya nêzîk a Kurdistanê de du encamên girîng derxistine holê: Yekemîn ev e, ku bûye sedemê merheleyeka nû, ku piştî bêdengiya 30-35 salan, du rêxistinên nûzayî yên tevgera kurd û çalakîya kadroyên wan û berdewamiya xebata wan rawestandiye. Yê duyemîn jî, bûye sedemê pêvajoyeke nû, ku di tevgera kurdî de riya fehma siyaseta xweperest, komplocîtî û dijarî(tundrewî) vekiriye.

Dema ku dijarîya siyasî(tundrewîya siyasî) wek rêbaz û prensîbeke rêxistinî bête dîtin û qebûlkin, ev rêbaz, kuştin û tunekirina mihalefeta navrêxistinî û derveyî meşrû dike. Di tevgera Kurdistanê bakur de ji destpêka 1900î bigre hate wê gavê, di nav rêxistinên kurdî de ev rêbaz nehatiye bikaranîn qasê ez dizanim. Bûyera kuştina Seîd ELÇÎ û Dr. Şivan, di nav çanda siyasî ya kurdî de riya vê fehme vekiriye. Di nav rêxistinên kurd de û bi taybetî jî di nav PKKê de, îro jî, kuştin û înfazkirina bi sedan şoreşgerên netewî yên kurd, encama vê têgeyîştina siyasî ye. Bêguman ev têgeyîştina siyasî ya xelet, bi kurdan dest pê nekiriye û ne îcada wan e. Dema ku di vê çarçovê de em li pratîka Rusyayê binihêrin; Stalîn, ji bo ku bi tevayî desthelatdariyê bidest bixîne, hemû endamên polît büroya Lenîn û bi sedhezaran şoreşgerên rusî bi ajaniya împeryalizmê suçdar dike û wan dîkuje. Heman tişt li Çînê û gelk ciyên din jî pêk hatiye.

Bûyera Kuştina Seîd ELÇÎ û Dr. Şivan jî, ji alîgir û hevalbendên her du grûban bêtir, di nav siyaseta kurd de pêşîya rê û rêbazeke nû vekir; ku grûbên cûda yan jî di nav heman grûbê de fikrên cîyawaz û têkiliyên bi mihalefetê re, bi rê û rêbaza tundrewî bête çareserkin. Vê jî di nav rêxistinê de tunekirin an kuştina reqîban peyda kiriye, bikaranîna rêbaza demokrati ji holê rakiriye. Ev jî, bûye yek ji sedemê peydabûna fehma siyaseta komplocîtîyê di nav siyaseta û rêxistinên kurdî de.

Heta ku em xwe ji fehma siyaseta komplocîtî û xweperest xelas

nekin, mimkun e ku bûyerên wisa her bi serê me de werin û têne jî. Ji ber vê yekê, da ku bûyerên wisa dubare nebin û berdewam nekin, divê perdeya li ser wan rabe ku ji aliyê civakê ve rast bêne têgehiştin. Di vê çarçovê de, lêkolîn û lêgerîna li ser bûyera her du Seîdan û derxistina rastiya wê wezîfeya her kurdekî ye û heta wezîfeyeke derengmayî ye. Ji ber vê yekê, munaqeşe û ronîkirina bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan, her çi qas dereng ketibe jî, li gor me hewldaneke pozîtîv û pêwîst e. Têvger û kadroyên netewî, bi ronîkirin û ders jê wergirtina bûyerên dîrokî û rojane dikarin pêş bikevin.

Rêbaza lêkolîna me ya li ser vê bûyera trajedîk ev e, ku em lênêrîn û têgehiştina şahidên vê bûyerê dîyar bikin, ne ku her tişt bi aşkerekirina aliyê wî yê edlî(dadî) ve girêbidin. Ez nabêjim aşkerekirina aliyê wî yê edlî ne girîng e. Digel vê, aliyê herî girîng ê bûyerê, têgeyîştin û dîyarkirina fehm û lênêrîna di mejîyê Dr. Şivan û hevalên wî de ye, ji ber çi sedeman dibe bila bibe, têgehiştina Dr. Şivan bûye teşwîqkarê bingeîn ê vê bûyerê.

Ji bo vê yekê, me ji kesên di radeya yekemîn de girêdayîyê bûyerê xwestiye ku ji dûrî şiroveyên xwe yên subjektîv, rastiya bûyerê çi ye, wê bo me binin ziman. Mimkun e ku ji herdu aliyên jî, tu kesek bi serê xwe tevayîya bûyerê nizanibe, lêbelê ku her kes ji aliyê xwe ve wêneyê pê dizane dîyar bike, dê bi giştî tablo jî dîyar bibe. Derxistin û zelalkirina rastiya bûyerê, ji bo hemû aliyên berpirsariyeke dîrokî û netewî ye.

Bi tevî ku di ser bûyerê re 34 sal derbas bûye, hîn jî hemû kes û aliyên bi bûyerê ve girêdayî, naxwazin bipeyvin û agahdarî û belgeyên ber destê xwe bi me re parve nakin. Bi taybetî ji aliyê Dr. Şivan de gotin û dîtînen Soro(Nazmî Balkaş), Zendo (Abdulkerim Ceylan) û Kurdo(Ömer Çetîn) pirr girîng in. Heman demê agahdariyên Feqî Huseyn jî girîng in. Mixabin vê gavê ji van şahid û unsûrên bûyerê Soro, Zendo û Feqî Huseyn çûne ser heqîya xwe. Ji aliyê Dr. Şivan ve tenê Kurdo li jîyanê ye. Dema ku me di kovara WARê de dosyaya bûyera kuştina Seîd ELÇÎ û Dr. Şivan amade kir, Soro û Feqî Huseyn li jîyanê bûn. Di serî de ez bi xwe û gelek heval û dostên din ji wan (Omer Çetîn jî di nav de) xwestin ku agahdariyên xwe yên derbarê vê bûyerê binivîsin, lê hezar mixabin wan deng ji xwe derneanî. Omer Çetîn, pêşiyê ji min re got

ku "Derwêşê Sado binivîsîne û ez nivîsa wî bixwînim, ez jî dinivîsînim." Bi tevî ku nivîsa Derwêşê Sado gehiştê ber destê Omer Çetîn, dîsa wî deng ji xwe derneanî. Di hevdîtina me ya dawî de tiştê ku ji me ra got ev bû: "Heta nûha di derbarê vê bûyerê de deng ji hevalên min ên li Awrupayê derneketiye, ez naxwazim tenê bi serê xwe binivîsînim". Her weha Soro û Feqî Huseyn jî nenivîsandin, ta ku çûn rehma xwedê. Eger di ber destê zarokên wan de li ser vê bûyerê tiştên nivîsandî hebin, ez hêvî dikim ku rayagiştî ya kurd agadar bikin û wan belge û nivîsan bidine çapkirinê.

Ez bawer dikim ku belge û daxuyanîyên di nav vê pirtûkê de, kêm-zêde dê gelek aliyên vê bûyerê bo me ronî bikin. Derbarê sedem û encama vê bûyerê de, ew pirsra ku Şakir Epozdemîr li xwe dike, bi rastî pirsra gelek mirovan e û pirsra her kurdekî ye, ku Kek Şakir dibêje: "*Gelo çewa Dr. Şivan vê xetayê kir, bi çi eqilê û ji bo çi?*". Bi ihtimaleke mezin dema îfadegirtinê jî ev pirs jê hatiye pirsîn û Dr. Şivan di îfadeya xwe de weha bersiva wê dide:

Parta me li gora sîstema merkezî dixebite (Md. 4 nîzamnâme ya navxwe PDK-T). Li gora Md. 14 benda f jî, karbidestên partî dikarin cezaya xiyaneî bidin û tenfîz bikin.

Piştî mehkemekirina Seîd Elgî û Mihemedê Begê, karbidestên parta me, li ser delîl û îtirafên herduyan bawerî anî ku ev her du mirov xayinê miletê kurd û Şorîşa Kurdistanê ne û digel Emna Tîrkan ji bona pûşkirin û kuştina me xebatê dikin û ji bona hindê wezîfe ji wan re hatiye dayîn.

Li ser vê bawerî û qeneeta karbidestan, sikreterê tevayî Ferîdûn û sikreterê dudu Gavan bi hev re ji bona tenfîzkirina sûcê xiyaneî emir dane sê endamên partî û ev emir hat tenfîzkirin.

..... Û heqê me heye ku em wek şorişgerek hevalên we, dostên we û di bin xizmeta Şorîş de û li ser tayinkirina karbidestên Şorîş daxwaz dikin ku li vê xeletiya me biborin. Ji ber ku di manayê bingehîn û li beranberê Şorîş û PDK de çi sûcê me nîne. (Şervan Bûyûkkaya, İlk Anlatım).

Ev belge, yekemîn belge ye ku di derbarê bûyerê de rasterast gotin û lînêrîna Dr. Şivan û hevalên wî dîyar dike. Mîmkun e ku hinek kes li ser rastiya vê belgeya li jor, biguman bin. Ji ber vê, divê qeneeta rastiya li ser vê belgeyê dîyar be. Sîyasetmedar û lêkolîner Seîd Aydogmuş, ku digel çend kesên din yek ji tenzîmk-

er û lêkolînerê van belgeyan e û di derheqa vê de weha dibêje:

"Ez jî di nav de em grûbek sîyasetmedar û lêkolînerên kurd, bi destûr û alîkariya Şervan Bûyûkkaya li ser van belgeyan lêkolîn kir û wan bi nivîsên din ên Dr. Şivan û Soro re rûberê hev kirin. Li dawiyê bi îti-faq em gihîştin vê encamê ku ev belge aîdê sexsên navborî ne."

Em dîsan li bersiva hinek pirsan bigerin, gelo têgehîştina fehma sîyasî û rixistinî ya Dr. Şivan çi bû? Û çi qas tesîra wê têgehîştinê û çi qas tesîra rewşa sîyasî ya herêma û navnetwî ya wê gavê li ser pêkhatina vê bûyerê hebû? Yan jî her wekî ku hinek kes dibêjin "di çarçova şerê sar ê dijî kominîzmê de, operasyona kedîkirina sosyalîstên kurd bû"? Meriv dikare pirsên wisa gelek zêde bike. Dema ku ew belge û hevpeyvînên di nava vê pirtûkê de bêne xwendin, ez bawer dikim xwendavan bi xwe dê bersîva gelek pirsan bibîne. Li gor dîtina min, tiştê ku Dr. Şivan teşwîqê vê yekê kiriye, digel xusûsiyetên wî yên şexsî, têgehîştina wî ya sîyasî û rêxistinî ye. Ev têgehîştin; li ser bingeha fehma rêxistina navendî ya otorîter, xweperest û komplocitîyê çêbûye.

Ji bo bihêzkirina van xusûsiyetan gelek gotar û tetbîqên Dr. Şivan hene. Ş. Epozdemîr dibêje, dema ku em li hepisxanê bûn, Dr. Şivan di nav hevalên xwe de propagandeyê wisa belav dîke û dibêje

"PDKT, wê referans bide me û em ê derbazî Başûr bibin, li wir çî bigrin, kadroyên profesyonel perwerde bikin û partiya Seîd Elçî fesih bikin, partiyek nûh saz bikin û rîya micadeleyê di rêxistinek xweser a kurdî da bajon."

Li ser vê yekê, mînakeke din jî Seîd Aydogmuş weha tîne ziman: "Qasê ku ez dizanim, lêkolîner û nivîskarekî nasyar ji bo wezîfeyeke belîkirî dibe endamê partiyê, piştî ku bi taybetî li ser hinek babetên îdeolojîk û polîtîk cûdahiya lênêrîna xwe dîyar dîke û vê li dervayê partiyê jî tîne ziaman, bi rêbazeke balkêş tete teswiyekirin ku Şivan ji wî re dibêje: ji ber ku partî fesih bûye wezîfa we jî xelas bûye!" Wekî din jî em dikarin van mînanan zêdetir bikin, lê îcab nake, hunê di nav rûpelên vê xebatê de van mînanan bibînin.

Tetbîqên rêxistinî yê Şivan û encamê ku jê têne derxistin, bûne çavkaniya fehma komplocîtiya Şivan. Di vî çarçovê de, li ser xebata pratîk a rêxistinî ya Dr. Şivan, Îbrahîm Gûçlû weha dibêje:

"Dema ku xebata Dr. Şivan a wê demê bê lêkolîn û şirovekirin du-sê xalên girîng tên holê: 1. Dr. Şivan, ji bona ku qadroyan bikişîne nav xebata xwe, gelek qadroyên siyasî tehdît kirine û zor daye wan. 2. Dr. Şivan, gelek kesên li dijî hevûdu di xebat û rêxistina xwe de rêxistiye û gihandiye hev. Van kesan jî, ji hevûdu agahdar nekiriye. Ji bona wê jî, dema ku li hin ciyan ew rastiya derketiye holê, beşek kes ji berpersiyariyê bi awayekê jakobenî dûr xistiye û komîte fesih kiriye. 3. Dr. Şivan, gelek qadro, endam û berpirsiyarên Partiya Demokrat a Kurdistanê Tirkiyeyê, hevalên Seîd Elçî bi rê xistine, bi grûba xwe re hevgerêdana wan pêk aniye. Îzin daye, ku endametiya wan jî dualî dom bike."

Dema ku feraset û têgeyîştina te ya sîyasî û rêxistinî ev be, niyeta te çi qas baş dibe bila bibe, ji dervayê nîyeta te pêkhatina bûyerên wisa mîsoger e. Di encamê de, bûyerên wisa li ser civakê gelek tesîrên neyînî dikin. Ş. Epozdemîr, wê encama neyînî wisa tîne ziman "li gor dîtina min; *vê bûyerê, hem pêşiya her du Seîdan û partiyên wan xetimand, heman demê, terza tekoşîna netewî û demokratiya gelê me jî şaş kir.*"

Di encamê de dixwazim li ser hevpeyvîn û belgeyên di nav vê pirtûkê de çend gotinan bêjim: ew hevpeyvînen di nav rûpelên vê pirtûkê de, qismek ji wan, di kovara *Wârê* de hatibûn çapkirin û yê din heta nûha ne hatine çapkirin. Hevpeyvînen digel Mela Hemdî û Remezanê Îsa cara yekemîn e têne çapkirin.

Ewên ku keda wan di vê xebatê de heye, bi taybetî Roşan Lezgîn ku di vê germa havîna Diyarbekirê de ji bo redaktekirina vê pirtûkê gelek zehmet xwar û Lûtfî Baksî û Nacî Kutlay jî, ji bo bidestxistina hinek wêneyan zehmet dîtin, bo wan hemiyan gelek sipas dikim.

Faîq Bucak

(1919-5 Temmuz 1966)

Faîq BUCAK yek ji serokên tevgera netewî ya kurd e û her çî qas helbestên wî wekî pirtûkek nehatibin çapkirin jî, heman demê helbestvanekî wekî Tagor e, ku di helbestên (şûîrên) xwe de felsefa xwe dihone. Bêşik çavkaniya ev terzê helbestvaniya wî, bi giştî xwe dispêre çanda gelêrî ya kurd û bi taybetî jî aliyê wî yê folklorîk.

Di sala 1919 de li gundê Hadro ya Soregê ji dayik bûye. Perwerdeyiya sere-tayî li Soregê temam kiriye, ya nevendî û lîseyê jî, li Ruhayê dest pê kirîye û li

Dîyarbekir temam kiriye. Di sala 1939an de li Unîversîta Îstenbolê di Kulliyeya Hîqûqê de qeyd bû. Di salên xwendina xwe ya Îsten-

bolê de digel xalê xwe Mistefa Remzî Bucak, Yusiv Ezîzoxlu, Musa Anter ji bo xwendevanên kurd Nivîngeha Xwendevanên Dîclê dadimezrînin. Di dema xwendekariya xwe de li Îstenbolê pêşkêşîya sazkirina "Şevbihûrkên Rojhilat"ê dike û di van şahiyana de sergovendîyek navdar bû.

Faîq Bucak, di jîyana xwe ya civakî de pir çalak bû û ji ber helwêsta xwe ya li dijî neheqî û rêbaza têkoşîna wî, di nav hevalên xwe de bi navê Gandî hatibû navkirin. "Mînak, ku di Yurdê (Nivîngehê) de jilêt nedîta rihê xwe dirêj fikir, xwarin tunebûya rojî digirt, kitêba wî ya dersê tunebûya destnivîs digirt. Ev hemî tiştan ji xwe re nedikir xem, nedibû xemxurê şexsê xwe, lêbelê di jîyana xwe de ji bo bi mîlyonan însanên weha xemxur bû."

Piştî ku di sala 1946an de Kullyeya Hîqûqê xelas dike, demekê hakimî dike û di sala 1965an de îstifa dike û li Ruhayê dest bi Parêzvaniyê dike. Piştî Derba Ekserî ya 27ê Gulanê bi tevî gelek rewşenbîr û giregirên kurd ji bo Sêwasê hate nefî(sirgûn)kirin û ji wê derê jî wî şandin Balixkesîrê. Piştî ku ji sirgûnê vegerya, di hîlbijardinên sala 1965an de bû bernamzedê parlemenî di Partiya Edalet de, lêbelê namzediya wî hate redkirin û ew jî wek namzedekî serbixwe tevî hîlbijardîna parlemenî bû û kar nekir.

Di sala 1958an de vegera Mistefa BARZANÎ ji Sovyetê, bû sedemê belavbûna pêlek netewî li her derê Kurdistanê. Bi tevî hemû xwînrijî, zilm, zordarî û xofa dewleta tirk ku li ser civaka kurd pêk anîbû, ji ber wê pêla netewî, li bakurê Kurdistanê jî liv û tevgerê kurdperwer dest pê kiribû. Bi teşwîq û hewildana Fehmî Bîlal(Firat) jî, di 11yê Temûza sala 1965ê de pênc heval (Seîd Elçî, Dûrnas, Derwêşê Sado, Şakir Epözdemir, Omer Turhan), *Partîya Demokrat a Kurdistanê Tirkîyê* dadimezrînin. Fehmî Bîlal ji ber nexweşî û pîrbûna xwe, di nav rêza damezrêneran de cî nagre. Her weha Faîq Bucak û Kemal Badillî jî, ji vê pêvajoyê agadar in. Seîd Elçî, yekemîn sekreterê giştî yê Partiyê tete hîlbijardin. Di amadekirina bername û nîzamnâme de bi hev re dixebitin.

Faîq Bucak, di bîr û bawerîyên xwe de zelal û xwedî şexsiyetek saxlem bû û di nav civata kurd de bi rêzdarî di hate pêşwazîkirin. Ji ber van xususiyetên xwe, ji bo Partiyê sêrokekî îdeal dihat qebûlkirin. Di destpêkê de ji ber sedemê nehazirbûniyê, vê tekîfê, du caran red dike. Ji bo îqnakirina wî, Fehmî Bîlal du caran diçe

Ruhayê, mala wî. Piştî ku Faîq Bucak damezrênerî qebûl dike, ji nû ve li ser bernamê û nîzamnemeyê dixebitin. Li ser daxwaza Faîq Bucak, di bernamê û nîzamnemeyê de hinek guhartin çêdibin. Pêsgotina Partiyê di wê xebatê de li ser bernamê têtê zêdekirin. Faîq Bucak, di 21ê Tebaxa 1965 de li Dîyarbekirê di Otêla Turîstîk Palas de bi sondxwarinê tevî Partiyê dibe û di heman civînê de Seîd Elçî Serokatiya Giştî dewrê wî dike û bi xwe jî dibe sekreterê giştî.

Neh meh piştî damezerandina *Partiya Demokrat a Kurdistanê Tirkîyê*, di bihara 1966an de Serokê Giştî Faîq Bucak, bi nameyek damezirandin û çalakbûna Partiyê bo Serokê Giştî yê *Partiya Demokrat a Kurdistanê Iraqê* (PDKI) Mistefa BARZANÎ agadar dike. Barzanî, bersîvek nedaye vê nameyê.

Faîq BUCAK, di 5ê Temuza 1966ê de bi rênîşandan û plan-danîna hêzên tarî ve ji aliyê xismên xwe ve têtê gulebarankirin û birîndar dibe. Lêbelê divê bête zanîn ku wê demê birîna wî ne birîna mirinê bû. Li Ruhayê di xestexanê de bi dest û rêxistinkirina hêzên tarî ve li xestexanê bi jehrdanê têtê kuştin û digîje merteba şehîdên berîya xwe.

Faîq Bucak dema ku hate şehîdkirin, zewicandî û bavê şeş zarokan bû. Bi şehîdbûna Faîq BUCAK re, di rêvebiriya Partiyê de valayîyek gewre çêbû. Lewra Faîq BUCAK, di nav civaka kurd de merivekî pêbawer û rêzdar, netewî û şorisger di hate naskirin û dikarî bi şexsiyeta xwe ya pêbawer, bi rêya xebata Partiyê di navbera qirnên nû û rewşenbîrên netewî de pirek pêk bîne û bi vê pirê xelkê kurd û qirnên nû bikşîne nav xebata netewî ya Partiyê. Lê mixabin hêzên tarî û dilrêş, emrê di vê rê de zû qut kirin. Piştî şehîdbûna Faîq BUCAK, "Serokatiya Giştî" ji Partiyê hate rakirin û Seîd ELÇÎ cardin bû Sekreterê Giştî yê Partiyê.

Faîq BUCAK di helbesteka xwe de rewşa civaka kurd weha tîne ziman, gazindên xwe dike û dibêje:

“Ne nan e, ne dan e, ne şîv û taştê
Ho rebîyo! Ev qas derd û bela ji ku tê
Dewlemendî li me girt êdin em bûne xezan
Hiş serê me da nema, belê, mane gēj û nezan
Çavan jî bigre bila rohnayî bibe zulmet

Çi bikim pişka derd û xeman para me ket
Ma nîfir li me bûye, kes pîgar nabe me ra
Heval silav nadin, pîrs nakin bav û bira
Rê li ber me wunda bû nîzanim kuda biçim
Rebî' tîna becîm sekinîne li ber çem.

Sonda me mirin e di riya te da welat
Kefen e kirasê me, ferman jî xeml û xelat
Xêr ji mirinê dinê da bo me tune ye xebat
Emê xwîna xwe bifroşin pê bikirin Kurdistan

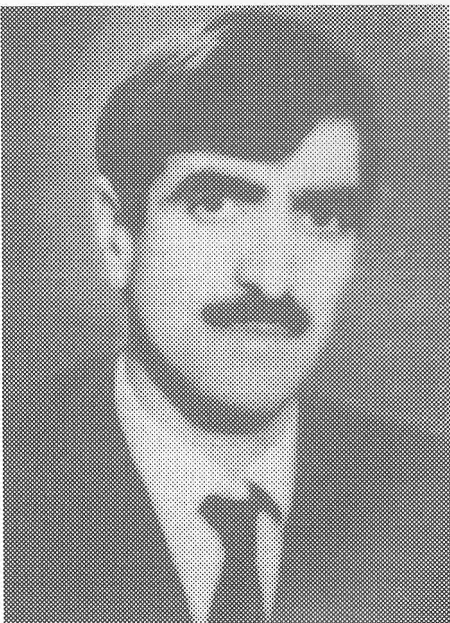
Em bi lorika mirinê hatine pêçandin
Dinya şûna şîr da em bi xwînê mijandin
Em dîlîtiyê naxwazin, pîr rûmet e goristan
Em ê xwîna xwe bifroşin pê bikirin Kurdistan.”

Seîd ELÇÎ

(1925-1ê Hezîrana 1971)

Seîd ELÇÎ yek ji serok û pêşengên tevgera kurdî ya dema xwe bû. Di sala 1925an de li Çewlîgê di gundê Zeynebê de ji dayik bûye. Ji giregirê malbata Elçîyan kurê Zûfûr Beg e. Seîd Elçî dibistana sere-tayî li gundê xwe dixwîne û ji bo xwendina dibistana navendî dixwaze here bajarê Erzromê, lêbelê bavê wî naxwaze biçe û jê re dibe asteng.

Piştî ku ji ekseriyê vedigere, digel Emîn Elçî dixwazin rêxistina *Partî Demokrat* (DP) li Çewlîgê damezrînin. Piştî wî diçe

Îstenbolê û li Kitêbxaneya Asrê Îlmiye de dest bi xebatê dike. Li wê derê bi hewldana xwe hîne meslega mihasebecîtiyê dibe û êdî debara xwe ya aboriyê bi vê pîşeyê didomîne.

Çûyina wî ya Îstenbolê di jiyana wî ya siyasî de dibe destpêka qonaxeke nû; li wê derê bi gelek rewşenbîr û neteweparêzên kurdan re hevnasîn û têkiliya wî çê dibe. Ev dibe sedemê geşbûn û bihêzbûna pêjn û fikrên wî yên netewî û dest bi xwendin û lêkolîna pîrsgirêka kurd û Kurdistanê dike. Di demek kurt de bi xebat û çalakiyên xwe di nav rêza pêşengên kurd de ciyê xwe girt. Di damezirandina nivînsgeha xwendevanên Bîngolê de (1959) gelek keda wî çêbû. Dema senatorê Nîgde yê wê demê Asim Erenî, ji ber bûyerên Kerkûkê yên 1959an, pêşniyareke da Meclîsa Tîrk, ku li hember kurdan "mîqabeleyê bîlmislî" pêk bîne û digot "kurdan li Iraqê tirkmen qetil kirine, em jî li vê derê bi heman cûre kurdan qetil bikin." Li ser vê yekê, li gelek ciyan xwendevan û ronakbîrên kurdan, ji bo rûreşkirina vê lîstîkê û polîtîkaya şovenîst, daxuyanî dan û xwepêşandan saz kirin. Wê demê Seîd ELÇÎ yek ji rêber û rêxistinkêrên van çalakiyan bû. Û di tîlgirafa ku ji bo Asim Erenî birêkir de weha digot: *"Îro ku li her derê heq û hiqûqê mirovan derketiye pêş, tu kes nikare kurdan îmhak bike. Vê yekê baş têxe mejiyê xwe yê kufîkî!..."*

Di 17yê Kanûna 1959an de ji aliyê dewletê ve li ser rewşenbîrên kurdan operasyoneke gewre pêk hat. Seîd ELÇÎ, di vê operasyonê de jî bi tevî 50î rewşenbîrên kurd hate girtin û li hepisxaneyê Herbiyeyê hate hepisandin. Yek ji hevalên wan wendevanê Zanîngeha Hiqûq a Anqerê Emîn Batu (ji Mêrdînê bû), di zindana Herbiyeyê de mir û hejmara girtiyan daket 49 kesan, ku ev bûyer jî pişt re bi navê "Doza 49an" hate navkirin û bîranîn. Di vî tewqîfatê de bi tevî ku siheta wî nebaş bû jî, 129 rojan li hucreyên zindanê de ma û li dema dadgehîkirinê parastina kurd û Kurdistanê kir. Ev helwesta wî ji aliyê her kesî ve hate teqîrîkirin û dev bi dev belav bû. Ev helwesta wî bû sedemê vê yekê, ku navê Seîd ELÇÎ, di nav rêza girtiyan berxwedêr de derkeve pêş. Seîd ELÇÎ û hevalê wî Av. Zîya Şerefhanoglu di sala 1963an de, amadekariya derxistina kovarek bi navê *Rêya Rast* dikin. Lêbelê ji ber bûyerên 21ê Gulanê û rîfî îdare tete îlankirin û Seîd ELÇÎ û 22 havalên xwe cardin tên girtin.

Piştî ku di sala 1964an de ji hepsê derket, li Diyarbekirê bicî bû. Di sala 1965an de bi teşwîqa Fehmî Bîlal, digel pênc hevalên xwe di 11yê Temuza 1965ê de *Partiya Demokrat a Kurdistanê Tirkiye*

damezirandin û ji bo serokatiya Partiyê Seîd ELÇÎ hate hilbijardin. Damezrênerên Partî: SEKRETER PÊŞMERGEYÊ WELAT (Seîd ELÇÎ), MIHASIB EVÎNDARÊ WELAT (ŞAKÎR EPÖZDEMÎR), Aza DÛRNAS(Av. Ş. E.), Aza JÎREK(DERVÎŞ AKGÛL), BENDEYÊ WELAT(ÖMER TURHAN).

Dema ku Faîq BUCAK tevî Partiyê bû, wek serokê PDKT hate hilbijardin û Seîd Elçî bû sekreter. Piştî ku Faîq BUCAK hate kuştin(di 5ê Temuza 1966ê de), S. ELÇÎ cardin bû Sekreterê Giştî yê PDKT.

Di sala 1967ê de li Diyarbekir, Silîvan, Batman û Soregê çendek mitîng ji aliyê TÎP û endamên PDKT ve hatin saz kirin, ku ev mitîng bi navê "Mitîngên Rojhelatê" dihatin nav kirin. S. ELÇÎ û hevalên xwe jî di pêkanîna û rêxistinîna van mitîngan de rolekî aktîv leyzitîna û ew bi xwe, yek jî axavtîna û xetîbê ev mitîngan bû. Wî di hemû mitîngan de bi kurdî dest bi axavtîna xwe dikir, bi gotar û xîtabetên xwe, pêjn û fikrên netewî yên beşdarvanan hişyar dikir û ji bo tekoşîna netewî halan dida wan.

Di 28ê Kanûna 1968an de ji aliyê dewletê ve operasyonek li ser PDKT hete kirin û 16 hîmdar û endamên partiyê hatin girtin. Di van operasyonan de destûrname û bernamêya Partiyê jî hatin bidestxistin. Di encama operasyonê de S. ELÇÎ û hevalên xwe bi minasebeta damezrandin û rêvebirina PDKT hatin girtin û hepişkirin. Dewleta Tirk nedixwest kadroyên PDKT li Diyarbekirê mehkeme bike, ji ber vê yekê bi minasebeta "asayîşê" wan bi rê kirin bo mehkemeya bajarê Antalyayê. S. ELÇÎ û hevalên xwe li wê mehkemê bi îddîa "damezirandin û rêvebirina PDKT" hatin mehkemekirin û bo wan cezayên giran dihat xwestin. Di vê mehkemê de Seîd ELÇÎ û hinek hevalên xwe parastîna sîyasî ya partiya xwe dikin û di encamê de salek ceza didin. Têkiliyên Dr. Şivan û S. ELÇÎ di vê pêvajoyê de bêtir nêzîkê hev dibin û Dr. Şivan gelek caran diçe hevdiştina wî li hepişxaneyê Antalyayê. Pêşiyê di 27 îlona 1968ê de şeş hevalên wan: Zubeyr Yıldırım, Şûkrî Alpergîn, Nezîr Aydın, Abdurrahman Uçaman, Mehmed Sidîq Gul û Şemsî Ardiçlî tehliye dibin û di 25ê Sibata sala 1969ê de jî ceza S. ELÇÎ, Derwêşê Sado, Şakîr Epözdemîr, Omer Turhan û Şefîq Issî xilas dibe û bi tevî hevalên xwe tehliye dibe.

Di heman salê de bi armanca perwerdekirina kadroyên nû, Dr.

Şivan û hinek hevalên wî bi navê Partiyê bi rê dike bo Kurdistanê Başûr. Dr. Şivan li vê derê bê agadariya wî partiyekî nû dadimezrîne. Ev bûyer dibe sedemê jihevbûn û qutbûna têkiliyan. Seîd ELÇÎ, ji bo ku di derbarê vê rewşê de agadarî bide Serok BARZANÎ, di 15yê Gulana 1971ê de berê xwe dide herêma Kurdistanê "xudmuxtar/otonom". S. ELÇÎ, beriya ku biçe qerargeha serok BARZANÎ, li Zaxoyê di mêvanxaneyê Partiyê de 2-3 roj bi mêvanî dimîne û cara dawî şertên hevdîtina wî û Dr. Şivan pêk tê. S. ELÇÎ, bi tevî hevalên Dr. Şivan; Çeko û Birusk, ji Zaxoyê bi land roverek bi rê dikevin û têne heta ber çemê Hêzilê. Li vê derê, piştî minaqeşe û gengeşiyên dûr û dirêj, ew û Şivan lihev nakin. Seîd ELÇÎ û hevalê wî Mihemedê Begê di roja 1ê Hezîrana 1971ê de ji aliyê Dr. Şivan û hevalên wî ve têne kuştin.

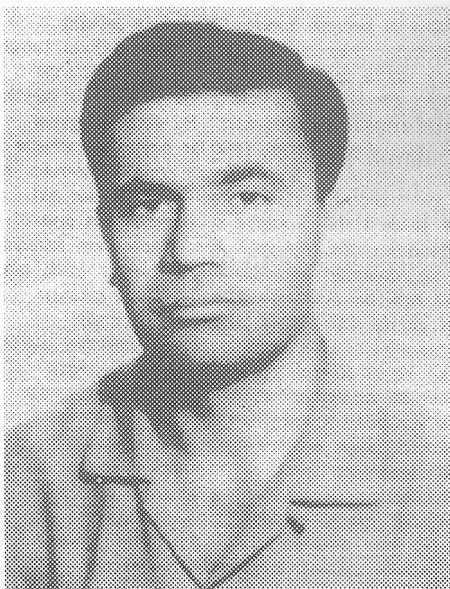
Dr. Şivan

(Said KIRMIZITOPRAK)

(1935-26ê Sermawêz 1971)

Dr. Şivan(Said KIRMIZITOPRAK), di nav têkoşîna Tevgera Netewî ya Kurd a salên 1960-70ê de xwedî ciyekê girîng e. Ew di sala 1935an de li gundê Cîwarik ji dayik bûye. Gundê Cîwarik (Sariyayla(tr.)) bi qeza Nazmiye ya Dêrsimê ve girêdayî ye. Navê bavê wî Abbas û ya diya wî jî Zuhre ye.

Dr. Şivan xwendina seretayî li Nazmiyê û ya navendî jî di dibistana nivîngehî ya Balixkesîrê dixwîne. Di sala 1956an

de li Unîversîteya Îstenbolê dest bi xwendina Fakulteya Tibbiyeyê dike û her weha li wê salê jî dizewice.

Di sala 1959an de, li ser bûyerên Kerkûkê, senatorê bajarê Nîgde yê wê demê Asim Eren, li ser bûyerên Kerkûkê pêşniyarek dabû Meclîsa Tirkî, ku li hember kurdan "miqabeleyê bîlmislî" pêk bîne û digot "kurdan li Iraqê tirkmen qetil kirine, em jî li vê derê bi heman cûre kurdan qetil bikin." Li ser vê daxuyanî û sîyaseta şovenîst, ronakbîr û xwendevanên kurd ên li Îstenbolê, dest bi çalakîyên şermezarkirinê kirin. Wê demê Dr. Şivan yek ji serkêşên van çalakîyan bû. Di meha Sermawêza heman salê de operasyonek li ser ronakbîr û welatparêzên kurd ên li Diyarbekir, Îstenbol û Anqerê tête kirin. Di encama vê operasyonê de 50î kes têne girtin. Di zindanê de xwendevanê Zanîngeha Hiqûq a Anqerê Emîn Batu(ji Mêrdînê bû) dimire û yên girtî dimînin 49 kes. Ji ber vê yekê, ev bûyer bi navê "Doza 49an" derbasê lîterator û dîroka nêzîk a kurd bûye. Di encamê de ev 49 kes li hepisxaneyê Herbiyê de hatin hepisandin. Dr. Şivan yek ji wan girtiyan bû û piştî ku hatin berdan wî sirgûnî Îspartayê kirin.

Piştî darbeya ekserî ya sala 1960î, peyderpey kovarên çepgir dest bi weşanê kirin. Yek ji wan jî kovara "Yön" bû, Dr. Şivan bûbû nivîskarê wî yê berdewamî. Bi tevî faalîyeta nivîskariyê, xwendina xwe ya Tibbiyeyê di sala 1962an xelas kir û li bajarê Îspartayê dest bi bijîşkî kir. Heman demî têkiliyên xwe yên sîyasî bi kurdên endamê TÎPê(Partiya Karkerên Tirkîyê) re germ kirin.

Li gor pasaporta wî, di sala 1968an de carek çûye Yûnanîstanê û li gor belgeyeke din ku heman salî sefareta Fransayê jê re şandiye, di 1968an de çûye Beyrûdê.

Dema ku Seîd ELÇÎ û hevalên xwe li hepisxaneyê Antalyayê girtî bûn, Dr. Şivan di vê pêvajoyê de gelek caran diçe hevdîtina wî û têkiliyên her du Seîdan germ û geş dibin. Piştî ev têkilîyên germ û gengeşiyên dûr û dirêj, ji bo xebateke yekgirtî û perwerdekirina kadroyên têgehîştî û çalak, bi referansa Seîd ELÇÎ û Partiya wî, di 4ê Tîşrîna Pêşîn a sala 1969an de Dr. Şivan û hevalên wî [Çeko (Hikmet Buluttekîn), Brusk(Hasan Yikilmiş), Soro(Nazmî Balkaş) û Faîk Savaş] derbasê Kurdistanê Başûr dibin. Dr. Şivan li wê derê hem bi dîktoriya xwe xizmeta Şorişê dike û hem jî faalîyeta xwe ya sîyasî didomîne. Di vê pêvajoyê de bi minasebeta têkiliyên sîyasî û rêxistinî, Dr. Şivan gelek car derbasî Tirkîyê dibe û cardin vedigere. Di encama xebat û lêkolîneke kurt de, di 27ê

Hezîrana 1970ê de li Anqerê, li "Gazî Mahallesî" bi tevî 17 hevalên xwe *Partiya Demokrat a Kurdistanê li Tîrkiyê* (PDK-T) dadimezrînîn û Dr. Şivan bi xwe jî dibe sekreterê vê partiyê. Piştî vê, têkiliyên Dr. Şivan û S. ELÇÎ ber bi têkçûnê ve diçin.

Dr. Şivan bi aktîvî û hêza xwe ya îqnakirinê, di demek kurt de ji bo partiya xwe gelek hevalbendan çêdike. Seîd ELÇÎ, ji bo ku BARZANÎ di derbarê têkiliya Partiya xwe û rewşa Şivan de agadar bike, diçe Kurdistanê Başûr. Dr. Şivan ji vê hewldanê agadar dibe û dema ku S.ELÇÎ li Zaxoyê dimîne, wî bi riya hevalên xwe (Çeko û Birusk) vedixîne bo qempê. Di encama minaqeşeyeke tund û dirêj de li hev nakin, Seîd ELÇÎ û hevalê wî Mihemedê Begê ji aliyê Dr. Şivan û hevalên wî ve têne înfazkirin. Piştî ku ev bûyera trajîk dertê holê, li ser daxwaz û taqîbata PDKT jî, Dr. Şivan û hevalên wî ji aliyê rêvebirên Şorişê ve têne mehkemekirin û bi aşkerabûna bûyerê, bo wan ceza mirinê tete dayin û di 26ê Sermawêza 1971ê de têne înfazkirin.

Çavkanî:

- Kovara *Deng*, hej. 2, 1963, weşanên Apec, Stockholm/1998
- *Sosyalizm ve Toplusal Kurtuluş Mücadeleleri* Ansiklopedisi (Ansiklopediya Sosyalizm û Tekoşîna Rizgariya Civakî)
- Malmîsanij & Mahmûd Lewendî, *Li Kurdistanê Bakur û li Tîrkiyê Rojnamegeriya Kurdî(1908-1992)*
- Mahmûd Lewendî, *Çira*, Kovara Kulturî(Kovara Komeleyên Kurd li Swêdê) hejmar: 8, Zivistan 1996

DI DÎROKA ME YA NÊZÎK DA BÛYEREKE GIRÎNG : BÛYERA KUŞTINA *Seîd ELÇÎ û Dr. ŞIVAN*

ŞAKİR EPÖZDEMİR

27 sal di ser vê bûyera çepel û di jwar da derbaz bû. Qetilkirina Seîd Elçî û hevalê wî Mihemedê Begê di sala 1971ê da şoqek mezin xwiliqand û serê hemî kurdên welatperwer tevlihev kir. Her wisa girtin, mehkemekirin û înfazkirina Dr. Şivan. Çeko û Birûsk jî gelek serê kurdan tevlihev kiriye. Di derheqa vê bûyerê da kêr tişt têt zanîn û di derheqa qewimîna vê bûyerê de kêr kes hin tiştan dizanin. Ji ber ku ev pîrgirêk nehat zelalkirin, bi salan ma tabû. Ji ber ku kesî rastî nego, an hisaba kesî nehat ku li rastiyê bigere.

Erê, "rastî tal e". Rastî tal be jî divê bê gotin. Emê niha perde rakin û bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan ku sala 1971ê qewimî, bidin ber çavên xwendevanan. Hîvîdar im ku ji bo me kurdan ev bûyer wê bibe ders, bibe eqil û tecrûbe.

Şakir Epözdemir

Mêhvanê me yê ku di dereca yekemîn da, yek ji şahidê zinde yê vê meselê ye, Şakir Epözdemir e.

Kek Şakir, di sala 1938a da li navça Bayikan, li nehiya Minar hatiye dinê. Temenê xwe 20 sal li gund, 10 sal li Diyarbekir, 15 sal li Têtwan û evan 15 salên dawî li Enqerê derbaz kiriye. Li gor gotina wî, bi têkilî û pêşniyaziya Ş.E. ketiye nava xebata partiyê; bûye damezirenêr û endaniê koma navkom.

Ev berpirsariya wî ya partî û endaniya wî ya koma navkom, heya Têbaxa Sala 1971ê dajo. Teqrîben di xilasiya vê heyvê da xwe bi xwe biryar dide ku siyasetê terk bike. Ji wê rojê û pêda di tu rêxistinên da cî nagirtiye.

Damezirandina "Partiya Demoqrat a kurdîstana Tirkîyê"

- : *Kek Şakir, ji kerema xwe ra hûn dikarin bi kurtî basa damezirandina Partiyê (PDKT) û xebatên xwe yên destpêkê bikin ?*

Ş. Ep: -"Roja 11ê Tîrmehê sala 1965an me 5 kesan, li Dîyarbekir, Koşka Gazî li binê dareke mezin a çinarê sond xwar û *Partiya Demoqrat a Kurdîstana Tirkîyê* danî. Em 5 kes ev bûn: 1- Seîd Elçî(Serok), 2- Dûrnas (Sekreter), 3- Şakir Epözdemir (Muhasip) 4- Derviş Akgül (Aza) 5- Ömer Tûrhan (Aza).

Roja 23yê Tîrmehê, dîsa li Amedê, li Otêla Tûrîstîkê me civînek çêkir û rehma tiyê Faîq Bûcaq da sondê, anî partiyê. Faîq Bûcaq bû Serokê Partî û Dûrnas, ciyê xwe da Seîd Elçî... Pêşgotina Program û Nîzamnava PDKTyê Faîq Bûcaq nivîsî û ev bernavkên hanê ketinê binê programê:

Zinar: (Serok), Pêşmergeyê Welat: (Sekreter), Evîndarê Welat: (Muhasib) Dûrnas (Aza), Jîrek (Aza), Bendeyê Welat (Aza). Ev 6 kes heya Qongra PDKTyê ya yekemîn û 1973yan di ciyê xwe da man. Ji ber ku damezrandokên Partî ev kes in, divê heta hetayê dîsa ev kes bin. Lewra Partî carêk tê danîn.

Di sala 1966an, di heyva Tîrmehê da Faîq Bûcaq hat kuştin. Ji vir pêde serokatiya partiyê hat rakirin û me tenê bi sekreteriyê partiyê meşand.

Ji roja tesîsa (damezirandina) partî û pêda me dest bi xebatê kir. Li piraniya welat me xîmê partiyê avêt. Xebata me ya xurt di payiza 1967an dest pê kir. Di vî warî da "DOĞU KALKINMA MİTİNGLERİ" jî pir feydeyêk hêja da me. PDKTyê, herçend îllegal bû, belê ronekbîrên kurd pê dihesiyan. Ji ber vê ronekbîrên çep, xwestin ku partiyek alternatîf danîn. Di sala 1966an da "Partiya Demokrat a kurdên Tirkîyê" danîn û belavokêk weşandin, belê nekarîn bibin serî.

Mitîngên 1967an, Girtin û Sirgûn(nefî)kirina Seîd Elçî

Sala 1967an saleke dîrokî ye û di dîroka kurdên Tirkîyê da ciyê vê salê pir girîng e. Herkesî xwe di neynika meydanên mitîngan da

dît. Em PDKTÿê jî bi xwe hesiyan ku ev potansiyela kurd divê bi zûyî va bê honandin û tenzîmkirin. Seîd Elçî di mîtinga Diyarbekir de hat girtin û wî şandin sirgûna 49an ku diva vê sirgûnê li Kutahya biboranda. Şuxul kete ser milê min û Emer û Derwêş. Di wê navê da partiya kurdên Sûriye, ya Hemîdê Hacî Derwêş û Cîgerxwîn, em dawetê kongra partiya xwe kirin. Emer û hinek endam çûn li vê kongrê beşdar bûn. Kongra PDKS qerar da ku di hemî delavî da me destek bike, ji me ra kadro rêke û tenzîma partiya me bi rêk û pêk bîne ser hev. Li ser vê, ji Suriyê Reşîdê Hemo hate Diyarbekir û me ji 15ê heyva 12an, sala 1967an heya roja 19yê heyva yekan a sala 1968an xebat û tevgerek xurt ajot.

Operasyona Liser PDKT-ê

Manewiyata me gelek xurt bû. Me teklîf dibira bal kî, ji me ra nedigotin "na". Tam di vê nîqteyê da MÎTê operasyonek giran li ser me pêk anî û li Amed, Batmanê, Tetwan, Patnos, Sîlwan, Qurtelan, Nisêbîn û Qiziltepe di şeva xwe da dor li me girtin. Destê girtinê danîne ser 16 kesan, belê 11 kes tewqîf kirin û avêtine hepsa Diyarbekirê. Em 5 roj li MÎTê man, Partî deşîfre bû. Ewrak û mohra Partî tev hatin girtin. Me morala xwe xira nekir û em sews nebûn. Beriya ku em bêhîzûra hakim, li emniyeta Diyarbekir me anîne cem hev. Seîd Elçî hê li Kutahyayê bû û Dervêş Akgul hê berdest nekiribûn. Ji komîta merkezî ez û rehmetiyê Emer bûn. Me biryar da ku emê Partî û programa partiyê biparêzin û bi vê partiyê îtiraf bikin û me wisa jî kir. Ew roj em 8 kes hatin tewqîfkirin û çend kes hatin berdan. Piştra Seîd Elçî ji Kutahya anîn, Derwêşê Sado û Zibeyr Axayê Omerî (Zubeyir Yıldırım) yê rehmetî jî anîn cem me.

Em 27.01.1968ê hatin tewqîfkirin. 70ê roj li Diyarbekir man. Piştî ku me birine Entelyê, zemanek dûr û dirêj me dernexistine mahkemê. Lê geriyan ku me nerm bikin û em parastinek siyasî nekin. Sawciyê Entelyê Ahmet Özsan vê teklîfê çend car anî ba rehmetiyê Seîd Elçî. Gava ku eqlê wan nebirî di 27.09.1968ê da me deranîne mahkemê. Tam 8 heyvên me qediyabûn. Di vê mahkemê da 6 heval berdan, em 5 kes man girtî. Piştî vê celsê her heyv em

derketin mahkemê û 25.02.1969an da me jî berdan. Ev dawa dirêj bû geha 1974 an û kete ber efûya meşhûr a Bilend Ecewîd. Di vê navê da dawê çû DGMa Îzmîrê, qerara paşî vê mahkemê da û em tev bi 3 sal hapis, 3 sal sirgûn ku ji aliyê mahkema Entelyê hatibûn cezakirin; vê DGM a Îzmîrê 21.08.1974a xiste ber efûyê û teblîxê me kir. Ez ê rojhejmara dosya Entelyê* bidim; yên mereq dikin bila biçin li dosyayê binêrin. Lewra ez baş dizanim ka ev dosya çiq paqij e.

- : Birêz Ş. Ep.. ez dizanim; ev pirs, pirseke pirr zor e; belê bivê nevê wê ev pirs bê vekirin. Hûn di nava vê bûyera çewt û bê melêz da şahidêk zînde û bê teref in. Tu hevalê Seîd Elçî yî, lê Dr. Şivan û Çeko jî ne dûrê te ne. Tu li pey şopûrêça Seîdê rehmetî çûyî cem Dr. Şivan, li meqerê wî 20 roj mayî, di texliya meqer da, eşkerekirina bûyerê da, girtin û birina Dr. Şivan û hepiskirina wî û hevalên wî da, tu şahidêk zînde yî. Ji bo eşkerekirina vê bûyera kanbax û bi vê yekê ve girêdayî, ji ber niyeta te ya paqij tu ketî rewşekî mûşkul. Çewa tê gotin ku, tû hem ji aliyê berpirsyarên PDKê va û hem ji aliyê hevalên Partiya xwe va xelet hatî famkirin. Li ser vê, serê te dikeve gêjiyê û dibe sebebê siyasetberdana te, ku tu êdî tu car di tu rêxistinî da cî negrî. Vê qedexeyê jî, te bi xwe daye ser xwe. Ev daxwaza min û hemî welatperweran e, ku perde ji ser vê bûyerê rabî, me divê ku hûn bîranînên xwe yên di derheqa vê bûyerê de ji kerema xwe ra vekî.

Ş. Ep.: Gelek spas dikim. Bi rastî vekirina vê pirsgrêkê pir zor e. Dibe "sotin nayê gotin". Va ye 32 sal e kurdan ciyê Faîq Bucak û 27 sal e ciyê Seîd Elçî tijî nekirine. Çewa ku ciyê van pêşkêşan tijî nebûye, her wisa ciyê Dr. Şivan û Çeko jî nehatiye tijîkirin. Ew sekan in, sermiyan in, serek in, pêşkêş in û lîder in. Milet hero lîderan naxuliqînê. Her roj diyên me çok nadin erdê û lîderek nayînin.

27 sal di ser vê bûyera kanbax da hat û bihurî. Belê rojek ku ez li ser vê bûyerê neponijim û neşewitim di ser min da neborî. Çewa ku we emir kir, ez di nava merkeza bûyerê da bûm.

Belê tu mecbûriyetekê ku Dr. Şivan Seîd Elçî qetil bike bi serê min nakevê. Gelo bo çî ? Bo çî? û dîsa Bo çî? Ev pirs di mejiyê min

* Îzmîr DGM Esas No 1974/7, Karar No 1974/8 C. Savcısı EVRAK No: 1974/8

da tim digere. Ez û hevalê Diktor yê herî nêzik Soro, 30-40 roj li I Iacûmranê li otêlêk û di odeyêk da li cem hev razan. Min rojê çend car dipirsî "Gelo çewa Dr. Şivan vê xetayê kir, bi çi eqlî û ji bo çi?". Soro cewaba ku dida min, li xwar û jor ev bû: "Wî werimandin, pihpihandin yanê bi tirkî (dolduruşa getirdiler)- gote ma hemî lîder dikujin, yê ku nakujê kî ye? Wî xapandin. Ew jî însane-wek ku dibên (beşer şaşar)- ma Şivan jî meriv e; însan şîrê xav xwariye; lê diva ku vê xetayê nekira". Erê, bila Soro li qisûrê min mêze neke ku ez ji devê wî dinivînim. Tiştê ku a niha dibê, ev gotinên Soro di bîranînên Dr. Naci Kutlay da derketine. Min ji Soro dipirsiya, min dîgo "gelo kî diqtor xapand, an ji rê bir, lê şihitand?" Dîgo: "Îsa Siwar." Soro vê jî di bîrnama Kek Nacî da beyan kiriye. Ew beyana Soro ye û çi pirs hene di nava wê da veşartî ne. Ez hîvîdar im tiştên ku ev heval dizane hê ku saxe -emrê wî dirêj bî- binivîse û bi xwe ra nebe gorê (Dr. N. Kut. Hat. 201).

Bûyer di 15yê Tîrmhê 1971ê da aşkera bû. Ji 17ê Tebaxê heya serê Îlonê ez û Soro (Nazmî Balkaş) man li ba hev. Di vê navberê da tê bîra min, du caran Îsa Siwar hate Hacîûmranê..

Min di heqê Diktor da bîranînên Cudî, Necmeddîn Büyükkaya, Mehmûd Osman xwendin. Di kitêba Rafet Ballî; *Kürt DOSYAS** da min Şerefeddîn Elçî xwend.

Dr. Şivan Parti Didamezirîne

Tiştêk xerîb û balkêş ku serê lodê digre, lêkolîneke Mehmûd Lewendî ye, ku di kovara ÇÎRA, Hejmar 8, di Zivistana 1996an da derketiye. A balkêş ew e ku Dr. Şivan Sala 1968an paseport girtiye, di vê salê da carek çûye Yunanîstanê, carek jî çûye Beyrûdê. Dîsa di wê salê da (1968) çûye Kurdîstana Başûr. 29.06.1969an da li Enqerê, li "Gazi Mahallesi" di malek da bi 14 kes hevalên xwe va "Partiya Demokrat a Kurdîstan Li Turkiyê" damezirandî ye. Yanî beriya ku bi arîkariya PDKT derbazî Başûr bibî, carek çûye Başûr û beriya ku here Başûr kadro bighîne, bo PDKT xurt bike, Partiya xwe ya ku navê wê PDK-T ye, damezirandiye, an wekî ku Mehmûd Lewendî dibê "ava kiriye".

* Rafat Ballı, *Kürt Dosyası*, S. 599-613.

Hevalek, ku bi Diktor ra çûbû û nekarîbû pê ra bimîne, jê qetiyabû; ew jî weka Dr. Şiyar û RONÎ xwe bi selameti jê dûr kiribû; Reşo Zîlan e. Ev hevalê hêjayî pesnê û zimanzanê bi nav û nîşan, gelek alîcenab e. Li Swêdê, li Upselayê dimîne. Sala 1993yan ez û ew û bi birek heval û dostan va li mala Lûtfî Baksî, li Stokholmê bihev xweşbûn. Şevborka me bi guhdarîkirina Televizyoneke Tirkîyê û "Basın Toplantısı" ya İsmet Sezgin ku li ser agirbesta PKK'ê bû, heya derengê şevê ajot. Piştî ku civîna İsmet Sezgin qediya; Reşo Zîlan 2 seeta behsa Dr. Şivan û çûna wan a Başûr ji min ra kir. Reşo Zîlan vê meseleyê bi taybetî bo min vekir. Go: "Ez dizanim ku tû rûyekê vê pirsgerêkê dizanî, belê ev mesele du rûyê xwe hene. Min divê vê jî bizanî." Ev xebardan jî balkêş û girîng bû.

Reşo Zîlan daxil, hemî hevalên diktor yên ku min ji wan pirs kiriye, dibêjin: "Dr. Şivan di havîna 1968an da an 1969an da hat filan bajêrî tekîfa xebatêk tenzîmî ji min ra kir." Şivan ji wan ra gotiye ku "PDKTyê, dê referans bide me em ê derbazî Başûr bibin, li wê cî bigrin, kadroyên profesyonel perwerde bikin û partiya Seîd Elçî fesih bikin, partiyêk nûh saz bikin û riya micadeleyê di rêxistinek xweser ê kurdî da bajon." Mehmûd Lewendî jî dibê Şivan 29ê Hezîrana 1969an Partî ava kiriye.

Têkiliyên Me (PDKT) û Dr. Şivan

Cara yekemîn ku ez pê hisiyam û tê bîra min, Diqtor di 27ê Îlona 1968ê da hat li mahkemekirina me "ku celsa yekemîn bû" beşdar bû. Di celsa duduwan da, (piştî heyvêk) dîsa hat beşdar bû û piştî ku em ji mahkemê zivirîne hepsê, hat hepsê, wî û Seîd Elçî hev dîtî û gazî min û Derwêş û Emer û Şefîq ISSI jî kirin, em muayene kirin, pirs kir ka nexweşiyên me henin an na. Ji vir pê da 3 celseyên mahkemê çebûn, di van celsan da û di dervê mahkeman da dihat bi Seîd Elçî ra hevdîtî dikira. Hevdîtî bi me tevan ra yek neqlek bû ku min li jor gotibî.

Têkiliyên bi Dr. Şivan ra, Seîd Elçî û xasima Feqî Hûseyn danîbûn, melûmateke hindik didana me, yên berpirsyarên Koma Navkom û hew çend. Ew dîtî û lihevhatinên nav herdu Seîdan li hepsê bicî bû. Belê şexsen, min, piştî ku em serê Adara 1969an

texliye bûn, piştî vê texliyeyê min daxwaza xebata partiyê kir, Feqî Huseyn vê meseleyê ji min ra waha vekir. Feqî go: "Emê Diktor û birrek hevalên partî bişînin Başûr, me hemî îmkananan hazir kiriye, em vê pir xef bi rêva dibin, me divê ku bê qeza û bela em wan derbaz bikin. Armanca me ev e ku em kadro û profesyonelan li wê derê bidin perwerdekirin û ev kadro dagerin nava tabanê partiya me, partî û tenzîma partiyê xurt bikin.

Ew çûn, ew şiyandin û lebat heya payîzê ajot. Feqî qet tu malûmat nedida. Wî û rehmetiyê Seîd vê wezîfeyê dabûne xwe û wan bi serê xwe vê pirsê dajot. Di derbazkirinê da, bi gumana min ji kurdên sînor îstîfade kirin. Li Eruh (Dihê), Şirnex û Silopiya bingehê partiya me hebû; wê demê bi rehmetiyê Emer ra munasebetêk danîn. Netîceten Şivan, Soro, Çeko, Reşo, Şîyar, Ronî û belkî yek dudu yên dî jî hebin ku ez nizanim wek Brûsk û Welat, 7-8 kes hatin derbazkirin.

Ew sal, sala 1969an borî, di zivistana 1970ê da sar û bihar hat. Bihara 1970ê di 11ê Adarê da aştiyê anî Başûr, Mela Mistefa otonomiyê stand û Kurdistanek azad derkete holê. Xebat û fedekariyên van hevalên ku 6 heyv berê darbaz bibûn, bû sebebê ku ji wan ra hat misedekirin da ku li wê cî bigrin. Hevalê PDKTê tenê Ronî bû. Berê Ronî şandin Fransa, piştî Reşo û Şîyar şandin Ewropa û ji wana Şivan, Brûsk, Welat, Soro û Çeko man.

Feqî û Seîd bi biharê ve û bi netîca şerrawestîn û Otonomiya kurdan va ketne mitala. Belkî di wê navê da bi ber guhê wan ket ku Diktor ne li ser hisaba wan çûye. Ji me ra vê venakin. Cara ewil Feqî çû Başûr heyva Nîsana 1970ê. Çû û hat û tewrê Diktor di guhê me da xwend, Diktor bi partiya me razî nîn e, di nava me da MÎT û ajan hene, em deşîfre bûne, divê ku em xwe tesfiye bikin û bikevine binê hikmê Şivan an li mala xwe rûnin.

Piştî vê agadarîyê bi bayê bezê Seîdê rehmetî çû. Wî jî tiştek nekir. Reşo Zîlan vê hevdîtina her du Seîdan bi xwe dîtiye û şeva Stolkhomê ji min û birek hevalan ra qise kir. Seîd Elçî û Dr. Şivan gelek hev êşandibûn. Şivan wek ku pirr bi ser Seîd va çûbû. Şivan pirr sert û heşîn bû ye. Dûr û dirêj bi hev ra mineqeşe kirine. Çend roj Seîd maye li mintîqa Behdînan û xatir ji wan xwestiye ku biçe Gilale, ji bo pêrozbahîya Mela Mistefa bidestxistina Otonomiyê. Têkiliyên xwe ji hev qut nekirine. Di dagerê da hatiye Zaxo û

şandiye pey Şivan ku carekê dî hev bibînin. Çewan ku Reşo Zîlan digo; hevalên Diktor dixwazin ku yek-dudo bi wî re herin, ji bo ku Diktor merivek hişk e. Belê Diktor tenê diçî, hevdîtin bi Seîd ra dike û dizivire Meqer. Hevalên Diqtor jê dipirsin, dibê "we çi kir?" Bersîva Şivan kin e û ne gotinek delal e. Dîsa heval jê dipirsin, dibê hûn heya kîjan niqteyî hatin? dibê ku Seîd Elçî yek tiştêk xwestiye, min wê daxwazê jî red kiriye; ew jî ev e: "Seîd xwest ku berpirsariya Polîtbûroyê hilde destê xwe û du endamên vê Polîtbûroyê hevalên wî bin." Şivan vê daxwazê jî red dike. Piştî dagera Seîd Elçî, me hev li Diyarbekir, li mala wî dît. Hûr û kûr li ser vê pirsê nesekinî. Digo: "Diktor li me qelibîye. Bi xwe va çû. Kesî dî di ser xwe da nabîne. Li wê cî girtiye. Dibê ez û ji xeyrî xwe kes qebûl nake. Em lê digerin ku riya dîyaloga xwe nebirin, heya yekitiyê bi ser bixin." Ev dîtina me havîna 1970ê bû. Ez dibê heya Tîrmehê an Tebaxê bû.

Erê, çewa ku Reşo Zîlan ji devê Dr. Şivan neqil dike; Seîd Elçî ji Şivan tenê Polîtbûro û du hevalên Polîtbûroyê xwestiye û gotiye "wekî dî Partî li ber te, tabanê partî ji te ra." Doktor vê daxwazê red kiriye û Seîd Elçî dîşikestî şandiye.

Serê sala 1971an li me derket. Bi gumana min heyva Sibate bû. "Şark Yayıncılık ve Gazetecilik A.Ş." civînêk li dar xist. Seîd Elçî gazî me jî kir; em ew kesên ku di merkeza PDKTê berpirsyar bûn, em giş beşderê vê civînê bûn. Seîd Elçî wê şevê me civand. Civîna me ji serê sala 1968an ku em hatin girtin, heya sala 1971an -yanî piştî 3 salan- pêk hat. Ew civîn jî civîna pîrsa Dr. Şivan bû.

Seîd û Feqî li ser çûyina xwe ya Başûr û hevdîtinên bi Dr. Şivan ra, dûr û dirêj melûmat dane me. Seîd Elçî wek ku Reşo Zîlan jî ji devê Doktor dibê, tenê Polîtbûroyê xwestiye. Dr. Şivan wî red kiriye. Belê Seîd Elçî ji me ra nego ku xwe û dû hevalan ji bo politbûroyê teklîf kiriye.

Li gor gotin û qeneeta her du hevalan, Dr. Şivan bi xwe va çûye, pozê wî bilind bûye. Bûye xweyî meqer û îmkanan, şorişa Başûr wî digre, îhtiyaciya wî bi me tune. Di vê civînê da em her pênc kesên ku me partî damezrandibûn û Feqî Hûseyn va 6 kes bûn. Teklîfa min li xwar û jor ev bû: "Niha em bo çi serê xwe bi Diktor ra evqas diêşînin. Gelo roja ku me vê partiyê danî, me cesaret ji Diktor stand? Diqtor û partiya xwe bila xebata xwe bikin. Ez hîvî-

dar im ku biser bikevin, rojêk zû bigehên armanca xwe. Armanca me ew e; ku miletê kurd rizgar bî. Ha me rizgar kir, ha Şivan. Niha pêşniyarêkê min ji we ra heye; ku eva serê 3 salan e ez li pey vê û xweyîyê vê pêşniyarê me. Ez dibêm em xebata partiya xwe bimeşînin. Em hemî giraniya xwe bidine tenzîma partiyê, partiya xwe xurt bikin. Ku me partî xurt kir û em biser ketin, dê Şivan jî me qebûl bike û dinya jî me qebûl bike. Ku em partiya xwe xurt nekin, ne rola me û ne jî siyanet û rûmeta me dimînê."

Hevalekê me -ku ez navê, navê wî bidim- piştgiriya min kir. Go: "Şakir rast dibê. Bi rastî ez neketime nav xebat û tenzîma partiyê. Îsal 4 sal e ku ez ji we dûr ketim. Niha jî ne wek endam û berpirsyarekî partî, lê wek dostekê teklîfa min ev e; "ku hûn xebata xwe bikin û bi Dr. Şivan ra nekevin berberiyê. Lewra, ji gotinên we kifş e ku Şorişa Başûr piştgirîya wan dike. Wexta ku Başûr piştgirî li Şivan bike û em pêra bikevin rekabetê wê em perîşan bibin. Ez Dr. Seîd Kirmizitoprak qenc nas dikim. Ew, hevalê min e. Min tu însanî wekî wî, muhterîs nedîtiye. Hele ku firsateke waha bi destê xwe xistibî, dinya tev bibî yek ew nayê rahê."

Teklîfa min qebûl bû. Derwêşê Sado go: "Tiştêk heye." Hevalan go: "bêje ka çi ye?" Go: "Merivekê min heye mehkûm e. Me divê ku li ser tewsiya partî em wî bişeynin Başûr û nameyêk ji wan ra rêkin, li ser merivêk ku me bihîst ji hecê dageriyaye û ew meriv merivêk xetere ye, em wan îqaz bikin."

Li ser vê jî hinek teredut çêbûn, bi taybetî Dûrnas, vê teklîfê xweşê xwe nanî, belê li ser îsrara Derwêş û Seîd Elçî ev pêşniyar hat qebûl kirin.

Min bo çi vê meseleyê dirêj kir? Lewra tofana me û Dr. Şivan bi vê destpêkir. Piştî 15-20 roj ez li Têtwan im, Feqî ji Diyarbekir hat go: "Ew merivê ku name bir Başûr, nameyê bîriye daye Îsa Siwar. Îsa Siwar, name tîş kiriye û gotiye "bila carêk jî Seîd Elçî û Derwêş name û merivê xwe bi van aqaran va neşeynin. Lewra ku em wan(Şivan) nas dikin, em Şivan û partîya wî dipejirînin.

Tam di vê navê da Seîd Elçî bi Feqî ra xeber şiyand, ku vê carê divê min bişîne cem Dr. Şivan. Seîd Elçî nedixweste ku dîyaloga me û Dîktor qut bibî.

Sala 1971ê, piştî 12 Adarê, bi gumana min Nîsan an serê Gulanê ye. Ez roja ku ji Têtwan derketim, ew roj Ûrfî îdare (Sîkî

Yönetim) li Diyarbekir û der û dorê wê hat îlankirin. Min li Diyarbekir Seîd Elçiyê rehmêtî dît. Min pirsî ka tawsiyeyên wî çî ne. Seîd Elçî, yê çekirinê bû. Digo: "Dinya neyarê me ye, em nebin dijminên hev. Neyartî tu kar nade vê dozê. Me Diktor rê kir; bi referansa me gaha vê niqtê. Niha xwe daye ber siya hêzêk çekdar û bi devê Îsa Siwar tehdîdan bi ser me va dişeyne. Divê em jî fena Sûryeyê nebin dubendî." Hingî tê bîra min, tewsiyên rehmêtî ev bûn: "Em çûn- ez û Feqî- me û Diktor bi serê hev nexist. Tu jî here temasêk bike, bila riya diyalogê qut nebe, em jî hev cûda jî xebatê bikin, bila dostaniyêk di nava me da hebî."

Di beriya çûna xwe da min îrtibatê bi wesita Mela Ebdilkerîm Ceylan danîbû, ka ezê di kîjan rê û bi çî paroleyê derbazbim. Min vana dizaniya. Ez çûm Cizîrê. Min silamên rehmetyê Seîd ji Dûrnas ra bir. Min mesela çûna xwe jê ra vekir. Wî ji min ra dûa kir û go: "Ez Şivan qenc nas dikim, Şivan ne mimkin e gavên qenc bi aliyê me va bavê, lê ka here, qe nebe em dijminiya hev nekin."

Ew şev min şiyande malêk li Silopî, serê sibê min ji wê malê li cîpêk siwar kirin, birin nêzîkê sînor, li vêdê hevalek dî hebû. Wî xwe da naskirin û go: "Kekê Şakir tû bi xêr hatî, ez Çeko me." Min navê Çeko bihîstibû lê ew gav min wî nas kir.

Ez bi Çeko ra derbaz bûm. Li Zaxo em çûn Partî, Licna Mihellî ya Zaxo em bi Osman Qazî ra mişeref bûn û derbazî meqerê wan bûn. Em çûne meqer ku Şivan hê jî Tirkîyê danegeriyaye û ciwabê rê kiriye ku ez jî bi Çeko ra bizivirime Tirkîyê. Em di ser riya Hekkarî da dagerîn hatin Tirkîyê. Ji min ra gotin: wê Diqtor li te bigere. Bi rastî çend ro şûnda Diktor hate Têtwan. Ez û Feqî û Diktor şevêk heya serê sibê ketine mînaqesê, me tiştêk bi serê hev nexist. Di netîcê da tewsiyeyêk Diktor hebû; digo: "bila Seîd Elçî bê Başûr li Meqerê rûnê û ji me ra mezîna yî bike. Ew kekê me ye, em ê bikevine binê emrê wî; lê ne mimkine ku em partiya xwe bifeşîlinin û bikevin partiya we. Lewra Partiya we wextê xuliqîye, yanê ji diya xwe bûye, mirî xuliqîye. Ev partî hê di zikê diya xwe da mirîye. Ne mimkin e ku em vê partyê jî nû va vejînin. Di dervê vê da hûn hatin girtin, hûn deşîfre bûn, xebata bi we ra tehîke ye. MÎT we giş nas-dike. Îddiya Mela Hemdî -Mela Hemdî di herêmê da berpirsyarê îstihbarata Mela Mistefa yê taybatî bû- ew e, ku tiliya MÎTê di nava we da heye."

Dr. Şivan me mirand, me xista MÎT û deşifrebûyina me bû qisûrekê mezin. Ev îddia tam pûç bûn, min ew şev jî van îddiayan pûç kir, lê gava çavê gur li xwarina berxikê bî, çi ji destê berxikê tê. Partî ne ku mirî zabû. Wextê ev Partî za, li ber serê wê partiyê, bijijkên ji Diktor mitehesistir hebûn. Ev partî eserê Fehmî Bîlal, Faîq Bûcak, Kemal Badillî, Seîd Elçî, Emer Turhan û ew ên ku em niha hê sax in. Belê malesef em hê di hepsa Antalyayê da, Dr. Şivan vê partiyê fetisand, me jî ji ber ku xebata partî 3 salan rawestand, me dest ji tenzîma partî kişand û tabanê xwe teslîmê Şivan kir. Dr. Şivan bila pirs "JÎR"* ji Mela Hemdî bikira. Jîr, yê nêzîkê nêzîk bû li ba Şivan.

Tewsiya û gotina paşî ya Şivan ew bû ku: "Çi azayên qomîta me ya merkezî henin, ev aza azayên qomîta merkezî ya partiya wî nin. Seîd Elçî jî hem kekê me û hem jî mezinê me ye. Lewra ku ji me ra lazim e. Bila Seîd bê li Meqerê rûnê, em tev di emrê wî da ne. An bila biçî li Ewropa me temsîl bike, an bila li mala xwe rûnê."

Dora şevê êvarê Feqî hate mala min. Me qerar stand ku Feqî biçî Diyarbekir bi Seîd ra û bi Derwêş ra hevdîtin bike; ez ê jî herim Emer û Dûrnas bibînim, ka em ê çewa bikin.

Seîd Elçî Winda Dibe

Du-sê roj hê derbaz nebûbû; Feqî gote min Seîd Elçî ciwab ji Nisêbînê şandiye gotiye: "bihemhal bila bê ku em derbazî Îraqê bibin." Min jî jê ra gotiyê: "Ew meriv hate vir, me dîtin kir, bihemhal derbaz nebe, divê em hev bibînin." Me qerar da ku emê-dora rojê biçin hevalan bibînin. Serê sibê meşhûr "Balyoz Herakati" girtina ku bi navê "Hereketa Balyoz tê zanîn avête ser me. Feqî hate girtin, ez revîm çûm Edenê.

Li Edenê ez û Derwêş rastî hev hatin. Em qederêk li Edenê man. Em li wê hîn bûn ku Seîd Elçî derbazî Suriyê bûye. Pîreka Seîd Saîme Xanim û zarokên xwe hatibûn Edenê, mêhvanê Bahaddîn Seydaoşlu bûn. Pîreka wî ji me ra go: Elçî derbazî Sûriyê bûye. Derwêş teklîf kir, bo em jî biçin derbazî Suriyê bibin. Birastî min neva ku Derwêş bi tenê bimînê û madem Seîd jî li

* *JîR*: Bernavkê Kemal Kaçmaz e. Katibê Şivan ê meqerê bû.

wêdê ye, belku em muşkula navbera xwe û Dr. Şivan jî hebikin. Li ser vê niyetê em derbazî Sûriyê bûn. Derwêş rojêk beriya min derbaz bûbû.

Ew kesên min derbazkirin, rasterast min birine gundekê nêzîkê sînor ku navê gund Mezrê bû. Cîgerxwîn, Hemîdê Hacî Derwêş û Reşîd Hemo li wî gundî hatibûn pêşiya me. Çewa ez çûm hundir, Derwêş mesela windabûyîna Seîd Elçî ji min ra go. Li ser vê, me şande peyî Dûrnas. Ew şev hate cem me. Derdekê mezin ji me ra çêbû. Me qerar da ku Mela Unisê Tetwanî- ku bi min ra hatibû. -here Zaxo, Mela Unis çû Zaxo û di nava 3-4 roja da dageriya. Em li Qamişlo man bendeyî Mela Unis. Mela Unis gava çûbû Zaxo, hatibû girtin, dîgo: Osman Qazî, gazî kir, min parole jê ra go, li ser vê Osman Qazî min berda, ez çûm min Mela Mihemedê Paloyî dît. Mela Mihemed, Seîd li Licna Mihellî ya Zaxo ziyaret kiriye. Seîd 3 roj li vira mêhvan maye. Paşê li pîkabek siwar kirine û ew pîkab bi aliyê Batifan û Meqerê Şivan va çûye, piştî 3 seetan pîkab dageriyaye. Melûmat ev çend e. Di vê navê ra Ehmedê HISO ji Gilale zivirî hat, me hev li Qamişlo dît. Ehmed, ji Dîyarbekirê ji Bismilê ye. Seîdê rahmetî wî jî bi xwe ra biriye. Ji ber ku paseportê Ehmed hebû, Ehmed di deriyê Mosilê de derbaz bûbû. rehmetiyê Seîd û Mihemedê Begê bê paseport bûn, mecbûrê riya Zaxo bûbûn. Bi gumana min, dîtina me û Ehmed li dora 18ê Hezîranê bû. Çîre ku ez qenc dizanim, ez û Derwêş di 20ê Hezîranê da derbazî Başûr bûn. Seîd Elçî 23yê Gulanê diçe Zaxo û 25ê Gulanê Çeko û Brûsk wî ji Zaxo dibin. Ehmed û Seîd qewlê xwe dikin ku li Mosilê bighên hev. Ehmed, 15 roj dimînê hêviya Seîd. Di van rojan da pir lê digere.

Reîsê Îstihbarata PDKI ê wê demê Şekîb Eqrawî ye. Bi alîkiri-na Şekîb, Ehmed xwe davê Gilale. Li Gilale jî serê wî dikevê gêjiyê. Dîsa Şekîb wî xilas dike. Ehmedê Hiso ji Şekîb jî rica dike ka salixê Seîd bidin, belê malesef reîsê Îstihbaratê jî nekariye hîra bibî. Tiştêk balkêş jî ew e; ku Ehmed û Ziya Şerefhan li Navpirdan (ciyê mekteba siyasî) hev dîtine. Hewadisêke ku Ehmed wê demê dîgo, min divê neqil bikim. Ew ji Şekîb hîn bibû. Wî go: "Ez jê hîn bûm e." Ehmed nêzîkî 10 rojan bûbû mêhvanê Şekîb.

Ev nîr û dema em niha diştexilin, dema Ûrfî Îdare û Cunta 12-ê Adara 1971ê ye. Di heyva Hezîranê da midetê Ûrfî Îdarê dirêj

kirin. Îsmail ARAR sebebê dirêjkirinê gelek werimand û waha go: "Çar milyon kurd çekdar bûne wê bi nêzikayî dest bi şorişê bikin." Ev beyanat li dinyayê şoqekê mezin çêkir. Radyo û Telewizyon û rojnaman vê nûçeyê xiste serencema nûçan. Tam di van rojan da, li dora 20ê Hezîranê heyeteke leşkerî diçî Serok Barzanî îqaz dîke û dibê: "Hinêk ji Tirkîyê hatine li nava axa te ya otonom, bûne xweyî çî û meqer û karê xwe dikin ku bi çekdarî berê xwe bidin me." Ji Serok daxwaz dikin ku ev tiştên waha divê neyê kirin û ev hareket bê tesfîyekirin.

Serokê Rehmetî ji wan ra dibê: "Min rê nedaye tu kesî ku bên li vir bibin xwedan çî û meqer û ji bo şerê we bikin, perwerde bibin. Tiştêkî waha tine. Hebe jî ez nahêlim ku şaşî bibin. Tu teredut nekin. Belê hûn jî bes zilm û heqsizî bikin. Li kurdan werin rehmê. We gelek kurd dîsa girtiye avêtiye hepsê." Serok van dibê û heyet paşkî dizivire. Li gor dîtina min a wê gavê, piştî ku ew heyet dageriya Tirkîyê, birek kurd ji bin çav hatin berdan, weka gruba Tetwan.

Piştî ku Mela Unis hat û Ehmedê Hiso van hewadîsan anî, me yeqîn kir ku Seîd girtî ye. Diva ku em li pey herin. Bi rastî min şibhe ji Îsa Siwar dîkir, belê min nedigo kesî; belê şibha Derwêş li ser Şivan bû. Em çûn cem Qiyada Muweqet ku serokê wê Dehamê Mîro bû. Deham nayê bîra min, lê Kenanê Egîd min û Derwêş û Mela Unis li cîpa xwe siwar kir anî Tilefrînê. Ji Tilefrînê pêda em bi wesîten amî çûn Mosilê; li Mosilê riya me û Derwêş ji hev qetiya. Derwêş çû Gilale, ez jî ku herim Meqerê Şivan. Gava me xatir ji hev xwest; Derwêş gote min: "Neçe, bi xwedê tu herî wê Şivan te jî bikujê." Min gote Derwêş "Kuro bi xwedê min wisa dizaniya ku tu bi aqilî." Derwêş vê ciwabê da min: "Tê niha kifş bibî ka ez bê eqil im an tu."

Piştî ku ez ji Derwêş veqetiyam, ez û Mela Unis hatin Zaxo. Em çûne cem Mela Mihemedê Paloyî. Bi rastî niyeta min wisa pak û paqij bû, min dîgo gava ku ez Diqtor bibînim, wê Diqtor bi lez û bez bikevê peyî Seîd û emê bi hev ra rûnin yekîtî û birayetiye di neqeba xwe da sazkin. Ji ber wê min diva ku seetêk zû ez bighêim Şivan.

Min ji Mela Mihemed pirsî; ka ez ê çawa xwe bighînim Diktor? Mela Mihemed go: "bi zanîna min Diktor li Gilale ye." "Baş e ez ê çawa bikaribim herim Gilale?" Go: "Tu nikarî herî

Gilale. Encax Osman Qazî destûrname bide te, tê bi vê destûrnameyê karibî biçî." Min Mela Unis hişt û bi lez ez çûm Licna Mihellî ya Zaxo. Osman Qazî ne li Licnê bû. Mala wî şanî min dan, ez çûm mala wî, li derî da, ji min ra gotin "nivistiye..." Min go: "pir girîng e" çûn wî şiyar kirin, ez derketim cem Osman. Min jê rica kir ku bi çî kul û halî dibî bila bî, bila min û Dr. Şivan zû bighîne hev û min çîroka windabûyina Seîd Elçî jê ra qîsa kir. Wî gote min "Tê xelet bihîstiye, Seîd nehatiye licnê, bihata min ê bibihîsta, ez Seîd nas dikim. Tiştêk waha ne mimkun e." Min go: niha hun ji kerema xwe dikarin min bişeynin Gilale. Hûn dibên wê Şivan heya hefteyek bizîvirê, heftiyek dirêj e. Ez ditirsim siyaneta Seîd bê şikêandin, an xeletî çêbin wê gavê yekitiya me û Diktor ne mimkun e. Tu jî dizanî ku berî çendekî ez bi Çeko ra hatim, min we zîyaret kir. Ez hevalê Seîd im. Ji bo yekitiyê, me û Diktor hevdiye û em nêzîkî qonaxek qenc bûne. Ez dîsa hêvî dikim ku hûn min bi zûyî va bighînin Şivan. Osman Qazî pîrsa Seîd kir, go; "li Tirkîyê Seîd pir tê hezkirin." Min go: "li Tirkîyê dar û devî jî ji Seîd Elçî hez dikin." Osman li ser vê waha gote min; "Bi serê Kurdistanê haya min jê tine. Em niha edemêtehrir (destûrname) nikarin bidin. Rê xweş nîn in û nava me û Baasiya ne qenc e. Ez ê te bişeynim meqerê Şivan, heya sê-çar rojan dê Şivan bê."

Ez rast hatim cem Mela Mihemed. Min go, ez çewan dikarim xwe bigihînime Derwêşê Sado. Mela Mihemed ji kîsê min qurîyek peyda kir û min nameyek ji Derwêş ra rêkir. Min go: "Va ye ez diçim meqerê Şivan. Osman Qazî bi serê Kurdistanê sond dixwe ku Seîd Elçî nedîtiye. Hay ji xwe hebe û di dijê Diktor da tiştêk nebêje."

Ez û Mela Unis li pîqabek siwar bûn, me berê xwe da Meqerê meşhûr ê Dûşêşê. Mela Unis pir kêfxweş bû, ketibû erdekê azad, ji firariya xwe ya bi salan xilas bûbû. Em çûn Meqer ku Mela Ebdilkerîm û hevalên din li wê ne. Min ji Seyda pîrs kir, lê Seyda ciwaba min rast neda. Go: "Welleh min hay ji Seîd Elçî nîn e. Dibe ku dageriya be Tirkîyê."

Rojek-dudo şûnde Şivan hat. Şivan min تنها kir û pîrsî ka hûn li çî digerin. Hûn li Sûriyê bi Cîgerxwin ra civînan çêdikin, gavekê we li Gilale ye, yek li Zaxo ye. Min go: Birayê min bihêle ez pîrs bikim. Me li Sûriyê di derheqê windabûyina Seîd Elçî

melûmat hilda. Me tesbât kir ku sê roj li Licna Mihellî ya Zaxo maye û wî li pîkabek siwar kirine, pîkab bi alî meqera te va hatiye û sê seet şunda ziviriye. Niha ev tiştê ku ez ji te ra dibêim ne ez û Derwêşê Sedo tenê dizanin, hemî rêxistin û siyasetzana yên Sûriyê dizanin. Diktor pir hêrs bû. Go: "Baş e hûn li pey çiyê Seîd digerin, ew meriv nîvmeriv e, nexweş e, kêr xilasiya Kurdistanê nayê, ev dawa bi nexweşa naçe serî; ez nizanim we çî li ba vî merivê nîvmeriv dîtiye, ku we hemî umida xwe pêva girê daye." Ez kenîm. Min go: "Diktor! Ma tu bo çî hêrs dibî? Em rêxistinekê siyasî ne, Seîd Elçî sekreterê partiya me ye, sekreterê me wînda ye û em lê digerin, gelo cybek di vê derê da heye ku tu hêrs dibî. Binêr Diktor, em û te li Tetwan gahane delavekê lihevhatinê, belê wextê siyaneta Seîd bi qasî zereyêk bişkê, em li qiyametê jî nabin yek." Diktor nerm bû. Mêkmêkê wî sekinîn. Bû merivê helîm û selîm. Go: "Baş e, tu heqlî yî, niha ez bi serê xwe, bê qerara hevalên xwe nikarim bikevime pey vê pirsê. 10-15 roj şûnde wê hevalên min ên qomîta merkezî bîn bicivin. Ez dizanim ku niha hûn nikarin dagerine welat. Tu ji xwendinê pir hez dikî. Birêk kitêbên kurmancî li vir hene. Hemî faskulên Hewar'a Celaded jî hene, heya te divê bixwîne û istrahat bike. Heya heval tî, em ê qirar bistînin û li Seîd bigerin."

Ez 20 roj mam li meqerê. Di vê navê da hevalên Şivan ên merkezî û herêmî çî hene hatin. Semîneran çêkirin, konferansan dan, xebat kirin û herkes belav bû cî û warên xwe. Ez dengê xwe nakim, li hêviya Dr. Şivan im, ka kengê dora min tê. Şevêk, pêşmergeyek ku nobetê digirta, xelkê Sûriyê bû, hat min ji xew rakir go: "Dr. Şivan gazî te dike." Ez û Mela Unis li cem hev di odeyek da radiketin. Ez rabûm çûm ku Şivan û bi heyeta xwe va rûniştine. Çeko, Soro, Zendo, Kurdo û Şivan rûniştibûn. Diktor gote min: "Min bi hevalan va qarar girt ku em teklîfa xebata partî li te bikin. Heval dibên ku di herêmen Bedlîs û Sêrtê da roleke te yê xurt heye. Ka tu çî dibêjî?" Ez gelek şaş mam. Hinek sekinîm, ponijîm û min berê xwe da Diktor go: "Diktor, tû qenc dizanî ku ez ne dîplomat û xwedan qariyerek bilindim, ez ne dewlemendekî bê hempa me, ez ne şêx im ne jî axa me; niha çewa ku we go, ku bi rastî di hinek herêmen Kurdistanê da rola min hebî; ev rol dewle li serê fidekariya min e ku min tu car menfîetê xwe ya şexsî li ser milê kesî ne parastîye û pêl siyaneta kesî nekiriye, kesî nekiriye pêlpêlok. Ez, bû bîst roj li vir hêviyê me ku ev hevalên te bîn, tû wan bibînî û gazî min bikî, pîrsa

Seîd Elçî çareser bikî. Seîd Elçî sekreterê partiya min e. Winda ye. Ez li pey hatime. Niha ezê wî bihêlim û bêm bikevime nav xebata Partiya te... Binêr Diktor, tu ji vê Dişêşê heya Gilale tiştê dizanî. Weka ku te ji min ra go "Derwêşê Sado bi Mela Mistefa ra 4 deqîqe hevdiştin kir" Pekî bo çî tu ji vir û Gilale dikarî deqîqeyên Derwêş bihejmêrî û çewa Seîd Elçî tê Zaxo, hevalên te Çeko û Brûsk tên wî ji vir hiltînin tînin bi aliyê Meqerê te va û tu nizanî ka çî hatiye serê Seîd Elçî? Niha ezê gotina paşî bêjim; eger Seîd Elçî di binê erdê da bî jî tu dizanî.." Min berê xwe da Mela Ebdilkerîm "Pekî Zendo: Eshed Xoşewî li ber min ji te pirs nekir, ka Seîd Elçî li ku ye, û ne gote te ku Çeko û Brûsk wî ji Licnê hilanîne birine?" Zendo go "Belê, willeh, Eshed vê yekê go." Min go "Pekî Seyda, va ye Çeko li cem te rûniştiye, qe nekete bîra te ku tû pirsê Seîd bikî? Qey Seîd pisîkek bû, winda bûbû? Ev Soroyê ku niha sax e; wexta ku Ebdilkerîm Ceylan gotinên Eshed Xoşewî dubare kir, xeberê Ebdilkerîm da birîn û waha go bi tirkî "Eger Eshed bu laflarî söylemiş ise, buraya bir nokta koymak lazım."

Ew hevalên qomîta merkezî bêhis bûne, guhdarî dikin. Diktor berê xwe da Çeko û Go: "Tamam, madem ku tu ev çend îsrar dikî, em ê te bibin cem Seîd. Bila heval ji Mosilê dagerin emê we bi hev rûbar bikin. "Wexta ku Diktor van tiştan dibê û li Çeko mêze dike, berê min jî zivirî Çeko, min di ku Çeko gotina Şivan dipeşirîne, tesdîq dike. Ez pir bextewar bûm, ji kêfa ez ê bifiriyama. Min pirsî ka ev heval kengê diçin Mosilê û çî wextê dagerin. Çeko û Elîşêr dê biçûna û roja duyemîn wê bizivriyana. Min seeta xwe da Çeko ku li Mosilê temîr bike û min xatir xewest çûm oda razanê. Ew şev têr razam.

Sibê piştî nîvro ku siya Çiyayê Dûşêşê da ser Meqer; Şivan û hevalan weleybol leyiztin. Hebû 2-3 seet leyztika wan dewam kir. Ez jî yek ji temaşevanan bûm. Leyztik qediya; Diqtor hat cem min, go: "Te divê em qasek bigerin?" Ez û wî derketine berwarekê bi dar û devî û bi çiya va bilind bûn. Bi qasê seetek em geriyan, zivirîn. Di vê seetê da Diqtor hindêk tişt ji min ra got ez hêja jî merheze dikim, gelo bo çî herwekî wesiyeta xwe dikira, min di hinek delevan da hişyar dikira, an serê min tevlihev dikira; behsa partiya xwe, felsefa partî, yekîtiya me, sebebê em nebûn yek kêmasiya Seîd, qerekerê berpirsyar û serekhêzên şorişa Başûr. Mela Mistefa, Îdris, Mesûd, Eshed, Selîm, Îsa û birek însanên gerandekar û rêve-

bir anîn ziman. Di dijê wan da nebû. Pir bi pesin qala wan û Şorişê dikir. Pir ji Serok, Mesûd û Eshed razî bû. Mesela yekîtiya me vebû. Min tiştêk go: "Divê hemî kurd lê bigerin, xwe bigihînin armancê, bighên netîceyêk, ya girîng ewe ku kurd xilas bibin, rêxistin wesîte ne bo armancê." Xeberdanê min di vê dozê da, wî xeberê min birî û go: "Aha.. îşte Sait bunu anlayamadı." (Ha.. Seîd vê yekê fêm nekir.) Ez vecenîqîm. Min bê hemdê xwe qîr kir "Çewa? Qey Seîd ne li heyatê ye?" Wî xeberdana xwe zivirand û go: "Yanîş hat fahmkirin. Seîd sax e. Bila heval bîn em ê dîtina we temîn bikin.

Diktor ji dûr va çiyayêk bi dar û berên gumre û keresî nîşanî min kir. Ev çiya diketa piştî Qumriyê. Behsa avên sar û şênbûna wê derê kir û go em ê rojêk herin wê derê pezek şerjêkin û roja xwe li wê derbaz kin. Divê navê da yekî ji dûr va gazî Diktor kir, Diktor bilez da rê, ez jî ketim pey em berjêr bûn hatin Meqer. Li Meqer Pêşmergeyek li hêviya wî bû. Pêşmerge nameya Eshed Xoşewî dirêjî wî kir. Name xwend û berê xwe da hevalên xwe - Xasima Zendo- go: "Neviyê Kek Eshed nexweş e. Divê biçim. Aletên xwe yên tîbbî hilda û li hêstirê siwar bû, xatir xwest û bi rê ket. Navbera Duşêşê û Bamernê bi hêstirê, bi hêz, lez û bez kêmî 3 seetan nebû. Ew heya gihane Bamernê, şevê da ser wan.

Kuşîna Seîd Elçî Tête Îlankirin.

Dora rojê li rojgermê, çaxê dana çend pêşmerge hatin, nameyek dirêjî Zendo (Ebdîllkerim Ceylan) kirin. Zendo name xwend, reng avêt, name ji Dr. Şivan hatibû. Diktor di nameyê da gotibû ku, ciyê me hatiye tesbît kirin, divê kes li wir nemînê, tu tiştî ji ciyê wî hilnedin û bê çek hûn çî henin werine Bamernê. Em tev ketin rê. Yek-dudo kulek hebûn wek Zendo û Dijwar, diva ku siwarî bîn. Pîreka Brûsk û Brûsk jî piştî me hatin. Tu fikrekî xerab ji kesî, ji me ra çênebîbû. Em wek herin dîlanê, hevrazê çiyayê Metîna bûn û bi serê çiya ketin; ji serê çiya berjêrê Bamernê bûn. Ev hevraz û berjêr bi seetan dikşînin.

Pêşmergeyên ku bi me ra bûn, me birine avayiyek, xaniyekî bi heybet bû. Mala şêx Ebdîllayê Bamernî bû. Ev mal kiribûn malê şorişê. Wê gavê xweşê me jî dihata ku mala Şêx bûye malê mîrî.

Em bi kêf û laqirdî ew şev li wê derê man. Sibê di tavgermê da, Mela Hemdî û çend hevalên Diktor ku li qerargeha Eshed diman bi hevra hatin, me deranîne banikê ber derê tekyeyê û Mela Hemdî bi dengê bilind û heyecan dest bi xebera dijwar kir û mal-wêraniya Diktor vekir. Operasyon bi ser ketibû. Gunehkar tesbît kiribûn. Şahidê bûyerê şahdeyîya xwe dabûn, micrima cirmê xwe îtiraf û qebûl kiribûn, gor hatibûn vedan û meqtûl hatibûn tesbîtkirin. Tu şik û şibhe di vê malkambaxiyê da nema bû.

Ne hewce ye ku meriv bêje ka ev menzere çiqeder qirêj e, pîs û çepel û dijwar e.

Piştî ku Mela Hemdî gotara xwe qedand çû. Pêşmergeyek hate pey min. Eshed Xoşewî gazî min kiribû. Ez çûm ku Kek Eshed û Mela Hemdî bi tenê rûniştine li benda min in. Eshed go: "Hûn hevalê Seîd Elçî ne, wa ye Diktor dibê Seîd casûsê Tirkî e, ka dîtina te çiye?" Min go: "Ez fêr dikim ka Diktor bo çiqê Seîd Elçî kuşt, dixwest ku reqîbê wî tinebin, lê ez ecêbmayî dimînim ku mêr mêra dikujin û bi kuştinê jî qayîl nabin; bêbextiyê davên sitwê hev."

Min mesela Şivan û Seîd û derbazkirina wan û çîroka Şivan ji Eshed Xoşewî û Mela Hemdî ra vekir. Tesbîta min ew bû ku: "Diktor merivek muhterîs bû, kesî di ser xwe da qebûl nedikir û bi kuştina Seîd Elçî bi serê xwe dima û dibûya pêşkêşek bê reqîb. Ku reqîbê meriv xayîn û casûs bî, ma hewce ye ku mirov cirmekê waha bike, ji xwe milletê kurd wê Seîd Elçî ceza bikira. Reqabeta navbera partîyan, bi xîyanet û casûsiyê divê neyê tabîrkirin. Vaye ez hevalê Seîd Elçî me û dibê Diktor ku vê yekê kiribî micrim e, qatîl e, lê ne casûs e, ne xayînê welat û milletê kurd e." Eshed bi xeberdanên min pir kêfxweş bû. Bi min şa bû. Ji min daxwaz kir ku ez raporek li ser têkiliyên navbera Partiya me û ya Şivan da derbazbûyî binivîsînim. Go: "Ji kerema xwe tu bêje, bila katibên min binivîsin." Min hinêk kaxiz jî sitand û êvarê li qonaxê ku em lê diman, min nivîsand da Kek Eshed.

Hevdîtina Min û Dr. Şivan

Kurê Eshed Xoşewî, Selîm Xoşewî hate ber guhê min go: "Diktor dîtina te dixwaze. Ku te bivê, ez ê te bibim cem." Ez qasek

ponjîm û min qebûl kir. Divê meriv di bûyerên dijwar da bênfirêh bî. Tirk dibê "soğukanlı." Ez û Selîm çûn wê mala ku Diktor û hevalên xwe li wê girtî bûn. Odeya ku lêbûn, odeyeke biçûk bû. Raxistî bû. Diktor û hevalên xwe yê qomîta merkezî û hinek hevalên din jî li wê bûn. Selîm Xosêwî salam kir, kete hundir, ew tev jî berva rabûn, Selîm derbaz bû li ser sendoqêk rûnişt, ez jî li teniştê li ser dikê rûniştim. Şivan bi Tirkî- jibo Selîm nizanbî em çî dibê- waha dest bi xebirdanê kir: "Ez dizanim ku tu niha min pirr dijwar rexne dikî." Min go: "Diktor, ez qaraqar û qîreqîr û qîrênê nakim, ez ê kurt û niha ku ez di vî derî da ketim hindir û çî hatibî bîra min ez ê wê bêjim û bes. Niha ku ez ketim hundirê vê odeyê, min jî xwe ra go xwezî ew roja ku Seîd Elçî û hevalên wî hatin kuştin, ez jî bi wan ra bûma, bihatima kuştin û niha di binê axa sar da bûma, lê min we di vî half da nedîta. Lewra Diktor! Tu dizanî ku te çî kir? Te tenê Seîd Elçî nekuşt, te xwe bi xwe jî kuşt û jî holê hilanî. Te tenê bi kuştina Seîd Elçî; xwe û Seîd Elçî jî holê hilnanî, te du hereketên siyasî fetisandin. Te partiya xwe jî fetisand û te ya me jî fetisand. Niha ez ê çewa bikim û çî bêjim ku berge bigrê." Bi rastî jî min jî vê pêva jî Şivan ra tû tiştê nego û min carek dî minaqeşe nekir. Şivan go: "Ez divê min jî te ra hinêk tiştan bêjim. Ez nabêjim ku tiştê min kiriye rast e. Ez li pey îddiayekê waha nîn im. Ez jî niha vê kirinê xelet dibînim. Ez vê mineqeşeyê nakim. Seîd Elçî, Ehmedê Hiso û Mihemedê Begê roja ku hatine ber deriyê Mosilê ku derbazê Iraqê bibin, di wê rojê û wê seetê da Ziya Şerefexan ji Beyrûdê bi teyarê hat li Bexdayê peya bû. Li gor îstihbarat û tesbîta ku min kire, Ehmedê I Hiso çû Beyrûdê, Ziya dît, xebera wan bû yek, dê Ziya û Seîd li Gilale bigihîştina hev, Seîd Elçî, Ziya xistibû dewreyê, ku biçin giliya me jî Mela Mistefa ra bikin û me jî vira rakin, hereketê me bafêşilînin.

Seîd Elçî û Mihemedê Begê, jî ber ku Paseportê wan tine bû, mecbûrî riya Zaxo bûn. Şerefexan di roja randewiya xwe de hat Bexdayê û derbazî Gilale bû. Seîd li Zaxo bû, mêhvanê Licna Miheliya PDKê bû. Di navbera me û teşkilata Zaxo da protokolek heye, li gor vê protokolê, ew meriyên ku li Tirkîyê derbazî vî alî bibin, heya xeber nedine me nikarin wana bişeynine ciyek. Mektûbek jî min ra hat ku Seîd Elçî li Zaxo ye, ez û hevalên xwe civiyan, me qerar da ku em wî bînin li Meqer mêhvan bikin û nehêlin biçî Gilale. Ez û Çeko û Brûsk bi hev ra çûn Zaxo. Ez neçûm Licnê, lê Çeko û Brûsk çûn Seîd dîtin; paşê me Seîd ji Licnê hilda û ez jî gihamê wan, me dûr

û dirêj vê pirsê minaqeşe kir. Min pirr hêvî û zarî kir ku neçe Gilale giliya me neke, min wî nanî rê tu çare nema.

Rast weya xelet, di baweriya me da, me li vir darek danîbû, wê ev dar hêşin bibûwa û fêkî bida. Me digo ku emê Kurdistanê azad bikin. Seîd jî projeyê me serûbin dikir. Em mecbûr man, min û Çeko qerare kuştina wan da û da înfazkirin. Lewra ez Sekreterê Polîtbiroyê me û Çeko jî aza ye. Em herdu bi serê xwe dikarin qerare waha bidin. Ez ê tiştê din jî bêjim, ku babê min bi xwe li pey Seîd Elçî bihata, min ê babê xwe jî bikuşt, rast an xelet; "Tîr ji kevan derketibû*"

Diktor, piştî ku vê senaryoyê dûr û dirêj vekir û raxist, bi min xwest ku hinek gunehê xwe biweşîne, hindêk jî avê li ber me şilobike. Zivirî hevalê xwe û ji wan ra hinek tişt go: Wek: "Divê hûn xebera Şakir ku dibê ev partî ji holê rabûn bixne guhê xwe. Divê bi hindikayî hûn 4 salan siyaset nekin. Min dizaniya ku rojek dê me rawestînin, lê ne hev çend zû. Bi min wê yek weka Dehamê Mîro ji me ra jî peyda bikin". Westê ku xeber dida bi taybetî berê wî li Soro bû. 2-3 caran tekrar kir û ji Soro dipirsî: "Îsa çi dike?" Cara paşî ku pirsî, Soro go: "Ez çi zanim ka çi dike."

Binçavkirina Dr. Şivan û Hevalên Wî

Selîm Xoşewî rabû piya, ez jî rabûm û ez ji oda girtiyên ser doşekan derketim. Wê şevê min heft per raporek nivîsî. Xwezî niha ev rapor ji arşîvên PDKê derketana. Bi min ez wan rojan îdî siyasetzan bûm. Sibê ez çûm min raporê xwe da Kek Eshedê rahmetî, ji min ra sipas kir û daxwaz kir ku ez bi Diqtor Şivan û hevalên wî ra biçim Gilale. 3 heb landrower hatin. Mela Hemdî û 2 landrowerên teji pêşmerge heya Dihokê me teqîb kirin. Li Dihokê Mela Hemdî ji me qetiya, ez, Şivan, Çeko, Soro û Selîm Xoşewî û mihafizên wî bi yek landrower ketne riya esfaltkirî ya Hemîlton û me berê xwe da Gilale, em birin Hacîûmranê li Otêla Kak Ebdillê Sorî kirin mêhvan. Ez pir reht û bê xew bûm. Li şeqlawê me xwarin xwaribû. Min bi kinca va xwe avête ser qaryolê û di xew da çûm. Min çavê xwe vekir ku tavê daye. Ez û Soro bi

* Yanê bi Tirkî: .. Aruk Ok Yaydan çıkmıştı" (Ew jî ez bûm yê bihata kuştin, şeva ku go emê te bibine cem Seîd û berê xwe da Çeko, Çeko jî tesdîq kir, ew qerare kuştina min bû).

tenê mane. Min pirsî ka Şivan û Çeko? Soro go: "Bi şev hatin gotin li Mekteba Siyasî gazî we dikin û wan birin, di çûnê da Diqtor qaryola te hejand tu şiyar nebûyî." Jê pêva min Diktor û Çeko nedît. Wan avêtine hepsa "RAYET". Vê hepsê inglîzan çêkiribû. Li ser devê rîya Hemîlton bû. Pir mezin nebû. Di navbera Navpirdan û Hacıûmrânê da bû.

15ê Tîrmehê bûyer li Bamernê pişkîfî, di 16ê da me anîne Bamernê, roja 17ê Mela Hemdî hat vê bûyerê ji me ra qise kir. 18ê Tîrmehê em çûn Hacıûmrânê. Ew şev Dr. Şivan û Çeko xistin hundirê Hepsa Rayet. Di navbera 18yê Tîrmehê û serê Îlonê 40-50 roj ez û Soro di vê Otêlê da man li cem hev. Du neqil bi Dr. Mehmûd Osman ra û du neqil jî bi Berêz Îdrîs Berzanîyê rahmetî ra hevdîtînen min çêbûn. Her du neqlên ku Îdrîs min qebûl kir, Soro bi min ra bû. Ez niha jî nizam ka bo çî me bi hev ra qebûl dikir. Bi Mehmûd Osman ra jî cara pêşî Soro hazir bû. Ez li Hacıûmrânê xelet hatim famkirin. Bi rastî hevalên min jî ketne dijê min.

Min diva ku ev mesele baş bê kolandin û tehlîlîkin, ka gelo Diqtor vê cesaretê ji ku stand û bo çî vê şasiya mezin kir. Rehmetiyê Îdrîs nexwest ku bîne heyeta teşkîl bike û ev komîsyon meseleyê bikolin, tetqîq bikin û dirêj bikin. Wî dîgo "mesele kifş-çeyê, Şivan ji ber quminîstiya xwe, casûsî û bi pera vê yekê kir. Min jî vana red kir." Bi tenê ku rehmetiyê Îdrîs bi ya min û arznameya ku min nivîsî teqdîmê wî kir bikira, niha di heqê wan da wê hin rexneyên neyînî (rexneyên bêesil û estar) çênedibûwana û dê zimanê gelek însanan kurt bûya.

Ku arşîvên şorişê Pîroz wînda nebîbin, bila ji kerema xwe arzname min derînin û bibînin, ka di sala 1971an da min rewşa pêvajoya siyasetê kurdan çawan dîye û min çî gotiye. Ez li ser du tiştan sekinîme. Ya yekemîn, ji bo rêxistina Kurdên Tirkîyê, ez piştewanîyek xurt ji wan dixwazim û dibêim heya em nekevîne pêşîra Tirkan, Tirk nahêlin hûn li vir bibin dewlet. Ya duyemîn, ez dibêim ku ev bûyera Şivan neyê analîzkirin, texlîlîkin û rastiya vê dernekeve holê, dê sibê kurd bêjin "yek bi destê yekî dan kuştin û yê din jî wan kuşt" tabîr tam ev e. Gotin û daxwaza min ya wê rojê ev bû. Dibe ku ez wê demê 33 salî bûm, xwîna min germ bû. Ez niha dibêim ku PDKT xurt bibûwa; bi riya pasîf Tirkîyê mecbûrê

demokratiyê bikira, ev xwîn nerijiya, peymanê Cezayîr jî nekari-
bûwa Otonomiya Kurdistan ser û bin bikira, ma ne qenctir bû.

Belê ez niha dibînim ku herekat ne besîtin û li tu derê dinê ne
bi serê xwe ne. Divê em dijiwariyan nekin, hev gunehkar nekin û
rehmê li hev kin. Zilma neyaran besî me ye. Em zilmê li hev
nekin. Di dilê min da jî azadî, serfirazî jîyaneke însaniyê ji bo
kurdan, di serê hemî rêxistin û însiyatîv û welatperweran da jî ev
heye. Lê me çî ji hev e. Em bo çî xwe di hev da dixwîrînin?

Yakın Tarihimizde

Said Elçi ve Doktor Şivan Olayı*

Şakir EPÖZDEMİR

Bana göre, bu olayın yakın tarihimize ışık tutacak önemli bir yeri vardır. Acı ve çirkin bir örnek olmasına rağmen; şayet doğrular yazılıp belgelenemez ise, bu durum, yalan ya da yanlışlarla çok daha kötü bir manzara teşkil edecektir .

Olayı yorumlamadan, tüm çıplaklığıyla ortaya koymak lazımdır. Olayın kahramanları iki ayrı siyasal oluşumun liderleridir ve ikisi de maalesef hayatta değildirler. Bu durumda, olaya yakından tanıklık eden bu siyasi oluşumların en üst düzeylerinde görev alan kişilerin gördüklerini, şahit olduklarını ve gerçeğe yansıyan belgelerini açıklamaları gerekir.

Bu olayda iki taraf vardır. Bunlardan birisi; Said Elçi yani *Türkiye Kurdistan Demokrat Partisi (TKDP)* taraftarları, diğeri de, Dr. Şivan tarafı yani *Türkiye'de Kurdistan Demokrat Partisi (T-KDP)* taraftarlarıdır. Bu iki partinin yazılış şeklindeki tek değişiklik, "de" anlamını ifade eden (-) ekidir. Bu iki partinin siyasi programlarında elbette farklılıklar vardır. TKDP Programı; "hukuk nizamından yana olup, sonuna kadar demokratik bir çizgiyi hedef almaktadır"

* Şakir EPÖZDEMİR'in bu yazısı, WAR'ın 7. sayısında yayımlanmış ve sözkonusu yazının Kürtçesi de WAR'ın 5-6. sayılarında yayımlanmıştı. Bu çalışmada, okuyucu için kolaylık olsun diye, yazının hem Kürtçesini hem de Türkçesini birlikte veriyorum.

Doktor Şıvan'ın T-KDP'sinin Programı ise, daha radikaldır ve ne kadar gizlenmek istense de, bu Program'ın, Marksist bir hedefi vardır. Ancak, bu partilerin tabanı, aynı tabandır ve bu tabanda bulunanlar arasında, fikir ayrılıkları "yok denilebilecek" noktadadır. Bundan dolayıdır ki, her iki partinin tabanları arasında, bu olayla ilgili olarak, hemen hemen hiç bir münakaşaya şahit olmadık. Sanki, her iki taraf da olayı aynı düzeyde algıladılar. İslam'da olduğu gibi; "katil"e ve "maktul"a aynı mesafede üzüldüler. Ben buradaki örneklemeye, islam'daki sehabelerin kavgasından yola çıkarak, başvurdum.*

Yoruma girmemek için hemen konuya dönelim. Ben bu olayın gerçekten aydınlanabilmesi için, "altı kişinin tam bilgilerine başvurulması gerektiğine" inanıyorum. Bu altı kişinin; üçü Dr. Şıvan tarafı, diğer üçü de Said Elçi tarafı olmalıdır. Dr. Şıvan tarafından: a) Reşo Zilan, b) Soro, c) Kurdo'nun gördükleri ve yaşadıkları çok önemlidir. Bu üç şahıs da, 1968' den başlayarak 26/11/1971'de noktalanana güne kadar, Dr. Şıvan'ın yanındadırlar ve üst düzey görgü şahitleridirler.

Said Elçi tarafı olarak da; Feqi Hüseyin Sagnış, Derviş Akgül ve bendeniz Şakir Epözdemir, bu olayın, başından sonuna kadar canlı şahitleriyiz. Nasıl ki, biz üçümüz bu olayın tüm yönlerini aynı boyutta bilemiyor, kendi açılarımıza yansıyan gelişmelerin birer aşamalarını çok daha iyi biliyorsak, yukarıda takma isimleriyle zikrettiğim Dr. Şıvan tarafı arkadaşlar da, Dr. Şıvan olayının birer dönemini ve birer kısmını çok iyi biliyorlardır.

Elbette, söz konusu bu 6 kişinin gözlerinden kaçan olaylar da vardır. Şurada burada bilgilerine başvurulabilecek kişiler de olabilir. Dr. Şıvan'ın IKDP sorumlularıyla veya IKDP'nin askeri kanadındaki kimi yetkilileriyle irtibatını bilmeyebilirler. Tüm bunların yanısıra, IKDP'nin tesbitleri de önemlidir. Belki, hala açıklanmamış şeyler de vardır. Olayların ilk başladığı sıralarda, tesbitler, çok sathi ve basit idi. Bir defa, ya Dr. Şıvan IKDP'nin Zaxo bölgesindeki "İsa Sıwar" düzeyinde yönlendiriliyordu veya Dr. Şıvan, onları kendi etki alanına almış durumda idi.

* Siirtli molla Halil'in "Nehcillenam, kitapçığında kürtçe olarak şu şiir yer alıyor". NEHCILLENAM, bir nevi öğüt ve islami kurallar haklarından meydana gelir. Aslen Hizanlı olan ve Siirtli Mela Xelil diye bilinen bu bilge Sahabelerin Savaşları için aynen şunları söylüyor: "Ji herba Sahaban nekin qal û qil/ Buheştî ne hem qatîl û hem qetîl". Anlamı, Sahabelerin kendi aralarındaki savaşları çekirtmeyin iki taraf da cennetlidir."

Benim açımdan, benim Partim'in lideri olan Said Elçi'nin, o günkü telaşından hiç bir şey anlamış değilim. Söylemek icap eder ki, O'nun Suriye'ye giriş ve çıkışı çok hızlı... Bize hiç danışmadan, Ahmedê Hîso ile Mihemedê Begê'yi, yanına alarak, yola çıkıyor. Suriye'deki dostlarımızın, O'na adeta yalvarırcasına "gitme, acele etme, bir müddet burada kal, sana ihtiyacımız var, seninle konuşacaklarımız var" demelerine rağmen, onları dinlemiyor. Rahmetlinin acelesi vardır. Acaba, neden?.. Musul Kapısı'ndan geçemeyince, hangi cesaretle Zaxo'ya gidiyor?.. Bunların hepsi birer soru işareti...

Eğer, yukarıda önerdiğim 6'lar, tarafsız bilgi birikimlerini ortaya koyarlarsa, bu olayın görünen ve görünmeyen boyutlarının, %90'ı ortaya çıkar. %10'luk kısmını da, her iki liderin kendi siyasi örgütlerine haber vermeksizin, kendi kafalarında şekillenen projeler ve neticeye varmayan kendi teşebbüsleri olarak ilave etmek gerekir.

Olayın üzerinden 27 yıl geçti. Birçok yorum yapıldı ve yazılar yazıldı. Bu yazılardan benim görüşüme göre, iki tanesi önemlidir. Şerafettin Elçi'nin, Rifat Ballı'nın hazırladığı KÜRT DOSYASI'ndaki açıklamaları tamamen doğrudur (Bkz: Rifat Ballı Kürt Dosyası 2. Baskı). "Açıklanan olaylar doğrudur" diyorum. Yorumları, kendisinin. Zira, henüz bu olay netleşmediği ve bazı şeyler henüz söylenmek istenmediği için, yorumlar da eksik kalmaktadır.

Ayrıca, Mahmud Lewendi'nin *ÇIRA dergisi*'nin 8. sayısı'nda, Doktor Şivan ile ilgili olarak, bir belgeler dökümü vardır. Bu belgeleri mutlaka değerlendirmek lazımdır.

Bunların hepsi, benim önerilerimdir. Bana düşen görev, bildiklerimi, gördüklerimi bu kağıda dökmektir. Yorumu sıra gelince, yorum da yaparım... Ne var ki, işin iç yüzü ortaya çıkmadan yapılan yorumlar, bizi yanlışla götürebilir.

Ben 1965'de Diyarbakır'ın Gazi Köşkü'nün bahçesinde, kuruluşuna karar verilen TKDP'nin kurucu üyelerinden biriyim. Bu Parti, 5 kişi tarafından, 11 Temmuz 1965'de kuruldu. Bu 5 kişiden ibaret olan Kurucular Kurulu, daha sonra 21 Ağustos 1965'de, 6 kişiye çıktı. Rahmetli Faik Bucak'ın iştirakiyle Parti Programı'nın altına, şu takma isimlerle imzalarımızı koyduk: Zınar: Başkan, Peşmergeyê Welat: Sekreter, Evindarê Welat: Muhasip, Dûrnas,

Jîrek ve Bendeyê Welat, üyeler'dir. Sırasıyla isimlendirirsek: Faik Bucak, Said Elçi, Şakir Epözdemir, Dûrnas (adının açıklanmasını istemiyor), Derviş Akgül ve Ömer Turhan'dırlar. Bu 6 kişiye ilaveten, 1968 yılı başında Feqi Hüseyin Sagnıç da, Merkez Komitesi'ne alınmış idi. Ancak, Merkez Komitesi üyeliği, Feqi'ye tebliğ edilemeden tutuklandık.

1968 yılının 20 Ocağı'nda yakalandık. 11'i tutuklu, 5'i tutuksuz olmak üzere, 16 sanıklı bir "TKDP Davası" başladı. "Antalya Davası" diye bilinen bu dava ile biz, Dr. Şıvan'la tanıştık. Feqi Hüseyin Sagnıç, tutuksuz yargılanan sanıklardan biriydi. Said Elçi, Ömer Turhan, Derviş Akgül ve Şakir Epözdemir (ben), tutuklu olarak yargılanmaktaydık. Demek ki, Merkez Komitesi olarak, komple cezaevinde idik. (tabii, Feqi hariç.) Dûrnas arkadaşımız, hem asker idi, hem de askere giderken görevini bırakmıştı. Faik Bucak ise; Ağustos 1966'da katledilmiş idi.

Biz Antalya Cezaevi'nde tutuklu iken, Dr. Sait Kırmızıtoprak (Dr. Şıvan), İsparta'da sürgünde idi. Diyalogumuz burada başladı. Ancak bu diyalog, sadece Dr. Şıvan, Said Elçi ve Feqi Hüseyin Sagnıç arasındaydı. Bu diyalogumuzun, 6 aylık süresine cezaevi dönemi dersek, diğer 78 aylık süre de, 1969'daki tahliye oluşumuzdan sonraki zaman diliminde devam etti. Bu konuda Said Elçi'den hiçbir bilgi almadık. Ancak, arasıra Feqi Hüseyin Sagnıç'tan aldığım bilgiye göre; Dr. Şıvan'la birlikte 20-30 kişi Güney'e gönderilecek ve orada eğitilecekti; bu grubun çoğunluğu partimiz mensuplarından seçilerek yollanacaktı. Dr. Şıvan'da dahil, bütün bu kadro, gelip bizim partimizin bünyesinde yer alacaklardı...

Hazırlıklar çok uzadı, gidegide bir kişi bizim partiden, 6-7 kişi de Şıvan'ın grubundan Güneye geçtiler. Bu arkadaşların geçişlerinden yaklaşık 6 ay sonra; Kürtler, Irak'ta Otonomi'ye kavuştular. Savaşta yararlı olan bu grup, IKDP yöneticileri ve askeri yöneticiler tarafından itibar kazanmışlardı. Dr. Şıvan, bu itibara bakarak, bize rest çekti. Feqi Hüseyin Sagnıç ve Said Elçi 1970'de, Dr. Şıvan'la birkaç kez görüştüler, konuştular, tartıştılar ve bir neticeye varamadılar. 1971 yılı başında bizler, (yani Parti'nin Kurucular Kurulu ve Koma Navkom üyeleri) akıllarına geldik!

Şark Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş.'nin, 1971 Diyarbakır toplantısı günü, biz hepimiz, (Dûrnas da dahil olmak üzere)

Di arbakır'da toplandık. Toplantı, gecenin ge  vakitlerine kadar devam etti. Fe i ve Said Elçi, gelişmeleri izah ettiler. Doktor, onları yanıltmıştı. Bizim hesabımıza, Güney'e giden doktor, kendi Partisi'ni kurmuş ve bizi resmen aldatmış idi. "    m nedir? Ne yapılmalı?" diye, soruluyordu.

Benim o geceki     m   nerim şu idi: "Arkadaşlar, biz bu Parti'yi kurduğumuzda, Dr. şivan'a güvenerek mi kurduk? Biz, bu Parti'yi, halkımıza ve kendimize güvenerek kurduk. Biz, özellikle 1967'de çok iyi neticeler aldık. 1968 yılına girdiğimizde de, Suriye'den gelen Reşid  Hemo'nun tecrübelerinden yararlanarak, örgütümüzü güçlendirdik. Biz, en iyi süreçte iken yakalanarak, tutuklandık. Cezaevinde ve Türk Mahkemeleri önünde en iyi sınavı verdik. Tabanımıza karşı ayıp sayılabilecek herhangi bir şey yapmadık. Tabanımız duruyor. Bu potansiyel, daha da büyümüş. Ben, daha Antalya Cezaevi'ndeyken söylüyordum, yine aynen tekrar ediyorum: Lütfen, biz işimizi yapalım! Org t m z  belli bir noktaya getirirsek, Doktor da, dünya da bizi kabul eder; yok eğer, zayıf bir noktada isek, zaten kimseye yaramayız. Doktor ve onun örgütüyle kesinlikle sataşmaya girmeyelim; dost kalmaya  zen gösterelim ve işimize bakalım."

Benim bu teklifim kabul gördü. Özellikle, Dûrnas arkadaş beni destekledi. Dûrnas arkadaşın söylediklerini aynen aktarıyorum: "Ben, şakir'in dediklerine aynen katılıyorum. Gaye, biraz demokrasi ve özgürlüğe kavuşmamız ise, bunu ha biz ger ekleştirmişiz, ha şivan... Fark etmez; yeterki halkımız, bir an önce amacına ulaşsın! Sizin söylediklerinize göre; şorış (Irak Kürdistan Devrimi) Doktor'u destekliyor veya bazı yöneticilerinden cesaret alıyor! Eğer, böyle bir olgu varsa, bizim Doktor şivan'la s rt şmemiz doğru olmaz. Zira, onları da karşımıza almış oluruz ki, biz, böylesine ağır bir yükü taşıyamayız. Ben Doktoru, hepinizden daha iyi tanırım. Benim haberim olsaydı; işin başında bu ilişkinize mani olurdum. Bir defa, Doktor, çok kaprisli bir kişiliğe sahiptir. Kürdistan Devrimi'nin sempatisini de almışsa, artık onu durdurabilecek hiç bir kuvvet yoktur. Boşuna onunla uğraşmaktansa, kendi Parti faaliyetlerinize başlayın ve güçlenmeye bakın."

Arkadaşlar oybirliği ile bunu kabul ettiler. Said Elçi ve Dervış Akgül bir teklif getirdiler. N fuzlu ve aynı zamanda bizce tereddütle karşılanması gereken bir kişi Hac'dan dönerek Güney'e uğramış ve üst düzeyde misafir olmuştu; bu kişi ile ilgili kuşku-

larımızı bildirmek için bir mektup yazılmış idi. Bu mektubu, IKDP'ye ulaştırmak istiyorlardı. Biz, "gerek yok" dedik, özellikle, Dûrnas arkadaş bu mektubu göndermenin taraftarı değildi. O, "ne Zaxo'daki yöneticilerle ne de Şıvan'la muhatap olmamızın doğru olmayacağını" düşünüyordu. Ama, Derviş ile Said arkadaşlar ısrar ettiler. Zira, mektubu gotürecek kişi de mahkum imiş; oraya iltica etmek istiyormuş. O kişinin, kim olduğunu hatırlamıyorum.

Adı geçen kişi mektubu götürdü; İsa Sıwar'a ulaştı, ama kötü haberlerle gerisingeriye dönmek zorunda kaldı. İsa Sıwar, mektubu açmadan yırtmış ve çok sinirlenerek, şunları söylemiş: "Git söyle, bir daha Derviş ve Said'ten ne mektup gelsin, ne de adamlarını buraya yollasınlar. Biz Dr. Şıvan ve Partisi'nden başkalarını tanımıyoruz." demiş... Bu sözlerden dolayıdır ki, bir paniktir başladı.

Panik, Nisan 1971'de başlamıştı; Mayıs'ta beni, Dr. Şıvan'la görüşmeye gönderdiler. Yine, Şıvan'ın peşine düştük. Parti çalışmaları, başka bir bahara kaldı. Ben, Silopi'de Çeko ile buluşarak, Şıvan'ın Karargahı'na gittim. Biz oraya varmadan Doktor haber salmış: "durmasınlar, Çeko ve Şakir Türkiye'ye dönsünler, biz burada buluşuruz." demiş.

Bunun üzerine, biz de Hakkari üzerinden Türkiye'ye döndük. Döndükten 5-10 gün sonra, Doktor Tatvan'a geldi. Ben, O ve Feqi, bir gece sabaha kadar münakaşa ettik. O, bizim hiçbir önerimizi kabul etmedi ve adeta bize dikte ettirircesine şunları söyledi:

"Çok fazla deşifre oldukları için Derviş ve Said hariç, merkezdeki bütün arkadaşlarınızın, bizim Parti Merkezi'nde görev almalarında sakınca görmüyorum. Said Elçi bizim büyüğümüzdür. Gelsin Meqer'de otursun, bizi yönlendirsin veya Avrupa'ya gitsin, bizi temsil etsin ya da Türkiye'de evinde otursun. Derviş Akgül de, bir müddet evinde otursun veya Irak'a geçsin; orada çalışmalara devam etsin. Bunu yapmıyorsanız; sizin yolunuz başka, bizim yolumuz başkadır."

Böylece, görüşmemiz noktalandı. Doktor Şıvan'la görüştüğümüz günü, şimdi tanıtamına hatırlayamıyorum. Ancak, görüşmemizle, 12 Mart 1971 Muhtırası'nı izleyen "BALYOZ HAREKATI" arasında 23 günlük bir zaman vardı. Biz Feqi ile bir sonraki gece oturup, arkadaşlarımızla görüşmek ve Doktor Şıvan'la görüşmemizin sonuçlarını kendilerine anlatarak, bir karara varma gereği

üzlerinde durduk. Feqi, Said ve Derviş ile görüşecekti. Ben, Ömer ve Dûrnas'la temas kuracaktım. Galiba, aradan 2 veya 3 gün geçmişti. Biz, daha arkadaşlarımızla görüşmeye gitmeden, 12 Mart BALYOZ HAREKATI ile ilgili tutuklamalar başladı. Bu sırada, Feqi de tutuklandı. Ben, Erzurum yolu ile Adana'ya gittim. Adana'da Derviş Akgül ile karşılaştım ve Said Elçi'nin eşi Saime Hanım'ın, Adana'da Bahattin Seydaoğlu'nun evine misafir geldiğini öğrenerek, Derviş'le gidip, kendisiyle görüştük. Ben ve Derviş, Said Elçi'nin Suriye'ye geçtiği haberini de ilk olarak, Saime Hanım'dan öğrenmiş olduk. Bu tarih; takriben 24-25 Mayıs 1971'dir...

Benim Suriye'ye veya Irak Kürdistanı'na geçmeye hiç niyetim yoktu. Derviş arkadaş ısrar etti; gidemesem de, kendisinin mutlaka gideceğini biliyordum. Derviş arkadaşı yalnız bırakmak istemediğim için, mecburen ben de, kendisiyle birlikte gitmeye karar verdim.

Derken, yolculuk başladı. Yolculuğu, aynı otobüsle değil; ayrı ayrı otobüslerle yaptık. Derviş'i bir gün önce gönderdik; ertesi gün de, ben ve Mela Yunus Kaya birlikte yola çıktık. Yolculuk boyunca, güvenlik nedeniyle, hiçbir şekilde birbirimizin isimlerini karşılıklı olarak telaffuz etmemek için, takma isimlerimizi belirledik ve birbirimize bu takma isimlerimizle hitap ettik.

Cizre'de belirli bir noktaya geldiğimde, bana soruldu:..."Selaheddin Siz misiniz?" "Evet" dediğimde, "Derviş'in Suriye'ye geçtiğini ve beni de hemen O'nun yanına götürebileceklerini" söylediler. Biz, hemen karşı tarafa geçtik. Dicle'nin Xabur'a kavuştuğu noktadaki sınıra yakın bir köye vardık. Köyde rahmetli Cîgerxwîn, Reşîdê Hemo ve Hemîdê Hacê Derwêş beni karşıladılar.

Ben daha oturmadan, Derviş Akgül kulağıma eğilerek; "Said Elçi'nin kayıplara karıştığını" söyledi. Suriye'ye vardığımız ve Said'in kayıp haberini aldığımız gün, tarih, 8 Haziran 1971 idi.

Biz, iki hafta Suriye'de kaldık. Said ile ilgili araştırmalar yaptık. Mela Yunus'u, Zaxo'ya gönderdik. Ahmedê Hıso'yu görüp, geniş bilgi aldık ve Said Elçi'nin Zaxo'ya gittiğini, IKDP'nin bölge binası'nda misafir kaldığını ve oradan ayrılarak, Dr. Şıvan'nın kaldığı Dişêş'e doğru götürüldüğünü öğrendik.

Bu bilgileri değerlendirdikten sonra, Said Elçi'nin izini takip etmeye, arkasından gitmeye ve O'nu bulmak için, çareler aramaya karar verdik.

Dehamê Mîro'nun, Qiyadeya Muwaqqat (geçici komite) örgütü, bizi 23 Haziran 1971'de Musul'a götürdü. Musul'da Derviş'ten ayrıldık. Ben ve Yunus Kaya, Zaxo'ya hareket ettik. Derviş ise, Gilala'ya gitti. Derviş ile vedalaşırken bana; "Şıvan'ın yanına gitmemin yalnız olacağını, Dr. Şıvan'ın beni de öldürebileceğini" söyledi. O ana kadar, Said'in öldürülebilineceği ihtimali dahi, kimsenin aklından geçmemişti. Bu nedenle, Derviş'in bu sözlerine biraz kızarak; "Derviş, ben seni akılı biliyordum!" dedim.

Derviş: "şimdi, kimin akıllı, kimin deli olduğu belli olacak!" diyerek ayrıldı.

Mela Yunus Kaya ile birlikte Zaxo'ya geldiğimizde, evvela, Mihemedê Paloyî'ya uğradık. Mela Mihemed, rahmetli Said'i Parti Merkez Binası'nda ziyaret etmiş; O'nun, Çeko ve Brûsk ile görüşmelerine şahit olmuştu. Ben, Mela Mihemed'e, Dr. Şıvan'ı sordum ve "hemen O'na ulaşmak istediğimizi" beyan ettim.

Mela Mihemed; "Doktor'un Gilala'da olduğunu, O'nu hemen görebilmek için de, Zaxo Bölgesi IKDP Başkanı Osman Qazî'den izin kağıdı almam gerektiğini" söyledi.

Bunun üzerine, ben hemen Parti Merkezi'ne koştum. Osman Qazî'nin, evinde olduğunu öğrenince, evine gittim. Kendisiyle, bu konuyu görüştüm. "Hemen Dr. Şıvan'a ulaşmak istediğimi, bunun da çok acil olduğunu, Said Elçi'nin arkadaşı olduğumu; Doktor'la birleşebilmek, dayanışma içinde olmak ve dost kalabilmek için, Said'in incitilmemesi gerektiğini" anlatarak; "edindiğimiz bilgilere göre, Said'in bir aydan beridir kayıp olduğunu, Zaxo'ya geldikten Sonra 3 gün Parti Merkezi'nde misafir kaldığını..." söyledim.

Osman Qazi; yeminbillah ederek; "Said'i görmediğini, eğer Parti'de misafir olmuş olsaydı, bundan mutlaka haberi olacağını, oysa böyle birşeyden haberdar olmadığını.." belirttikten Sonra; "..bana da talep ettiğim izin kağıdını veremeyeceği için üzgün olduğunu; benim yapabileceğim en iyi şeyin de, benim Diş ş'e, Şıvan'nın Meqeri'ne gidip, Doktor'u orada beklemek olduğunu..." söyledi.

Osman Qazî'nin bu sözleri, moralimi bozdu. İtiraf edeyim ki,

Birkaç saat önce, Derviş'ten ayrıldığıma binpişman olmuştum. Hemen, telefon ya da telgrafla, Derviş'e ulaşmak istiyordum.

Osman Qazî'den ayrıldıktan sonra, doğruca, Mela Mihemedê Paloluya gittim. Hoca, (yol parası bana ait olmak üzere) Gilala'ya bir kurye gönderdi.

Kurye ile Derviş'e gönderdiğim mektupta, özetle şunları yazmıştım: "Derviş! Dr. Şivan, Gilala'dadır. Osman Qazî, Kürdistan'ın başına yemin ederek, Said Elçi'den haberdar olmadığını söylüyor. Ben, bilmeceburi Doktor'un Meqeri'ne gidiyorum. Doktor'un aleyhinde konuşma ve kendine iyi bak, dikkatli ol! "

Mektubu yazdıktan sonra aynı gün, Parti'nin tahsis ettiği bir pikapla yola çıktık; belli bir yere vardıktan sonra, geri kalan mesafeyi de yayan olarak yürüyerek Şivan'ın Meqeri'ne vardık. Abdülkerim Ceylan başta olmak üzere, orada birçok arkadaşla karşılaştık. Ben, sorunu Abdülkerim'e açtım. Hoca; bana hiç inandırıcı gelmeyen, uyduruk şeyler söyledi. Söylediklerine bakılacak olursa; Said'ten haberi yoktu. Belki de, tekrar Türkiye'ye dönmüştü! Falan, Filan!

Meqer'de, Doktoru beklemeye başladık. Doktor fazla gecikmedi. İki gün sonra geldi. Doktor'un, sanki her tarafta kulakları vardı. Bizim, Suriye'ye geçtiğimiz günden başlayarak, "ne yaptığımızı, kimler ile temas kurduğumuzu, neyin peşinde olduğumuzu" biliyordu.

"Neyin peşindesiniz? Biriniz Gilala'da, biriniz Zaxo'dasınız... Suriye'deki Partiler ile toplantılar düzenliyorsunuz!..." diyerek, daha ben hiçbirşey söylemeden, O, beni sorgulamak istedi. Onu iyice dinledikten sonra; "Bak Doktor! Biz, durup dururken, keyfimiz için tur düzenlemedik. Seninle Tatvan'daki görüşmemizin hemen akabinde tutuklamalar oldu. Said'in de, Suriye'ye geçtiği haberini alarak, arkasından Suriye'ye gittik. Orada da, Said'in, Suriye'den Zaxo'ya geçtiğini ve kayıplara karıştığını öğrenerek, bir araştırma yaptık. Bizim tesbitlerimize göre; Said Elçi'nin pasaportu olmadığından dolayı, arkadaşları Mihemedê Begê ile birlikte, Zaxo'dan Irak Kürdistanı'na girmiş. 3 gün, Zaxo IKDP Bölge Binası'nda misafir olarak kalmış. Misafir kaldığı Zaxo IKDP Bölge Binası'ndan, bir pikaba binerek ayrılmışlar ve bu pikap, buraya doğru, yani sizin bulunduğunuz bu istikamete doğru yol almış ve 3 saat sonra, pikap geri dönmüş. Bu duruma göre, Said'in, büyük bir ihtimalle senin buraya getirildiği imajı doğuyor ve bu ihtimal, güç kazanıyor." dedikten sonra, arkasından şunları ekledim:

"Bak doktor! Benim bu söylediklerim ve ifade ettiğim tesbitler; yalnız ben ve Derviş tarafından bilinen tesbitler değildir. Bu gerçekleri, Suriye'deki bütün Kürt misyonları, siyasi örgütleri biliyor. İşte, bizi buraya kadar getiren olay budur."

Bu anlatımlarım üzerine, Doktor çok sinirlendi ve haykırarak şunları söyledi:

"Yahu! Siz, neden bu adamın peşindesiniz? Bu adam, zaten hasta bir adam. Büyüklük kompleksini taşıyan, megalomanyak'ın biri... Bununla, ulusal mücadeleler verilemez; bu adam, yarım adamdır. Bir kere, bu mücaşeleıy sağıklı götürmeye, tıbben müsait değildir. Nedir beklentiniz? Bu adama nasıl umut bağılıyorsunuz?"

Doktor, bu sözleriyle, rahmetli Said'i adeta, çürüğe çıkartmış oluyordu. Doktor'un bu söylediklerini dinledikten sonra, güldüm ve; "Bak Doktor! siz neden sinirleniyorsunuz? Biz, seninle Tatvan'da bir noktaya vardık. Bizim bereberliğimiz veya dost kalmamız için, birbirimizi incitmememiz lazımdır. Peki.. Said Elçi, Türkiye'den kaçarak buraya sığınyor ve kayıplara karışıyor. Kayıp olan kişi, bizim Genel Sekreterimiz'dir. Biz, bunun peşinden gelmezsek, onun akitini araştırmazsak, olur mu? Biz, gözümüze birşey olmasını istiyoruz, ama Said'in incinmesini istemiyoruz. Bunda herhangi bir ayıp var mı?" dedim.

Bu konuşmadan sonra, Doktor çok yumuşak bir ses tonuyla, şunları söyledi:

"Bak Şakir! Ben tek başıma karar veremem. Yetkili arkadaşlarım 15 gün sonra dönecekler. Oturur karar alır ve Said'i bulmaya çalışırız. Senin okumayı ne kadar sevdiğini biliyorum. Sen de, bu arada oturur birşeyler okumuş olursun. Zaten, şu anda Türkiye'ye dönmenin imkansızlığı da ortadadır."

Bu diyalog neticesinde, Doktor'un vaatlerine inandım. 15 günlük bir süre çok uzun olmasına rağmen, Said'in hayatta olduğu umudu ile birlikte, baskı altında olmadığı kanaati bende hasıl oldu.

Hatırladığım kadarıyla, biz bu konuşmayı, 25 Haziran 1971 dolaylarında yapmıştık. Yine, hafızam beni yanıltmıyorsa, 13 Temmuz'a kadar, Dr. Şıvan'ın bu sözüne güvenerek bekledim. Şıvan'ın tüm arkadaşları döndü. Bir hafta boyu, seminerler, konferaslar verildi; gelenler dağıldı ve 13 Temmuz gecesi saat 23'te, Meqer'in nöbetini tutan bir nöbetçi peşmerge, kendisi Suriyeli idi beni uykudan uyandırdı ve "Doktor'un beni beklediğini" söyledi.

Ben ve rahmetli Mela Yunus birlikte aynı odada yatıyorduk. Kalktım, giyindim ve Dr. Şivan'ın çalışma odasına gittim. Şivan, Soro, Kurdo, Çeko ve Zendo oturuyorlardı. Doktor söz aldı:

"Biz arkadaşlar kendi aramızda bir karar aldık. Biz, senin etkili olduğun Bitlis-Siirt yörelerinde, örgütsel çalışmalarımıza katkıda bulunabileceğini düşünerek, senin bu konudaki görüşünü almak istedik. Ne diyorsun? Bu konuda bize yardımcı olacak mısın?" dedi.

Bu sözler karşısında, gerçekten şoke olmuştum. Biraz düşündükten sonra, Doktor'a döndüm; "Bak Doktor! Benim büyük bir kariyerim yoktur. Ben, diplomat değilim. Çok zengin bir iş adamı da değilim. Ben, aşiret ağası da değilim. Benim, söylediğin bölgelerde, gerçekten bir rolüm varsa, çevrem beni seviyor ve sayıyorsa, bunun tek sebebi vardır; o da, benim fedakarlığımdır; benim hiçbir kimsenin sırtından menfaatlerimi savunmadığımdır. Beni, uykumdan uyandırıp, buraya çağırdığınızda; bugün 20 gündür bana verdiğin sözün beklentisi içinde sessiz sedasız beklediğim Said Elçi ile ilgili bir haber alacağımı düşünmüştüm. Şimdi de, ben araştırıp, akibetini öğrenmek istediğim Partimin Genel Sekteri hakkında, verilen söze rağmen hiçbir bilgi alamıyacağım, üstelik, bu konuda bana hiçbirşey söylenmeyecek ve Genel Sekreter'im kayıplara karışacak, ben de gelip, senin Partin ile birlikte örgütlenme çalışmalarına gireceğim!... Söyler misin bana, o dediğin bölgelerde, böyle bir durumda benim rolüm, kıymetim ve itibarım kaç paralık olur?!" dedim.

Bunun üzerine, Doktor, arkadaşlarına dönerek, "Haa, arkadaşlar! gerçekten, Said Elçi hakkında bilginiz var mı?" diye sordu.

Arkadaşlarının maşallahları vardı. Bir konuşan Zendo (Abdülkerim Ceylan) idi. O da, "Vallah, haberimiz yoktur." dedi. Bunun üzerine Doktora döndüm:

"Bak Doktor! Siz geçen gün bana dediniz ki, Derviş Akgül, Gilala'da Serok ile sadece 4 dakika görüşebilmiş. Buradan Gilala'ya Derviş Sado'nun 4 dakikasını görebiliyorsun, ama Said Elçi'yi, senin en yakın arkadaşların Zaxo'dan alıp, buraya getiriyorlar; Said Elçi kayıplara karışıyor, senin haberin olmuyor ve 20 gündür ben bu sebepten dolayı burada bekletiliyorum, hiç mi bu arkadaşlarına sormadın da, şimdi, 'haa arkadaşlar! gerçekten Said Elçi hakkında bilginiz var mı?' diye soruyorsun? Bak! Abdulkerim arkadaş buradadır. Geçen gün kendisiyle birlikte, Eshed Xoşewi'yi

Bamerni'de ziyaret ettiğimizde, Eshed, kendisine yine sordu ve şunları söyledi: "benim duyumlarıma göre, Said Elçi ve arkadaşlarını, Çeko ile Brûsk Zaxo'nun Parti Binası'ndan almışlar, sizin o tarafa götürmüşler", "demişti." dedim.

Arkasından da Zendo'ya dönerek; "Peki Zendo, bak! Çeko buradadır; siz, hiç Çeko'ya sormadınız mı? Hiç merak etmediniz mi? Said Elçi'nin hiç değeri yok mu? dedim ve sonra da Doktor'a dönerek; "Bak Doktor! Eğer Said Elçi toprakta gömülü ise de, nerede olduğunu biliyorsun." dedim. Doktor'a söylediklerimin Kürtçesi şöyledir: "Eger, Saîd Elçî, di bin erdê da bî dîsa tu dizanî."

Bu konuşmalar sırasında, Zendo'ya, Eshed ile neler konuştuğumuzu ve Eshed'in bizzat Zendo'ya, 'Benim duyumlarıma göre, Said Elçi ve arkadaşını, Çeko ile Brusk Zaxo'nun Parti Binası'ndan almışlar, sizin o tarafa götürmüşler' dediğini hatırlattım. Zendo da, beni tastik etti; "doğrudur, Eshed bunları söyledi" dedi. O sırada, Soro, Zendo 'nun sözünü keserek; "Eğer, Eshed bunları söylemişse, buraya bir nokta koymak lazım" demişti.

Bütün bu tartışmalar ve yapılan konuşmalar neticesinde, Şivan biraz daldı. O, benim sağımda, Çeko da solumda oturuyorlardı. Artık, benim yüzüme bakmak istemedi veya bana öyle geldi. Çeko'ya bakarak beni cevaplandırıyordu:

"Peki, madem ki bu kadar ısrar ediyorsun, seni yanına götürelim. Arkadaşlarımız, yarın Musul'a gidip, zahire getirecekler. Gidip geldikten sonra, seni Said ile buluşturalım." dedi. Ben, bu konuşma esnasında soluma döndüp, Çeko'ya baktığım da Çeko'nun da Doktor'u onaylamakta olduğunu gördüm. Tabii, bu onaya sevinmiştim. Çünkü Çeko, Doktor'un hem ikinci adamı, hem de Kulplu Etmankî'lardan olduğu için, benim dünürüm sayılırdı. HERNEDENSE, onun onayı, bana rahatlık verdi. Ben, kimlerin gideceğini sordum. Çeko ile Alişer'in gideceklerini söylediler. Saatimi, tamir ettirmesi için Çeko'ya verdim ve uyumaya gittim. O gece çok mutlu oldum ve gerçekten rahat uyudum.

Ertesi gün öğlenden sonra voleybol oynandı. Ben, seyirci idim. Oyun bittikten sonra, Şivan bana yaklaştı, biraz dolaşmamızı istedi. Onunla birlikte, Meqer'in karşısındaki yamaçlara tırmandık; bir saat kadar dolaştık, sohbet ettik. Oradan, kuzey yönündeki bir vadiyi gösterdi. Bu vadinin ormanları, çok sık ve yemyeşildi.

"Buranın güzel suları olduğunu ve bir gün gidip, orada bir koyun keserek eğleneceğimizi" söyledi. Tam da, bu sırada bir arkadaşı koşakoşa gelip Şivan'ı çağırdı. Meqer'e döndüğümüzde, Eshed'in gönderdiği peşmergeler, O'nu bekliyorlardı. Kendisine bir mektup uzattılar. Şivan, mektubu okuduktan sonra, Zendo'ya dönerek; "Eshed Xoşevî' nin torununun hasta olduğunu, acele kendisini istediğini, hemen gitmesi gerektiğini" söyledi ve getirilen katıra binip, Bamerni'ye doğru yol aldı.

Doktor, gün batmadan önce, Bamerni'ye hareket etmişti. Ertesi gün, yine Eshed Xoşevî'nin peşmergeleri bir mektupla geldiler. Bu defa, mektup Şivan'dan geliyordu. Zendo, mektubun içeriğini bize izah etti. Doktor, bizden, "yanımıza hiç birşey almadan, hemen Dişêş'i terk edip, Bamerni'ye hareket etmemizi" istiyordu. Gerekçesi de, güya, bizim yerimiz tesbit edilmiş, bombarduman olma ihtimali varmış, daha içerilere taşınacakmışız" idi.

Biz, hemen yola çıktık. Galiba, yaya olarak gelecek durumda olmayan Zendo, Dijwar ve Brusk ile çocukları, Meqer'i daha sonra terk ettiler.

Biz, Metinan Dağı'nı aşarak, Bamerni'ye indik. Bizi, Bamerni merkezinde bir eve götürdüler. Çok büyük bir bina idi. Bu ev, Şeyh Abdullah Bamerni'nin evi imiş. Şeyh, devrime karşı olduğundan, devrim, bu evi ve bütün arazisini kamulaştırmıştı. Bize, akşam yemeğini burada verdiler ve hepimiz, Şeyh'in Divanı'nda yattık.

Sabahleyin, saat: 09.00 sularında, Mela Mustafa Barzanî'nin özel istihbarat Bölge Sorumlusu Mela Hemdî ve Doktor Şivan'ın birkaç arkadaşı birlikte, bizim bulunduğumuz eve geldiler. Hepimiz toplandık. Mela Hemdî, çok rahat bir eda ile ve heyecanlı bir şekilde, bu çirkin ve uğursuz olayı anlattı.

Mela Hemdî'ye göre; suçlular, suçlarını itiraf etmişler; tanıkların ifadeleri alınmış, maktullerin gömülü olduğu mezarlar tesbit edilip, açılmış ve teşhis konularak, bu olay doğrulanmıştır.

Bu açıklama, herkesin üzerinde şok etkisi yarattı. Manzara, çok feci idi.

Mela Hemdî gittikten sonra, bir peşmerge geldi, "beni Eshed Xoşevî'nin çağırdığını" söyledi. Kaldığımız konak ile, Eshed'in Karargahı arasındaki mesafe, 35 km. idi. Rahmetli Xoşevî'nin

huzuruna çıktığımda, yanında Mela Hemdî vardı. Eshed, benim Said Elçi'nin arkadaşı olduğumu biliyordu. Çünkü daha önce, Zendo ve Baran ile birlikte kendisini ziyaret etmiştik. Daha o zaman, bizzat kendisi Zendo'ya, "Said Elçi'nin Çeko ve Brúsk tarafından, Zaxo'dan alınıp, götürülmüş olduğunu" bizlere söylemişti. Bu nedenle, bana; "Neden, o gün sesinizi çıkartmadınız?" diye sordu. Ben de; "O gün, haddimi aşmak istemediğimi, ayrıca, her iki Said'in de, birbirlerinin arkadaşları olduklarını, birbirlerini sevdiklerini, Said Elçi ile ilgili bir sorunun, Dr. Şivan'a götürülmesinin daha doğru olabileceğini, bu yüzden de kendilerine yük olmak istemediğimi" söyledim.

Eshed Xoşevî, çok mütevazî ve dürüst bir insandı. Konuşmalarım karşısında, adeta duygulandı. "Türkiye Kürtleri'ne minnet borçlarının olduğunu ve böyle bir problemle uğraşırken, rahatsız olmayacaklarını" söyledi ve bana şu soruyu sordu: "Dr. Şivan diyor ki, Said Elçi, casus olduğu için öldürttüm. Siz, buna ne dersiniz?"

Ben de; "Said Elçi'nin hayatı dahil, her şeyini halkına adadığını. Doktor'un böyle bir ithamda bulunmasının, çok yakışıksız olduğunu. Doktor'un kendi kaprisini tatmin etmek ve rakipsiz kalabilmek için, böylesine büyük bir hatayı işlediğini; öldürenlerin, gerekçe ileri sürebilmek için, ölenlere kötü yakıştırmalarda bulunmak mecburiyeti altında kendilerini hissettikleri için, böyle şeyler ileri sürdüklerini" söyledim ve Dr. Şivan'ın bizim ile olan ilişkilerini anlattım.

Eshed Xoşevi, benden bu konuda, bir yazılı rapor istedi. İsteddiği raporu, aynı günün akşamı misafir olduğumuz Divan'da yazdım ve ertesi gün götürüp kendisine verdim. Yine rahmetli Eshed'in tavsiyesi ve nazik ricası üzerine, Doktor Şivan ve arkadaşlarıyla birlikte Gilala 'ya gittim.

Şimdi biz, yine olayın açıklandığı 15 Temmuz 1971 gününe dönelim. Benim Eshed ile görüşmem bittikten sonra, O'nun katibinden, kağıt kalem alıp dönmek üzereyken, Selim Xoşevî (Eshed'in yüzbaşı rütbesindeki oğlu) yanıma gelerek, çok nazik bir şekilde; "Kekê, eğer uygun görürseniz, Dr. Şivan sizi görmek istiyor." demişti. Ben de biraz düşündükten sonra, görüşmeye karar vermiştim. Bunun üzerine, Selim Xoşevî, önün e düşerek, Karargah Binası'nın arkasındaki bir merdivenden yukarıya çıkmış. Kapısı dama açılan tek bir odanın kapısını açarak içeriye birlikte girmiştik.

İçeriye girdiğimizde, Doktor ve Merkez Komitesi'ndeki arkadaşları orada idiler. Oturur oturmaz, Doktor Türkçe olarak; "Şakir, sizin beni haklı olarak, çok kınadığınızı tahmin ediyorum." dedi.

Ben de; "Doktor! Bu işi, kınamakla, bağırıp çağırmakla artık düzeltemeyiz. Ancak, ben bu kapıdan girerken, aklıma gelen tepkimi açıklayacağım; başka da birşey demiyeceğim" dedim. Ve, o gün Dr. Şivan'a aynen şunları söylediğimi çok iyi hatırlıyorum:

"Bak doktor! Ben demin bu odaya girerken, kendi kendime dedim ki 'keşke o gün, Said Elçi'nin katledildiği gün, ben de O'nunla birlikte olup, şu anda toprağın altında yatmış olsaydım, ama sizin karşılaşmanız bu durumu, gözümle görmeseydim. Çünkü sen, ne yaptığının farkında mısın Doktor? Doktor! Sen Said Elçi'yi öldürtmekle, sadece, Said Elçi ve arkadaşını öldürmüş olmadın, sen, kendin de intihar ettin! Sen, sadece kendi kendini intihar ettirseydin yine iyi! Doktor, sen iki hareketi de boğdun. Sen hem bizim TKDP'ini, hem de kendi Partin olan T-KDP'yi boğdun. Artık bu siyasi hareketler de sizlerle beraber mevtundur." demiştim. Bu sözleri söyledikten sonra, Dr. Şivan'la bu konuda herhangi bir şey ne konuştum, ne de tartışmak istedim.

Yine de, Doktor, bir şeyler söylemek istiyordu. Söyledikleri ise özetle şunlar oldu: "Bak Şakir! Ben, doğru bir şey yapılmış olduğu iddiasında değilim ve bu olayı tartışmayacağım. Hatta bu olayı, zaten şu anda doğru da bulmuyorum. Ancak, bu olaya sebebiyet veren Said Elçi'nin tutumunu, anlatmak zorundayım. Said'in Musul Kapısı'ndan Zaxo'ya dönmek zorunda kaldığı gün, yanında sadece Mihemedê Begê yoktu; onlarla birlikte bir de, Ahmedê Hiso vardı ve pasaportlu idi. Ahmet, Musul'dan girdi, Said ve arkadaşı da, Zaxo'ya döndüler. Aynı gün ve saate Ziya şerephanoglu da, Beyrut'tan uçakla Bağdat'a indi ve Gilala'nın yolunu tuttu. Benim yaptığım istihbarata göre; daha Türkiye'de bu komplo hazırlandı. Ahmedê Hiso, Beyrut'a gönderildi; Ziya Şerehanoglu ile görüşüldü, randevulaşarak, hep birlikte Gilala'da Serok ile görüşüp, bizi buradan söküp atma planının peşine düştüler. Bu arada, 'Said Elçi'nin Zaxo'da olduğu' haberi geldi. Ben, Çeko ve Brûsk arkadaşlar, O'nu getirmek, ikna edip, bizim Meqer'imizde misafir etmek üzere gittik.

Ben, Zaxo Parti Binası'na gitmedim. Daha sonra, onlara kavuştum. Biz, çok yalvardık, ama Said'i bir türlü caydıramadık. Bunu başaramayınca; ben ve Çeko, KARAR'ı verdik. Ben, Parti'nin Polit

Büro Sekreteri'yim, Çeko'da Polit Büro üyesi'dir. Biz, ikimizin 'karar verme yetkisi' vardır. Biz, KARAR'ı verdik ve bir hafta sonra da, yine Said'in geri adım atmayacağını görünce, İNFAZ ettirdik." dedi ve gözlerimin içine bakarak; "Kusura bakma, eğer Said Elçi'nin arkasından benim babam da gelseydi, babamı da, hiç gözümü kırpmadan öldürürdüm. Çünkü, artık, ok yaydan çıkmıştı. Ve, yine biz inanıyor-duk ki, biz burada bir tohum ekmişiz, bu tohum yeşerecek ve halkımız özgürlüğe kavuşacak. Yanlış düşünebiliriz, ama buna inanı-yorduk." dedi.

O, bana bu mesajı iletmek ve benden özür dilemek istemişti. Bir de, bu tür bir diyalog ile, durumu hafifletmek gibi bir sürü gayeleri vardı. Şivan'ın kafasında bir çok tilki, bir arada dolaşp, duruyordu.

Doktor, bu arada, bir-iki kez, "İs (İsa Siwar), ne yapıyor?" diye, Soro'dan İs'i sordu. Soro; " Ne bileyim!" dedi.

Sonra da Doktor; "Bu operasyon, çok erken başladı. Bu operasyon, mutlaka olacaktı, ama bu kadar çabuk değil." dedi ve arkadaşlarına dönerek; "Bakın arkadaşlar, Şakir arkadaş haklıdır! Bizim siyasi misyonumuz bitti. Bundan sonra atacağınız her adım, sizlere pahalya patlar. En az, 4 yıl hiç bir faaliyette bulunmayınız ve parti çalışmalarını durdurun. Zira, Türkiye'deki Kürtlere de, bir Dahamê Miro bulunur." dedi.*

Selim Xoşevî ayağa kalktı, ben de kalktım ve dışarı çıktık. Ertesi gün, Dr. Şivan ile bizim siyasi diyalogumuzu ve işin gelişim hikayesini, Eshed Xoşevî'ye yazılı rapor olarak verdiğimde, rahmetli Eshed, benden "Gılala'ya kadar gitmemi, rahmetli Mela Mustafa Barzanî ve İdris'e de, görüş ve düşüncelerimi aktarmamı rica etti." Eshed, çok zor durumdaydı. Çünkü, işin başında, Doktora kefil olmuş olan, kendisi idi.

Burada bir açıklama daha yapmam gerekmektedir. Çünkü, okuyucuların bu olayın tarihi kronolojisini bilmelerinde yarar vardır.

Said Elçi'nin. Zaxo'ya geliş tarihi: 23 Mayıs 1971 dir. 25 Mayıs 1971'de. Dr. Şivan ve arkadaşları. O'nu götürüp. Qumriye Kampında tutukluyorlar ve Tilki Selim ile Mahmudê Hesenska'ya teslim

* Dr. Şivan'ın arkadaşlarının, gerçekten de, 1975 yılı dolaylarına kadar ciddi bir faaliyette bulunmadıklarını gözlemlediğimi de zikr etmek isterim.

cdiyorlar. Said Elçi ve Mihmedê Begê'nin infazları. 1 Haziran 1971'de yapılıyor. Bu olayın açığa çıkış tarihi ise, 15 Temmuz 1971 dir. Aynı gün, Çeko'yu Musul'a giderken veya dönerken arkadaşıyla birlikte Bamerni'de gözaltına alıyorlar ve Dr. Şivan'ı Eshed Xoşevî'nin torunununu tedavi etmek için Bamerniye çağırdılar. Biz de 16 Temmuz 1971 tarihinde, Bamerni'ye geldik. 17 Temmuz 1971 günü Mela Hemdî açıklama yaptı ve 18 Temmuz 1971'de de Dr. Şvan'ı Gilala'ya yolladılar.

Şimdi de, bu noktadan sonraki gelişmeleri aktarmaya çalışacağım: Eshed Xoşevî'nin ricası üzerine, ben de, Doktor Şivan ve arkadaşlarıyla birlikte Gilala'ya gitmeyi kabul ettim. Bamerni'den, Gilala'nın bir turistik merkezi olan ve yaz aylarında Barzanî'nin Karargahı durumunda bulunan Hacıurnran kasabasına Hamilton yoluyla gidiyorduk. Çok güzel manzaralı ve asfaltlı bir yoldu. Bamerni'den saat: 09.00'da ayrılmıştık. Mele Hemdî konvoyu yönetiyordu. 3 land rower ile yola çıkmıştık; Mela Hemdî ve 2 land rower, Dihok'ta bizden ayrıldılar, biz tek bir land rower ile yolumuza devam ettik. Çeko önde oturuyordu; yol boyunca ne bir tek kelime konuştu, ne de yüzünü bizden tarafa çevirdi. Selim Xoşevî, bizim ile beraberdi. Muhafızlar da vardı. Ne var ki, bunların hiçbirisi konuşmadı. Soro da ikinci sırada oturuyordu; o da konuşmuyordu. Ben zaten hiç konuşabilecek halde değildim. Nasıl konuşabilecektim ki... Artık konuşabilecek herhangi bir şey kalmamıştı. Sanki kendimi mezardaki bir ölü gibi hissediyordum. Yine de herşeye rağmen teselli bulduğum ve beni o derin kederden uzaklaştıracak şeyler de vardı.

İlk olarak, yüzlerce kilometre uzunluğundaki özgür bir Kürdistan Parçasında idik. Şehirleri, köyleri, askerleri ve komutanları ile herşeyi Kürt olan bir yapı vardı. Bu benim çok hoşuma gidiyordu ve bu duygular içinde teselli bulabileceğim şeyleri düşünüyordum. Sersing, Mesire-i Selaheddin, Dihok, Musul, Erbîl, Şeqlawade derken. Geliye Elî Begê'de akşam oldu.

Bu yolculuk boyunca Dr. Şivan'ın bana anlattıkları hala kulaklarımdadır. O söylüyor, ben dinliyordum. Tüm derelerin, tepelerin ve dağların bir olayı vardı. Kürdistan, tarih gibiydi. Dr. Şivan, sanki turistik bir seyahatte, mihmandarlık ediyordu ve bana anlatıyordu. O, sanki insanların beyinlerini okuyordu. Dünyadaki en büyük merakımın; doğa, coğrafya ve tarih olduğunu keşfetmişti.

Selim Xoşevî, Şeqlawade'nin çok güzel ve turistik bir lokantasında, bizlere akşam yemeği yedirdi. Yatsı vakti, Hacıurnran'da idik.

Haciumran'da, bir otelin önünde durduk ve otele çıktık. Dört yataklı bir odada yerleşir yerleşmez, elbiselerimi hiç çıkarmadan yatağıma uzandım. Zaten, hepimizin üzerinde, peşmerge kıyafetleri vardı.

Sabahleyin uyandığımda, güneş doğmuştu. Soro, yatağında oturmuş, sigarasını tütürüyordu. Kendisine, Dr. Şivan'ı ve Çeko'yu sordum. Bana; onları, gece gelip, "Mektebi Siyasi (Polit Büro) den istiyorlar" diyerek götürdüler. Şivan giderken, senin karyolanı salladı, ama sen uyanmadın; selam bıraktı." dedi.

Bundan sonra (18 Temmuz 1971), zannedersem Ağustos sonuna kadar, biz Soro ile birlikte bu otelde kaldık. Otel sahibi, Soranlı Mam Ebdullah isminde bir kişiydi. 15-20 günde bir, para istiyordu. Biz devlet misafiriydik, ama devlet, bizim otel ve yemek paramızı doğru-
dan doğruya otele ödemi-yordu. Biz gidip, bir arzname sunuyorduk; arznamemiz, ilgili makama intikal ettikten sonra, 15-20 Dinar alıyor ve bu parayı da Mam Ebdullah'a veriyorduk. Hatırlayabildiğim kadarıyla, bu para talebini, 2-3 kez yineledik.

İlk gittiğimiz günün akşamına doğru Derweşê Sado ile görüşmüştük. O, hemen Türkiye'ye dönüyordu ve benim İdris ile görüşeceğimi biliyordu. Bu görüşmeyle ilgili olarak bana tavsiyelerde bulunmuştu. Ne var ki, maalesef ben, Musul'da O'nu dinlemediğim gibi, Haciumran'da da dinlemedim.

O zamanlar, Kürdistan Otonom Bölgesi'nde, Irak'lı olmayanlar için, bir nevi izin kağıdı düzenlenirdi. Arapça, "Ademi Tearrüt" gibi adlandırılan bu izin kağıdı olmadan, hiçbir yabancı dolaşamazdı. Irak askerleri, peşmergelerle birlikte, belli noktalarda kontroller yaparlardı.

Ben Haciumran, Derbend, Navpırdan, Gılale, Çemçamal gibi bir bölgeyi, çok rahat dolaşabiliyordum. Bu dolaşmalarım sırasında, hiç kimse bana birşey sormadığı gibi, herhangi bir engellemeyle de karşılaşmıyordum. Ne var ki, burada olduğum süre içinde, kendimi hep gözetilmi-yormuş gibi hissediyordum. Çünkü, sürekli olarak gözetleniyorduk. Soro'nun, bana bu konuda çok yararı oldu. Çünkü Soro, Soran Bölgesi'nde savaşa katılmış olduğu için, çoğu komutanları ve istihbaratçıları tanıyordu. "Mêzeke! Kek Şoreş, eva îstihbaratê Serok yê taybetî ye, eva îstihbaratê Partiyê ye" diye, beni sık-sık ikaz ederdi. Ben de, ona göre, kendime çeki düzen verirdim. Haciumran, bana bir üniversite kadar ders verdi. Hayatta görmeyi tasavvur ettiğim Kürt Devleti'ni, görmüş gibiydim. Daha önceleri, "Kürtler devlet olunca, sevki idareyi nasıl yaparlar" diye hep merak ederdim. Şimdi,

bu olguyu, yaşayarak görüyor ve öğreniyordum. Bununla birlikte, "devletin de olsa, devletine doğruları söylemeyeceksin" gerçeğini de anlıyordum. Sözün kısası, siyaseti bırakacak kadar, bu üniversitede tahsil yaptım. Birçok tarihi şahsiyetleri, burada gördüm; Hejar ve Hcemîn gibi şairlerle tanıştım. Cemilê Miho'yu tanıdım; arkadaş olduk ve ilginç yanlarını kaleme aldım; inşallah bir gün bir kitapta yayımlanır.

Okuyuculardan özür dilerim! Bir an kendimi Hacıumran büyüüne ve Hacıumran gerçeğine kaptırarak, belki de fazla ayrıntıya girdim. Şimdi, asıl konuya geliyorum:

Hacıumran'daki ilk günümde, Selim Xoşevî geldi; beni otelden alarak, "gel seninle Karargah'a gidelim, seni orada, bazı Serekhêz (Komutan) arkadaşlarla tanıştırayım" dedi. O güzel insan Selim Xoşewî ile birlikte Karargah'a gittik. Beni, Eli Xelil Binbaş başta olmak üzere, 5-6 komutanla tanıştırdı. Komutanların çoğu, Soran Bölgesi'nden idi. Kahvaltı yaptıktan sonra, Elî Xelîl'in teklifiyle dışarı çıktık ve "serê kaniyê" denilen kocaman bir pınarın başına gittik. Meyvalar alındı; oturup, meyvalarımızı yerken; Elî Xelîl Xoşevî, benden bir kişiyi sordu. Sorulan kişi hakkındaki olumsuz kanaatlerimi belirtince, benim ile oradaki komutanlar arasına, adeta bir buz dağı girmiş gibi oldu. Bu konuşmalardan sonra, bir tek kelime dahi sohbet etmeden ayrıldık ve bir daha görüşmedik.

İki defa Dr. Mahmud Osman'la, iki defa da, Birêz Îdris Barzanî ile görüştüm. Dr. Mahmud Osman'ın hoşuna gittim; ama, rahmetli İdris'i üzdüm.

Bunun için ben, hem Îdris Barzanî nezdinde, hem de kendi arkadaşlarım tarafından yanlış anlaşıldım. Ne var ki, komutanların bana sordukları kişi, daha sonra (1975'lerden sonra) MÎT ajanı çıktı. Ama, bu ajan kişi, o günlerde herkesin gözbebeği idi ve yine o günlerde, bana sorulan soru üzerine; ben, bu kişi ile ilgili olumsuz kanaat beyan etmiş ve o kişiyi küçük düşürmüştüm!..

Bu olay da, şöyle cereyan etmişti: Komutanlar bana, "bu kişi, Said Elçi ile akraba olduğunu söylüyor" diye sormuşlardı. Ben de, bu beyanda bulunan kişiyi yalanlayarak; "hayır, bu kişi ile Said Elçi akraba değiller; biri Kırmang, diğeri ise Zazadır. Biri Bingöl'lü, diğeri Diyarbakır'lıdır. Biri beg, diğeri de halktandır." dedim ve ipler, tam da burada koptu. Belki merak edenler olur, ama ben, sözkonusu kişinin ismini, açıklamak istemiyorum. Söz konusu kişinin adını, bu kişiyi

kayırdığım için değil, onu amcalarının ve damadının hatırı için, şimdilik açıklamıyorum.

Haciumran'a gidişimizin üçüncü gününde, Dr. Mahmud beni kabul etti. Her nedense, beni Soro ile birlikte kabul ediyorlardı; ben de buna bir mana veremiyordum. Kek İdris de, her iki kabulünde, ikimizi beraber karşılamıştı.

Mahmud Osman'la, bizim Parti'nin tarihçesini, Antalya Mahkemeleri'ni konuştuk ve bu sohbetimiz esnasında kendisine; Şıvan ile ilişkilerimizin başlamasını ve Parti'mizin kanalıyla 1969'da bir grup arkadaşıyla birlikte Güney'e geçişlerini, Dr. Şıvan'ın kendi Partisi'ni kurup bizi dışlamasını ve kendisiyle yaptığımız görüşmeleri anlattım ve sonuçta gelinen nokta hakkında bilgi verdim.

Gelinen noktadan sonra, yapılması gereken iki konuyu ısrarla işledim. Bunlardan birisi; "behemhal örgütsel çalışmalarımızın desteklenmesi"; ikincisi de, "Dr. Şıvan - Said Elçi Olayı'nın, derin bir araştırmaya tabi tutulması gerektiği" idi. Bu araştırmanın da; "Avrupa'dan, Beyrut'tan; Suriye, İran, Türkiye ve Irak Kürtleri'nden oluşturulacak bir uzman heyet tarafından yapılmasını" önerdim. Oluşturulacak heyetin, yapacağı inceleme ve araştırmaları sonucunda hazırlayacağı raporun, Serok Berzani'ye sunulmasını ve nihai kararın, Mela Mustafa'nın takdirlerine bırakılmasını, önerime ilaveten belirttim. Bu önerimi desteklemek için de, eğer sizler, bu tür bir araştırma ve inceleme yapmadan ve böyle bir yöntem izlemeden, bu insanları cezalandırırsanız; yarın Kürtler, "birini diğerine öldürttüler; sonra da öldürteni, öldürdüler" diyecekler. Bunu Kürtçe söylemiştim. Çeviri olarak naklederken, belki tam anlamını veremedim diye, Kürtçe söylediklerimi de, aynen burada naklediyorum: "Siba kurd bêjin yek bi destê yekî dane kuştin, yê din jî wan kuşt." tabir aynen budur.

O gün, ben bunları söylerken ve söz konusu önerilerde bulunurken, özellikle, Dr. Şıvan'ı savunma niyeti içinde değildim ve Şıvan'ı savunmadım, zaten savunulabilecek yanı da yoktu. O gün, söz konusu önerilerde bulunurken, açıkça şunları da söyledim:

"Bu önerilerimden, Dr. Şıvan'ı savunur durumda olduğum anlaşılsın. Ben, Dr. Şıvan'ı savunmam, savunmaya hakkım da yok. Ancak, benim Partim bir karar alırsa ve Said Elçi'nin ailesi de bu karara iştirak ederse, bu konuda, belli bir irade ortaya çıkar; yoksa, benim şahsen böyle bir hakkım ve haddim de yoktur."

O sırada, Dr. Mahmud bana; "Meseleye aynen senin gibi bakıy-

orum. Sen, bu anlattıklarını yazarak, Kek İdris'e verirsen, iyi olur." dedi. Bunun üzerine, ben de iki sayfalık yazılı arznamenimi Doktor Mahmud'a uzattım. Doktor, almadı. "Bana randevu alacağını, söz konusu yazılı arznamenimi, bizzat kendi tarafımdan, Kek İdris'e verilmesinin daha yararlı olacağını" söyledi.

Ertesi gün, rahmetli İdris, beni yine Soro ile birlikte kabul etti. Yazılı arznamenimi, kendisine verdim. Kısa bir görüşme yaptık; bize ertesi gün görüşmek üzere randevu verdikten sonra, yanından ayrıldık.

O gece, benim verdiğim arznameyi okumuş. Ertesi günü, verdiği randevu üzerine, tekrar yanına gittik. Oturur oturmaz, "bu sorunun incelenmesine gerek olmadığını, zaten meselenin açık ve bariz bir şekilde ortada olduğunu" söyleyerek, sebepleri saydı. Ben de, iddialarını çürütmeye çalıştım. Bunun üzerine, benden bir süre Hacıurnran'da kalmamı istedi. Ben de, orada kala kaldım.

Daha sonra arkadaşlarım geldiler. Dûrnas ve Derviş, beni ateşe tutular. Benim, "Dr. Şıvan'ı savunduğumu" iddia ettiler. Durumu, gerçekten çok sevdiğim ve saydığım bu arkadaşlarıma bir türlü anlataamadım.

Öylesine bir hava estirilmiş idi ki, arkadaşlarımla gözünde, düşman gibiydim. Önce, olayları anlata anlata; arkadaşlarımla ilk duyduklarından kapıldıkları gerilimi yumuşatmaya çalıştım; "bir Donkişot gibi ortaya çıkıp, Dr. Şıvan'ı savunmaya soyunmamın mümkün olmayacağını, benim böyle bir şey yapabilecek kişilikte olmadığını bildiklerini de", kendilerine anlatarak, onları yavaş yavaş ikna ettim.

Bana, "Biz giderken, sana da izin isteyeceğiz" dediler. Daha sonra gördüm ki, beni orada bırakarak, gitmişler. Doğrusu, bu duruma çok kızdım. Bunun üzerine, hemen Navpirdan'a gittim; doğrudan doğruya Dr. Mahmud'a çıktım. Doktor ile ilk görüşmemizde, "Kurmanci bilip bilmediğini" sormuştum; bildiğini söyleyince, Kurmanci şivesiyle konuşmuştum. Bu seferki gidişimde, konuşmama şöyle başladım; "Doktor, siz daha önceki görüşmemizde Kurmanci lehçesi'ni bildiğinizi söylemişsiniz, eğer bilmiyor idiyerseniz, neden beni o gün konuşturdunuz."

Doktor da, 'Kurmanci lehçesi'ni bildiğini ve o günkü konuşmayı çok iyi anladığını' söyledi. Ben de 'peki' diyerek, "Ben, ne zaman, Dr. Şıvan'ı savundum ve Doktor'u öldürmeyin dedim" diye soru yönelttim. Dr. Mahmud, çok inandırıcı bir şekilde; "arkadaş, sen mücrim

değilsin. Eğer, mücrim olmuş olsaydın, sen de şimdi, Şıvan ve Çeko'nun yanında olurdun. Senin arkadaşların rica ettiler, 'bu sorun çözülünceye kadar, senin burada tutulmanı istediler' biz de kabul ettik."

Ben de; "Madem ki, benim arkadaşlarımla istekleri sizce kabul görüyor; öyleyse, ben de sonsuza kadar burada kalmaya razıyım. Çünkü, biz yıllarca, kendimizi sizlere kabul ettirememiştik, demek ki bundan sonra bizim siyasi örgütümüz, sizin kabulünüze mazhar olmuştur." dedim.

Dr. Mahmud, deneyimli bir siyasetçiydi. Benim, "ne demek istediğimi" hemen anladı ve duraksamadan tepki göstererek; "Hayır! bu, 'Partinizi kabul etmişiz' manasına gelemez. Sizin Genel Sekreteriniz, bizim sorumluluk alanımızda katledilmiş ve senin arkadaşların, bizden çok küçük bir istekte bulundular; bu da bizim için çok basit bir istek; niçin kabul etmiyelim ki..."

Ve nihayet, çok sevdiğim ve saydığım arkadaşlarım, bana kıymadılar; yanlışlarını anladılar veya yanlışımı hoş gördüler, gelip beni aldılar ve Türkiye'ye getirdiler.

Bana göre, halkımız çok büyük değerler kaybetti. Said Elçi, Dr. Şıvan ve arkadaşları. 58 ve 68 kuşaklarının yetiştirdiği önemli önderler idiler. Atılan hatalı ve yanlış bir adım, verilen acımasız ve hissi bir karar büyük sıkıntılar yaşattı ve 12 Eylül öncesi kargaşada, meydanın boş kalmasına neden oldu.

Yine bana göre; söz konusu olay, sadece Said'leri ve Said'lerin Partilerini boğmadı; aynı zamanda, halkımızın geleneksel ve demokratik mücadele tarzını da şaşırttı. Meydanlar, ortaokul ve lise talebelerine kaldı.*

* Bitirirken, bilgi edinilebilmesi için şu notu da kayd etmek istiyorum: Dr. Şıvan, Çeko ve Brûsk, 26.11.1971'de, ölümle cezalandırıldılar. Brûsk, başlangıçta, Bamerni'de Eshed Xoşevi' nin yanında kalmıştı. Şıvan ve Çeko'dan 50 gün sonra, Gılala'ya getirilerek, Rayet Hapishanesi'nde tutuklandı.

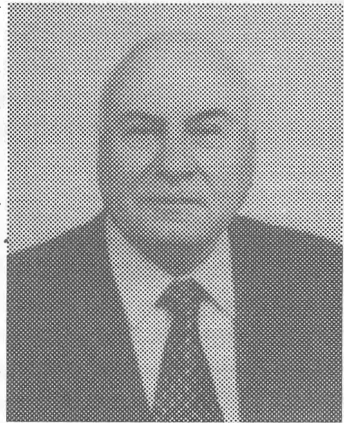
Yakın Tarihimizde *Said Elçi ve Dr. Şıvan Olayı*

Derwêşê SADO

Bana göre, tarihimizin en acımasız ve en çirkin hareketi olan, *Said Elçi ve Dr. Şıvan* olayı bugüne kadar yazılmalı ve açığa çıkarılmalıydı. Bunun açıklanmasını özellikle, Dr. Şıvan'ın yakın arkadaşlarından beklerdim. Bugüne kadar, böyle bir görevi yerine getirmeyişimin başlıca nedeni, polemiklere ve siyasi sürtüşmelere meydan vermek istemeyişimdendir.

Bu konuda bugüne kadar yazılmış ve söylenmiş pek çok şeyin içinde, bu olayın tüm gerçekliği

sadece, Rafet Ballı'nın sorularını cevaplandıran ve *Kürt Dosyası* adlı kitabının 2. baskısı'nda yer alan Şerafettin ELÇİ'nin açıklamalarında ve Şakir Epözdemir'in *War Dergisi*'ndeki açıklamalarında yer almıştır. Bunun dışında yazılmış ve dile getirilmiş olanlar ise ne yazık ki, olayın gerçek tanığı olmayanlarca kendi çıkarları doğrultusunda dile getirilmiştir.

Derwêşê SADO

Ben, bilindiği gibi, Said Elçi'nin Genel Sekreteri bulunduğu *Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi (TKDP)* kurucularından ve Merkez Komitesi üyelerinden biri idim ve de hayatta kalan ve bu olayla ilgili bilgileri olan üç arkadaştan biriyim. Olayın ortaya çıkartılmasında en büyük rolü oynayan kişi olmamdan dolayı da, kendi açımdan bildiklerimi, objektif olarak ortaya koymanın gerekliliğine inanıyorum. Zira; bu olay, yalan-yanlış rivayetlerle yorumlana yorumlana gerçeklerden uzaklaştırılabileceği gibi, gelecek kuşakların kafaları da gerçeği yansıtmayan anlatımlar ve yalanlarla doldurulabilir.

Bu olayın, Said Elçi tarafı olarak yaşayan tanıkları; Ben, Dûrnas ve Şakir Epözdemir'in yakın tanıklığıyla, bizim açımızdan bilinen yönleri itibariyle aydınatabilecek bilgilerimiz, gördüklerimiz, ilişkilerimiz ve bir sürü çabalarımız vardır. Biz bunları yazdıktan ve kamuoyuna sunduktan sonra, Dr. Şivan'ın arkadaşlarından bir çoğu da hayatta olduklarına göre, onların da bu olayı, tarafsız ve objektif bir şekilde açıklamalarında yarar vardır.

Dr. Şivan, arkadaşımız Said Elçi ile Antalya Cezaevi'nde ilişkiye girdi. Bu ilişkiyi Faqi Hüseyin kurdurttu. Feqi, o sıralarda Antalya Davası'nın tutuksuz sanıklarındandı. Isparta'da bulunan Dr. Sait Kırmızıtoprak'la temas kurarak, onu Said Elçi ile buluşturup, ilişkilerini sağladı. Said Elçi bize, yani (bana, Ömer Turhan ve Şakir Epözdemir'e) hiçbir açıklama getirmedi. Biz 25 Şubat 1969'da tahliye olduktan sonra, bu ilişkilerden haberdar edildik.

Doktor bizi kullanarak Irak Kürdistanı'na gitmeyi hedeflemiş. Güya, bizim partimize profesyonel eleman yetiştirecekmiş, emrimize amade imiş gibi laflarla, Said Elçi'yi ikna etmiş.

Biz tahliye olduktan sonra, yıl sonuna kadar Feqi'nin ve rahmetli Said Elçi'nin çalışmaları neticesinde Ekim/1969'da, Dr. Şivan dahil 6 kişilik küçük bir grup Irak'a gönderildi. Biz, Irak'taki bu grup ile ancak Nisan 1970 tarihinde temas kurabildik. Evvela Feqi gitti Dr. Şivan'la görüştü ve kötü haberlerle döndü. Daha sonra, Said Elçi gitti, bir netice alamadan geldi. Bizim çabalarımız, 1971 baharına kadar sürdü. Şivan, bize iltihak edeceğine, kendi partisini kurmuştu ve bizden, partimizi feshederek kendisine katılmamızı istiyordu. Bizim biraraya gelme çabalarımız sürerken, 12 Mart 1971 Darbesi ile Türkiye'de sivil yönetim askıya alındı. Bu

askeri darbeden sonra, Mayıs ayında meşhur *Balyoz Harekatı* ile tutuklamalar ve kaçışlar başladı.

Ben, Adana'ya geçtim. Orada Şakir Epözdemir ile karşılaştım. Yine, o sırada rahmetli Said Elçi'nin hanımının ve çocuklarının Adana'da Bahattin Seydaoğlu'nun evinde misafir oldukları haberi üzerine, Şakir ile birlikte yengemizi ziyarete gittik. O gün (tahminen 23-25 Mayıs günleri olacak) Saim hanımdan, Said'in Suriye'ye geçtiğini öğrendik. Bunun üzerine, Şakir ile birlikte Suriye'ye geçmeyi kararlaştırdık. Biz, 08/06/1971 günü ayrı ayrı olarak Suriye'ye geçtik. Ben daha önce gitmiş ve Hemidê Hacê Derwêş'e haber göndererek, O'nunla birlikte arkadaşı Reşîdê Hamo ve büyük Kürt ozanı Cîgerxwîn'in konuk olduğum Mezrê köyüne gelişlerini sağlamıştım. Ben, Said Elçi'nin Suriye'den Zaxo'ya geçtiğini burada arkadaşlardan öğrendim. Daha sonra Şakir Epözdemir geldi, olayı değerlendirdik ve hemen o gece Dûrnas arkadaşımızı da Suriye'ye getirttik. Sonuçta, bizimle beraber Suriye'ye geçen Tatvan'lı Mele Yunus Kaya'yı Zaxo'ya yolladık. Biz, Mele Yunus'u 10 gün bekledik. Bu arada Said Elçi ile buluşmak üzere Musul'da bekleyen Ahmedê Hîsso, Said Elçi ile görüşmeden Irak'tan döndüğünde biz kendisini de dinledik. Biz bu arkadaşların Irak'ta Said Elçi'den hiçbir haber alamadıklarını söylemesi üzerine, Said Elçi'nin başına mutlaka kötü şeylerin gelmiş olabileceğine kanaat getirdik. O'nu araştırmak üzere 20/06/1971 akşamı Kenanê Agit ve Mecidê Haco yardımıyla Şakir Epözdemir ile birlikte Irak'a geçtik. Musul'da iken, ben Gılala'ya bağlı Hacıümran'da bulunan Serok Barzani'ye gitmek ve olayı açığa çıkartmak isterken, Şakir Arkadaşım da olayı, Dr. Şivan kanalıyla araştırmayı uygun buldu. Biz bu karar üzerine Musuldan ayrıldık. Şakir, Mele Yunus ile birlikte Zaxo yolunu tuttu. Ben de, Gılala'ya bağlı KDP'nin siyasi Politbüro Merkezi Navpîrdan'a gittim. O sırada Dr. Mahmud Osman politbüro üyesi idi. Dr. Mahmud Osman'a gittim. Said Elçi'nin Zaxo'da kayıplara karıştığını söyleyerek araştırmasını talep ettim. Dr. Mahmud, Zaxo'nun Bölge Komitesi Başkanı ve İlçe Kaymakamı olan Osman Qazî'ye bir telgraf çekti. Ertesi gün, telgrafa cevap geldi. Osman Qazî, "Said Elçi'nin, 23-24-25 Mayıs 1971 günlerinde Zaxo'da misafir kaldığını ve 25 Mayıs'ta da Brusku ve Çeko tarafından Parti'nin yerel

merkezi'nden alınarak, Dr. Şıvan'ın Meqeri'ne (Kampına) götürülmüş olduğunu" beyan etmişti.

Bunun üzerine, Behdinan Mıntıkası Başkomutanı Eshed Xoşevî'ye telgraf çekilerek; "Said Elçi'nin, Dr. Şıvan'ın Kampı'nda olduğu ve Dr. Şıvan ile Said Elçi'nin, derhal Mekteb Siyasî(Politbüro)'ye gönderilmesi" talimatı verildi. Birkaç gün sonra, Mam Eshed Xoşevî'den gelen cevabi telgrafta; "Said Elçi'nin, Dr. Şıvan'ın Kampı'nda olmadığı ve Dr. Şıvan'dan aldığı bilgiye göre, Said Elçi ile aralarındaki anlaşmazlığı aşamadıklarını, bu yüzden de Said Elçi'nin, Türkiye'ye döndüğü" belirtilmekteydi.

Gelen bu telgraf cevabı üzerine, Said Elçi'nin hayatta olamayacağı endişesine kapıldım. Dr. Mahmud'a; "Said'in Türkiye'ye dönmemesinin imkansızlığını, şayet Türkiye'ye dönmüş olsa idi, bundan bizim haberimizin olacağını" uzun uzun anlattım. Çünkü, biz Cizre'ye uğramış ve 8 Haziran'da Suriye'ye geçmiştik. Said'in döneceği yol da, bu yol olduğuna göre, Said Elçi'nin de Türkiye'ye bu yoldan dönmesi gerekirdi. Böyle bir durumdan da, herkesten önce Silopi ve Cizre'deki arkadaşlarımız haberdar olacaktardı. Benim bu ifadelerimden, Dr. Mahmud da telaşa kapıldı ve ertesi gün, beni rahmetli İdris Barzani ile buluşturdu.

İdris Barzani ile ilk görüşmem kısa sürdü ve ertesi gün görüşmek üzere bana randevu verdi. Ertesi günkü görüşmemizden sonra, onun da endişe ve kuşkuları ciddi olacaktı ki, 13 Temmuz 1971 günü beni, Serok Barzani ile görüştürdü. Serok Barzani ile bu görüşmemiz, akşam saat 20.00'de Hacıümran'daki misafirhanesinde gerçekleşti. Bu durumu kendilerine detaylı olarak arz ettim. Beni çok iyi dinledi. Bana Behdinan mıntıkasının başkomutanı Mam Eshed Xoşevî'ye iletmek üzere bir mektup verdi. Mektupta; "Said Elçi, Dr. Şıvan ve arkadaşlarının derhal Hacıümran'a gönderilmesi" talimatı vardı. Mektuptaki bu talimatın yanı sıra, "Eğer, Dr. Şıvan'ın söylediği gibi, Said Elçi Türkiye'ye dönmüş ise, Dervêşê Sado'nun Türkiye'ye gidip Said Elçi'yi getirmesine yardımcı olmaları, Said Elçi'nin gelmesi durumunda Dr. Şıvan ile birlikte hepsinin Hacıümran'a gönderilmesi" emri de yer almaktaydı.

14 Temmuz 1971'de Parti'nin Gene' Sekreteri Habib Mihemmed Kerim'le birlikte Erbil'e kadar geldik. Erbil valisi Abdulwahhab Etrûşî, öğlen yemeğini yedirdikten sonra, bize bir

Land Rover tahsis ederek, 6 peşmerge muhafızlığında Musul'daki "Leqê Yekê"ye gönderdi. Ali Sincari, oranın sorumlusuydu. O sırada, Ali Sincari'nin Musul'un dışında olması nedeni ile, O'nun yardımcısı Fadıl Miranî, beni Bamernî'ye kadar götürüp, geri döndü. Orada, Serok Mela Mustafa Barzanî'nin mektubunu Mam Eshed Xoşevî'ye verdim. Mektubu okudu. Akşam saatlerinde oraya vardığım için, o akşam yapılabilecek bir şey yoktu. Yemek yedikten sonra, satranç oynadık ve Mam Eshed Xoşevî, beni erken yatırdı, istirahat etmemi söyleyerek ayrıldı.

Sabah kalktığımda, bölgedeki bütün komutanların ve Parti'nin yerel sorumlularının Bamernî'ye getirilmiş olduğunu gördüm. Komutanlar arasında İsa Siwar ve Elî Xelîl'in yanı sıra, Parti'nin Zaxo Bölge Komitesi Başkanı Osman Qazî'de vardı. Soruşturmayı, rahmetli Mam Eshed Xoşevî yürütüyordu. Komutanlardan aldığı bilgi; sadece, "Said Elçi'nin, Çeko ve Brüksel tarafından Dr. Şivan'ın Kampı'na götürüldüğü" düzeyinde idi. Mam Eshed Xoşevî bana bunları anlatarak, fikrimi aldı. Ben de; "Said Elçi'yi Dr. Şivan'ın Kampına götüren Land Rover sürücüsünün getirilmesini" talep ettim.

Land Rover sürücüsünü getirdiler. O da ifadesinde; "Said Elçi ve Dr. Şivan'ın adamlarını, arabanın ulaşabildiği Hêzil Nehri'nin kenarına kadar götürdüğünü" söyledi. O sırada, nehirin öbür tarafında, benim akrabalarım olan Dr. Şivan'ın emrindeki Selim Tilki ve Mehmudê Hesenska'nın Dr. Şivan'ın Kampı'na yakın Kumri Kalesindeki silah deposunda nöbetçi olduklarını bildiğimden, bunların olaydan haberdar olabileceğini düşündüm. Mam Eshed'den, "bu akrabalarımın da çağrılmasını" talep ettim. Mam Eshed, Dr. Şivan'a bir mektup yazarak, bu adamları istedi. Mektubu götüren kişi, Bamernî'den çıkar çıkmaz, Selim Tilki'ye rastlıyor ve "Eshed'in kendisini çağırdığını" bildiriyor.

Bu nedenle, Selim Tilki çok kısa bir sürede geldi. Önce Mam Eshed görüştü. Sonra da benimle görüştü. Çünkü, Selim Tilki kendisine bilgi vermemiştii.

Selim Tilki'ye durumu sordum. Ne var ki, Selim Tilki bana cevap vereceğine, akıl vermeye başladı. "Buralarda, adam vurma ile sinek vurmanın farksız olmadığını, benim fazla ileri gitmemem gerektiğini, buralarda ne aradığımı" söyleyerek, bu işin pek fazla

peşine düşmememin benim için daha iyi olacağını adeta tehditvari bir havayla söylemişti.

Ben de kendisine; "Bak Selim! Biz akrabayız ama, benim için öncelikli olan kürtlüğümdür. Şayet, bu işten malumatın olduğu halde, bize bilgi vermezsen ve daha sonra ortaya çıkarsa, emin ol ki, seni elimle öldürürüm." dedim. Selim Tilki, daha önceleri benim çabalarımın Güney'e geçmiş ve barınma olanağı bulmuştu. Hem, kendisine olan bu yardımlarımdan dolayı vefasızlığı içine sindiremedi, hem de Mam Eshed'in bana gösterdiği büyük ilgiden korkarak, bana; "Bildiğimi Eshed Xoşewi'ye izah edeceğim" dedi.

Durumu, Mam Eshed'e arz ettim. "Selim Tilki'nin bir şeyler bildiğini, O'nu sıkıştırdığı takdirde, bazı şeyleri öğrenebileceğini" belirttim. Mam Eshed, Selim Tilki'yi hemen çağırttı ve benim de hazır bulunduğum o anda kendisine; "Eğer bu konuda bir şeyler bildiği halde bilgi vermiyorsa, ileride bu olay ortaya çıktığında, kendisinin bu olay hakkında malumatı olduğunu gösteren emareler bulunursa, kesin olarak ölümle cezalandırılacağını" söyledi.

Selim Tilki, Mam Eshed'e; "Burada olan olayların, sizin bilginizin dışında olmasına imkan var mı?" diye sordu.

Mam Eshed; "Nasıl olmaz! Elbette benden habersiz olaylar da olabilir." dedi.

Bu laf üzerine Selim Tilki, "Dr. Şıvan'ın, Said Elçi'yi nasıl tutuklattığını, daha sonra alıp infaz ettirdiği yere götürüldüklerini, Said Elçi ve Mihemedê Begê'nin öldürülüşlerini" açık bir şekilde izah etti. Selim Tilki'nin ifadesi aşağı-yukarı şöyle idi;

"Bir gün, Dr. Şıvan, Çeko ve Brusk tanımadığım iki kişiyi (Said Elçi ve Mihemedê Begê) getirip, nöbetçi olduğumuz cephanelikte hapsettiler. Bize, bu adamların Türk casusları olduklarını söylediler. Onlara dikkat etmemizi ve tahkikatları bitinceye kadar, muhafaza etmemiz gerektiğini emrettiler. Ayrıca, Çeko'yu da bizim yanımızda bıraktılar ve Çeko, infaz gününe kadar buradan ayrılmadı. Bir hafta sonra (Anlatılana göre 1 Haziran 1971 günü), Dr. Şıvan ve Brusk tekrar geldiler. Bu adamları çıkardılar ve götürüp infaz ettiler."

Bu olaydan sonra, Mam Eshed Xoşewî, hemen Dr. Şıvan'ı "Torununun çok hasta olduğunu ve çok acele ye işmesi gerektiğini" beyan eden bir mektupla Bamerni'ye çağırdı. Dr. Şıvan, gün batımından sonra Bamerni'ye ulaştı ve tutuklandı. Aynı gün, Çeko ve Brusk'ü

de Mam Eshed Dihok'ta tutuklatarak getirtti. Ertesi gün de, Dr. Şivan'ın diğer arkadaşlarını Bamerni'ye getirdiler.

Bu arada, Selim Tilki ile beraber kalan Mehmedê Hesanka'da geldi ve Selim Tilki'nin ifadelerini aynen teyid etti.

Mam Eshed Xoşevî'nin bana anlattığına göre, aynen ve harfiyen Dr. Şivan'ın ifadesi şöyle imiş;

"Ben davaya ihanet ettim. Ben siyasi bir hareketi götürebilecek kapasitede değilim. Parti'nin benim hakkımda vereceği kararı kabul ediyorum."

Bu sözleri üzerine, Dr. Şivan, Çeko ve Brusk ile birlikte tutuklandılar ve ertesi gün Gılala'daki Rayet Hapishanesi'ne gönderildiler.

Ben, Bamerni'den Dihok'a kadar Mam Eshed ile birlikte gittim. Beni başkasına emanet etmek istemedi. Dihok'tan, Dihok Valisi Haşim Eqravî ile birlikte makam arabasıyla Hacıumran'a döndüm.

Daha sonra, İdris Barzanî, Serok Barzanî'nin "TKDP'nin yazılı görüşünü istediğini" söyledi. Ben de bunun üzerine Türkiye'ye geldim. Türkiye'deki arkadaşlarla görüştük ve bir heyetle Hacıumran'a geldik. Serok Mustafa Barzanî'ye görüşümüzü yazılı olarak sunduk.

Ben, Durnas, Ramazanê Haşim, Tahir ve Mela Şebap bu heyette idik. Ancak, Serok Barzanî'ye sunduğumuz arzname, iki imza taşıyordu. Bu imzalar benim ve Durnas'ın imzaları idi.

Bu yazı özetle, *"Parti olarak intikam peşinde olmadığımızı, fakat, böyle bir olayın bir daha olmaması için suçluların cezasız kalmamalarının arzusunda olduğumuzu, ancak Kürt çıkarlarının neyi gerektirdiği konusunda en doğru ve yerinde kararı verebilecek Serok Barzanî'nin bu yolda vereceği her türlü kararına hiçbir itirazımız olmayacağı"* şeklinde idi. Ancak, bu dönemde, TKDP'nin dışında Türkiye'deki pek çok kişi tarafından da suçluların cezalandırılması isteğini taşıyan mektuplar da Serok Barzanî'ye gönderilmiş idi.

Dr. Şivan, Çeko ve Brusk Soruşturmanın başladığı 15 Temmuz 1971'den itibaren muhakeme boyunca tutuklu kaldılar.

Sonuçta, mahkeme onları suçlu bularak, idamlarına karar verdi. Verilen bu karar, Serok Barzanî'nin başkanlığı'nda toplanan KDP Merkez Komitesi'nce onaylandıktan sonra 26 Kasım 1971 tarihinde infaz ettirildi.

Tüm bu olaylardan sonra, Dr. Şıvan'ın Dişêş'deki kampı kapatıldı. Said Elçi'nin 23-24-25/Mayıs/1971 tarihlerinde KDP'nin Zaxo Mahalli Komite Merkezi'nde iken Dr. Faik Savaş'ın amcasının oğlu Mele Abdullatif Savaş, Dr. Faik Savaş'ı görmek için KDP'nin Zaxo Mahalli Komite Merkezi'ne geliyor ve orada Said Elçi'yi görüyor. Said Elçi ona, "Ben Dr. Şıvan'ın kampından döndükten sonra seni Gılala'ya götürüp Dr. Faik Savaş ile görüştüreceğim" diyor. Ancak, Said Elçi geri dönmeyince 10 gün sonra Mele Abdullatif Savaş Dr. Şıvan'ın kampına gidiyor. Dr. Şıvan, Abdullatif Savaş'ın Said Elçi'nin kendi kampına geldiğini bildiği için derhal onu kurşuna diziyor. Ancak bu olay, Dr. Şıvan'ın infazından sonra açığa çıktı. Bu arada, Kampın kapatılmış olması üzerine, hepsi oradan ayrıldılar. Bu dönemde Dr. Şıvan'ın pek çok arkadaşının Suriye'ye ve Suriye üzerinden Avrupa'ya geçmelerine yardımcı oldum. Zaten, Dr. Şıvan'ın parti tabanının büyük çoğunluğu, bizim partinin daha önceki üye ve sempatizanlarından ibaretti. Bu konuda karşılıklı olarak herkes polemige ve sürtüşmeye girmemeye özen gösterdi. Ancak, bugüne kadar gösterilmiş özenin aksine, biz yaşayan tanıkların dışındaki, bazılarınca gerek basın yoluyla gerekse de toplum içinde kendi çıkarları doğrultusunda bu tarihi gerçek tahrif edilmektedir. Bu nedenlerle gerçeğin yaşayan tanığı olarak kamuoyuna bu açıklamayı yapmayı kendi adıma bir görev olarak görüyorum. Ve tek dileğim, böyle-sine yanlış ve acı bir olayın bir daha tekerrür etmemesidir.

**Okuyucuların bu konuda bilgi edinebilmeleri için,
bu olayın kronolojisini aşağıda sıralamayı
yararlı görmekteyim:**

08/Haziran/1971

Ben ve Şakir Epözdemir, Said Elçi'nin arkasından Suriye'ye geçtik.

20/Haziran/1971

Mela Yunus Kaya ile Ahmedê Hîsso'nun Irak'tan Said Elçi ile ilgili olumlu bir haber getirememesi üzerine Şakir Epözdemir ile birlikte, Kenanê Agit ve Mecdê Haco'nun yardımlarıyla Irak'a geçtik ve Tilehfer'de kaldık.

21/Haziran/1971

Tilehfer'den Musul'a geçtik ve aynı gün Şakir Epözdemir ve Mela Yunus Kaya Zaxo üzerinden Dr. Şivan'ın Kampına yola çıktılar. Ben de aynı gün, Gılala'daki Siyasi Politbüro Merkezi Navperdan'a gittim.

2/Temmuz/1971

Hacıümran'da İdris Barzani ile görüştüm.

13/Temmuz/1971

Hacıümran'da İdris Barzani ile 2.nci defa görüştüm. Aynı akşam Serok Mustafa Barzani ile aynı yerde görüştüm.

14/Temmuz/1971

Serok Mustafa Barzani'nin verdiği mektup ile Bamerni'de bulunan Mam Eshed Xoşewi'nin yanına gittim.

15/Temmuz/1971

Said Elçi'nin öldürülmüş olduğu ortaya çıktı. Önce Dr. Şivan Tutuklandı. Aynı gün Çeko ve Brüksel de tutuklandı.

16/Temmuz/1971

Tutuklular Gılala'daki Rayet Hapishanesi'ne gönderildiler.

11/Ağustos/1971

TKDP Parti Görüşü yazılı olarak Serok Barzani'ye verildi.

26/Kasım/1971

Mahkeme sona erdi, Dr. Şivan, Çeko ve Brüks suçlu bulundu ve idam cezasına mahkum edildiler. KDP'nin Merkez Komitesi'nce onaylanan hüküm saat 20.00 de infaz edildi.

12.12.1998

Dr. Şivan ve Said Elçi Olayı*

Serafettin ELÇİ

Siz hem Sait ELÇİ'yi hem de Dokdor Şivan'ı tanıyordunuz. Tabii savundukları çizgileri de biliyordunuz. Neydi aralarındaki farklılıklar?

ELÇİ: Dr. Şivan (Sait Kırmızıtoprak) bilgili, üretken bir zekaya sahip, Marksist ideolojiyi iyi kavrayıp benimsemiş, atak bir karaktere sahipti. Ruhi dengesi pek sağlıklı değildi. Çabuk sinirlenir, fevri hareket ederdi. Ne zaman nerede, ne yapacağı belli olmazdı. Aşırı derecede kendini beğenmişti. Pek çok kez de kibar ve sakindi. Kürt sorununa Marksist açıdan

Şerafettin ELÇİ

yaklaşırdı. Mücadelede Leninist-Stalinci yöntemi benimsemişti. Kısa yoldan, silahlı ihtilalle sonuca varabileceğini

* Bu yazı, Şerafettin ELÇİ'nin bilgisi dahilinde Rafet BALLI'nın *Kürt Dosyası* adlı çalışmasının 2. baskısından alınmıştır. Bak. S. 607-608-609-610 (Y.N.).

düşünüyordu. Yolu üzerinde gördüğü her engeli acımasızca yok etmekte sakınca görmezdi. İktidarı kendisi için isterdi. En samimi arkadaşını kullanıp harcayabilirdi.

Ya Sait Elçi?

ELÇİ: Sait ELÇİ, Kürt halkına sevdâ derecesinde tutkundu. Benliğini yalnızca Kürtlük kaplamıştı. Bir an bile tereddüt etmeden kendini halkına feda etmeye hazırdı. Hep mutluydu. Umudunu bir an bile yitirmezdi. Kürt halkının mutlaka özgürlüğe kavuşacağına ve Ortadoğu'da önemli bir yer alacağına inanırdı. Katıksız bir milliyetçiydi. Kürt halkının hiçbir ferdine kin beslemezdi. Sadece davaya inanmayanlara hayret eder ve acırdı. Kürtlerin kötülerine bile anlayışla bakar, kötülüğü onlarda değil, onları bu hale düşüren egemenlerde arardı. Bunların kendileri olmazsa bile, ilerde çocuklarının Kürtler için kazanım olacağını söylerdi. Kürt sorunu bir sınıf sorunu olarak görmezdi. Etkileyici ve cesur bir hatipti. Hiçbir davada savunmalarında ödün vermezdi. Düşüncelerini pervasızca açıklardı. Muhatabı ilk anda ürkse bile, mutlaka konuşmalarından etkilenirdi. Heyecanlı yapısına korkusuzluğuna rağmen Kürtler zarar görmesin diye, onları mücadelenin ön saflarına zamansız sürmezdi. Sabırlı bir şekilde demokratik mücadeleyi yeğler, en son çare olarak silahlı mücadeleyi düşünürdü.

Dr. Şivan neden ayrı bir parti kurma yoluna gitti? TKDP' den neden ayrıldı?

ELÇİ: Yukarıda da belirttiğim gibi, Dr. Şivan ihtirashlı ve iddialı bir insandı. İhtirasları aklından önceydi. Kestirme yoldan, ihtilalci yöntemle, Türkiye Kürdistan'ında Marksist Leninst bir devrim gerçekleştirebileceğine inanıyordu. Gerek amaçlanan hedefler, gerek yöntem ve gerekse TKDP'nin temkinli tavrıyla istediği sonucu elde edemeyeceğini düşünüyordu. Bu nedenle, kendi düşünce ve yöntemlerine uygun, kendi liderliğinde bir parti kurma gereğini duydu. Dr. Şivan, hiçbir zaman TKDP'li olmadı ki, partiden ayrılsın. Dr. Şivan'ın TKDP'li görünmesi bir taktiktir. TKDP aracılığıyla Irak'a gidip orada bir mevzi edinmek,

Barzani'nin desteğine sahip bir görünüm altında taban edinmek için TKDP'yi kullandı. Başka türlü mesafe alması mümkün değildi. Diğer pek çok Kürt aydını gibi halktan kopuktu. Ancak TKDP kanalıyla ve Barzani'ni adını kullanarak Kürt halkı arasında örgütlenebilirdi. Bu amaca ulaşmak için Antalya'da TKDP'nin davası sırasında tutuklu bulunan Sait ELÇİ'ye yaklaşıyor, güvenini kazanıyor, onun vizesiyle Irak'a yerleşmeyi sağlıyor. Kanımca, Dr. Şıvan, daha Irak'a gitmeden bu planları kafasında hazırlamıştı.

Dr. Şıvan ELÇİ'yi, Barzani de Dr. Şıvan'ı öldürttü.

Araştırmalarınıza göre ELÇİ ve Şıvan'ın öldürülmeleri nasıl cereyan ediyor? Mesut Barzani, Dr. Şıvan'ı kurşuna TKDP dizdi diyor. Bu iddia doğru mu?

ELÇİ: Bu konuyu açıklama fırsatı verdiğiniz için teşekkür ederim. Bu olayda bir sürü insan, olayı bilen bilmeyen, kulaktan dolma bazı bilgilerle olayları çarpıtarak, kendi siyasi görüşlerine göre yorumlayarak, çoğu kez taraf tutarak, kamuoyunu yanlış bilgilendirmişlerdir. Bu olayı en iyi bilen birkaç kişiden biriyim. Bir bölümünün yakın tanığı, bir bölümünün çok yakın izleyicisiyim. Kürt siyasi tarihinin çok dramatik ve talihsiz bu sayfasının kamuoyunca sağlıklı bilinmesinde büyük yarar vardır. Zira bu olayın sonraki dönemlerde, Kürtler arasında bölünme ve çatışmalarda payı büyüktür. Kırmızıtoprak, Antalya'daki ziyaretleri sırasında ELÇİ'ye güven veriyor, onu ikna ediyor. Partinin ilkelerini benimsediğini, ELÇİ'nin emrinde çalışmaya hazır olduğunu belirtiyor.

Dr. Şıvan Irak'a nasıl gitti?

ELÇİ: Antalya'daki TKDP davasında ELÇİ ve arkadaşlarının tahliyesinden sonra, 1969 yılı ortalarında, Kırmızıtoprak ve bir grup arkadaşın Irak'a gönderilmesi kararlaştırılıyor. Bundan iki amaç güdüyor: 1. Savaş halindeki Irak Kürtlerinin doktor ihtiyaçlarına katkıda bulunmak. 2. Irak'ta kurulacak bir kampta TKDP elemanlarını eğitmek. Bu amaçla Kırmızıtoprak ve bir

grup arkadaş TKDP'nin onayıyla ve onların adamı olarak Irak'a gönderiliyor.

Dr. Şıvan kendi partisini Irak'ta mı kurdu?

ELÇİ: Dr. Kırmızıtoprak Irak'ta "Dr. Şıvan" kod adını alıyor. Yeteneklerini kullanarak kısa sürede Irak'ta Kürtler arasında iyi yer ediniyor.

"Kelha Kumri" de hastane ve kamp olarak kullanılan bir yere sahip oluyor. Bu yer Türkiye'nin sınırlarına yakın, Irak-KDP'nin merkezine uzak bir yerdir. Dr. Şıvan iyice yer edinip güvendiği arkadaşlarını da yanına toplayınca, yeni bir parti kurmaya karar veriyor: "*Türkiye'de Kürdistan Demokrat Partisi*" isim olarak TKDP ile sadece aralarında bir "de" eki farkı var. İlk sıralar bunun yeni bir parti olduğunun kimse farkına varmıyor. Dr. Şıvan, Irak'taki itibarını ve Barzani'nin adını kullanarak Türkiye'de örgütlenmeye başlıyor. TKDP, bu durumdan son derece rahatsız. ELÇİ'nin bu iki başlı görünümü ortadan kaldırma girişimleri sonuç vermiyor. Bu arada, 12 Mart askeri müdahalesi, peşinden Balyoz Hareketi, TKDP yöneticilerinin Türkiye'den uzaklaşmalarını gerektiriyor. 19 Mayıs 1971'de ELÇİ Suriye'ye geçiyor. 23 Mayıs'ta da Irak'taki Zaho kentine gidiyor. Amacı, Barzani'nin karargahına gidip, iki ayrı TKDP sorununu Barzani'ye açmak, soruna çözüm bulmaktır.

Sait ELÇİ'nin kafasındaki çözüm neydi ?

ELÇİ: ELÇİ ve TKDP'nin çözüm formülü şudur: Ya iki TKDP birleşmeli, ya da bunlardan biri faaliyetini durdurup diğeri faaliyetini sürdürmelidir. Barzani'nin hakemliğinde TKDP, her çözüme razıdır. O günlerde ufak bir sorun nedeniyle Irak yönetimiyle I-KDP'nin arasında bir gerginlik var. Zaho'daki sorumlular, bu nedenle yolların güvenli olmadığını, birkaç gün beklemesi gerektiğini söylüyorlar. Sait ELÇİ, bu bir kaç günü değerlendirmek ve belki de "Dr. Şıvan'la aramızda bu sorunu çözebiliriz" umuduyla onun yanına gidiyor. Dr. Şıvan'a haber veriliyor. 25 Mayıs'ta Dr. Şıvan'ın arkadaşları Çeko ve Brusk, ELÇİ'yi Zaho'daki parti merkezinden alıp beraberlerinde götürüyorlar. ELÇİ ve beraberindeki Nusaybin'li Muhammedê Begê'yi Dr.

Şıvan'ın kampına değil de, kampın yakınında depo olarak kullanılan yere hapsediyorlar. Bu depoda görevli bulunan Tilki Selim* ve Kurtalanlı Mahmut'a muhafaza için teslim ediyorlar. Teslim ederlerken de söyledikleri şu: "Türkiyeli iki casus yakaladık, parti merkezinden emir gelene kadar bunları iyice muhafaza edin."

Sait ELÇİ'nin öldürüldüğü nasıl ortaya çıkarıldı?

ELÇİ: Bir hafta sonra da 1 Haziran 1971'de Dr. Şıvan, Çeko ve Brüks, ELÇİ ve arkadaşını, elleri bağlı olarak bir tepeye çıkarıyor, ilkin ELÇİ'yi sonra da arkadaşını tabancayla öldürerek oracıkta gömüyorlar. TKDP'nin iki kurucu ve merkez yürütme kurulu üyesi de Barzani'nin karargahında ELÇİ ile buluşmak üzere, Suriye üzerinden Irak'a geçiyorlar.

21 Haziran günü Musul'a varıyorlar. Biri Zaho üzerinden Şıvan'ın kampına, diğeri doğrudan Barzani'nin karargahına gidiyor. Karargahta ELÇİ'nin Irak'a geldiğinden kimsenin haberi yok. Bunun üzerine TKDP'li arkadaşı Jîrek, durumdan şüpheleniyor. Olayın hikayesi uzun... Çok uzun ve tehlikeli araştırma sonucu, Jîrek, ELÇİ'nin öldürülmesi olayını ortaya çıkarıyor. Dr. Şıvan, ilkin cinayeti inkar ediyor. ELÇİ'nin Türkiye'ye geri döndüğünü söylüyor. İnkâr edilemeyecek deliller ortaya çıkınca, suçunu ikrar etmek zorunda kalıyor. Büyük bir ihanet işlediğini itiraf ediyor. ELÇİ cinayetinin ortaya çıkması ve cesedinin bulunması 15 Temmuz'a rastlıyor.

Cinayet ortaya çıkınca Irak-KDP ne yapıyor?

ELÇİ: Barzani olayı duyunca adeta şoke oluyor, beyninden vurulmuşa dönüyor. "Nasıl olur da Sait ELÇİ gibi bir yurtsever, güvenli yer olarak seçtiği ve sığındığı benim egemenliğim altındaki Kürdistan topraklarında adı ve çirkin bir şekilde öldürülebiliyor" diyor. Bu olayı onuruna indirilmiş bir darbe olarak kabul ediyor. Dr. Şıvan, Çeko ve Brüks, Kuzey Cephesi Komutanı Eshad

* Tilki Selim o günlerde adı Güneydoğuda çok sık duyulan, adı suçlardan aranan bir kanun kaçağıydı.

Hoşewî'nin Bamernê köyündeki karargahından alınıp parti genel merkezi bölgesinde bulunan Rayet cezaevine naklediliyorlar.

Olay ortaya çıkınca TKDP'nin tavrı ne oluyor?

ELÇİ: Barzanî, TDKP'nin bu konudaki talep ve görüşünün alınması talimatı veriyor. Bunun üzerine, cinayeti izleyip ortaya çıkaran Jîrek, Türkiye'ye dönüyor. TKDP, Jîrek'le birlikte beş kişilik heyeti Irak'a göndermeye karar veriyor. Ağustos ayında da bu heyet Irak'ta parti genel merkezine gidip temaslara başlıyor. Bu arada, bu adi cinayeti duyan pek çok partili ve partisiz Türkiyeli Kürt, olayı kınayan ve faillerin cezalandırılmasını isteyen mektupları Barzanî'ye gönderiyorlar. Irak Kürdistanı'na giden beş kişilik TKDP heyeti, gerekli temas ve incelemeleri yaptıktan sonra, heyette bulunan partinin kurucularından Dûrnas ve Jîrek imzasıyla Irak-KDP genel merkezine hitaben yazılı bir talepname sunuyorlar. Bu talepnameye ELÇİ'nin öldürülmesi olayı şiddetle kınanıyor. Bu olayla Irak-KDP'sinin itibarının önemli oranda sarsıldığı belirtiliyor. Olayın faillerinin yargılanıp hakettikleri cezaya çarptırılmaları, aksi takdirde Irak-KDP'sinin şüphe altında kalacağı belirtiliyor. Buna rağmen Barzanî'nin bütün Kürtlerin lideri olduğu, Kürt çıkarlarını herkesten fazla düşünüp bunun sorumluluğunu taşıdığını, en isabetli kararın kendisi tarafından verilebileceği ve bundan kimsenin şüphe edemeyeceği, son takdir hakkının Barzanî'ye ait olduğu, liderin vereceği kararın TKDP tarafından saygıyla karşılanacağı belirtiliyor. Heyetteki 4 kişi Türkiye'ye dönüyor, Jîrek Irak'ta kalıyor.

Dr. Şivan ELÇİ'nin öldürülmesini nasıl izah ediyor?

ELÇİ: Dr. Şivan ve arkadaşları yargılanıyorlar, daha önceki soruşturmada ve mahkeme esnasında suçlarını ikrar ediyorlar. Bu cinayetin büyük bir hata ve davaya ihanet olduğunu, pişmanlık duyduklarını itiraf ediyorlar. Dr. Şivan'ın cinayet için gösterdiği gerekçe şu oluyor: Ben Türkiye Kürdistanı'nın kurtuluşu için büyük bir proje kurdum. Bu konuda çok mesafe aldım. ELÇİ'nin Barzanî'ye gidip durumu izah etmesi halinde tüm faaliyetlerim

durdurulacak, projem suya düşecekti. Böyle büyük bir projenin gerçekleşmesi için ELÇİ'nin ortadan kaldırılması gereğine inanıyordum. Yargılama sonunda Şıvan, Çeko (Hikmet Buluttekin) Brûsk (Hasan Yıkılmış) suçları sabit görülerek idam cezasına çarptırılıyorlar. Cezalar, 26 Kasım 1971'de infaz ediliyor.

Burada şunu belirtiyim Dr. Şıvan'ın faaliyetlerinden Barzani'nin haberi yoktu. Haberdar olduğunda, faaliyetleri durduracağından kuşku duyulmamalıdır. Zira Barzani, kendi topraklarında Türkiye'ye yönelik faaliyetlere müsaade etmezdi. Arka bahçesi saydığı Türkiye ile ilişkilerini bozmamaya özen gösterirdi. Ne var ki, hangi açıdan bakılırsa bakılsın ELÇİ cinayetinin bir mazereti ve gerekçesi olamaz. Masum, yurtsever bir insanın katillerinin mutlaka cezalandırılmaları gerekiyordu. Adalet bunu emrediyordu.

Mesut Barzani, Dr. Şıvan, TKDP yargılayıp idam etti diyor.

ELÇİ: Mesut Barzani'nin, "Dr. Şıvan'ı TKDP yargılayıp ölüm cezasına çarptırdı"* şeklindeki beyanı gerçeği yansıtmıyor. Mesut Barzani'nin böyle bir beyanda bulunacağına da ihtimal vermiyorum. Bir yanlış anlaşılma var. Evet TKDP cinayetin ortaya çıkmasını sağlamış, faillerinin yargılanıp cezalandırılmasını talep etmiş, hatta bir yetkilisi hazır olmuştur. Ancak TKDP'nin Irak'ta yargılama yapıp cezalandırmaya ne yetkisi, ne de gücü bulunmaktadır.

* Mesud BARZANİ, *Barzani ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi* adlı çalışmasının 2. cildinde konuyla ilgili olarak şu açıklamayı yapmaktadır:

"Kürdistan ilişkileri:

Söyliyebilirim ki, bizim Irak-KDP olarak, Eylül Devrimi ile birlikte iki kardeş parti TKDP ve SKDP ile hiç bir problemimiz olmamıştır ve ilişkilerimiz bugüne kadar en iyi şekilde devam etti. Mayıs 1976 Devrimi de bu iki kardeş partinin yardımı ile başladı. Bu her iki kardeş partiye borçluyuz ve bu borç kalıcıdır. Daima beğenimizde olacak. Ve sonsuz teşekkürlerimiz ilelebet sürecek. Fakat ben çok tehlikeli bir konuya açıklık getirmek istiyorum. Bazı kişiler Devrimin itibarını zedelemek için TKDP başkanı merhum Said ELÇİ'nin öldürülme olayını fırsat bilerek, yanlış açıklamalarda bulundular. Bu olayda Devrim hareketinin hiçbir ilişkisi yoktur. Dr. Şıvan Kendi ihtirası ve liderliği için bu cinayeti işledi. Cinayetle ilgili ayrıntı ve gerçek aşağıda belirttiğim gibidir: 1969 yılında Şıvan ve dört

arkadaşı Soro, Brusk, Çeko ve Reşo Zilan TKDP'nin tavsiye mektubuyla Devrimimizin önderliğine geldiler. Şivan doktor idi. Berwarî mintukasında Devrim ona bir hastane açtı. O hatanede hem doktorluk mesleğini icra etti ve ayrıca da siyasi faaliyetlerini başlattı. Türkiyeden bir çok insan gelip katılımda bulundular. 11 Mart Beyanı'nından sonra TKDP kendi kongresini kurtarılmış bölgede yapmak istedi. Şoreş taleplerini kabul etti ve gereken kolaylıkları gösterdi. TKDP başkanı Said ELÇİ Zaxo'ya geldi, Dr. Şivan onu karşıladı ve kendi karargahına götürdü. Ondan sonra Said ELÇİ'den hiçbir ses çıkmadı. Arkadaşları onu takip etmek üzere Gilala'ya geldiler fakat hiçbir izine rastlamadılar.

Şoreş yetkilileri olaydan haberdar olduktan sonra Said ELÇİ'yi Dr. Şivan'dan sordular, ancak Dr. Şivan, Said'in Gilala'ya gittiğini söyledi. Tahkikat sonunda Dr. Şivan, Çeko ve Birusk'ın Said ELÇİ'yi öldürdükleri ortaya çıktı. Mahkemede bir görgü tanığının ifadesi durumu açıklığa kavuşturdu. TKDP'nin talebi üzerine Dr. Şivan ve arkadaşları Şoreş Mahkemesi tarafından yargılandılar, neticede Dr. Şivan, Çeko ve Birusk idama mahku oldular ve infazları yapıldı.

Bir görgü tanığının ifadesine göre, Said ELÇİ öldürülmeden önce ısrarla "*beni öldürmeyin, benim katilim kürtler olmasın, benim katilim kürtlerin düşmanları olsun. Çünkü beni siz öldürürseniz Kürt Ulusal Hareketi bundan büyük zarar görür*" demiştir. İşte bu olayla ilgili hakikat budur. Bazıları Eylül Devrimini kütülemek için bir takım asılsız iddialarda bulundular. Dr. Şivan bu cinayet ile Kürt Ulusal Hareketine büyük bir darbe vurdu ve Türkiye Kürdistanı'ndaki kardeşlerimiz hala bu şoku üzerlerinden atamadılar. Zira Said ELÇİ büyük bir ulusal kahramandı. Onun ölümü Kürd milletine büyük bir zarar verdi, bugüne değin o boşluk doldurulamadı. (Mesud BARZANÎ, Barzani ve Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi(Arapça baskısı), cilt:2, s. 359-360.)

Hemdî Ebdulmecîd: Di Derbarê Bûyere Kuştina Seîd ELÇÎ û Hevalê wî da

(15. 08. 2002/ Dîyarbekir)

-: *Gelo hûn dikarin bahsa kurtejiyana xwe bikin?*

Hemdî Ebd. : Em bi eslê xwe Bedlîsî û ji eşîra Helacî ne. Navê gundê me Engesor e û bi Tetwanê ve girêdayî ye. Bavê min di destpêka Şerê Yekemîn de ji vir koçber bûye û çûye Kurdistanê Sûryeyê. Ez di 21.04.1931ê de li Kurdistanê Sûryeyê ji dayik bûme. Min destûrê xwendina xwe li Sûryeyê wergirtiye û di sala 1957-an de çûme Kurdistanê Iraqê. Di sala 1958an de ketime nav rêzên Partî û Şoreşê. Di wê salê de me bi coşekî pirr germ û xurt pêşwazîya hatina serok Mistefa Barzanî jibo Kurdistanê kir.

Di sala 1961ê de her têkilîyên kurd û ereban berve nexosîyê diçûn. Wê demê ez li Mosilê dixebityam. Di sibata sala 1961ê de hukûmeta Iraqê emrê girtina min û hinek hevalên din derxiste. Jibo parastina kadroyan biryara partiyê hebû, ku dê kadroyan teslîmê hukûmetê nekin. Jiber vê yekê partî ez ji Mosilê înam Dihokê. Bi vê awayê me xwe teslîmê hukûmeta Iraqê nekir. Wê demê di nav lijna Mosilê de wezîfedar bûm. Ez ji kesên ku nasnama wan a Iraqî nîn e berpirsyar bûm, lewra ya min jî nîn bû. Piştî ku ez hatim Dihokê, demek şûnde Partî min bi rê kir Amedîyê ji bo wezîfeyê nû. Li wê derê jî ez endamê lijnê bûm.

* Hemdî Ebdulmecîd (Mele Hemdî), di dema pêkhatina bûyerê de muawîzê Eshed Xoşewî bû. Anûha Xudan îmtiyazê Gowara *Vejin* e. *Vejin* gowareke 3 mehane ye, lieta nûha 27 hejmarên wê derketine. 15. 08. 2002

Di 11yê meha yekemîn a sala 1961ê de şerê me û hukûmeta Iraqê dest pê kir. Serok Barzanî hate herêma Kurdistanê. Di meha duyemîn a sala 1962ê de çû qeza Şêxan. Ez jî di sala 1962yê de bûm muawîne Eshed Xoşewî.

-: *Bi Dr. Şivan û Seîd ELÇÎ ra hevdîtîn û nasyarîya we çawa çêbû?*

Hemdî Ebd. : Di destpêkê de Dr. Şivan û hevalên xwe; Soro, Çeko, Brûsk, Dr. Hişyar, Mela Evdilkerîm li meqera Qumrî de hatin ba me. Piştî beyana 11yê Adarê me qerargeha xwe înan Bamernîyê, qerargaha wan jî ji Qumrîyê birin Dêşêşê(Dişêşê). Wan her şixulê xwe dikir. Me dizanî ku Dr. Şivan partiya xwe danî bû(damezirandibû). Li ser Kurdan hinek xebat û nivîsarên wî hebûn. Nûsxekî ji giramêra zimanê Kurdî da min jî. Ew li ser karê xwe bûn, em li ser karê xwe bûn.

-: *Bûyera kuştina Seîd ELÇÎ çawa qewimî, hûn bi çi awayê pê hesiyan?*

Hemdî Ebd. : Ez li îznê bûm, min îzna xwe li Sersîngê diborand. Di wê navberê de, rojek ereba Eshed Xoşewî hate ber mala min sekinî. Hatibûn pey min. Birqîkê Serok nîşanê min dan. Têde digot: "Me bihîstîye Seîd ELÇÎ hatiye Zaxoyê, Dr. Şivan jî çûye pêre hevdîtîn kirîye û ji wê hevdîtînê şûnde jî Seîd ELÇÎ wenda ye. Em nizanin çi bi serê wî de hatiye. Divê hun lêpirsîna bûyerê bikin." Min jî hevalan ra gote, raya min ev e, em bi tîpên latînî notekî ji Dr. Şivan ra binivîsînin û têde bêjin 'nevîyê Eshed Xoşewî kurê Selîm nexweş e, eger mimkun be tu û Dr. Hişyar bi hev ra werin muayenaya wî bikin.' Li ser vê agadarîya me, Dr. Şivan û Dr. Hişyar bi hev ra hatin qerargaha me ya Bamernîyê. Piştî hatina wan hevalên wan jî hatin.

Dema ku Dr. Şivan hate Bamernîyê, min bi xwe pêşwazîya wî kir. Destpêkê min jê pirsî û gote: "Diktor, Seîd ELÇÎ hatiye Zaxoyê û we bi hev ra hevdîtîn kirîye, ji wê şûnde Seîd ELÇÎ wenda ye, nîne. Gelo çûye kê derê, hûn pê agadar in yan na?" Dr. Şivan gote: "Min wî nedîtîye, ez çi rê nizamim, nizamim çûye kêrê." Min jê re gote: "Kuro li Zaxoyê li mêvanxana Partiyê digel Osman Qa. (mesûlê komîteya Zaxo) de te û Çeko bi Seîd ELÇÎ ra hevdîtîn kirîye, tu çawa dibêjî min nedîtîye, ez nizamim." Dr. Şivan gote min, "rast e hevdîtina me

çêbûye, lêbelê piştî hevdîtîne Seîd ELÇÎ çû, em jî vegeryan hatin meqera xwe." Axaftin û gotinên navbera me dûr û dirêj dom kir.

Dema ku em di hundir da diaxivîn pêşmergekî bi navê Elî Têha Qumrî li ber derî rûniştî bû. Elî Têha pêşmergeyê me yê berê bû. Nêzikî 10 pêşmergeyên me li cem Dr. Şivan bûn, ji bona parastina wan. Elî Têha jî mesûlê wan pêşmergan bû. Dema ku em di hundir da bi Dr. Şivan ra dipeyivîn, wî jî li ber derî guhdarîya me kirîye. Piştî hevdîtina min û Dr. Şivan, dema em derketin derva Elî Tahayê Qumrî ji min pirsî gote: "seyda ev çi ye hûn bahsa çi dikin ku ewqas bi tund dipeyivin, ketine qirika hev?" Min jê re bahsa meselê kir. Elî Tahayê Qumrî vegerya ji min ra gote: "Li nêzikî meqerê, bi emrê Dr. Şivan me du kes kuştine, lêbelê nizanîm ew kî bûn çi kare bûn. Dr. Şivan ji me ra gotî "brûska(birqîya) Mele Mistefa û Eshed Xoşevî ji me ra hatiye, dibêjin evan herduyan casus in, divê hûn wan bikujin." Li ser vê agadarî û gotinên Elî Têha, Dr. Şivan sor û zer bû, cemidî û gote "belê ew Seîd û hevalê wî bû, me wan kuştîye, ji ber ku ajanê dewleta Tirk bûn."

Piştî vê agadarî û xwemikurbûnê, me Dr. Şivan û hevalên wî(Çeko, Brûsk, Dr. Hişyar, M. Evdilkerîm û Soro) înan ba hev. Di encama lêpîrsîna van şeş kesan da, dîyar bû ku evan şeş kesan berîya hedîsê civîn girêdane û di wê civînê da mesela kuştina Seîd ELÇÎ û hevalê wî hatiye mineqeşekirin. Soro, Dr. Hişyar û M. Evdilkerîm dijî vê pêşniyarê derketine û gotine em vî îşî nakin, xelet e. Dr. Şivan, Brûsk û Çeko ji hevalên xwe yê din bi dizî çûne Zaxoyê, Seîd dîtine, pêre rûniştine xeber dane û piştî wê bi hev ra çûne berve qerargahê. Li cîyek nêzikê qerargahê da Seîd ELÇÎ û Mihemedê Begê ji aliyê Dr. Şivan, Brûsk û Çeko ve tene kuştin.

Piştî vê lêpîrsînê û agadarîyê, me di derheqê bûyerê de ji serok Barzanî ra birûskeke şande. Bersîva birûskeya me hat û tede digot: "Wan bişînin Gelala(qerargaha mekteb sîyasî/polît buroyê)." Me jî Dr. Şivan û hevalên wî şandin Gelalayê. Li wê derê mahkeme hate danîn. Serokê mahkemê bînbaşî Ezîz Aqrewî bû. Di encama mahkemê da Dr. Şivan û hevalên wî(Çeko û Brusk) sucê xwe îtraf kirin. Her sisê yê din (Soro, M. Evdilkerîm û Dr. Hişyar) jî serbest hatin berdan. Li ser daxwaza wan M. Evdilkerîm û Soro bi rê kirin Şamê, Dr. Hişyar jî çû Bexdayê. Di dema mahkemekirna Dr. Şivan û hevalê wî de, cemata PDKTyê jî hatin û mudayîlê

dawê bûn. Di encama mahkemekirinê de hukmê dardakirina wan hate dayîn. Dr. Şivan û hevalên wî di 26ê meha 11yê de hatin dardakirin.

-.: *Hinek dibêjin ku di çarçova konsepta dijî tevgera sosyalîst û şoreşgerîya di Rojhelatanavîn de, peymanek di navbera Barzanî û Amerîkayê de hebûye. Ji ber ku partiya Dr. Şivan jî sosyalîst û şoreşger bû, rastê komployekê Amerîkayê hatiye; Barzanî pêşiyê Seîd ELÇÎ bi Dr. Şivan daye kuştin û piştê wê jî Dr. Şivan bi egera vê bûyerê gunehbar kiriye û ceza dardakirinê dayê. Hûn ji bo vê îdeyê çî dibêjin?*

Hemdî Ebd. : Çavkanîya vê îdeyê baş dizanim. Ez ê ji we ra bêjim. Piştî ku Ezîz Aqrewî (ku wê demê reîsê mahkemê bû), Haşîm Aqrewî û Îsmâîl Ezîz reviyar çûn teslîmê hukûmeta Iraqê bûn, bi tevî hukûmeta Iraqê dest bi propaganda dijî Barzanî kirin. Wê demê belavokekî di rojnameya hukûmeta Iraqê de bi navê wan hate belavkirin. Ev îdeaya jê têtê bahskirin cara yekemîn di wê belavokê de hate weşandin û belavkirin.

Dema ku ev belavok di rojnameya hukûmeta Iraqê de hate belavkirin, wê demê ez li Beyrûdê bûm. Gazî(paşnavê wî nayê bîra min), sekreterê giştî yê *Partiya Demokrata Kurdistan li Beyrûdê*, ew hejmara rojnamê ji min ra înan û di derbarê bûyerê da hinek pirsyar ji min kire. Min pirsên wî bersîvandî û rastiya bûyerê jêre gote. Gazî gote min: Em hedîseyê nizanin, eger ti binûsînî, em dê rojnameyê da belav bikin. Min di destpêka sala 1974an da ji wan ra ji serî heta dawî hedîse nivîsand û wan jî bi navê partiya xwe dan çapkirin û belavkirin. Piştî ra Gazî li Beyrûdê bi destê hukûmeta Iraqê hate kuştin.

-.: *Malava be, we wexta xwe ya biqîmet ji me ra veqetand û agadarîyên girîng dane me.*

Hemdî Ebd. : Mala we jî ava be. Hûn xebatekê pîroz û hêja dimeşînin, ji bo we serkevtinê dixwazim.

Remezanê Îsa: Seîd ELÇÎ Ewil Car di Sala 1970ê de li Gundê Bêzehê Hate Nik Me

(30.12.2004)

-: *Kek Remezan, hûn dikarin bi kurtî behsa bihûriya xwe bikin?*

Ez di sala 1935ê li Teleferê ji dayik bûme. Bi eslê xwe ji Barzanê me û ji ber hereka Barzanî em hatine nefikirin bo Teleferê. Li sala 1957ê tevî partiyê bûm û pişt re bûm cîgirê zabit.

-: *Dema ku cara ewilî S. ELÇÎ hate Zaxoyê, wezîfa we çi bû?*

Wê demê ez cîgirê Fermandeyê Hêza Zaxo bûm. Serokê Fermandeyê jî Îsê Siwar bû. Seîd ELÇÎ ewil car di sala 1970ê de li gundê Bêzehê hat nik me. Wê demê meqerê me li wê derê bû. Îsê çûbû Rusyayê û ez jî cîgirê wî bûm.

-: *Cenabê te Seîd ELÇÎ, cara duyem çi wext û li ku dît?*

Wek dîrok roja hevdîtînê naye bîra min, lêbelê cara duyemîn dema ku Seîd ELÇÎ hate Zaxoyê, wê demê manggirtinekî(grev) li

Remezanê Îsa

Zaxoyê hebû. Ji ber kiryarên nedirist ên li ser kurdan; ku wê demê hikumeta Iraqê Goyî, Omerî û Feîlî ji Kurdistana Iraqê derdixistin, da ku nifusa kurdan kêmbike. Tam di wê rojê de Seîd ELÇÎ hate nik me.

Seîd ELÇÎ, dixwest biçe cem Serok Barzanî. Wê demê rê li Mosilê derbaz dibû. Ji ber manggirtina giştî erebe nîn bû, me nedikarî wî bi rê kin bo Hacûmranê li cem Serok.

Li gor gotina hevalên me, wî xwestiye biçe cem Dr. Şivan. Ji ber ku Seîd ELÇÎ hatibû lijna Zaxoyê, li ser daxwaza wî, Osman Qazî, wî digel hevalên Şivan bi ereba xwe dişîne heta ser rûbarê Xêbûrê li nik gundê Nermikê (ev gund sînore navbera Gulîyan û Berwariyan e). Ji ber ku wê demê erebe ji Xêbûrê derbas nedibû, ji wî wêdetir neçûye.

-: *Xebera Kuştina Seîd ELÇÎ çawa belav bû û dîyar bû?*

Wê demê qasê ku min bihîst; piştî wendabûna Seîd ELÇÎ, kurdên Tirkîye û Sûryeyê hatibûn pirsra wî dikirin.

Berê meqerê Eshed Xoşewî (wê demê nûnerê Serok Barzanî û serleşkerê yekê yê Behdînan bû) li Qumrî di nav Berwarî Bala bû. Piştî ku Eshed diçe Bamernî, wê derê didin Dr. Şivan û hevalên wî. Elî Qumrî jî bi navê PDKê berpirsyarê heresên meqerê Şivan bû. Piştî ku mesela wendabûna Seîd ELÇÎ û hevalê wî dîyar bû, Kek Eshed bo lêpîrsînê, bi egera nexweşiya neviyê xwe, dişîne pey Şivan ku were Bamerniyê. Wê demê Elî Qumrî jî pê re diçe û li ser pîrskirina Eshed, dibêje “merivekî li meqera Şivan dihat eşkenckirin”.

Piştî ku mesela kûştina Seîd ELÇÎ dîyar dibe, Dr. Şivan û hevalên wî dişînin Hecûmranê li nik Serok Barzanî. Li wê derê jî mesele bi giştî aşkera dibe û Şivan û hevalên wî tene hepiskirin. Paşê li ser daxwaza cemata PDKT tete mehkemekirin.

Axircar piştî ku hemû tişt xelas bû, Soro hate nik me (cem Îsê Siwar), tifinga Şivan li nik Îsê bû, Îsê tifinga şivan da Soro ku bibe bo malîyên Şivan.

Partî Demoqraratî Kurdistan-Qiyada Muweqet:

Ronîkirina Li Ser Mesela Şehîdkirina Rehmetî Seîd Elçî û Kuştina Rehmetî Dr. Şivan

Piştî şehîdkirina rehmetî Seîd Elçî û du hevalên wî, hin grûbên tohmedar bi xerezî û zikreşî pir pêkol dikin û dixebitin ku bi awakî sextekarî ji serî heta dawî rastiye bi vê hedîsa dilşikên ve girêdayî biguhêrin û kuştina rehmetî Dr. Şivan ji bo armancên xwe yê pîs bi kar bînin. Ji bo ku bikaribin hecûmê bînin ser Partî Demoqratî Kurdîstan û yan jî ji bo cîhanîna emrê meqamên kevneperest ên li navçê, ku dijî xebata gelê kurd in. Ji xwe kê û xerez û zikreşiya wan li beramber Partî û xebata gelê Kurd mezin e. Dema ku ev grûbên han van uslûbên erzan û pûç bi kar tînin, didin dîyarkirin ku wan êdî di meydana xebatê de îflas kirine. Li ser vê bûyera dilêş, piştî lêkolînek dûr û dirêj, em li ser şehîdkirina rehmetî Seîd Elçî rastiye li jêr êşkere dikin.

Di serê payîza sala 1969an de Dr. Şivan digel çend hevalên xwe hatin şoreşa Kurdî li Kurdîstana Iraqê. PDK gelek bi germî bi xêr hatina wan kir û ew xistin nav hêzên şoreşê. Ji Dr. Şivan re li Qumrî li mintîqa Berwarî Bala klînîkek vekir. Piştî lihevhatina Adarê ya sala 1970an, nexweşxanek li nêzîkî Bamernê hate avakirin û Dr. Şivan jî li wir wek doxtor dest bi kar kir. Di wî wextî de piraniya wexta xwe bi dermankirina birîndar û nexweşan ve derbaz dikir. Wekî din jî xebata xwe ya siyasî dikir.

Demekê paş hatina xwe, dest bi çêkirina Cenahekê di nav PDKya Tirkîyeyê de kir. Lê hîç kesekî, ji berpirsyarên Kurdîstana Iraq'ê, têkiliya xwe bi vî karî nekir. Çêkirina vê Cenahê bi destê Dr. Şivan bû. Dijî hemû lihevhatin û têgihîştin û xebata siyasî ya hemû aliyên li Kurdîstana Tirkîyê. Li ser vê jî, lome û tohmêtên van tiştên bûyî, nakeve tenê ser şanê wî. Ji ber ku aliyên din jî rola xwe listin, ku rewş weha bû. Di 12ê Adara sala 1971an de cûnta hate Tirkîyê. Bi hatina cûnta ve, li Kurdistanê şîmal merhaleyeke nû dest pêkir. Rejîma faşîst ya wê çaxê dest bi zilm û êşandin, girtineke mezin û fireh kir. Ev jî bû sebaba ku pir kurd û ji neteweyên din kes ji ber zilma rejîmê birevin û dev ji welatê xwe berdin. Ji wan yek jî Seîd Elçî bû, digel çend Kurdên din çûn Sûriyê û ji wir jî hatin Kurdîstana Iraqê. Wexta ew gihîştê Zaxo, bû mêvanê komîteya navçê Zaxo. Hinek jî sebebên hatina wî yên din jî ew bûn, ku rewşa Kurdîstana şîmal ya nû bi Sereketiya şoreşê li Kurdîstana Iraq'ê bide zanîn û digel grûba Dr. Şivan li ser rewşa nû û planên misteqbel minaqeşe bike û bi wan re ji aliyê bîr û bawerî ve bide û bistîne. Dema Dr. Şivan bihîst ku Seîd Elçî hatiye Zaxo, wî digel berpirsyarên grûba xwe civînek çêkir. Di vê civînê de Dr. Şivan, Çeko, Brûsko, Zendo û (x) amade bûn. Van kesan di vê civînê de bi dîr û dirêjî li ser hatina Seîd Elçî minaqeşe kirin. Di civînê de Dr. Şivan pêşneyar kir ku çend kes ji vê civînê herin Zaxo, da ku Seîd Elçî bigrin û bibin teslîmê qereqola herî nêzîk ya cendirmên Tirkîyê bikin. Lê ew pêşniyar bû sebebê nexweşiyên mezin di civînê de. ...(*) Zendo ji bo protestkirina vê pêşniyarê dev ji civînê berda. Di dawî de, bi çar dengên biryar dan, ku wî bigrin û xwe jê xelas bikin. Di roja diduwan de 3 kes ji wan (Dr. Şivan, Çeko û Brûsko) ji bo bi cîhanîna vê biryarê çûn Zaxo. Van kesan Seîd Elçî di baregêha komîteya Partî ya navçê de dîtin. Dr. Şivan bixêrhatineke wisa germ lê kir, hemû kesên li wir wisan bawer kirin ku hemû nakokî û dubendî ji nav wan radibe û di nav wan de rûpeleke nû vedibe. Dr. Şivan ji komîteya navçê dawa dike ku Elçî bibe mêvanê wî û Komîte jî vê bi dilxweşî qebul dike. Hemu bi hev re digel Seîd Elçî û hevalekî

* Ji ber ku nivîsara li dest me pirr kevin bû, li vê derê gotinê nedihat xwendinê, loma me nûqte danine (N.W.).

wî ku navê wî Mihemedê Bego bû, diçin ba Dr. Şivan. Di rêya baregeha Dr. Şivan de Seîd Elçî û Mihemedê Bego di nîvî bihara sala 1971an tên kuştin. Vegera Dr. Şivan û her du hevalên wî bo baregehê bi rojekê taxîr dibe. Di tehqîqatê de dîyar bû ku sebebê derengiya vegera wan kuştin û veşartina Seîd Elçî û Bego bû. Paş wextekî dîyar bû ku dema Seîd Elçî li Zaxoyê bû, mirovekî bi navê Abdiletîf Savaş jî li wir bûye û Elçî dîtiye. Hîç dan û standineke siyasî ya vî kesî bi tu alîkî re tunebû. Vê grûba Dr. Şivan dixwest ku ji wî xelas bin da ku ew nebe şahid. Ji ber hindê ew jî bi destê wan hat kuştin.

Paş nediyaarbûneke dût û dirêj ya Seîd Elçî, dost û hevalên wî dest bi pirsîna wî kirin. Hinek ji wan hatin Zaxo ji bo pirs bikin ka çî bi wî hatiye. Lê hatin agadarkirin ku Seîd Elçî bûye mêvanê Dr. Şivan. Ji ber vê, ew çûn baregeha Dr. Şivan û wî jî gote wan, ku Seîd Elçî çûye Gilala. Ew jî çûn Gelala û pirs kirin. Lê bihîstin ku Seîd Elçî nehatiye Gilala. Îdî careke din vegeryan baregeha Dr. Şivan û wî jî vê carê got: Dibe ku di rêya Gelala'yê de Seîd Elçî fikra xwe guheriye û vegeryaya Kurdistanê Şîmal. Dawî mesela windabûna Elçî bo hemû kesî eşkere bû.

Ji lewra serekiya Şoreşê emir da, ku Dr. Şivan û grûba wî bên girtin û wan ji bo tehqîqatê bişînin Gelalayê. Lê di tehqîqata pêşîn de dîyar bû ku piraniya wan bê guneh in û hatin berdan. Bi tenê Dr. Şivan, Çeko û Birûsko bi girtî man. Herweha Zendo û (x) jî şandin bo Gilala. Paşê li Gilalê lêkolîneke kûr bi Zendo û (x) re eşkere bû, ku destê van herdu kesan di kuştina Seîd Elçî, Bego û Savaş de tune jî ji lewra jî ew hatin berdan.

Di wexta xwe de grûba Elçî ji serekiya şoreşê dawa kir, ku Dr. Şivan, Çeko û Birûsko teslîmê wan bikin. Ji ber ku mesele bi partiya wan ve girêdayî ye divê ew mehkema wan bikin. Herweha grûba Dr. Şivan jî ji serekiya şoreşê dawa dikir ku Dr. Şivan û her du hevalên wî teslîmê wan bikin. Wan jî digot, ku mesele bi partiya me ve girêdayî ye û divê em mehkeme bikin. Lê serekiya şoreşê biryar da ku dawakirina herdu aliyan jî red bike, ji ber ku ne dixwest ku destê alîkî li hember yê din bigre. Herweha ji ber ku li sulte û hêza herî mezin bû, baştir dît ku komîteyek ji mirovên bawer û bi rûmet yê Şoreşê ji bo tehqîqatê dayne da ku ew li rastiye bigerin û li vê meselê bikolin. Ev komîte hat danîn û dest

bi mehkema Dr. Şivan, Çeko û Brusko kir. Jê re îspat bû ku van kesan Elçî, Bego û Savaş kuştiye. Li ser vê jî bi îdama kuştina Dr. Şivan, Çeko û Brusko dan.

Baweriya serektiya şoreşê di wê wextê de ew bû ku ew hadîse li axa şoreşê qewimiye. Teslîmkirina Dr. Şivan û herdu hevalên wî bi alîkî mesele hîç hal nedikir. Lê ê aloztir bikira. Ji ber vê yekê ew reya ku me got girt û bi xwe mehkema wan kir. Biryara kûştina Dr. Şivan, Çeko û Brûsko di serê payîza sala 1971an de, li gor biryara hukmê ku di derbareya wan de hatibû dayîn, li ser bingeha adelet, qanûn û agadariya birayên Kurdistana Şîmal bi cih bû.

Piştî hingê dîyar bû, ku dubendî û nexweşiyên siyasî û fîkrî yên kûr ku rehên wan dighên destpêka sala 1960an di nav rehmetî Elçî û Dr. Şivan de hebûne.

Dawiya meha 11an sala 1977.

SAİD ELÇÎ'NİN ÖLDÜRÜLME OLAYI*

CUDÎ (Ömer ÖZSÖKMENLER)

(Cudi 1970'lerde Şivan'ın T-KDP saflarında yer aldı. Şivan'ın öldürülmesinden az sonra bir Türk sol hareketine katıldı. Güvenlik gerekçesiyle asıl adını açıklamadığımız Cudi, Şivan'ın öldürüldüğü dönemde Kuzey Irak'taydı. 22 Ağustos'ta yaptığımız görüşme özetle şöyle- Rafet Ballı)

Dr. Şivan Türkiye'de KDP'yi ne zaman kurdu, biliyor musunuz?

Cudî: Ben katılmadım. Ama kuruluş kongresinin İstanbul-Harem'deki bir otelde 1969'da yapıldığını biliyorum.

Programı neydi bu partinin?

Cudî: Bağımsızlığı ve silahlı mücadeleyi savunan bir örgüttü. Otonomiye değil de bağımsızlığı savunması yönüyle de, sanıyorum, bütün Kürt partileri arasında ilkti.

Siz Kuzey Irak'a ne zaman gittiniz ?

Cudî: 12 Mart Muhtırası'nın (1971) ardından ilan edilen sıkıyönetimle (6 Nisan) birlikte aranmaya başlayınca, Haziran'da Irak Kürdistanı'na geçtim.

* Bak. Kürt Dosyası, Rafet BALLI. S. 614-615-616.

Cûdî: Öldürölme olayını başlangıçta kimse bilmiyordu. Eylül ortalarıydı sanıyorum. Şıvan, Zaho'ya yakın Bamernê'de bulunan kampımıza geldi. Tedirgindi. Oturdu, Mustafa Barzani'ye karşı çıkanları hainlikle suçlayan bir broşür kaleme aldı. Türkçe ve Kürtçe. Hedef Talabani'ydi. Elçi'nin öldürölmesi ortaya çıkınca, Barzani'nin tepkisini hafifletmek için böyle yaptığını sonradan anladık. Şıvan broşürlerle birlikte gitti. Birkaç gün sonra Irak-KDP'den bazıları geldi. Esad Hoşevi'nin kampına davet ettiler bizi.

Kampta kaç kişiydiniz ?

Cudi: 33 kişiydik. O günlerde Irak-KDP'de iki numara olan Hoşevi'nin kampında bizi Türkiye Kürdü* olan bir istihbarat yüzbaşısı karşıladı. Böyle, böyle dedi. "Şıvan Elçi'yi öldürttü." Bir kısmımız inanmadı. Şıvan'nın el yazısı ifadesini gösterdiler. Gerçekten Elçi'yi öldürdüğünü kabul ediyordu. Olayı Irak-KDP'ye Tilki Selim haber veriyor.

Tepkiniz ne oldu?

Cudi: İstihbarat yüzbaşısı Şıvan'nın tutuklandığını ve yargılanacağını söyledi. Bir kısmımız buna karşı çıktık. "Bu bizim iç sorunumuzdur, Irak-KDP' karışamaz" dedik. Onlar ise, "Elçi büyük bir Kürt yurtseverdir. Onun öldürölmesi bütün Kürtleri ilgilendirir. Bu meseleyi bizzat Serok (Mustafa Barzani) inceleyecek" dediler. Biz bir süre Bamernê'de kaldık. I-KDP, aranmayanların Türkiye'ye dönebileceğini söyledi. Ayrılanlardan sonra kampta 17 kişi kaldık. Daha sonra kendi başına kampı terketmeler oldu, sayımız 4'e indi. Necmettin Büyükkaya, ben, Soro ve Kurdo kaldık.

Şıvan'ın akıbetini araştırmadınız mı?

* Adı geçen Türkiye Kürdü istihbarat yüzbaşısı Hemdî Abdulmecîd(Mele Hemdî) dir.

Cudî: Soro'yu I-KDP'nin merkez karargahının bulunduğu Gilala'ya gönderdik. Onu 10-15 gün oyalıyorlar. 1972 kışı idi galiba. Sonunda Aziz Akrawi adlı yetkili, (ki sonradan Bağdat yönetimine sığındı), "Şıvan öldürüldü. Siz de gidin canınızı kurtarın" diyor, Soro dönüp durumu anlattı. Biz de kamptan ayrılmak istedik. Hoşevi bizi oyalamaya başladı. "Acele etmeyin" dedi. Sonunda "Soro kalsın, siz gidin" dediler.

Bu iki olayı nasıl değerlendirdiniz o zaman?

Cudî: Bunlar, bölge hükümetleri arasında denge tutturmaya çalışan Mustafa Barzani'nin politikasının sonuçlarıydı. Bana göre, Şıvan'ın öldürülmesi, Türk hükümetine verilmiş bir tavizdi. Zaten o günlerde Suriye'den Salah Bedrettin, İran'dan Kasımlo, ayrıca Talabani ve Kürt şairi Cigerxun da Barzani'nin Gilala'daki karargahında bir nevi gözetim altında tutuluyordu. Amaç, dediğim gibi, bölge başkentlerine güven vermektir.

Size göre Şıvan Elçi'yi neden öldürttü?

Cudî: Aslında Elçi Türkiye Kürtleri arasında fazla etkili değildi. Onun partisi, dar bir arkadaş çevresi içinde taraftar bulmuştu. Oysa Şıvan'ın partisi, aydınları da kendisine çekmeye başlamıştı. İşte bu dönemde Osman Gazi ve Îsê Suwar gibi Barzanici kumandanlar, "Barzani senin yerine Sait Elçi'yi ikame etmek istiyor" diye Şıvan'ı dolduruyorlar. Şıvan da bundan aşırı bir şekilde tedirgin oluyor. Bir de Şıvan, öldürtmeden önce Elçi'nin ifadesini alıyor. Bu ifade hiç ortaya çıkmadı. Sonradan duyduğularımıza göre, Şıvan, Elçi'nin Türk istihbaratına çalışmasa bile onun tarafından kontrol edildiği kanaatine varıyor. Şunu kesinlikle belirtmek isterim ki, kimsede Elçi, Türk istihbaratına çalışıyor diye bir kanaat yoktu. Aksi haksızlık olur. Ama Çeko ve Brûsk, Şıvan'ın karizmasına karşı koyamıyorlar.

Olayı şimdi nasıl değerlendiriyorsunuz?

Cudî: Her olayı, dönemi ve şartları içinde değerlendirmek lazımdır. Günümüzün önyargıları ile geçmişe bakamayız. O gün-

lerde, zaman zaman benim de Şıvan'ın eylemini haklı bulduğum olmuştur. Ama şimdi bakıyorum, Sait Elçi, Kürt gruplarının bugüne gelmesinde mütevazî de olsa katkısı inkar edilemeyecek biri. Şıvan da Kürt davasına gönülden inanmış, coşkulu bir devrimciydi. Elçi olayı sadece onun kafasından çıkmadı. Yukarıda da bahsettiğim gibi tahrikler var. Kendini aşırı bir şekilde motive etme, inanma var. Kendi yargılarına aşırı güvenme var. Kendi statüsünü feda ederek Irak'a giden, ölümü kucaklayan, kendine aşırı güvenen biri Şıvan. Bana göre eksik bilgi ve deneyimsizlikten kaynaklanan Kürt tarihinin üzücü bir olayı bu. Kişileri suçlamaktansa, ders alınması gereken bir olay.

Olayın sorumluluğunu Barzanilere yükleme eğilimindesiniz...

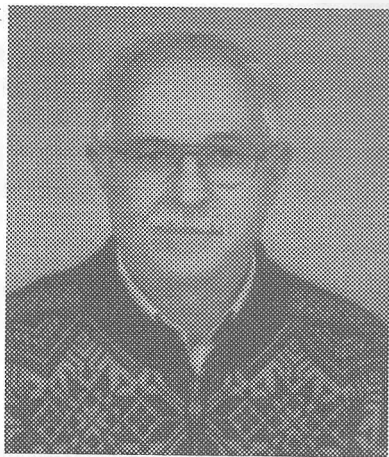
Cudi: Barzani, bölge dengelerini kollayarak varlığını sürdürmeye çalışan bir liderdi. Bölgedeki muhalif güçlere, bunlara Kürtler de dahildir, dayanmak yerine, başkentlerle ilişkiyi tercih ediyordu. Bu hareketleri kontrol etmeye, ılımlı bir noktada tutmaya çalışıyordu. Kendi milliyetçi, ulusal kurtuluşçu pozisyonunu koruyor gözükme için bir yandan ılımlı denebilecek, bölge hükümetlerini fazla rahatsız etmeyen hareketlerle ilişkisini koruyordu, diğer yandan da Marksizan karakterli ve radikal çizgi izleyen Kürt gruplarını tasfiye politikası güdüyordu. Bunun en bariz örneği Şıvan olayıdır. Şıvan ve arkadaşları öldürülerek ve arkasından da bir takım tedbirlerle T-KDP tasfiye edildi. Buna ek olarak İran-KDP lideri Kasımlı'nın, Suriye Kürt Sosyalist Partisi lideri Salah Bedrettin'in, Cigerxun'un Gilala'da gözaltında tutulmaları bu çerçevede içinde değerlendirilmelidir. Bu liderlerin orada tutulmalarının sözde gerekçesi, bütün Kürt örgütlerinin kendi aralarındaki birliği sağlamaktı. Bu kongre hiçbir zaman yapılmadı. Ama liderler bir yıl kadar gözetim altında tutuldular. Sonra da, kendi ülkelerine değil, Avrupa'ya yollandılar. Mücadele alanlarından böylece koparılacak istendiler.

TRAJEDIYEKE DÎROKÎ: BÛYERA *SEÎD ELÇÎ Û DR. ŞIVAN*

Îbrahîm GÛÇLÛ

Di dîroka gelê kurd de, gelek bûyerên tirajedîk, nexweş, tarî û qirêj hene. Mirov dikare bibêje ku dîroka gelê Kurd, dîrokeke trajedîk e.

Di van salên-qonaxa dawî de, bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan jî, bûyereka gelek tirajedîk e. Wek tê zanîn, ku Seîd Elçî û Dr. Şivan, du serok û berpirsiyarên tevgera kurdên li Tirkîyeyê bûn. Ew du serok û berpirsiyarên tevgera gelê kurd, di sala 1971an de hatin kuştin. Lêbelê kuştina wan bi destê dijmin nebû. Ew

Îbrahîm Gûçlû

kûştina, bi gotineka demên dawî ya siyasî, "xwekuştin" bû.

Ji wan salan heta îro, di hewîrdora bûyera trajedîk ya Seîd Elçî û Dr. Şivan de gelek munaqêşe û şîroveyan cûrbecûr hene: Ji wan munaqêşe û şîroveyan piranî, di karektera spekulatîf de şik û şibhe ne. Dîsa piraniya wan munaqêşe û şîroveyan bi devkî bûn: Li pişt

deriyan û di civat û civînên teng de dihatin ser zimên: Wê demê jî, van munaqeşeyên û şîrovan bûyer zelal nedikir û wek ceribandinek tirajedîk jî, fêyde nedigîhand tevgera Kurdan.

Di vê merhelê de, mûnaqeşeya li ser vê bûyerê hatiye qonaxeke nû û di vê pirsê de pêvajoyeke nû dest pê kiriye. Helbet di vê pêvajoyê de pirtûka ku Huseyîn AKAR têde behsa vê bûyerê dike, rolekê teşwîkî lêhist û negatîvêya vê pirtûkê, berpirsiyariya dîrokî ya wan kesên, ku ji bûyerê agahdar û terefgir in, anî bîra wan.

Ez di wê nêrîn û baweriyê de me, ku ew munaqeşeya li ser vê bûyerê pêwîst e û her çiqas munaqeşeyekê ku dereng dest pê kirî be jî, pozîtîv e.

Bin Perdekirina Vê Bûyerê Çi Zîrar Da?

Di ser bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan re, ji 27 salan zêdetir wext derbaz bûye. Ev 27 sal bo kurdên li Tirkîyeyê û tevgera wan, salên gelek girîng bûn.

Lewma tê zanîn, ku piştî serîhildana Dêrsimê, yanî piştî salên 1940î tevgera kurdên li Tirkîyeyê şikesteke mezin û darbeyeke ne însanî xwaribû û ji bona kurdan bê bizaviyekê û bê dengiyekê dest pê kiribû.

Di navbera salên 60î û heta di destpêka salên 60î de, kurdên li Tirkîyeyê bi pêşengiya ronakbîr û xwendevanan dest bi livandinekê kirin.

Beşek rewşenbîrên kurd di nav tevgera çep ya Tirkîyeyê de, beşekî wan jî di sala 1965-an de *Partiya Demokrat a Kurdistanê Tirkîyeyê* (PDKT) damezrandibûn.

Feqet "bihara yekemîn û ya duyemîn a tevgera kurdên li Tirkîyeyê", di sala 1970ê û 74an, rengêkî nû, rêxistinî û kûtlewî qezenc kir: Tevgera kurdên li Tirkîyeyê bi nasnameya millî, neteweyî bi her aliyê xwe ve derket holê...

Di vê demê de, tevgera kurd û endam-damezrêner û berpirsiyarên tevgerê hewcedarî hevdû dîtin, pêwendî û rastiyên dîrokî bûn.

Hezar mixabin, bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan di vê qonaxê de sedema girîng, yekem a nav tevgera kurd bû. Bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan kêmtirîn di navbeyna du gurup û rêxistinên kurd de bûbû sedema dijminatî û nakokîyeke îlkel û edetî.

Ev dijminatî û nakokî bi rastiyan û bi ronîkirina bûyerê dikarî ji holê rabibûya. Hezar mixbin çanda (kultura) siyasî ya paşvemayî ya wê rojê; terefgiriya edetî, kevnare bû sedem, ku ew bûyera ronî nebe.

Di vê pirsê de helbet kesên berpirsyar, ew kesên ku vê bûyerê ji nêzîk de dizanîn, zanyar û teref bûn.

Bi taybetî jî ew dema, ku van kesan bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan îstîsmar kirin, xwestin ku li ser laşên wan bi metodeke îstîsmarî tevgerên siyasî çê bikin, wê demê pirs hate qonaxeke xetertir. Baş tê zanîn, ku du terefên siyasî, di wê demê tu caran nehatine cem hev. Nexwestine ku vê bûyerê bi rê û metodeke medenî ji holê rakin. Dema ku ev rê û metod bihata meşandin, ew kelem û astengiyên li pêş tevgera kurd bi awayekî û bi dereceyekê ji holê radibû; pêwendiyên qadroyên siyasî germtir û geştir dibû.

Dîsa jî ew dijminatî û nekokiya di navbeyna du terefan de, negihîşte kuştinê. Goşî baweriya min, sedem çî dibe bila bibe, ew helwesta sax û sihat hînîkirin û hereketkirin, bû.

Mûnaqesenekirin û ronînekirina bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan, bes di navbeyna du gurup û terefan de nebû sedemê dijminatî û nekokiyê. Ji vê yekê girîngtir, li hemberî tehlûkeyên mezin yên pêşerojê, qadroyên tevgera kurd bêpusula (bêrêber) hişt. Tewra bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan di nav kurdên li Tirkîyeyê de destpêka kuştina hundirî û nav xwe bû. Ronîkirin, mehkûmkirina vê bûyerê, di nav tevgera kurd de zanyariyeke nû, demokratîk û modern diqewimand. Ev zanyariya li hember birakujiyê dikarî bibûya barîkatekê.

Hezar mixabin ji bona, ku bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan ronî nebû û tehlûkeya birakujiyê ji aliyê qadroyên siyasî yên kurd ve nehate fehmkirin, piştî salên 1974an, ku "Bihara Duyemîn a Tevgera Kurd" bû, tevgera kurd nasnameyeke nû qezenc dikir.

Hîn bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan ronî nebûbû û birîna birakujiyê sax û derman nebûbû di dilê kurdên Tirkîyeyê de, bi hezaran kurd û qadroyên hêja û fedekar, piştî vê bûyerê jî hatin kuştin.

Bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan jî encamek derxist holê, ku çanda siyasî di nav demê de, bi ronîkirina bûyerên dîrokî, bi afirandina fikrên nû û demî çê dibe. Û her çanda siyasî jî, nabe modern û demokrat.

Ji Ronîkirina Bûyeran ra, Tirs Ne Hewceye!

Dema ku bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan qewimî, ez di girtîxana leşkerî ya Diyarbekirê de bûm. Agahdariyên bi sihat û bê teref nedihatin girtîxaneyê. Feqet, girêdayî ew agahdariyên bê sihat û biteref, munaqeseyeke fireh û kûr li ser bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan hebû.

Hezar mixabin, ew mûnaqeseyan bi metodîk û îlmî nedihatin meşandin. Munaqese li pişt deriyan dibû. Armanca van munaqeseyan, gorî bîr û bawerîya min, çareserkirin û dermankirina pirsê ne, tewanbarkirina (sûcdarkirina) kesan û komikên siyasî bû.

Wek min li rêzên jorîn jî diyar kir, vê helwestê û metodê zirar dida tevgera kurd.

Piştî ku em bi "Efa Giştî" ji hepsê azad bûn û ew qadroyên kurd yên li derveyî welêt vegeriyan, tevgera kurd li Tirkîyeyê berve geş bûn, rêxistûbûn û xurtbûnê çû, dîsa li ser bûyerê ev metoda ne modern û pişt derî domand: Qadroyên siyasî hevûdu tewanbar dikirin.

Heta îro jî, ev metod û çanda ne modern û kevnare dom dike. Di nav demê de, ev çanda ne modern, karaktereke felsefîk, sîstematîk, otorîter û faşîzan qezenc kir: Demokratîkbûn bi her awayî, ji nav qadroyên kurd ji holê rabû. Qadroyên kurd: 1- Bi endîşe û şik a ku zerarê nedin tevgera kurd, 2- Encama tirsê û kuştinê, rastî munaqese nekirin; şaşî rexne nekirin û dernexistin holê. Heta wusa bûye, ku şaşiyan tevgera kurd, kurdan û bi taybetî jî şaşî û zirarên ku PKKê dane, mûnaqesekirina wan qedexe bûye.

Di vê qonaxê de munaqese û ronîkirina bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan, her çiqas dereng be jî, pozîtîv û pêwîst e.

Di vê pirsê de du nerîn hene, ku pêwîst e mirov li ser raweste û zelal û ronî bike. Ew herdu nerîn jî, ji niyetên baş, ji endîşe û şikên welatparêzî derdikevine holê: Lêbelê gorî bîr û baweriyên min şaş in.

Gorî nerînekê, gelo çima di vê qonaxê de ev pirs hate rojevê û tê munaqesekirin? Li pişt van munaqeseyan, niyeteke xerab, ku zirarê bide Kurdan heye?: Vekirî bê îfadekirin, ev nerîna di vê munaqeseyê de bîna prowakasyonê digere.

Wek min li rêzên jorîn jî got û nivîsandiye, munaqeseya vê pirsê pêwîst bû û dereng maye. Tevgera millî û civakî, bi

mûnaqeşeyên vekirî û îlmî pêş dikeve. Qadroyên tevgerên millî û civakî bi ronîkirina bûyerên dîrokî û rojane dewlemend dibe û pêşiya xwe dibîne.

Ev nerîna dilsoz, di destpêka bûyerê de jî dihate ser zimên. Lêbelê bûyer li pişt deriyan jî dihat munaqeşekirin û dibû sedema sucdarkirina kes û guruban.

Ji bona vê yekê, munaqeşeyên vekirî, îlmî û modern tu zirarê nade civatê û tevgera kurd û qadroyên wê. Gerek ew ji munaqeşeyên vekirî netirsîn.

Helbet her munaqeşeyek jî, xwediye armancekê ye. Lê wek tê gotin, şîrovekirina armanca munaqeşeyan jî ne ku pirr, hîç ne rast e. Lewra bi munaqeşeyên rast û şaş; îlmî û neîlmî; metodîk û nemetodîk em dê bigihîjin qonaxên rast, durist û bi fêyde.

Ji aliyê teknîkî de jî, dema ku mirov hê vê nerînê binêre û şîrove bike, ne rast e. Lewra tê zanîn, ku pirtûka Huseyîn AKAR bû sedem, ku ev munaqeşeya vebe. Her çiqas nerînên şaş yên Hûseyîn AKAR, bû serkaniya vê munaqeşeyê jî, baş bû.

Gorî nerîna duyemîn jî: Gelo ev munaqeşe bila nebe sedemê ji nû va beşbûn û dijminatîya qadro û siyasîyên kurd?

Mirovati dê piştî salekê, dest bi sedsala (qerna) 21an bike. Dema ku em tê da, dema zanyarî û teknoloji ye. Di vê demê de tu kes, hêz û heta dewletek nikare pêşiya rastiyan bigre û binperde bike. Ev rastiya ji bo qadro, rewşenbîr û siyasîyên kurdan jî wesa ye.

Ji bona vê yekê, mûnaqeşeya li ser bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan, gerek qadro, rewşenbîr û siyasîyên kurd netirsîne. Ev munaqeşeyan dema ku bi duristî û îlmî domand, gorî baweriya min yekîtiyê xurttir dike. Bi wicdan hereketkirina siyasî û rewşenbîrên kurd re rê vedike û ew barên dîrokî yên li ser milên wan radike.

Ew kes, qadro û rewşenbîrên di vê bûyerê de teref bûn, mirovên xwediye ceribandî xurt, zanyariyeke kûr û dewlemend in. Ew, îro, ji duh baştir û zêdetir dizanîne ku çi dikin. Ew, helbet mirovên xwediye hîs in. Lêbelê ew hîsa bi huqûqî û edalet hereketkirina wan re nabe astengekê. Ew dê cîyê xwe gorî rastî û sîstema demokratîk a dipejirînin, tespît û tayîn bikin.

Heger qadro, rewşenbîr û siyasîyên kurd, hîn gorî rastiye ne, gorî hîsên xwe dê hereket bikin, bila wê bikin. Ew jî, sewiye û têgihîştina wan û milletê diyar dike.

Dr. Şivan Kî Bû, Dema Ku Çûbû Başûrê Kurdistanê Xwedîyê Rêxistinekê Bû, Yan Na?

Wek tê zanîn û bi giştî ji aliyê rewşenbîrên kurd ve tê pejirandin (qebûlkirin), ku piştî tevger û serîhildana Dêrsimê, Tevgera Kurd hate tewandin, bê dengî, bê hereketî dest pê kir; mij û ewrên reş daketin ser axa kurdan.

Helbet rewşenbîrên kurd, ji vê yekê ne memnûn û eciz bûn. Di dinyayê de, di wê demê de, ku şerê Cîhanî yê Duyemîn qediyabû, gelek mîllet azad bibûn û bibûn xwedîyê dewletan; rejîma nû ya sosyalîst tesîsa xwe maddî û manewî fireh kiribû û li Çînê, "Şoreşa Millî û Demokratîk" di bin pêşengiya Partiya Komunîst û serokê wê Mao Ze Tung de pêk hatibû.

Di sala 1959an de, bi tesîra bûyerên dinyayê û pêşketin, guherandinên serkanî-dînamîk yên kurdî, rewşenbîrên kurd, ketibûn nav tevgerê civakî-kulturî û livandineke meşrû û sivik. Lêbelê ew livandina, ji aliyê Komara Tirkîyeyê ve, hat tewandin û 50 rewşenbîr û xwendevanên kurd, di hepsên leşkerî de hatin zîndankirin: Ev doz pişt re bi "DOZA 49an" hate binavkirin.

Dr. Seîd Kirmizitoprak jî yek ji wan 49 rewşenbîrên kurd bû. Piştî ku çû Başûrê Kurdistanê wek navê mûstear û rêxistinî, Dr. ŞIVAN bi kar anî. Ji bona vê yekê jî, jenerasyona nû ya xort, Dr. Seîd Kirmizitoprak, bi navê wî yê rêxistinî nas dikin.

Dr. Seîd Kirmizitoprak, ji "Doza 49an" ceza girt û sirgûn bû. Piştî ku ceza girt, qasî ku ez dizanim di tu partîyan de bi aktîfî kar nekir. Lê belê di kovar û rojnameyên kurd û tirk de, nivîsar nivîsandin. Di *Partiya Karkerên Tirkîyeyê* (TİP) de kar nekir. Lê belê wusa diyar bû, ku bi gurubên xort yên kurd, ku li metropolan dijiyan re xwedîyê pêwendîyan bû. Dîsa wê demê bi *Partiya Demokrat a Kurdistanê a Tirkîyeyê* (PDKT) re û bi taybetî bi sekreterê giştî yê partiye Seîd ELÇÎ' re xwedîyê pêwendîyan bû.

Sala 1969an, ji bo Kurdan saleke girîng bû. Lewra pirsê kurd, bi fikir û bi rêxistin derdikete ser qada (seheya) hukukî, legal: Bi taybetî jî li bajarên metropolê, li Enqereyê û Stenbolê pirsê kurd legalîze dibû.

PDKT, di sala 1965an de hatibû dameziran. Tesîra xwe, bi taybetî, di xwepêşandinê (inîtîngên) salên 1967-69an dabû der û

dorên xwe. Li axa Kurdan pêşbûna xwe diyar dikir. Hêdî û hêdî li ser gurubên biçûk ên kurd, ku li bajarên metropolê dijîyan tesir dikir.

Beşek rewşenbîr û xwendewanên kurd jî di TÎPê de xebata xwe dimeşandin.

Di wan salan de pirsra kurd, kete rojeva tevgera çep. Ew teorî û nerînên, ku heta wê rojê ji bona pirsra kurd hatibûn parastin, bersiva hewcedariyên pirsra kurd vedikirin. Ji bona vê yekê rewşenbîr û xwendevanên kurd, hewcedariya konseptê nû ya fikrî û rêxistinî dîtin: Di sala 1969an de, pêşî li Enqereyê, pişt re li Stenbolê û bajarên Kurdan (1970), DDKO hate damezirandin.

Di vê pêvajoya pirsra kurd de, Seîd Kirmizîtoprak xwediyê rolekê nebû, an jî mirov dikare bibêje, ku xwediyê roleka mezin û diyar nebû.

Ahmet KOTAN (Reşo ZÎLAN) û Hîkmet Buluttekî (Çeko), hîmdar û damezrênerên DDKOya Enqereyê bûn. Piştî ku DDKO hat damezirandin demeke kurt, wan her du hevalan dev ji Enqereyê berdan: Lewra Ahmet Kotan di nav xortên kurd de mirovekî xebatkar, aktîf, jêhatî û xwediyê tesîreke fikrî û rêxistinî bû. Ya Çeko nebe jî, di demeke kurt de valahîya A. Kotan xwe da derva.

Derket holê ku herdu heval çûne Başûrê Kurdistanê. Wek îro Kek Şakir Epözdemîr behs dike, wê demê jî, di çûyina wan a Başûrê Kurdistanê de sê nerîn hebûn.

Gorî nerînekê, Dr. Seîd Kirmizîtoprak û hevalên bi wî re çûne Başûrê Kurdistanê, bi alîkariya PDKTê û lêbelê xweser (serbixwe) çûne Başûrê Kurdistanê. Ewê li wir xebateke xweser bikin û di encamê de partiyekê ava bikin.

Nêrîna duyemîn jî ew bû, ku Dr. Seîd û hevalên bi wî re çûne Başûrê Kurdistanê, endamên PDKTê ne û bi girêdayî PDKTê xebateke taybetî û perwerdekirinê bimeşînine.

Nerîna sêyem ew bû, ku herdu teref dê yekîtiyê bi darxin. Gelo wê demê pratîk û jiyana siyasî ya kurd çî nîşan dida, pêwîst e, ku mirov li wê binêre.

1. Di nav DDKOyan de gurûbeke xurt ya xebateke îlegal, çekdar û "Şoreşa Millî û Demokratîk a Kurd" diparastin derketibû holê. Ew gurûba jî, çep û sosyalîst bû. Piştî demekê jî, bi dengekê bi Şivancîtiyê ew guruba dihate bi nav kirin. Ew guruba, li dijî TÎPê ew kesên DDKO damezrandibûn û milletperweriya PDKTê bûn.

2. Di havîna 1970yî de DDKO biryara xebata herêmî dabû. Ji bona vê yekê gurubên DDKOyê çûbûn herêmên kurdan. Dema ku vegeriyan, ji konseptê nû ya derveyî TÎPê, DDKOyê û PDKTê behs dikirin.

Di wan danûstandinan de derketibû holê ku beşek endamên komîta merkezî û endamên komîteyên herêmî yên PDKTê jî angajeyî (hevgiredayî) guruba Şivan bibûn û propagandêke taybetî dikirin: Feqî Huseyînê Tatwanî yek ji wan kesên diyar bû.

Feqî Huseyîn beriya, ku kuştina Seîd ELÇÎ jî bê bihîstin, ji Dr. Şivan re hevalbend qezenç dikir. Piştî ku mirina Seîd ELÇÎ zelal bû, jibo partiya Şivan (Partiya Demokrat a Kurdistanê li Tirkîyeyê/PDK-T) dixwest endaman qezenç bike û di eynî demê de ji bona cîyê Çeko, Brûsk û Şivan bê dagirtin, li eleman û qadroyan digeriya.

3. Di sala 1970yî de, wek her deman mûnaqeseyên hatin û nehatina cuntaya (darbeya) leşkerî hebû. Ji bo darbeyê pêngav dihatin avêtin. Ji bona ku azadî û demokrasiya nisbî ya heyî jî holê rakin, qanûneke nû, Qanûna Parastina Qanûna Esasî dihat xwestin, ku ji Meclîsê derbas bikin. Hêzên çep û demokratîk jî li dijî vê qanûnê bûn. Bi taybetî jî, ev qanûna ji bo kurdan û welatparêzên kurd gelek girîng bû. Ji bona vê DDKOyê jî biryar da, ku li dijî vê qanûnê derkeve û beşdarî xebata hevdişîyê û qanûnê bibê.

Ji bo organîzekirina vê xebatê, DDKOya Enqereyê civînek pêk anî. Ji derveyî endam û berpirsiyarên DDKOyê rewşenbîrên kurd yên li metropolan û yên li herêmên kurd bûn jî beşdarî civînê bibûn.

Ew rewşenbîrên ku ji herêmên kurd hatibûn, ji xebateke cihê ya rêxistinî kiribûn. bi taybetî jî, endamê Komîta Giştî û Sekreterê Giştî yê TÎPê Dr. Tarîk Zîya EKÎNCÎ jî tehlûkekê behs dikir. Digot ku "ew tehlûkeye çekdar, maceraperest û çeprew e."

Qesta wî û wan jî, tevger û rêxistina Dr. Şivan bû. Ew bûyer jî derdixin holê, ku dema Dr. Şivan çûye Başûrê Kurdistanê, ne xwediyê partiyekê be jî, xwediyê rêxistineke teng e û piraniya hevalên bi wî re çûne jî, ji vê rewşê agahdar nîn in.

Bûyer, helwesta Dr. Şivan û yên hevalên wî û agahdariyên, ku min û raya giştî ya kurd jî hevalên Dr. Şivan û berpirsiyarên PDK-T girtine, piştî Dr. Şivan çûye li Başûrê Kurdistanê bi cîh bûye, wek grubek û rêxistineke xweser/serbixwe hereket kiriye. Di

nav pêvajoyeke kurd de Dr. Şivan xwestiye ku mesafeya xwe ya PDKa Tirkîyeyê, Seîd ELÇÎ veke.

Wek min li rêzên jorîn jî behs kir, beşek hevalên Dr. Şivan dema ku çûbûn Başûrê Kurdistanê, li Tirkîyeyê ji derveyî PDK a Tirkîyeyê û Seîd Elçî ne: Ew di nav xortên kurd de xwediyê rêxistinekê ne. Navê vê rêxistinê KAK (*Komela Azadiya Kurdistanê*) e. Lê belê zêde ji Seîd Elçî û ji partîya wî ne dûr in. Dema ku bi Dr. Şivan re ew çûne Başûrê Kurdistanê, bi armanc, raman û dilsoziya yekîtiyê çûne. Lêbelê piştî, ku çûne Başûrê Kurdistanê û di nav xebat û demê de dîtine ku Dr. Şivan ji armanca yekîtiyê dûr hereket dike û gurûba xwe ji aliyê rêxistinê de dixwaze hişk û bigîhîjine formeke partiyeke xweser, ji Dr. Şivan vediqetin û dûr dikevin.

Ez di vê baweriyê de me kek Reşo Zîlan di derheqa vê pirsê de xwediyê agahdarî û zanyariyeke kûr û fireh e.

Min, Seîd Elçî û Dr. Şivan Çiqas Nas Dikir?

Pêwendiya min bi qadroyên siyasî yên kurd û rewşenbîrên kurd re, di sala 1967an de, bi xwepêşandina yekemîn a ku Kovara *Otûken* û *Millî YOL*, yanî nijadperestên Tirk hat protesto kirin ve dest pê kir. Di sala 1967an de dema ku ez li Zanîngeha Huqûqê li Enqereyê bûm xwendevan, ew pêwendiyên min pêş ketin.

Bi taybetî jî dema ku ez bûm damezrêner û hîmdarên DDKOê û berpîrs di DDKOyê de, danûstandin û pêwendiyên min, bi qadroyên kurd re xurttir, kûrtir û firehtir bû. Di wê merhelê de min, Seîd Elçî û Dr. Şivan jî nas kir. Lêbelê bi wan re danûstandin û pêwendiyên min, dûr û dirêj nebû; bi hev re em beşdarî xebatekê jî nebûn: Min, Seîd Elçî du caran û Dr. Şivan carekê dît.

Helbet rewş û îمكانên min, ji derveyî hevdîtin e, girêdayî xebat û pozîsyona Seîd Elçî, hîn zêdetir bû, ku wî nas bikim.

Seîd Elçî, her çiqas ji aliyê grûb û rewşenbîrên kurd ve dihat rexnekirin û îdeolojî û felsefe-siyaseta wî nedihat ecibandin jî, hemû rewşenbîrên kurd û gel, ji wî hez dikir.

Seîd Elçî, kurdperwerekî gelek bi heyecan û dilsoz bû. Di pêwendiyên xwe de nerm, bi îlim û maqul bû. Her demê li yekîtiya kurdan digeriya. Ji bona wî, ji îdeolojî-felsefeyan girîngtir,

kurdperwerî bû: Kesekî ne çep bû. Beşek rewşenbîrên kurd di wê rayê de bûn, ku ew li dijî çepîtî, sosyalîzm û çepan e. Lêbelê dema, ku min naskir ez çep bûm, di wî de min ew karakter nedît.

Ew ne çep û ne sosyalîst bû, lêbelê wî xwe wek kesekî "rast" bi nav nedikir.

Seîd ELÇÎ her çiqas beşek çepên/sosyalîstên kurd yên di TÎPê de xebat dikirin, ji yekîtiyê û ji kurdperwerên ne sosyalîst xwe didan aliyekî jî, wî dixwest ku pêwendiyên "çep" û "rast"an germ û xurt bibe.

Bi taybetî jî dema, ku şert hatin guhertin û ji bo pêwendiyên du terefan têgihîştin û mecbûriyetî hatin holê, di *Doğu Kalkınma Mitingleri-Xwepêşandanên Pêşvebirin û Pêşxistina Rojhelatê* de, pêk hatina lihevkirina çep û "rast"an de, roleke girîng lehîst.

Piştî ku DDKO hate damezirandin, pirsar kurd kete rojeva siyaseta çep û giştî ya Tirkîyeyê, ew pêwendî û lihevkirin hatibû merheleke nû û girîng. Çep û "rast"an bi hev re biryar dan, ku *Şark Yayıncılık Ve Gazetecilik A.Ş. -Şirketa Anonîm a Rojnamevanetî û Çapemenetî A Şark..* damezrînin.

Wusa diyar dikir ku Seîd ELÇÎ ne êrîşker û ne xwediyê îhtîrasê bû. Dr. Şivan, çep û sosyalîst bû. Jêhatî û xwediyê zanyariyeke dîrokî, çep bû. Mirovekî gelek bi heyecan, bi îxtîras û ji xwe razî bû. Dema ku min bi wî re danûstandin kir, aliyekî wî yê nevekirî, yan jî, ji aliyê min ve nedihat îzahkirin û hê naye naskirin hebû. Ew aliyê Dr. Şivan, him mirov ber bi xwe dikişand û him jî mirov ji xwe dûr dixist. Hezar mixabin wusa diyar dikir, ku armanc û ramanên wî ji mirovan girîngtir û muhîmtir bû...

Taybetiyeke wî ew bû ku her dem bibe mirovê yekem, helbet di siyaseta de jî, wusa diyar bû, ku çavê wî li serokî bû; Ji bona serokî jî, xwediyê potansiyeleke bû.

Helwestên wî, helwesta mirovekî çep û radîqal; mirovekî edetî yê ku şerfiroş û şerker bû.

Ew taybetiya wî ya serokî, heyecanî û şerkerî; helbet ji bona wî feqemînek jî çêdikir: Ew feqa jî ew bû, ku ji bona bigihîje armancên xwe, rê û rêbazên çanda Şerqî bimeşîne û pêk bîne. Dema ku di wan de jî bi ser nekeve, zorê bi kar bîne.

Ew nêrînen min, helwesta wî ya ku beriya biçe Başûrê Kurdistanê; di pêwendiyên wî qadroyên siyasî de û piştî ku çûye

başûrê Kurdistanê di xebata wî de, tên dîyarkirin û îspatkirin.

Dema ku xebata Dr. Şivan ya wê demê bê lêkolîn û şirovekirin du-sê xalên girîng tên holê: **1.** Dr. Şivan, ji bona ku qadroyan bi-kişîne nav xebata xwe, gelek qadroyên siyasî tehdît kirine û zor daye wan. **2.** Dr. Şivan, gelek kesên li dijî hevûdu di xebat û rêxistina xwe de rêxistiye û gihandiye hev. Van kesan jî, ji hevûdu agahdar nekiriye. Ji bona wê jî, dema ku li ciyan jî ew rastiya derketiye holê, beşek kes ji berpirsiyariyê bi awayekê jakobenî dûr xistiye û komîte fesih kiriye. **3.** Dr. Şivan, gelek qadro, endam û berpirsiyarên Partiya Demokrat a Kurdistanê Tirkîyeyê, hevalên Seîd Elçî rêxistiye, bi grûba xwe hevgirêdana wan pêk aniye. Îzin daye, ku endametiya wan jî dualî dom bike.

Gorî baweriya min û min her demê jî ew parastiye, ku ew pozîsyon û helwestê, ji bûyera trajedîk a Seîd Elçî û Dr. Şivan re şert pêk anîne, zemîneke qirêj ava kiriye.

Min, Bûyer Kîngê û Li Ku û Çawa Bihîst?

Ez, ji bo ku berpirsiyar û serokê DDKOya Enqereyê bûm, di Îlona 1970yî de bi gurubek endam, damezrênerên DDKOyê û rewşenbîrên kurd ve li Enqereyê hepis bûm. Mehkeme hîn li Enqereyê didomand, Muxtiraya 12ê Adara 1971an hat dîyarkirin.

Di 26. 4. 1971an de, DDKO hatin qedexe kirin û berpirsiyar, endam û damezrênerên DDKO û hevalbendên TÎPê kutlewî hatin hepiskirin.

Di encamê de ji aliyê karbidestiya leşkerî-siwîl ve biryar hat girtin, ku ew kes û grubên girêdayî pîrsa kurd hatine hepis kirin û dê bên mehkemekirin, li Diyarbekirê bên civandin.

Di meha şeşan de (1971); ez, Mumtaz Kotan, Sabrî Çepîk û Nezîr Şemikanlî, em ji hepisxaneya Enqereyê çûn hepisxana leşkerî ya Diyarbekirê: Lewra ji wan kesên di sala 1970-yî de hatibûn hepis kirin, bes em çar heval di hepsê de mabûn, hevalên din yê bi me re hatibûn hepiskirin (Dr. Tarîk Zîya Ekîncî, Nivîskar û muftî M. Emîn Bozarslan, Canîp Yildirim-Huquqzan e-, Musa Anter); hatibûn tehlîyekirin.

Dema ku em çûn hepisxaneya Diyarbekirê, xwedî bîr û bawerî û rêxistinanan kes û gurûp ji hevûdu veqetiya bûn: Her çiqas sedî-

sed nebe jî, hevalbendên Seîd Elçî û Dr. Şivan jî wek du gurubên cihê siyasî xwuya dikir.

Di wê atmosferê de, pirsra yekîtiya PDK a Tirkîyeyê û hevalên Dr. Şivan dihat qisekirin û li ser sedemên biserenketina yekîtiyê axiftin dibû, şîroveyên cûr be cûr dihatin kirin.

Di nav vê pêvajoyê de, kuştina Seîd ELÇÎ li nav hepisxaneyê bi awayekî nizim bela bû. Wexteke dirêj neçû, ebûqatên me ew nûçeyê trajediyek gîhandin me.

Di eynî pêvajoyê de, Wezîrê Derve yê Komara Tirkîyeyê jî diyar kir, ku hemwelatîyên wan li Îraqê, li Herêma Otonomiyê hatine kuştin; ew daxuyaniya bi rêya radyoyan hat belav kirin.

Berîya agahdariya radyoyê, ev bûyera trajedîk wek bombayekê hatibû girtîxaneyê, bi radyoyê eynî bûyer wek bombayekê ketibû nav gelê kurd. Piştî wê demê, bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan vekirî, kûr û dirêj hat mûnaqêşe kirin. Ev mûnaqêşeyan bûn sedem, ku nerînên cihê û cihê; terefên cûr be cûr derkevin holê. Lêbelê di wan mûnaqêşe û terefgirtinê de, helwestê subjektîf (şexsî), neobjektîf û terefgîr giraniyek çê dikir.

Girêdayî mûnaqêşeyên nav girîtxaneyê sê nerîn, teref û balê fikrî-şexsî derketibûn qada hepisxaneyê.

Nerîna yekem ew bû, ku "Dr. Şivan ajanê dewletê bû. Ji bona pêşîya tevgera welatparêz a kurd bigre, çû, an jî hate şandin Başûrê Kurdistanê. Di encamê de Seîd Elçî kûşt..."

Ev nerîna ji aliyê hevalbendên PDK a Tirkîyeyê dihat parastin. Bi taybetî jî, ji aliyê Awuqat Yusuf EKÎNCÎ ve dihat belavkirin. Girêdayî vê helwestê ez û kesên din têgihîştin, ku Ewuqat Yusuf EKÎNCÎ, hevalbend û endamê PDK a Tirkîyeyê ye.

Awuqat Yusuf Ekinci, piştî ku ji hepsê hat berdan, dev ji kurdîtiya siyasî berda. Ez wê demê di wê nerînê de bûm, ku jiber du sedeman Yusuf EKÎNCÎ dev ji kurdîtiyê berdabû hebûn. Yekem sebeb, ew tirs û zehmetiya rejîma 12 Adar a 1971-ê bû. Sedema duyem, ku bûyera trajedîk a Seîd ELÇÎ û Dr. Şivan bû.

Feqet dema ku Yusuf Ekinci hate kûştin, min maneyeke taybetî neda kûştina wî. Ji bona ku Yusuf kurdîtiyeke vekirî û rêxistinî nedikir, kûştina wî ji bona min bû şokekê. Ez di wê baweriyê de me, ku ji bona piraniya qadroyên siyasî yên kurd jî, tesîr kir.

Helbet di vê nerînê de terefgîriyeke xurt û hîsî hebû. Nerîna

duyem ew bû, ku "Seîd Elçî ji aliyê Dr. Şivan ve nehatiye kûştin. Seîd Elçî û Dr. Şivan, ji aliyê berpirsiyarên PDK a Iraqê û otonomiyê ve hatine kûştin. Ev bûyera, ji bona pêşiya Tevgera kurd li Tirkîyeyê û bi taybetî jî, ji bona pêşiya Tevgera Çekdar a Dr. Şivan bê girtin, hat qewimandin. Lewra, ew bi emir û daxwaza Tirkîyeyê hat çekirin û berpirsiyarên Otonomiyê û PDK a Iraqê bi Tirkîyeyê re dost, hevalbend û xwediye pêwendîyan e..."

Ev nêrîna jî terefgîr û nerîna hevalbendên Dr. Şivan bûn. Nerîna biçek bêterefgîrî û objektîf xwiya dikir ew bû: "Dr. Şivan, Seîd Elçî kuşt, pişt re jî berpirsiyarên otonomiyê dadgehê şiklî ava kirin û cezayê kuştinê dan Dr. Şivan. Bi vî awayî, berpirsiyariya otonomiyê bi kevirekî du çivîk xistin."

"Berpirsiyariya Otonomiyê nedixwestin, ku tevgerê çekdar li Tirkîyeyê bi destê kurdan pêk bê. Dr. Şivan xwe ji bo xebatekî çekdar amade dikir. Lêbelê Dr. Şivan xwediye îxtîras bû û ji derveyî xwe tehmûlî tu serok û rêxistina nedikir. Berpirsên otonomî û PDK a Iraqê jî ev yeka dizanîn û Dr. Şivan nas dikirin. Ji bona vê jî, Dr. Şivan baş bi kar anîn..."

Ez jî, encama agahdariyên min girtibûn-digirtin, ji pêvajoya bûyerê, xusûsiyeta wan kesên hatibûn kuştin û pêwendiyên wan, taybetiya wê demê, gihîştibûn qenceta sêyem.

Dîsa dema ku em di hepisxaneyê de bûn û van munaqeseyan dom dikir, li Diyarbekirê belavokek belav bibû. Di wê belavokê de dihat diyarkirin, ku kuştina Seîd ELÇÎ plan û qomploya komûnîsttan e. Ez şaş nebim, navê çend sosyalîstan jî di belavokê de dihat nivîsandin.

Li gor agahdariyên Kek Şakir Epozdemîr, serkaniya vê nêrînê PDK a Iraqê û Îdrîs Barzanî ye. Lewra wî, bi Soro (Nazmî BALKAS) re, ji Îdrîs Barzanî ev nerîna guhdarî kiriye. Lê gorî belgeyên min di sala 1980î de dîtibûn û xwendibûn, serkaniya vê nêrînê Soro (Nazmî BALKAS) ye: Çima serkanî Soro ye, ez ê di rêzên pêş de diyar bikim.

Em, di sala 1975ê, 13ê Tîrmehê de bi efa giştî, ji hepisxaneyê azad bûn. Ew hevalên ku di dema bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan de li Başûrê Kurdistanê bûn, vejeriyan welêt. Bi vejera wan, dîsa li ser bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan gengeşî germ û geş bû. Ji wan hevalan beşekî wan hîç nedixwest qise bike: Ew kesan, dikarin

bibêjim ku ji tevgera kurd bi tesîra vê bûyera trajedîk dûr ketin.

Hevalbendên Dr. Şivan zêde qise nedikirin. Dema ku qise dikirin, wê demê jî berpirsiyarên PDK a Iraqê û otonomiyê bi awayekî giştî sûcdar (tewanbar) dikirin.

Hevalbendên Seîd Elçî jî, ew nerînên xwe yên ku min li rêzên jorî anîbûn ser zimên, diyar dikirin.

Bi kurtî dikarim bibêjim, ku guhartineke mezin bi giştî, di wan salan de jî nehat holê. Di wê demê de bes bîr û rayên Ebdulkerîm Ceylan ê farqînî, ji bo min vekirî û zelal, objektîv dihatin.

Di navbeyna min û Ebdulkerîm de, piştî van salan dostanî, hevaltî û hevgerîdaneke gelek baş, heja pêk hatibû. Navbeyna wî û hevalên Dr. Şivan ên kevin û nû, qet ne baş bû. Lewra nerînên wî, ji wan cihê bû. Lêbelê kek Ebdulkerîm Ceylan, zêde nêzîkî hevalên Seîd Elçî jî xwiya nedikir: Yan jî ez wusa dizanim.

Kek Ebdulkerîm Ceylan, di derheqa vê bûyerê de gelek tişt ji min re behs kir. Lêbelê ji bona, ku ew nûha bi xwe ne sax e, ew nerînên wî ez bi detayan bînim ser zimên, mûmkin e, ku ez bibim sedemê spekulasyonê. Lê ji nerînên wî netîceten tiştên ez pêşkêş bikim ev in: "Seîd Elçî, ji aliyê Dr. Şivan de hate kûştin. Dr. Şivan bi îxtîrasa bû û Dr. Şivan bû qurabana îxtîrasa xwe. Hezar heyf, ku enca ma îxtîrasa Dr. Şivan, kurdan du serokên xwe wenda kir. Dr. Şivan bû qurbana îxtîrasa xwe. Dema ku biryara kûştina Seîd Elçî hatibû dayin, piraniya endamên Komîta Merkezî û Bûroya Polîtîk tune bûn: Mirov dikare bibêje, ku Şivan ev biryara bi serê xwe daye, bi yek-du hevalan jî daye qebûl kirin. Piştî ku bûyer deşîfre bû û derket holê, piraniya endamên komîta merkezî ya PDK li Tirkîyeyê ecizbûn û hevdijîtiya xwe diyar kirin..."

Ew pirs min a ku di derheqa rola berpirsiyarên PDK a Iraqê û otonomiyê de ji bona bûyerê, bersiva wî ew bû, ku "roleke wan î diyar, min bi xwe tesbît nekiriye. Ez nikarim, bêbextiyê bikim..."

Lêbelê ev bersiva wî jî, di vê pirsê de nerînên min nediguhêrandin.

Belgeyên Ku Min di 1980î de Dîtibûn

Piştî 12yê Adara 1971an, Necmeddîn Buyûkkaya yê Siwêregî jî derbasî Başûrê Kurdistanê bibû. Gorî wî ji min re behs kiribû û bûyera nîşanî min dida, Necmeddîn Buyûkkaya beriya ku derbasî

axa Başûrê Kurdistanê be, ne endamê PDK li Tirkîyeyê, yan jî ne hevalbendê Dr. Şivan e: Lewra her kurdekî siyasî yê li Stenbolê giştî baş dizanî, ku hevalbendên Dr. Şivan bi tundî û xurtî li dijî Necmeddîn bûn û ji bona Necmeddîn ji kar û xebatên DDKOya Stenbolê dûr bixin hewl didan.

Necmeddîn, piştî diçe Başûrê Kurdistanê demekê dibe endamê partiya Dr. Şivan. Dema ku ji Ewropayê jî vegeriya welêt, wek berpirsiyarekî di dereca yekem de, ji bona PDK li Tirkîyeyê ji nû va ava bibe, bê rêxistinkirin, rolekî mezin lehîst. Feqet, qasî ez dizanim di sala 1977an, an jî di destpêka sala 1978an de, bi hevalên xwe re kete nav hevcûdayîyekê û ji partyê veqetiya, yan jî hat bidûrxistin.

Ez û Necmeddîn jî, piştî salên 1967an hevalên hev bûn. Ez û ew, em di FKKê, TÎPê de endam bûn. Di sala 1969an de, ez li Enqereyê û ew jî li Stenbolê bû damezrêner û berpirsiyarê DDKOyê.

Di dawîya sala 1977an de bi wesîleya yekîtiyekê pêwendiyên me dîsa nêzîk bûn. Di navêna 1978an de, piştî Rizgariyê de cûdabûn çê bû, pêwendiyên me nêzîktir bûn.

Di salên 1978, 79 û 80yî de, ez û ew, em gelek caran bi hev re çûn beşa Kurdistanê Îranê, Iraqê û Sûrîyeyê.

Di havîna sala 1980yî de, ez û ew, em çûn Qamişloyê û li mala dostekî bûn mêvan. Ew dostê me, dostekî hevalên Dr. Şivan bû û mirovên, wî yên malbatî li herêma kurd a Tirkîyeyê hebûn.

Piştî bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan hevalên Dr. Şivan hatine li Qamişloyê man, wê demê berpirsiyarên PDK li Tirkîyeyê, arşîva partyê li cem wî dostê me hiştine: Wî jî bi salan parastiye. Pişt re gihîştibû wê qenatê, ku ew hevalên xwediye emanetê, dê emanetê negirin; ew arşîva anî teslîmê min û Necmeddîn kir.

Min ji bona ku xwe xwediye arşîvê nedidît, min arşîv negirt. Lêbelê Necmeddîn ji bona ku xwe berpirsiyar qebûl dikir, arşîv girt. Lê belê wî jî di arşîvê de bijartinek kir, belgeyên pêwîst girtin. Belgeyên din li cem wî dostê me ma. Pişt re ew belgeyan, ji aliyê Mahmud LEWENDÎ ve hatibûn girtin û li Swêdê hatin çapkirin.

Min pişt re ji çend hevalan re ji wan belgeyan behs kir û piştî ku li ser navê Necmeddîn pirtûka Kalemimden Sayfalar ji aliyê birayê wî ve hate çapkirin, ji bona ku agahdariyên şaş di pirtûkê de

hebûn, min ji wan belgeyan, vekirî jî nebe behs kir.

Pêşî, Necmeddîn wan belgeyan ji çav derbas kirin. Dema ku wî ew belgeyan ji çav derbas dikirin, reng û şiklê wî dihat guhartin. Min jî wê demê fêhm kir, ku di hundirê belgeyan de agahdariyên girîng û balkêş hene.

Pişt re, ji bona ku wî daxwaz kir, min jî ew belgeyan xwendin. Di nav belgeyan de sê belgeyên pirr girîng hebûn. Ezê vekirî behsa wan bikim. Lê beriya wê ez dixwazim du-sê tiştan zelal bikim: Lewra ew berpirsariya min a dîrokî li hemberî Necmeddîn e jî.

1. Ez li wir têgehîştim, ku agahdariya Necmeddîn ji biryara kûştina Seîd ELÇÎ tune ye. Lewra ew hîn di vê baweriyê de bû ku Seîd Elçî ji aliyê Dr. Şivan de nehatiye kuştin. Dema belgeyên heyî xwendin, ew jî şaş ma...

2. Me li ser bûyer û belgeyan qise kir. Min got, ku "di zelalkirina bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan de hûn xwediyê berpirsariyê û îmkanan bûn. We, ew berpirsariya xwe ya dîrokî bi cih neanî. Bi wê helwestê, we li hemberî Seîd Elçî û Tevergera Kurd, gunehkarî kir. Ji wê girîngtir jî heger we helwesteke berpirs diyar bikira, mûmkin bû, ku ew xwîna di vê demê de tevergera kurdan da tê rijandin, pêşî dê lê bihata girtin... Ez di wê baweriyê de me, îro jî wext ne dereng e. Piştî ku ev belge ketin destê te berpirsariya te hîn zêdetir û dîrokî bû. Pêwîst e ku tu van belgeyan belav bikî..." Bersiva wî wê demê ew bû, ku dê van belgeyan çap û belav bike.

3. Hezar mixabin, piştî demekê di helwesta Necmeddîn de guhartin çêbû. Necmeddîn, ji bona ku ji berpirsariyê bireve, xwe bide aliyekî; sedem çêkir û got ku "ew belge hatine dizîn." Ew kesê dizî jî, ez, an jî hevalekî min bû. Heger ew belgeyan di destê min/me de bûna, heta nûha me dê çap bikira. Yan jî min dê di vê merhelê de çap bikira.

4. Ez îro jî di wê baweriyê de me, ku heger Necmeddîn sax bûya, wîcdana wî jî piştî van munaqeseyan dest ne dida, ku belgeyan di destê xwe de bigre: Wî dê wan belgeyan çap bikira.

5. Ew belgeyan di nav arşîva Necmeddîn de ne. Arşîva wî jî, li Swêdê li cem birayê wî ye. Birayê wî girêdayî wê arşîvê, li ser navê Necmeddîn pirtûkek çap kir.

Naveroka Wan Belgeyan Çi Bûn?

Helbet ji bona, ku belge ne di destê min de ne, ez ê bes bi giştî behsa naveroka wan bikim. Helbet ew nêrînên min jî, dê bi nêrînên ew kesên, rasterast û yan jî îndîrek di nav bûyerê de bûn ve bên qontrol û munaqeşekirin.

Ez dixwazim ji sê belgeyan behs bikim.

1- Broşura ji Aliyê Brusk ve Hatibû Nivîsandin

Brusk di wê demê de ji bona qadroyên partiyê broşurek nivîsandiye. Ew broşura, 30-40 rûpel e. Di broşurê de analîza ordî û bûrokrasiya Komara Tirkîyeyê dike.

Di wê broşurê de, ji pêwendiyê PDK a Tirkîyeyê û Seîd Elçî û qadroya wî ya dewletê û îstîxbaratê dike. Lê dema ku behsa van tiştan dike, gorî ku dihat bîra min, gelek bi ustayî behs dike: Tê bîra min, ku ew ustadîya di broşurê de min pêşkêşî bala Necmeddîn Buyûkkaya kiribû.

Ew nêrînên ku di dereheqa pêwendîya PDKa li Tirkîyeyê de ji aliyê Şakir Epözdemîr ve, di hejmara 5-6-an ya WARê de tê ser zimên, ku "Dr. Şivan xwedîyê wê rayê bûye, ku PDKa Tirkîyeyê bi îstîxbaratê re di nav pêwendîyekê de ye" jî rast nîşan dide.

2. Biryara Buroya Polîtîk

Bi destnivîsê sedemên biryara kuştina Seîd Elçî bi du yan jî bi sê rûpelan hatibû girtin. Ew destnivîs, li gorî Necmeddîn dîyar kiribû, destnivîsa Dr. Şivan bû: Lewra min dest nivîsa Dr. Şivan û Çeko û Brûsk nas nedikir.

Di binê biryara kuştina Seîd Elçî de, îmzayên Dr. Şivan, Çeko û Brûsk hebûn.

Di eynî belgeyê û biryarê de, muxalefeta (dijderketinê) çend kesan ji biryara kuştina Seîd ELÇÎ re bi destnivîseke cûda hatibû nivîsandin.

Cûdabûna nivîsa muxalefetê (dijderketinê), wê demê pirsra ku anîbû bîra min ew bû, ku piştî deşîfribûna (diyarbûna) kuştina Seîd Elçî û girtina Dr. Şivan, ji aliyê Çeko û Brusk, hatiye nivîsandin.

Ew kesên li hemberî biryarê dij derketibûn, qasî tê bîra min; Melle Mehmed Okutucu, Melle Ebdulkerîm Ceylan, Soro û Kurdo bûn.

3. Nameya Soro (Nazmî Balkaş) :

Piştî kuştina Seîd ELÇÎ û hepiskirina Dr. Şivan, Brûsk û Çeko, Soro nameyek ji serokatiya otonomî û PDK a Iraqê re nivîsandine.

Ev nivîs, destnivîsareke sê û yan jî çar rûpel in: Helbet ji bona ku Soro sax e, dikare di vê pirsê de agahdarî bide. Lewra, ev, ji bo Soro, bersivekariyeke dîrokî ye jî.

Di nameyê de tiştên tîn ser zimên û tîn diyarkirin ew in:

a) Dûr û dirêj pesnê Seîd ELÇÎ tê dayîn û rola Seîd ELÇÎ di tevgera kurdên li Tirkîyeyê çî ye de agahdarî dide. Soro êşa xwe di derheqa kuştina Şivan de dîyar dike.

b) Ji xusûsiyetê Şivan bi negatîfî behs dike.

c) Bûyerê bi plana komûnîsta girê dide. Ji navê çend komûnîstên kurd yê wê demê diyar bûn tê behskirin. Ew komûnîstan: Dr. Tarîk Zîya EKÎNCÎ (Hevbajariyê Soro ye), Nacî KUTLAY, Canîp YILDIRIM û kesên din bûn. Di nameya Soro de hevgirêdana Dr. Şivan û van komûnîstan tê diyarkirin. Tê gotin, ku Dr. Şivan, bi plan û bi zanyarî ji aliyê komûnîstan de hatiye şandin. Encama vê planê Seîd Elçî hatiye kuştin..."

Şakir Epozdemîr jî di nivîsara xwe de diyar dike, ku dema ku ew, Soro û hevalekî din diçin cem Îdrîs, wî gotiye ku "... kûştina Seîd ELÇÎ plana komûnîstan e..." Wêk min li rêzên jorîn behs kir, wê demê li Diyarbekirê di derheqa vê pirsê de belavokek hat belav kirin, di wê belavokê de jî, ew nêrîna tê ser zimên.

Gorî bîr û raya min, Ew nêrîna, ku dibêje "kuştina Seîd Elçî plana komonîstan e" li cem Îdrîs Berzanî û serokatiya otonomiyê û partiyê de çêbûye, encama nameya Soro ye.

DI ENCAM DE

Bûyera Seîd Elçî û Dr. Şivan, bûyereke trajedîk û dîrokî ye. Bi vê bûyerê, tevgera kurd li Tirkîyeyê darbeyeke mezin xwar. Dîsa bi wê bûyerê, dijminatîyeke nexweş di nav tevger û qadroyên kurd de pêk hat: bû asteng ku qadroyên kurd nêzîkî hevûdu bibin, bi hev re yekîtiyê pêk neînin û xebatê bi hev re nekin.

Li ser vê bûyerê mûnaqeseyê vekirî û di sîndartên-pîvanên medenî de nekin, bû sedem ku birakujî li Tirkîyeyê fireh û kûr bibe; gelê kurd û qadroyên siyasî li hemberî birakujîyê, bê çek, bê pusula û zanyarî bimîne.

Di vê pirsê de nêrînên cûda-cûda hene. Ew jî divê gelek tebîî û normal bê qebûlîkirin. Dema ku ew nêrîn bêne pêşkêşîkirin, nûqteyên (xalên) mişterek û nerînên hevbeş dê derkevin holê: Di encamê de ew helwesta dibe sedem, ku ew êş û nekokiyên nav qadroyên siyasî ji holê radibin.

Qismek qadroyên siyasî di wê nêrînê de ne, ku kuştina Seîd ELÇÎ jî, ya Dr. Şivan jî plan û qomploya serokatiya otonomiyê û yan jî beşek berpirsiyarên PDK a Iraqê yên herêman Zaxo-Dihokê ne. Gerek ew nerînan jî bîn pêşkêşîkirin.

Gorî lêkolîn, guhdar û xwandina min, ez gihîştîm wê rayê, ku Dr. Şivan bi xwe di dereca yekemîn de berpirsiyar e. Ew îxtîrasa wî û ew raya wî ya otorîter, ku ji derveyî xwe serok û rêxistin nasnake bûye sedem, ku biryara kuştina Seîd ELÇÎ bigre. Lêbelê mûmkîn e, kesên ku ew teşwîk kiribin jî hebin. Lêbelê berpirsariya wan bingehî û di derece yekem de nîn e.

Tiştêkî gelek vekirî û zelal heye, ku wek tê behskirin, planeke merkezi li holê nîn e.

Mahkemekirîna Dr. Şivan li herêma Otonomiyê, gelek normal û huqûqî bû. Lewra, otonomî beriya her tiştêkî mecbûr bû, ku li herêma otorîta huqûqî saz bike. Di bûyerê de kesê hatiye kuştin serok, yan jî sekreterê partiyeke kurd û yê beşeke din e. Bi bûyerê wîj-dana gelê kurd darbeyeke mezin xwariye û bê edaletiyek hatiye holê.

Lêbelê di encama mahkemekirinê de biryara kuştinê, gelek giran û ne di cîh de bû.

Di vê merhelê de her çiqas dereng jî ketibe, belavkirin û pêşkêşîkirina belgeyên dadgehê yê mahkemekirina Dr. Şivan vatinîyeke dîrokî ye. Di vê pirsê de jî PDK a Iraqê berpirsiyar e.

02. 01.1999

Belge:

*Mesela Seîd Elçî û sebebên kuştîna wî jî me re hat
pirskirin, ka qezîye çî ye û bi çî awayî çêbûye?*

1- Her wekî hûn dizanin, em kurdperwer in û eva du sal in em bi emel di nav Şorişa Kurdistanê Îraqê de û di bin serokatîya Mela Mistefa û yê karbidestên Şoriş de bi dil û can û bê pere dixebitin. Bê heta, di wextê şer u bombe kşrinêde û di qada şer de me ev xebat kir. Piştî 11 ê Adarê jî, dîsa bi dilsozî em çûn ba Serok û MS. PDK û ji wan re got ku, em dixwazin ji bona Kurdistanê Bakur jî xebata sîyasî bikin.

2- Piştî razîbûna Serok û MS me dîsa bi dilûcan û bi dilsozî dest avet xebatê û PDK-T bi vî awayî di 28 ê Hezîrana 1970 de û bi îstîraka 17 hevalên endamên Q.Merkezî saz bû. Niha jî program û nîzamnâme ya navxwe ya partî, raporta şiklê xebatê ya partî û raporta stratejîya partî û dîtina teorî li ba MS. PDK mewcûd in.

Bi heta îro, me tim û tim di gel Eshed Xosêvî, MS û Serok dan û standin kir û di derheqa xebata xwe de jî malumat daye wan. Û em pê bawer in ku karbidestên Şoriş bi vî dan û standina me baş dizanin ku em bi dilsozî, fidakarî û bi hesasîyeteka bilind girêdayîyê Şorişa Kurdistan in û tim û tim me menfaata Şoriş û nemaze a Kurdistanê Îraq parast û menfaata wan bi ser menfaata Kurdistanê Bakur re girt. Ji ber ku Kurdistanê Nîvro, Serok û PDK ji bona me realtîyên tarîxî nin. Û em wan wek pêşeng û ronahîyê bilind dibînin ji bona perçên Kurdistan ên din.

3- Seîd Elçî û hevalê wî Derwêşê Sado(Akgul) eva salek zedetir e, ji bona puşkirina xebata me li her derî digerin. Li ba we melûm e ku par çî awayî hatin û gazindê me kirin. Dîsa zivistanê çûyî jî ji bona vî yekê bi navê Ferzende mirovek beralayî şandin ba Îsê Siwar. Piştra Ehmedê Huseyn rê kirin Beyrutê, Sûriyê û vir. Tişteke aşkeraye ku ev Ehmedê Huseynê bi pasaporta Tirkîyan digere di emna Tirkîyan da ye. Armanca Seîd

Elçî, Ehmedê Huseyn û Tîrkan ew bû ku em an bîn kuştin an ji Kurdistanê Iraqê bêtin derexistin. Ji ber ku xebata me xebateka dilsoz, fedakar û bi dil û can bû, polêsên Tîrkan Seîd û Derwêş ji xwe re kirin xulam. Bi pere û bi xapandina sîyaset ew kirin pey me û Parta me. Vê carê Seîd bi arîkari û teşvîqa Emna Tîrkan derbasî Sûriyê bû û ancax piştî ku derbas bû Tîrkan hêj navê wî xwend. Ê ku Seîd Elçî derbasî Sûriyê kir û anî Iraqê, ji Emna Tîrkan Mihemedê Begê bû. Ev xelke Nuseybîne ye û hemû Nuseybînî jî dizanin ku ew di Emna Tîrkan da ye. Mihemedê Begê nîzamnîya partî û raporteke Partî teslîmî Tîrkan kir û ji wan re dan zanîn ku em di nav Şorişa Kurdistanê Iraqê da ne û di bin emrê Mela Mistefa de dixebitin. Ji ber hindê bû ku wezîrê adlîya Tîrkan, radyoya London a Cuhîya (Îsrail) pek ve gotin ku: "Mela Mistefa li Kurdistanê Tirkîya partek şorişger teşkîl kîrîye ku li wê derê şorişek bike". Mihemedê Begê ev yek bi serahat got û mucrîmîya xwe qebûl kir.

Piştî pîrsîyariya me Seîd Elçî bixwe jî îtiraf kir ku piştî danîna orfî-îdara leşkerî, li gel zabîtek Emna Tîrkan li Îstênbul, Enqere û li Dîyarbekir gerîyaye û ji bona Soro li Nuseybînê û Şivan jî li Tetwanê bide girtin; îxbara wan kirîye û arîkariya Tîrkan kirîye. Bi rastî jî, ger Soro bi lez ji Nuseybînê derneketîbiwa û Şivan jî du roj berîya qewlê xwe negîhabiwa Tetwan ew her du jî dihatin girtin û wek delîlên xisar ji bona Kurdistanê Iraq û Serok de ketibûna nav lepên Tîrkan.

4- Parta me li gora sîstema otorîta merkezi dixebite (Md 4 nîzamnîyaya navxweya PDK-T). Li gora Md. 14 benda f jî, karbidestên partî dikarin cezaya xîyanetê bidin û tenfîz bikin.

Piştî miheke me kirina Seîd Elçî û Mihemedê Begê, karbidestên parta me, li ser delîl û îtirafên her du yan bawer anî ku ew her du mirov xayînê miletê Kurd û Şorişa Kurdistanê ne û digel Emna Tîrkan ji bona pûçkirin û kuştina me xebatê dikin û ji bona hindê wezîfe ji wan re hatîye dayîn.

Li ser vê bawerî û geneeta karbidestên, sikirterê tevayî Ferîdun û sikirterê dudu Gavan bi hev re ji bona tenfîz kirina suçê xîyanetê emîr dan sê endamên partî û ev emir hat tenfîz kirin.

Karbidest û cîhaze partî ûsa difikire ku ev qezîye, qezîyek Kurdistanê Tirkîya ye û partî dikare di derheqê vê qezîye de qirarekî serbixwe bide. Ji bona ve çendê ye ku bi navê PB ya PDK-li Tirkîya ev qerar hat standin û tenfîz kirin.

Bes, ji bona vê qezîye, ger me qeneetê karbidestên Kurdistanê Nîvro (Iraqê) pîrs bikir biwa, gelek baş di biwa. Niha em vê xelefî û kêmasîya

xwe qebûl dikin. Lê em dîsa tîkrar dîkin ku em li beranberî Şoriş, Serok û PDK muxlus in.

Le belê Seîd Elçî û Emna Tîrkan li helak û kuştina me gerîyan. Her mexluq û her parta şorişger mecbûre xwe biparêze. Û heta dînê me yê Îslam jî wiha emir dike: "Ger yek bixwaze te bukujê tu jî dikarî wî bukujî."

Çi elaqe û dijminahîya me ya şexsî bi van mirovan re nîne. Em tîkrar dîkin ku Seîd û Emna Tîrkan ji bo vê kirinê em mecbur kirin. Ji ber ku ewan dixwest me puş bikin û ji ortê rakin.

Daxwaza me ya dawî eva ye: Q. merkezîya parta me di kombûna xwe ya sisêmin (3.) de biryar standibû ku "Gava xeletîyek di nav me û Şoriş de çê bû û Sorîş aciz bû gere xebat bête rawestandî." Li ser vê biryarê piştî vê qezîye û aciz bûna karbidesten Sorîş, endamên q. merkeziya parta me ên hazir di gel me runiştin û ji me re îtîmadên xwe dîyar kirin û em teyîd kirin. Bes me hemûyan bi tîfaq û bi hev re qerar stand ku "Ne pîrskirina me xeletîyek e û ev xeletî berpîrsîyarên Sorîş acîz kirîye. Ji bona vê yekê jî PDK-li Tîrkîya xebata xwe rawestand û çavênê qerarê we disekine" Nîsbeta me, em bendewar û dilsozê Sorîş û we nin. Xizmeta me bi emel û karê me xuyaye; çî di nav sefê Sorîş û çî jî ba we malum e. Ji ber van yekên ha em xwe perçek ji we dihesibînin. Û heqê me heye ku em wek Şorişgerek hevalên we, dostên we û di bin xizmeta Sorîş û di nav Sorîş de û li ser tayîn kirina karbidestên Sorîş daxwaz dîkin ku li vê xeletîya me biborin. Ji ber ku di manayê bingeîn û ji beranberî Sorîş û PDK de çî sûcê me nî ne.

Not: Ger daxwaz hebe em dikarin bi devkî malumatên zêde jî bidin.

Sekreterê Tevayîyê PDK-T

Sekreterê Dudyê PDK-T

Ferîdun (Dr.Şivan)

Gavan (Çeko)

"Imze"

"Imze"

Em endamê Q. Merkezîyên PDK-T ku li vir hazir in vê peşniyara jorîn a her du sekretêrên me teyîd û qebûl dîkin.

Dicle (Kurdo) Rustem (Soro) Dilovan (Zendo)

Ew raportekî em înzâ dîkîn madde 4 bendê sisêda dinivsîneki sekreter u halîkarvanê wî tenfîz kirina qerarê emîr dane halbuki endamê MS ew herdu hevalê me bo kuştina van jî û tenfîzkirina Şeklî wî da jî qerar bi serê xwe dane em 3 heval ancak wexta pîrskirina vê qezîyê em agadar bûn ve me we mesele no bîyîst. Be xeyre vê şîklê madde ewê din em jî qebûl dîkîn.

Dîlovan (Zendo)

Imz

Dicle (Kurdo)

Imze

Rustem (Soro)

Imze

- 1- Her weli hîn daran, em Kurdistanê in û ewa li salan em bi emel de nav Şerîfa Kurdistanê. Iraqê de û di her serkatiya Mala Mustefa û yê Karbidestên Şerî de bi di û ran û bîpêrê dixebita. Bi heta, di wextê şerê baranê kuwêda û di qada şerê de me em xebat ku pîştî H.E. Adarê jî, diya bi dilozî em şîra bo Şerî û MS. PDK jî, em ce got ku, em dixwîsîn jî bo na Kurdistanê Bakûr jî xebata siyasetê bikin.
- 2- Pîştî razîbûna Şerî û MS. me diya bi dilucan û bi dilozî dest avêt xebatê. Di PDK-T. bo vi awayî de 28ê Hezîran - 1990 de û bi îstîsna 17 bevalên endamên Q. M. K. sê bi. Alîha jî Program û Nîzamnîşya Alîkê ya Partî, raporta şîkê xebatê ya partî û raporta stratejî ya partî û di hîna bevalî de jî bo MS. PDK nîşanîd in. Bi heta îro, me tim û tim de gel Fîşed Xepî, MS û Şerîk dan û standan ku û de xebatê xebata xwe de jî malûmat daye wan. û em pêbawer in ku her bidestên Şerî bi û bi dan û standana me bo dixwîsîn ku em bi dilozî, fîlakarî û bi herosîyateka bilind qewîyî jî Şerîya Kurdistanê in û tim û tim me meşîyî Şerî û nîzamnîşya Kurdistanê. Iraq parast û meşîyî wan bi ser meşîyî Kurdistanê Bakûr de got. jî, her ku Kurdistanê Nîro, Şerî û PDK jî bona me realîtîsê fîlakarî in û em wan xel pêşî jî nîzamnîşya bilind, dibîna jî bona perçîn Kurdistanê dan.
- 3- Seîd Elî û hevalê wî Derwîşê Sada (Alqul) ewa safek zêdeha e, jî bona pîşîyî xebatê me li her derî digerin. Li bo we malûmat ku par fi awayî hatî û garantî me hevin. Diya zîllatîya kîyî jî jî bona vî xebatê bi navê Ferîdê inowê hevalên

122

gandem ba Isê Sîwar. Piştî Ehmêdê Huseyn re kum Beş-
cîyê, Sûriyê û xwê Tîstêk aşkerayê ku ew Ehmêdê ku
seynê bi pasaporta Tirkîyan digere di emna Tirkîyan daye.
Armanca Seîd Elî, Ehmêdê Huseyn û Tirkîyan ew bû ku
em an bîr-kuştin an jî Kurdistanê Iraqê bişîvin derxî-
tin. Ji ber ku xelata me xelatêkê dîlsoz, fedakar û bi
dî û can bû. Fatişê Tirkîyan Seîd û derwê, ji xwê re
kum xulam. Bi xwe û xapandîna siyasat ew kum
pey me û Parta me vî carê Seîd bi arîkari
û feşîyê Emna Tirkîyan derbasî Sûriyê ku di Pîştî
ku derbas bû Tirkîyan hêj naxwê wi xwend. E ku Seîd
Elî derbasî Sûriyê ku û wî Iraqê, ji Emna Tirkîyan
Mihemêdê Beşî bû. Ev ^{ve} Nuseybiyê ye û hemî Nuseybiyî
ji Isrâîlê ku ew di Emna Tirkîyan daye Mihemêdê
Beşî Nizamnawê Parta û. Raportêkê Partî testîmî
Tirkîyan ku û ji wan re da zanîn ku em di nav jorê
Kurdistanê Iraqê da re û di ber Emrê Mela Mîstefa de
dixebitûn. Ji ber hêrê bû ku ~~Stûkwestî~~ Tirkîyan, Ralîyê
London, A. Cuhîyê (Isrâîl) pêkve girtin ku "Mela Mîstefa li
Kurdistanê Tirkîyan partîkê sorîsêr teşkil kiriye ku li wê
derê şerîkê bike". Mihemêdê Beşî ew yek bi serahat
got û mucrimîyê xwê qebûl kir.

Pîştî pişîyêrê me Seîd Elî bixwê ji îsraîlê kum
pîştî danîna Ofîsê idara leşkerî, li gel zabitêkê Emna
Tirkîyan li îstîbatê, İngîrîz û li Dîyarbekirê gerîyayê û
ji bona Sora li Nuseybiyê û Şîvanê ji li Têlwanê
bide girtin, îxbara wan kiriye. ~~Partî~~ ^{Partî} ~~û~~ arîkariyê Tirkîyan
kiriye.

Bi Rasti jî, ger Sora bi lez ji Nuseybiyê derxistibûn
û Şîvanê ji du rojê beriya qatê xwê re girtibûn. Têlwanê
ew her du jî derxistin. û wêkê delîlên xisarê ji bona
Kurdistanê Iraqê û Serolê de ketibûnê nav leşkerî Tirkîyan.

ferîtan

Can

1-) Parta me li gora sistema Okarita merkezi dixebi
te (Ml(4) Nisannamaya Navxuya PDK-T)

Li gora Ml. (14) banda (f) ji, karchidestê Partî
dikarin sezayn xiyasetê biden û tenfiz bikin.

Piştî mehekane kirina Seid Elci û Mihemedê Bejê,
karchidestê Parta me, li ser delil û itîcafê her du
yan bawer ani ku ew her du mirov xayinê miletê Kurd
û Şorîya Kurdistanê ne û digel Emna Tirkas ji bona
pûş kirin û kûştina me xebatê dikin û ji bona kuştinê
wezîfe ji wan re hatiye dayin.

Li ser vî bawerî û qersîda karchidestan, Sîkutêrê
Tevayî Feridûn û Sîkutêrê Lûdu Gavan bi hev re
ji bona tenfiz kirina sîcê xuyasetê emirê dox sê
endamiyê Partî û ew emir hat tenfiz kirin.

Karchidest û cîkarê partî "Şîfîkare ku ew qezîye qezî-
yek Kurdistanê Tirkîya ye û Partî dikare wê bîstige
vê qezîyê de qirarekî serbixwe bide. Ji bona vî sende-
ye ku bi navê PB ya PDK li Tirkîya ew qezîyê hat
standa û tenfiz kirin.

Bas ji bona vî qezîyê, ger me qersîkê karchides-
tê Kurdistanê Nîvro (Iraq) pirs bikin biwa, gelêk hat
de bawer. Nîha em vî xebatê û kîmasiya xwe qebûl
dikin. Lê em dîsa tirkas dikin ku em di beramberî
Şorîs, Serekê PDK muxlûs in.

Lê belê Seid Elci û Emna Tirkas li helok û kûs-
tîna me geryan. Her muxlîq û her partî jargîyê
mebûrê xwe biparêze û helok ~~me~~ me ji ~~me~~ ~~me~~
ji wîha emirê dîka "Ger yek bixwaze te bûkîje tu
ji dikarî wî bûkî." "

Çi elaqe û dijmanahiya me ya sextî bi van mirovan
re nîne. Em tirkas dikin ku Seid û Emna Tirkas
ji bo vî kîmê em mecbûr kirin ji ber ku ewan di
xwest me pûş bikin û ji oîdê raketin.

Feridûn

Gavan

Daxwaza me ya dawu ewa ye. Piltanbiya Paçla me di
 kambina xwe ya Sisemîn (3) de biyane stand bi kîrê Ga
 van xelatiyek di nav me û Sorîya de qe bû û Sorîyê
 aciz bû gere xebat bibe rawestandina. Li ser wê
 biyare pîkî vê qezîz û aciz bûna karbidestê Sorîyê
 damîrê Piltanbiya Paçla Me ên harezî di get me rûniştin
 û ji me re îhtîmala xwe liyanê kirin û em teyîd ki
 rin. Bes me hamiyan bi tiyag û bi kêure qerar
 stand ku "Ne pûnshirina me xelatiyek û ev xelati be
 pûnshirînê Sorîyê aciz bûye. Ji bona vê yekê ji PAK-Zî
 Tirkiya xebata xwe rawestand û şanîrê qerare me
 dike." "

Nîshet me, em bendewar û dilsozê Sorîyê û we
 Xizmeta me bi emel û kêrê me xuyaye; qe di nav
 sefê Sorîyê û qe ji ba we mîalîk e. Ji ber van
 yekê ha em xwe pîrêk ji we dibeukin. A
 heqê me heqê ku em wek Sorîyêgerek hevialî
 we, dostê me û di ba Xizmeta Sorîyê û di nav
 Sorîyê de û li ser tayîle kirina karbidestê Sorîyê
 daxwazê dikin ku "wê xelatiya me bibirin û ji ba ku di
 navgîrê biyêkê û ji benaberê Sorîyê PAK-da qe sîgê
 me ni ne."

Not: Gêr daxwazê hebe em dekarin bi dewî nahiya
 tîa zêde ji bidin.

Sekretêrê Tamiyê PAK-T

Peridîng (M. Sivan)

Tamir

Sekretêrê Dûluyê PAK-T

Gavan (Cala)

Gavan

Em arîdane qe dîkariyên PAK-T ku li ser harezîa vê
 pêşniyara jorîna hec di Sekretêrê me teyîd û qehilê dikin.

Dicle (Kurd)

Rustem (Sara)

Milovan (Zenda)

Ew. Raporteki em anxa dike madde 4. bande
 sweda diwusneki selwete i halikarvane wi tenfex.
 kuma baraso amir dane halikuti indame m.s. em derda
 hevate me ka kustuna vanju i tenfexkuma getti wi da
 ju. kasar bu sere. xwe dane em 3. teval ania
 vakta purukuna we daxe em agadar bun we me
 we mesela na pipiet madi be gaxa we sikla
 madde ewe dawa em ju katul dikan.

Delovon (Zendo) Die (e fundo) Rusten (sora)
aga Du Rustan

Di ve raporda ha de

Beşê Duyemîn:

*Nivîsarên di Derbarê Dosyaya Bûyera
Kuştina Her Du Seîdan de*

KİM Katil Kim Maktül*

Ahmet Kaymak

Tarih her soruya yanıt verebilmiş değil; veremeyebilir de.

Tarih yapan insanın, özel hallerde, güncel yada yaşamda yerini koruma kaygısı kimi gerçeklerin gün yüzüne çıkmasını engelleyebilir. Bu sav, daha çok siyaseti ele alan tarih için geçerlidir; bunun belirgin özelliği yada zaafı gerçeklerin gün yüzüne çıkmasını geciktirmektedir.

Burada, doğru yargının; zor da olsa, bu gecikmeyi beklemesi ya da onu aşmasıdır. Yargı bekleyebilir, ama insan beklemeye tahammül edemez. İnsanın sorgulayıcılığı burada önem kazanıyor. Sorgulamak ve sonuca gitmek, doğru bir yargı için tarihi bir çabadır ve bu türlü bir çabayı sorumlulukla desteklemek gerekir.

War dergisi iyi bir iş yaptı; karanlıkta kalan ve daha çok siyasi amaçlı saptırmalara konu olan yakın tarihimizin çok önemli bir olayının açığa çıkması için bir tartışma başlattı: Sait Elçi ve Dr. Şivan olayı....

Bu olaya ilişkin ortaya gelen anlatımlar ve değerlendirmelerin titizlikle izlenmesinde yarar olacağı kanısındayım. Çok değişik alanlarda uzman olanlar, özellikle uzmanlık alanlarını ilgilendiren noktadan bu anlatımlara bakarak olayı değerlendirmeleri, olaya ilişkin sağlıklı bir sonuç çıkarmaya olumlu halkalar ekleyebileceğinden, ayrıca yararlı bir çaba olur, diye düşünüyorum: Siyasetçiler, bilim adamları, hukukçular, kriminalistler vs...

* Roja Teze, sayı:6, 7 Ağustos 1999

War dergisi'nde ortaya çıkan açıklama ve değerlendirmeler usul bakımından doğru gelmiyor bana: Olay yeniden mahkeme ediliyor gibi bir sezgi beni bu konuda bir uyarı yapmaya zorluyor. Ortada bariz deliller yok; iddialar var ve bu iddialar siyasi niteliklidir. Bu açık görülüyor. Sonra özellikle Sait Elçi taraftarları, burada müşteki gibi davranıyorlar. Böyle olmamalı. Hem suçlayan hem yargılayan 'biz' olursak, vereceğimiz hüküm de 'bize' göre olacaktır. Tarih, 'bize' göre tek başına tek başına oluşan bir yargıya hak vermez. Doğru yöntem; Dr. Şıvan ve Sait Elçi taraftarlarını müşteki konumunda ele almaktır. Böylece, olaya ilişkin ortaya gelecek anlatımlar, bilgi, belge ve değerlendirmeler daha objektif bir sonuç çıkarmamıza olanak sağlayacak gibime geliyor.

Burada İbrahim Güçlü'nün girdiği metodolojik hatalardan kaçınmanın yararını da vurgu yapmak gerekir. O'nun metodolojisi-deki hata şu: söz konusu olayın meydana geldiği sürecin tümüyle dışında olan biri olarak, olayı ele alırken, vardığı hükümlülüktür. Olayla ilgili değerlendirme yapmış olarak yetinseydi, olumlu bir katkı yapmış olurdu kuşkusuz. Ama, tıpkı taraflardan biri gibi davranıp, onlarla aynı dili kullanması doğru yaklaşım olarak görülmez.

Şakir Bey de tutarlı ve doğru açıklamalar yapmıyor; çelişkiler, üstü kapalı vurgular; zihinleri açmaktan çok bulandırmaya yol açıyor.

Derwêşê Sado, görülüyor ki, bu olayın önemli aktörlerindendir. Ama subjektif davranmaktan kurtulamıyor. Belki gerçeklerin ortaya çıkmasını istemiyor. Olayda sorumluluğu var da ondan! Dr. Şıvan ve arkadaşlarının infaz edilmeleri için elinden geleni yapanlardan biri, o olayın evveliyatında, Dr. Şıvan hareketini tasfiye planlarından uzak biri olduğunu da söyleyemez. Beyrut, Suriye ve H. Kisinger etkenlerinin ne anlama geldiğini sanırım çok iyi bilmektedir. Arkadaşları bilmesede; S. Elçi ve Z. Şerefhanoglu'nun Dr. Şıvan hareketini bertaraf etmeye yönelik ciddi komplo planlarını yürürlüğe koydukları su götürmez. En azından Derwêş Bey bunları bilmezlikten gelmemeli.

Kim ne derse desin; ayrıca, Barzani bu olayda baş sorumludur ve gelişmeler onun kontrolünde cereyan etmektedir.

Dr. Şıvan bu gelişmelerin ayırımında ve bizzat bu komplo planlarını Doktor'a bildiren ve onu uyaran Barzanilerdir!

Doktor, tehlikeyi seziyor; ama kendisinin ve arkadaşlarının

sonunu getirecek gerekçenin temelindeki hinliği göremiyor: Hareket Marksisttir ve Türkiye'ye karşı silahlı mücadele başlatacaktır...Sait Elçi'nin de tasfiye için Dr. Şıvan'a karşı kullanacağı gerekçe esas budur: Şıvan'ın partisinin "Marksist bir programı olduğu ve Türkiye'de bu temelde silahlı bir mücadeleye kalkışmayı öngördüğünü" Barzanilere rapor etmek...

Barzani ve dolaylı olarak MİT komploları yönlendiren aktörlerdir. CIA Barzaniler'i: MİT dolaylı olarak TKDP içindeki kimi unsurları yönlendirip kullanmaktadır.

Bu arada, konjoktürel durum nasıldır?

a) Barzani, kazandıkları otonomiyle bölgedeki konumu bakımından Türkiye'ye karşı olabilecek silahlı bir kalkışmayı kesinlikle tehlikeli buluyor.

b) Türkiye; kulağının dibinde otonomi kazanan Kürtlerle uzun vadede sorun yaşayacağı endişesindedir. Egemenliği için bu gelişmeyi tehlikeli buluyor ve harekete geçiyor.

c) Bölgede ABD nüfuzu da darbe yemiştir; onun adına H. Kissinger devrededir. Bu alanda eski SSCB'nin artan rolü zemini kayganlaştırmıştır. Bu koşullar altında Türkiye ABD için büyük önem arz etmekte. Bölgedeki durumu kendi lehine çevirme çalışmalarına başlıyor.

İki planın b ve c halkaları birleştiriliyor: Türkiye ve ABD ortak davranıyor. Barzani zorlanıyor. Türkiye'nin karşı karşıya bulunduğu tehlikenin bertaraf edilmesi isteniyor. Plan böylece aşağı sarkıtılıyor: MİT; Dr. Şıvan hareketinin artan nüfuzu ve gücü karşısında Sait Elçi gurubunun rahatsızlığını yakından bilmekte. Kimi unsurlarla dolaylı ya da doğrudan ilişkiye geçiyor. Amaç; bu unsurları Barzani ile buluşturmak ve Dr. Şıvan hareketinin nihai hedeflerinin ne olduğunu rapor ettirip tasfiyeyi hızlandırmak...

TKDP yetkililerinin Sait Elçi olayından önce kimi hazırlıklar içinde olduğu, olaya ilişkin olarak yapılmış açıklamalardan biliyoruz. Söz konusu hazırlıkların amacı; Dr. Şıvan partisini bölgeden çıkarıp Barzanilerin irtibat ve güvenine mahzar olmaktadır.

Barzaniler de planlı davranıyor. Bir yolla iki tarafı da bertaraf etmenin olanaklarını kullanmak istiyor. Sinsilik siyasetin en kirli yönüdür ve Barzaniler bu kire bulaşıyorlar: Sait Elçi gurubunu tasfiye amaçlı hazırlıklarını yine onlar Dr. Şıvan'a bildiriyorlar.

Sait Elçi'nin hangi amaçla ve de arkadaşlarından habersiz

Suriye'ye çıktığını kimse bilmiyor. Kim çağırmış, o da bilinmiyor! Arkadaşları böyle diyor. Her neyse!.. Şu sav da akla uygun: Sait Elçi, Zaxo'ya geçerken, hükümet misafirhanesinde kaldığında, bunu haber eden Dr. Şivan kaynakları; olsa olsa, yine Barzaniler'e bağlı bölge komutanları, ilçe kaymakamları ya da valilerdir.

Komployu sezen Şivan bu haberi alınca vakit kaybetmiyor; hızlı davranmak istiyor. Hızlı davranırsa, hazırlanan komploları boşa çıkaracağını sanıyor. Sait Elçi ve arkadaşları Mihemedê Begê'yi misafirhaneden alıp götürüyorlar...

Belgeler, Sait Elçinin sorgulandığını söylüyor. Sorgulamada neler sorulduğunu ve neler alındığını, ne yazık ki bilmiyoruz. Ama en azından Dr. Şivan'ın kısmen bilinen savunmasında; partisine ve mücadelesine karşı girilen komploları ve komplo senaryolarının hangi odaklarla ilişkili olarak yürürlüğe konmak istendiğini, iddia ettiğini biliyoruz.

Sait Elçinin infazı bu iddialara dayalıdır.

Böylece planın bir ayağı bu olayla tamamlanıyor. İkincisini uygulamaya sokmak kolaylaşıyor. O ana kadar olayları perde gerisinde izleyen Barzaniler doğrudan devreye giriyor. Olan oluyor; iddialar hazır: "Kendi egemenlikleri altındaki bölgede cinayet işledikleri gerekçesiyle" Dr. Şivan ve arkadaşları idama mahkum ediliyor...

TKDP yetkilileri rahatlıyor... Barzani rahatlıyor... Türkiye rahatlıyor...

Sonuç: bu olaya ilişkin ne oldu, nasıl oldu, sorusu daha epeyi yanıt arayacak. Kesin bir yargının oluşması; belgenin, soruşturma zabitlerinin, mahkeme tutanaklarının ve namuslu tanıkların vereceği bilgilere bağlıdır.

Buna karşın; şimdiye kadar anlatılanlar ve ele geçen objektif bilgilerden yola çıkarak yargı değil de sağlam bir vargı elde etmek mümkün: kriminal planda meydana gelen bir olay karanlıkta kalmış ve sorumluları bilinmiyorsa; bilimsel ve şaşmaz olan şu kuraldan hareket edilerek sonuca varılır: olayın sonuçlarından kim yada kimler yararlanıyorsa, sorumlu yada sorumlular, odur!

Şimdi

Kim katil, kim maktül?

Kim bilir, belki hepimiz...

**ABD - İran - Türkiye ve Barzani'nin
1970 'Komünistlerle Mücadele Antlaşması' Ve
Dr. Şivan, Süleyman Müni
Ve Arkadaşlarının Katledilişi***

Hasan Cûnî

Kürt siyaset tarihi içinde önemli bir yer tutan Dr. Sait Kırmızıtoprak(Şivan) ve arkadaşlarının katledilmesi olayı, üzerinden yıllar geçtiği halde hala güncelliğini koruyor. Bu olay yeni dönem Kürt siyaset sınıfı için önemli derslerle doludur.

Dr. Şivan, Süleyman Müni ve arkadaşlarının katledilişleri olayı, anti komünist soğuk savaş çerçevesinde Kürt sosyalistlerinin ehlileştirilmesi operasyonlarının bir parçası ve emperyalist 'Yeni Dünya Düzeni'cilerinin ulusal kurtuluş ve sosyalist önderliklere karşı güttüğü politikayı gün yüzüne çıkarmak için de önemlidir.

50'ler sonrası sol ve Kürt mücadelesi anlatılırken ismi sıkça duyulan Sait Kırmızıtoprak neden okları üzerine çeker ve öldürülür? Sorunun yanıtı emperyalizm sömürgeciler ile içiçeliğinin yanı sıra parçacı, gurupsal, aşiretsel çıkarlar uğruna geleceklerini düşmanın 'iyi niyet'lerine teslim edenlerin, 'akıllı' politikalar izlediklerini düşünenlerin, esasta bugün birer piyon haline gelen duruşlarını gördükçe insanın bir kez daha düşünmesi gerekiyor. Kürt halkının mücadelesindeki yerleri açısından bakıldığında

* *Nûpel* Dergisi, sayı:1, s. 25,26,27,28

Kürt siyaset yaşamına çöreklenmiş bu kesimlerin Kürtlüklerini hep devrimci dinamikleri tahrip etmek için kullandıkları görülür. Onlar için 'Şoreş' (Devrim) boş bir kavramdır. Bu kimseler yaşamlarını devrimci-sosyalistleri imha etmeye adanmışlardır. Kendi deyimleriyle 'asi, kaprisli, laf dinlemez, serseri, diktatör çocuklar'ı Kürt mücadelesinden söküp atmak gerekiyor. Bugün bile yaptıklarını alenen ve utanmazca savunabiliyorlar. Düşmana hizmet ettiklerini kabul etmek bir yana, vicdan muhasebesi yapmak yerine kurbanlarını suçlamayı sürdürüyorlar.

Dr. Şivan Kimdir?

Dr. Şivan, '38 Dersim katliamı'nda şans eseri kurtulabildi. 1959 yılında '49'lar davası'nda yargılandı. 1960'larda TİP içinde yetişti. 68 Dünya gençlik hareketindeki radikal devrimci esintiden etkilenildi. DDKO Kürt gençlik hareketinde kendini buldu. Dönemin gençlik eylemlerini önemsemekle birlikte kurtuluş için yetmeyeceğini görerek, savaşımını şehir-kır, gençlik-aydın, işçi- köylü tüm kesimler içinde sürdürmek üzere yönünü dağlarına ve halkına çevirdi. Gelenekçi Kürt siyaset sınıfının feodal-bölgeci, hatta ümmetçi özellik ve ilişkilerini aşarak modern ulusal bir çerçeveye oturttu ve mücadelesine evrensel bir nitelik kazandırdı. Devrimci araç ve ittifaklar sorununu yeni bir anlayışla oluşturdu.

Dr. Şivan'ın yürekli ve inançlı kişiliğine ve önder özelliklerine tahammül edemeyerek onu katledenler, bugün hakkını teslim etmekten kendilerini alamıyorlar. Bu açıdan bakıldığında tartışma götürmeyecek kadar net olan öldürme olayının perde arkası da aralanmış oluyor böylece.

Dr. Şivan'ı tarihimizde önemli kılan kararlılığının yanı sıra Marksist teoriyi bir eylem kılavuzu olarak benimsemiş olması ve bu anlayışla örgütlü müfrezesini oluşturma girişimidir. Feqi Hüseyin Sağıncı'nın da belirttiği üzere 'tüm ülke sathına kısa sürede yayma başarısıdır'. Bu tarihi yürüyüş içte ve dışta yankısını bulurken, 12 Mart 1971 darbesi ardında girilen 'Balyoz Hareketi' ve ABD'nin dünya ölçüsünde giriştiği 'komünistlere karşı Cadı Operasyonu' ile karşılaşır. Bu tarihte SAVAK, CIA, MİT, Barzani ve Dervêşê Sado'lar eliyle, İran, Türkiye ABD ve Barzaninin 1970 yılında imza altına aldıkları 'komünistlere karşı ortak hareket antlaşması'nın gereği olarak Şivan ve partisine karşı cephe açılır. Dr. Şivan ve arkadaşlarının katledilmesiyle bu hareket kesintiye uğratılır. Dr. Şivan önder-

liğinde gelişen ve henüz embriyon halindeki partisi fiziki olarak imha ve tasfiye edilir. Önderlerini kaybeden parti kadroları büyük oranda politik yaşamdan uzaklaşır. Yola devam edenler de Şivan'ı ya anlayamaz, ya da onun anahtarını çizdiği rotadan ayrılırlar. Şivan geleneğinin devamı olduklarını iddia edenler, devlete karşı mücadelede ataleti, devrimciler arası sorunlarda ise aktif bir tutum izlediler. Sosyalistliklerine toz kondurmayan bu kesimler partiyi yeniden Barzani merkezli KDP kulvarına soktular. Zor koşulları aşmak üzere yola koyulan Dr. Şivan'dan aldıkları (Şıvancılar) ismini de bir süre sonra rehabilite sürecine uygun olarak terkettiler. Dahası katillerle kol kola görünmekte bir behis görmediler. Bugün Şerafettin Elçi'nin penceresinden dünyaya bakıyorlar. Ondan feyz alıyorlar. Bugün ne Şıvancıları ne de sosyalistlikleri var ortada. Dr. Şivan ve arkadaşlarının katlediliş nedenlerinin arkasındaki perdeyi aralamak ve gerçekleri su yüzüne çıkarma görevi komünistlere düştü. Doktorun 'yol arkadaşları ona yöneltilen suçlamalar karşısında sessiz kalmayı yeğlediler.

Peri yayınevi İki Uçlu Yaşam Dersim-Civarık kitabıyla Dr. Şivan ve arkadaşlarının katlediliş nedenlerini eşleyince katiller ve yandaşları ardarda ortaya çıkmaya başladılar. War dergisi bizce doğru olanı yaparak sayfalarını bunlara açtı. Yıllar sonra bile görüldü ki bu olayın sanıkları bir vicdan muhasebesi yapmadıkları gibi Şivan ve arkadaşlarına kinleri eksilmemiş.

War dergisinin sayfalarını Dr. Şivan'ın katillerine açmasının yanlış olmadığını belirtelim. Bu arada o dönem Dr. Şivan'ın en yakın arkadaşları olan, sonra da I-KDP eliyle ehlileştirilenler kampına dahil edilenler, özel ve güzel dünya(!)larında huzur içinde yaşarken canlarını Dervêşê Sado'ya borçlu hissetmeliler ki bu önemli olayın canlı tanıkları olarak konuşmamayı ya da Dervêşê Sado'nun yalanlarına ortak olmayı tercih ediyorlar. Dervêşê Sado'da bugün 'yardım-severliği' ile ortalıkta cirit atabiliyor. Bu şahıslar Türkiye ve Beyrut üzerinden İsveç'e geçme karşılığında marksistlerin tasfiyesine ilişkin bu operasyona alet oldukları görülüyor. Eshed Xoşevi, sosyalistleri tasfiye etmek için her yolu deniyor. Şivan'ın arkadaşlarının kulaklarına "siz iyi insanlarsınız burada ölmenize bende üzülürüm onun için bir an önce buradan çekip gidin" diye fısıldıyor. Bu kimseler can derdine düşer ve Dervêşê Sado'ya sarılırlar.

Bu 'yol arkadaşları'nın basiretsizlikleri, iradesizlikleri bununla

bitmiyor. Bir miktar kaynak temin etme pahasına Güneyin önde gelen sosyalist komutanlarından Ali Askeri ve öteki değerli önderlerin 1976 da KDP tarafından imha edilmelerine dolaylı yardımcı oldular. 12 Eylül darbesinde tutuklanarak Diyarbakır cezaevinde katledilen Necmettin Büyükkaya bu olay sonrasında koptu. Şemdinli’de YNK peşmergelerinin KDP Türkiye’nin tuzağına düşürülmesi olayında, YNK’ya verilen vaadlerin yerine getirilmemesinin rol oynadığı biliniyor. Necmettin, Şivan’a sahip çıkılmamasını da eleştirerek, bunların küçük burjuva reformist ve atalet içinde olduklarını söyler.

Dr. Şivan ve arkadaşlarının katledilişine ilişkin ilk açıklama 1977’de yapıldı. Tartışmaların yoğunlaşması üzerine, KDP-Geçici komitesi o dönemde yayınladığı bir bildiri ile durumu kurtarmaya çalışmıştı.

Ekte sunacağımız bildiride görüldüğü üzere iddialar ile Derviş - Şerafettin ve Şakirin anlatımları birbirini tutmuyor. Bildiriyle, War dergisindeki itiraflar arasında tek ortak nokta Dr. Şivan olayını gizleyebilme yarısıdır. Bu kimseler, Şivan ve arkadaşlarının Sait Elçi’nin katledilmesinde hiçbir rollerinin olmadığı gerçeği, artık su yüzüne çıktığı halde bu saçmalıklarını tekrarlamaya devam ediyorlar. Güney Kürdistan’da 26 Ekim 1971 gecesı saat 20.00 de Dr. Şivan, Çeko ve Brusk’a saplanan hain kurşunlar aynı günlerde İ-KDP’nin merkez komitesi üyesi Süleyman Müni, Mele Eware ve on üç arkadaşının kurşuna dizilerek cesetlerinin İran şahına teslim edilmeleri aynı merkezden alınan emirlerin sonucuydu. Bir süre sonra bu tarzın “komünistleri elimizle kahramanlaştırdık, halkın onlara sahip çıkmalarına neden olduk” şeklindeki açıklamalar bir itiraf niteliğindeydi.

Devrimci önderlere karşı eski tarz operasyonların terkedildiği görülüyor. Ölümleriyle büyük bir siyasal güce dönüşen devrimci önderleri bugün imha etmek yerine fiziki ve beyinsel olarak teslim alma, halkın kendilerine olan inançlarını zayıflatarak gözden düşürmek, mümkünse önderlik ettiği, hatta yarattığı hareketin devrimci özünden uzaklaştırılması için zaman sürecine yayararak ağır ağır topyekün sistem içine çekmek üzere kullanmak şeklinde başka tarz bir imha politikası izleniyor.

Eğer karşı-devrimin emperyalist merkezli bu politikaları görülmez, evrensel-bölgesel ve ülke koşullarında iyi konumlan-

maz. Bağımsız politikada diretilmezse yukarıda tehlikelerine dikkat çektiğimiz benzer operasyonların badirelerinden kendimizi koruyamayız. Halkların özgürlüğü ve demokrasi için, sömürge milletlerinin bağımsızlığı ve ezilen emekçi sınıfın egemenliği için solun çok dikkatli olması ve karşı devrimci operasyonlara hazır olması gerekir. Operasyonlarda şu veya bu biçimde imhaya uğramak bir kader olmasa gerek. Bugüne kadar ödenenler kimilerinin söyledikleri gibi ileriye sıçrama unsuru değildir, tarih bunları acı birer olay olarak kayda geçer. Dr. Şivan ve sonrasındaki karşı devrimci operasyonların ele alınıp çözümlenmesi bu açıdan da önemlidir.

Konuya girmişken belirtmek gerekir ki, devrimci örgüt ve onun konumlanış tarzı tam da karşı devrimin örgütlenmesine ve yönelimine göredir. Mutlaka devrimciler halkı, insanlığı ve en önemlisi geleceği için mücadele ederler. Yöntemleri halkla birlikte devrimi kazanmak olacaktır. Her halükarda meşrû zamanilerden uzaklaşmamak gerekir. Demokratik tarzda gelişmeler tıkanmışken legaliteye kaymak 'tarihte zorun rolünü' yadsımak, devrimi tasfiye edeceği açıktır. Tabi her devrimcinin örgütlü tarzda kendini askeri, barışçıl, demokratik vs. her yönüne hazırlıklı kılması esastır. Aksi halde politika kurallarına uygun oynamak mümkün olmayacaktır. Önemli olan her koşula uygun olarak hazırlıklı ve eğitilmiş olmaktır.

30 yıldır polemik konusu yapılan, ancak katilleri tarafından unutturulmaya çalışılan Dr. Şivan olayının iç yüzüne ilişkin, Irak- KDP politbüro üyesi, Molla Mustafa Barzani'nin yakın danışmanlarından Dr. Mahmut Osman açıklamalarda bulundu. Ardından tarihimizin ve 12 Eylül'ün büyük direnişçisi Necmettin Büyükkaya' nın İsviçre'de yayımlanan 'Kalemimden Sayfalar' kitabı olaya birr yanıyla ışık tuttu. Hüseyin Akar'ın peri yayınları tarafından yayımlanan 'İki uçlu yaşam -(Dr. Şivan ve Sait Elçi olayının içyüzü) isimli kitabı ile daha bir aralanan sis perdesi Feqi Hüseyin Sağınç ve kısmen Nazmi Balkaş'ın açıklamaları, yeni tanık anlatımıyla olay aydınlatılmıştır.

Böylece 'olayın açıklanması sakıncalıdır' diyerek yıllardır saklanan gerçekler su yüzüne çıkarıldı.

1971 yılında Dr. Şivan ve arkadaşları katledilirken asıl amacın sosyalistlerin tasfiyesi olduğu üzerinde yeterince durulma ihtiyacı duyulmadı. Başta Dervêşê Sado olmak üzere t m katiller, 30 yıl sonra, 'deliller yok edildi'.(!) inancıyla rahatlarak yeni tartışmalar karşısında 'ölen tanıkları bir fırsat bilerek' 'pir-ü pak' olduklarını

savunmaya kalkıştılar. Pek çok soruyu boşlukta bırakarak aklanma telaşı içinde sağa sola yalpalıyorlar. Kürt halkı yıllardır bu ekibin devlete olan yakınlıklarını her olay karşısında verdikleri renk ve sınavla iyi biliniyor. Ancak kendilerine 'birlikçi sosyalistim' diyenlerin bu ekiple iççeliğinin pek anlaşılmadığı görülüyor.

Dervêşê Sado ve ötekiler 'polemiğe ve siyasi sürtüşmelere' meydan vermemek için bugüne kadar konuşmadıklarını söylüyorlar. Bu bile başlı başına kendilerini ele vermektedir. Zira bu olay öyle sıradan bir vaka değildir. Yıllardır alttan alta polemiği sürmektedir. Ama bugün tüm çıplaklığıyla açığa çıkmıştır. Savunmaya geçişlerindeki telaş bundandır.

Dervêşê Sado öncelikle 1971'den beri hakkındaki 'ajandır' iddialarını cevaplayarak aklanmaya çalışsın. Dervêşê Sado Kurtalan' daki sarayında hiç rahatsız edilmeden yaşaya bilmesinin sırrını halka açıklasın. 12 Eylül tüm yurtseverler, sıradan köylüler üzerinde silindir gibi geçerken O'na niçin dokunulmadı?gerçi bu sır dediğimiz şeyin hiçte sır olmadığı bilinir. Dün olduğu gibi bugünde sırtlarını dayadıkları gücün (TC) kudretindendir! Derveşe Sado, Şerafettin Elçi ve ekibinin Barzaninin Türkiye temsilcileri oldukları bilinirken devletin güvenini nasıl kazandıkları ızalı edilmeye muhtaç değil mi?

Esed Xoşevi ve İse Suwar, o dönemde Bahdınan bölge sorumluları oldukları ve Türkiye'yi memnun ederek yeterli erzak elde etmedikleri için 'hayvan-ççek' olarak nitelendirilip Mustafa Barzani tarafından azarlandıkları, bu azarlanmanın ardından Saitler komplosunun tertiplendiğini IKDP politbüro üyesi Dr. Mahmut Osman açıklamaktadır. Dr. Şivan tutuklu iken İdris kanalıyla Mustafa Barzani'ye gönderdiği mektupta şunları yazar 'Sait Elçiyi öldürenler Türk polisleridir. Bu gerçeği her an ispata hazırım' (aktaran Necmettin Büyükkaya-Kaleminden Sayfalar). Ancak Dr. Şivan ve aarkadaşlarına ne savunma nede devrini yararına yapacakları açıklamalara fırsat verilmedi. Zira Barzanilerin o açıklamalara ihtiyacı yoktu. Aksine zarar verici buluyorlardı. Onları saran Dr. Mahmut Osman'ın belirttiği gibi 'Amerika'yı memnun etme telaşıydı.' Komünistleri topraklarında yaşatmadıklarını bu cinayetle ispatlayacaklardı. 'ABD'nin razı edilmesinin Türkiye ve İran'ın razı edilmesinden geçeceğini biliyorlardı'. Bunun için İran'a ve Türkiye'ye Süleyman Müini'lerin cese-di, Said Elçi ve Dr. Şivanların ölüm fotoğrafları güven mektubu niteliğindedir.

Sait ve Şivan'ın olayını kısasa-kısaş şeklinde ele alanlar bazı sorulara yanıt vermekte direniyorlar. War dergisinde olaya ilişkin anlatımlar boşluklarla doludur. Dr. Şivan'ın yakın çalışma arkadaşları ve olayın yaşayan tanıkları bu boşlukları doldurabilirdi.

Şivan ve arkadaşlarının öldürülmesi olayını Sait Elçi olayına bağlayanlar Dervêşê Sado, Şerafettin Elçi, Şakir Epözdemir, İbrahim Güçlü vd. İKDP merkez komitesi üyesi ve sosyalist düşünceleriyle öne çıkan Süleyman Müini, Mele Eware ve on üç arkadaşının öldürülmesini nasıl izah edebilirler? War dergisinde olayı anlatan zat-ı muhteremler 1970 te Türkiye ile imzalanan 'Komünistlere karşı ortak hareket etme' anlaşmasına niçin değinmiyorlar? Ve yine o dönemde tümü sosyalist eğilimleriyle tanınan Kürt lider ve önde gelen aydınları olan Abdurrahman Qasımlo, Salah Bedrettin, Çiğirxun, Talabani ve diğerlerinin bir yıla yakın Gılala'da gözetim altında tutulmaları ve sonrasında ülkelerinde kalmalarına izin verilmeyerek Avrupa'ya sürgüne yollanmalarını nasıl izah ederler bu zatlar.

'Bu olayın İKDP ile ilgisi yoktur. Sorun TKDP'nin sorunudur-diyor Mevlut Barzani- yargılanmayı da infazı da TKDP yapmıştır. Bizim sorumlu tutulmanız abestir. Biz TKDP'nin iç sorunlarına karışmadık. Ancak onların kardeş parti olarak faaliyetlerine yardımcı olduk. Rafei Balli'nin bu konuda sorduğu soruyu Şerafettin Elçinin yanıtlamaması ilginç değil mi?

Güneyde iki Sait hiç karşılaşmadılar, bu sebeple birinin diğerini öldürmesi zaten mümkün değildir. Sait Elçi ve Mehmedê Begê öldürüldükten üç ay sonra Dr. Şivan ve arkadaşlarının üzerine atılarak örgütlerinin dağıtılmasına vesile edildi.

Sonraki aylar, ortaya çıkan gelişmeler ve şimdi yaşananlar en son iddiayı doğruluyor.

Bu olaylar dizisi sonraki yıllarda da sürdürüldü. Komplo ve iç katliamlar hep varola geldi. Yeni nesillerin bu tarihi iyi okuması ve gerekli dersleri çıkarması çok önemlidir.

ZORUNLU BİR AÇIKLAMA

(*DR. Şıvan Olayını, Dr. Şıvan Yaratmıştır.*)

Derwêşê SADO

NÜPEL dergisinin 1. sayısında bir yazı çıktı. Bu yazıda, WAR dergisinin 7. sayısında yayımlanan, "Dr. Şıvan-Said Elçi Dosyası" başlıklı yazılardaki açıklamalar eleştirilmeye çalışılıyor.

Ne var ki; NÜPEL dergisinde, Hasan CUNİ imzası ile yayımlanan sözkonusu yazı, eleştiri sınırları içinde kalmamıştır. Bay CUNİ'nin yazısı, eleştiri sınırları içinde kalabilmiş olsaydı, elbette ki, bundan memnuniyet duyar, yararlanmaya çalışırdık. Çünkü, üzerinde durduğumuz konu ile ilgili yazı yazarlar, ne kadar eleştiriye özeleştiriye açık olurlarsa, konu o kadar aydınlanmış ve konuyla ilgilenen kişiler, olayların açıklığa kavuşmasına o kadar katkıda bulunmuş olurlar.

Besbellidir ki, Dr. Şıvan-Said Elçi olayı, araştırma-inceleme kapsamı içinde mütalaa edilmesi gereken bir olaydır. Bu olay, araştırılmaya-incelenmeye dayanan bir olay olduğu için, bu konuda yazılan yazılar, mümkün olduğu kadar araştırma-inceleme yazıları içeriğinde olursa ve sözkonusu yazılar da bu kapsama uygun bir üslup içinde ifade edilirlerse yararlı olabilirler ve amaca o nisbette hizmet edebilmiş olurlar.

Ne yazık ki bay CUNİ, NÜPEL dergisinde çıkan sözkonusu yazısında, bu sınırlar içinde kalmaya özen gösteremediği için, kendisini böyle bir sorumluluk altında hissetmeden kaleme sarılarak, adeta bir küfürname döktürebilmek için seferber olmuştur. Bu

nedenle dir ki, bay CUNİ'nin yazısı, araştırma-inceleme ağırlığını taşımayan bir yazıdır ve hezeyandan öteye gitmemektedir. Eğer bu yazı, bizden farklı değerlendirmeleri, bir araştırma-inceleme adabı içinde ele alabilmiş olsaydı. kuşkusuz biz de ondan yararlanmaya çalışırdık. Çünkü, olayımız gözleme, tanık olunan olayları ele alarak çalışmaya, bilgiye, belgeye dayanarak yorum yapmaya ve değerlendirmelerde bulunmaya muhtaçtır. Gözleme, tanıklığa, bilgiye ve belgeye dayanmayan ve bunlardan yoksun olan bir yazı, amaç ne olursa olsun, yazarını mahçup eder, hatta büyük sorumluluk altına bırkır.

Ne yazık ki, bay CUNİ, NÜPEL dergisinde yayımlanan yazısı ile, böylebir konumdadır. Daha önce, hiçbir belgeye dayanmayan ve gerçekleri yansıtmayan "Dersim-Cîwarik" kitabındaki iddialarına rahmet okutacak yanlış iddialar ve yorumlarla dolu bu yazıyı da ciddiye almamak gerekirdi. Ne var ki, bay CUNİ gibi heyecanlı yazı döktürenlere karşı meydanı boş bırakmamamız gerekir.

Nasreddin Hoca'nın evine hırsız girmiş, neyi varsa toplayıp götürmüş. Komşular toplanarak yorum yapmaya, komşunun eksikliklerini sayıp-dökmeye başlamışlar. Kimi, pencere şişlerinin bulunmamasından; kimisi de kilidin zayıflığından dem vurmuş. Ev sahibi Nasrettin Hoca da kendisini tutamamış ve, "Peki, bunları anladık ama, hırsızın hiç mi günahı yok!" demiş.

Kürtsün, Dersimlisin, katliamdan tesadüfen kurtulmuşsun. Okumuş, doktor olmuş ve Kürtlüğünün, insanlığının bilincine de varmışsın. Ezilenden, sömürülenden ve zulüm altında inim inim inleyen halkının insanca yaşama davasına gönül verip, "49"lar, "TİP", "68 Dünya Gençlik Hareketi" ve "DDKO"ya katılıyor; doktorluk görevinin yanında yazarlık yapıyor, teorisyen bir önder sıfatına kavuşuyor, "Ortadoğu Devrimci Çemberini"ni kuracağım diyenlerin kervanına katlan bir aydın, bir önder durumuna geliyorsunuz. Tam bu noktada iken; İsparta'da sürgündesin, muayenehane açmış, mesleğini icre ediyorsun, cebinde paran, altında araban ve yanbaşında, Antalya'da Kürdistan Demokrat Partili tutuklular yargılanıyor.

Mahkemenin birinci celsesinde duruşmaya katılıyor. Partililerin partinin programını savunduklarını ve "Doğu-Güneydoğu dediğiniz bölgeler, Kürdistan'dır, oralar Kürtlerle meskundur, bu pro-

gram ve bu parti orada yaşayan Kürtlerin yasal haklarını savunmak ve bu halkı vatandaşlık haklarına kavuşturmak içindir” dediklerini duyuyor. Said Elçi, Kürtleri savunurken mahkeme katibesinin ağladığını gözleriyle görüyor. Tarihte ilk olarak, Türk mahkemeleri önünde, tüzüğü ve programı ile bir partinin varlığını ve bu varlığı savunan bilinçli, ulusalcı, demokrat ve gerçekten barıştan yana bir önderlik kadrosunu görüyorsunuz. “Kürt ve Kürdistan, Kürt milleti ve Türkiye halkları” sözcükleri korkusuzca vurgulanıp bu davaya gönül vermiş bu insanlar seni hayrete düşürüyor. Ve bu kararlılığın altında bilincin, inancın ve geniş bir tabanın oluşunu hiss ediyorsunuz. İşte, Marksist teoriyi bir “eylem klavuzu” yapan Dr. Şıvan bu noktada titreyip kendisine geliyor. Kürtleri "Marksist bir yoldan değil, Marksistliği gizli tutup, milliyetçi sloganlarla harekete geçirmenin daha uygun olabileceğini düşünüp. TKDP'yi ciddi bir şekilde değerlendirmeye başlıyor. İlk teması, Feqi iledir; Feqi'den nasıl davranması gerektiğini öğreniyor. Feqi TKDP'nin yumuşk karnıdır. Onun hayalinde hep Dr. Said Kırmızıtoprak gibi bir lider ve etrafında toplanmış bir miktar Kürt aydınları yatıyor. Feqi'ye göre; “onlar” gelecek, partiyi ve Kürtleri kurtaracaklardır. Feqi'den Said'e; Said'ten Şıvan'a sıkı bir diyalog başlıyor ve cezaevi içinde, Said ile arkadaşlarının diyalogları bıçak gibi kesiliyor.

Doktor iki yönlü çalışıyor. Bir yandan içerdeki Said'i ikna ederek, bir kadro oluşmasını lanse edip, ona kabul ettiriyor. Bu kadronun Irak'a geçip, Serok Berzani'nin hareketine katılmasını, eğitilmesini öneriyor ve bu kadroların dönüp TKDP'de görev almasının yararlarını sayıyor; diğer yandan, 1968 yazında bütün metropol ve bölgeleri gezerek, sosyalist, komünist ve demokrat arkadaşlarıyla temasa geçiyor. Ankara'da, İstanbul'da ve tüm Türkiye'de temas ettiği insanların çoğusu hayatta olduklarından ve belli kişiler olmalarından dolayı, bay Cuni, bu insanlara sormalıdır; acaba, Dr. Şıvan, bu arkadaşlara ne demiş, onlarla neleri konuşmuş?... Eğer. Dr. Şıvan; “TKDP vasıtasıyla Irak'a geçecegiz, eğitim görüp bir parti kurduktan sonra, mevcut TKDP'yi fethedecemiz” dememişse. bilin ki bu iddiaların hepsi yalandır. Yok eğer, her arkadaş; "Biz TKDP kanalı ile Güney'e gidip eğitim göreceğiz, ayrı bir parti kurup, Said Elçi'nin partisini tasfiye edeceğiz, demiş

ise, o zaman bu söylediklerimizin doğru olduğunu herhalde kabul edersiniz bay Cunil!

TKDP, Feqi'nin kanalı ve Said'in kararıyla Temmuz 1968'den Ekim 1969 tarihine kadar Dr. Şivan ve arkadaşlarının geçişleriyle meşguldür. Tek kanal Feqi'dir ve Feqi, Dr. Şivan'ı göklere çıkararak, efsanevi bir kahraman portresini parti tabanına yaymaktadır. Dr. Şivan Irak'a geçtikten sonra, 1970 ortalarına kadar, oraya intibak süreci veya başka bahanelerle TKDP'yi ya da Said Elçi'yi oyalamaktadır. Said Elçi, bu hesabı Feqi'ye sorunca, Feqi hemen Irak yolunu tutup, Dr. Şivan'la temasa geçecektir. Fakat bir netice alamadan dönecektir. Daha sonraki Said Elçi'nin gidişini. Dr. Şivan ile "Doğuş"deki münakaşlarını; Zaxo görüşmelerini ve marksist/milliyetçi Doktor'u anlamaya çalışsın. Dr. Şivan, TKDP'nin tabanını geçirdiği lüle ve desiselerle kendi tarafına geçirdikçe, Said Elçi'yi daha da dışlıyor ve onu devre dışı bırakmaya çalışıyordu.

Bay Cunil, "Feqi Hüseyin'in belirttiği üzere, tüm ülke sathına İsmailiyye yayma berattadır" diyen Feqi'den bir alıntı yapmış. Galiba bu alıntı, "Derdim Cıvartık"dan alınmıştır. Bana göre; bu yanlış çekilmiştir, ancak bir farkla; Dr. Şivan bütün ülke sathında TKDP'nin tabanına sahip oldu. Bu zaman da pek kısa sayılmaz. Feqi ve Said Elçi partinin çalışmalarını ya durdurdular veya elimledir, bir nevi partiden çektiler. Parti tabanı boşlukta kalınca, Şivan'ın partisinin ismi de, TKDP'den farklı olarak T-KDP olunca, biraz da propaganda ile bizlerin bir işe yaramadığımızı telkinatı yapılmış ve hele de, hırsız evden olunca, Şivan'ın başarısı daha da katmerleşti.

Dr. Şivan Feqi'ye doğruyu söylemiş olabilir, ama kesinlikle Said Elçi'ye söyledikleri; "Sen çok büyük bir öndersin, bu kadro ile büyük sorunu çözemez ve bu yükün altından çıkamazsın. Emret, yardımcı ol, ben bir kadro yetiştirip bu harekete dinamizm kazandırırım." mealindedir. Feqi de defalarca bize; cezaevinden çıktıktan sonra; çok çekici tablolar çizerek, bu kadronun bize ve partimize dinamizim kazandıracağını söylemekte idi.

20 Ocak 1968'den Said Elçi'nin Dr. Şivan ve arkadaşları tarafından katledildiğinin ortaya çıktığı 15 Temmuz 1971 tarihine kadar, tam 31 ay TKDP'nin tabanı ile tavanı arasındaki temas kestirildi. Ve "marksist Şivan" partimizi çaldı. En sonunda.

IKDP'nin Zaxo sorumluları ve bölge komutanları nezdinde, aleyhimizde çok yoğun bir propagandayı başlattırdı. Bizlere çamur attı. Casuslukla itham etti ve İsa Sıwar'ın ağzından bize ve sınırda-ki partili arkadaşlarımıza tehditvari mesajlar yollattı.

Bizim, IKDP ile bir alış-verişimiz yoktu ve temasımız da yok denebilecek seviyede idi. Biz *Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi* idik ve Şıvan'ınki gibi "Türkiye'de" değildik. Bizim, gerçekten davamız, sadece Türkiye sınırları içinde idi. Bu partinin, bugün de, yarın da sadece Türkiye'deki Kürtlerle ilgili olduğuna inanıyorduk ve inanmaktayız. Bizim, Barzani'ye ve oradaki harekete olan sempatimiz, sadece ulusal duygularımızdan ileri geliyordu. Dr. Şıvan ve arkadaşlarının; ki bu grupta TKDP'li üyeler de vardı; Irak'a geçişleri de, bizim Şırnak, Uludere civarındaki partili elemanlarımızca gerçekleşti ki, bu arkadaşlar kendi çabaları ile beri taraftaki IKDP'li dostları vasıtası ile, referans olmuşlar ve güven sağlayarak geçişleri gerçekleştirmişlerdir.

Reşo Zilan, bu olayın canlı şahididir, hatta, TKDP'nin oradaki boşluğunu kullanan Şıvan, daha ilk günlerde bizim partinin aleyhinde propagandaya başlayarak bu irtihatsızlığımızı koz olarak kullanmıştır. Reşo Zilan'dan aktarıldığına göre; daha sınırı geçmeden onlara o kadar propaganda yapılmış ki, bando ile karşılanacaklarını sanmışlar. Ne var ki sınırı geçince, sınır ötesi sorumluların, bu partinin ismini, daha yeni duyduklarını anlamışlar.

Neden sağduyumuzu kullanıp gerçekleri kavramıyoruz? Defalarca ve yıllarca, 'IKDP ile TKDP'nin hiçbir bağlantısının olmadığı vurgulanmasına ve dostane ilişkilerin, ancak bu çirkin olaydan sonraki bizim ılımlı tavırlarımızla birlikte mesafeli bir şekilde ısınmış olduğuna dikkat çekmemize rağmen, hala böyle bir bağlantının olduğu ısrarlı bir şekilde ve inatla gündemde tutuluyor.

Açıktır ki; böylesine çarpık tezler üretmeye kalkışmak, gerçekleri saptırmadan yazı yazmak ve kamuoyunu doğru bir şekilde aydınlatmak sorumluluğu ile bağdaşmayacağı gibi, insaf ölçülerine de sığmaz. Ne var ki, kimi Kürt solcuları bu akıl dışı çarpıtmadan bir türlü vazgeçmiyor ve bizi, hala IKDP'nin bir yan kuruluşu olarak lanse etmeye devam ediyorlar. Bu onların iflah olmaz bir takıntısıdır. Ne diyelim artık. Allah islah etsin!...

Eldeki bilgiler, görgü tanıklarının ifadeleri ile de sabittir ki,

Partimizin Genel Sekreteri olan Seid Elçi, 1971 Mayıs'ında, Musul yolundan içeriye alınmamış, Mihemedê Begê ile birlikte kaçak olarak, Zaxo yolunu seçmek zorunda bırakılmıştır. Zaxo'daki IKDP temsilcileri ona yardım ederek, Gılala'ya göndereceklerine, Dr. Şıvan'ın onu alıp götürmesine müsaade etmişlerdir. En az, bir-buçuk ay kayıplara karışan Said Elçi'nin arkasından giden iki arkadaşı, ancak Suriye'deki Qiyade'nin adamları Kenanê Agit ve Mecîdê Haco vasıtası ile zar-zor içeri girebilmişlerdir. Bunlardan birisi Gılala'ya ulaşabilmiş ve Zaxo'ya giden diğer arkadaşın ise, "Gılala'ya gitme" talebi reddedilmiş ve bu arkadaş da Dr. Şıvan'ın meqer'ine gitme zorunda bırakılmıştır.

Bütün bunlar size bir şeyler ifade etmiyor mu? Elinizi vicdanınıza koyarsanız, elbette ki bunlar çok şey ifade eder.

Bay Cuni! şayet bunlara bakarak bir yorum yapmak gerekirse; bizim IKDP ile bağlantılı olarak çalıştığınıza kanaat getirmek mümkün olur mu? Durumun bu şekilde seyretmiş olmasını gözönünde tutarsak ve sizin izlediğiniz metodoloji ve mantıkla yorum yaparsak; acaba, "IKDP ile biz mi bağlantılı olarak çalışmışız, yoksa bin dereden su getirerek savunmaya çalıştığınız Dr. Şıvan'ın T-KDP'si mi, IKDP ile bağlantılı çalışmış?" sorusunun cevabını bulmak kolay ve daha gerçekçi olur.

Bir inceleme ve araştırma yazısından fersah-fersah uzak olan yazınızdaki çarpıtmalara göre; bizim IKDP'ye verilecek bir selamımız Kisinger, MiT, CIA, SAVAK ve belki de MOSSAD'dan geçer. Oysa ki, sizin metodolojinize ve mantığınıza göre hareket ederek sonuç almaya çalışılır ise, ortaya bambaşka bir manzara çıkar. Acaba, sizin meşrebinizde olanların, atlarını istedikleri gibi oynatmaları mazlum Kürt halkının çıkarına mıdır? 2000'li yılların eşiğinde bulunurken, hala da, körtün deagneğini bellediği gibi, dünyanın ve dünyamızdaki gelişmelerin bir degnekten ibaret olduğunda ısrar etmek doğru mudur? Eğer, beyninizi kuşatan modası geçmiş ve bayatlamış tezlerle, komplo teorileri üreterek ve senaryolar çizerek yol almaya çalışmayı marifet sanıyorsanız, çok yazık!

Marksizmi ile emperyalizmi ile birlikte, dünyanın üzerindeki perde çoktan kaldırıldı. Dünyanın gözü açıldı. Bilgisayar teknolojisi, uydular, ekranlar, global dünyanın gelişmelerini ve tekniklerini insanoğlunun hizmetine sokarak, gerçek demokrat olmanın ve

yurtseverliğin normlarını sınır tanımadan, denizaşırı ülkelere taşıyor ve halkların barış, demokrasi, özgürlük taleplerine yeni ufuklar açıyor ve ivmeler kazandırıyor. Emperyalizm ile özdeşleştirerek çizdiğiniz ve bizleri de işbirlikçisi olarak nitelemeye çalıştığınız çirkin Amerikalı ile Batı; insan hakları ve demokrasi konularının, zulmeden ülke yönetimlerinin işişlerine ait konular olmadığını, bu konularda hak ihlali içinde olan baskıcı anti demokratik ülke yönetimlerine müdahale etmenin çağdaş dünyanın görevi olduğunu her vesile ile zulmedenlere hatırlatmakta, onları başı boş bırakmamaktadır. Daha dün, Kosova'daki etnik temizlik hareketine, emperyalizmle özdeşleştirdiğiniz NATO müdahale etmedi mi? Güney Kürdistan'a bugün bile yardımcı olmaya çalışanlar kimler? Yoksa, klişeleşmiş sol yanınızla bunları da mı görmezden gelmek için, tıpkı olayımızda olduğu gibi, gerçekleri tersyüz ederek, hayaletlerin mazlumlara yardımcı olduğunu mu iddia edeceksiniz? Biz bu gerçekleri sağ-sol demeden dile getiriyoruz diye, Amerika'dan ve Batı'dan söz ediyoruz diye, yine bu şablonlar ile, bizi işbirlikçi, MİT, CIA ajanı olarak ilan mı edeceksiniz? Yapmayın! Artık dünyaya ve dünyamızdaki gelişmelere, at gözlükleri ile bakmayı terkedin; gelin yurtsever-demokrat bir dayanışma içinde mazlum halkımıza ve insanlığa yararlı olmaya çalışalım!

Kürtlerin özgürlük, demokrasi ve insan hakları talepleri doğrultusunda çaba gösteren herkesi bir kalemde işbirlikçi, ajan konumuna sokarak olayları irdelemeye çalışmak, ulusal çerçeve içinde duyarlılığı olan konuları, siyasi ahlak normları içinde ele almak hepimizin görevi olması gerekirken, bay Cuni'nin kafasındaki sol şablonlara uymayanlar, yerin dibine batırılarak, Said Elçi; Dr. Şivan olayı ele alınmıştır. Anlaşıyor ki, dünyadaki gelişmeler ve ulusal konularımızdaki duyarlı sorunlar, bay Cuni'nin kafasına sığmıyor ve onun sol şablonlarına uymuyor diye, herkes günahkar sayılmaktadır. Oysa ki, Kürtlerin hak-hukuk talepleri, sağ-sol demeden bütün Kürtlerin talepleridir. Bu talepler, yurtsever-demokrat taleplerdir. Bu talepler için mücadele edenler, bilmektedirler ki, bu mücadele, bay Cuni'nin kafasındaki şablonlara sığmayacak kadar kapsamlı, geniş, dünya ile kucaklaşmaya çalışan, kitlesel boyutlu taleplerdir. Bu taleplerin doğrultusu, bay Cuni'nin

dar dünyasını aşan ve onun hezeyanlarından değil, aklın rehberliğinde yürütülmesi gereken siyasi perspektiften geçer.

Bay Cuni'nin böyle bir perspektifi yoktur. O, kafasındaki sol şablona uydurmaya çalıştığı senaryo ile meşguldür ve kendisini bu meşgaleye öylesine kaptırmıştır ki, gözü hiçbir şeyi görmemektedir. Bay Cuni, NÜPEL dergisindeki yazısında; beni ajanlıkla suçluyor. Hayatta, yurtseverlikten, dürüstlükten başka hiçbir şeyi olmayan; kendisi işsiz, yetişmiş çocukları işsiz ve permerperişan olan birisine bu yakıştırmalarda bulunmak ve benim durumumu bilen herkesin gözlerinin içine baka baka "saraylarda oturuyor" diye yalan söyleme, bay Cuni'nin tezlerine güç katmaz; tam tersine onu mahcup eder.

Bay Cuni, yine sözkonusu yazısında; benim 12 Eylül döneminde elimi kolumu sallayarak dolaştığımda ve sarayda oturarak Leyl çatığımdan söz etmektedir. Oysa ki, bay Cuni, benim 12 Eylül döneminde defalarca gözaltına alındığımdan, işkence gördüğümünden, tutuklandığımdan, ceza aldığımdan haberi olmadan, hatta bu konularda hiçbir araştırma zahmetine girmeden, adı geçen dergideki sözkonusu yazısı döşenmiştir ya da bunları bildiği halde iftira atabilmek ve bu iftiralarında inandırıcı olabilmek için gerçekleri gizlemeye çalışmıştır.

Atalar, boşuna söylemişler; "Yalancının mumu yatsıya kadar yanar." şimdi yatsı oldu, bay Cuni'nin yalanlarıyla tutuşturmaya çalıştığı mum da söndü. Şimdi ben, 12 Eylül döneminde hangi işkencelerden geçtiğimi, defalarca tutuklandığımı ve ceza yediğimi ve hapis yattığımı bir bir sıralarsam, bay Cuni bu milletin yüzüne nasıl bakacak? Eğer bay Cuni'nin yüreği yetiyorsa, bunun böyle olmadığını kanıtları ile ortaya koysun ve kendisini aklamaya çalışsın. Çünkü iftira eden odur ve eğer söyledikleri doğru ise, bunu kanıtlarıyla ortaya koymak da ona düşer.

Ben, Derwêşê Sado olarak Kurtalan'da ve Garzan'da önemli bir ailenin torunuyum. Bu ailenin değer yargıları, ahlaki ölçüleri ve halk içindeki saygınlığının kişiliğimde şekillenen geleneksel motifleriyle yetiştim. Benim yapımı, yurtsever normları zedeleyen eğilimlere geçit vermez; hesabımı veremeyeceğim, hiçbir olay bana yakıştırılamaz. Benim dedem Bişarê Çeto'nun namı, bütün Kürtler arasında dolaşmaktadır ve bilinmektedir. Elbette ki, ben

atararımla övünürüm. Eğer atarıarımın bana bıraktığı soylu miraslar varsa, onu korumakla mükellef olduğum kadar, onunla da övünürüm. Tarihini, atararının soylu geğmişini bilmeyen ve onu devralarak sürdürme çabası içinde olmayanlar köksüz ağağlar gibi devrilmekten, yok olup gitmekten kurtulamazlar. Ben bu bilinçle büyüdüm ve bu bilinçle yaşmaya çalışıyorum ve bu nedenle, övünebileceğim geğmişimi vurgulamaktan da onur duyuyorum. Bay Cuni de bunu öğrenmeli ve sonra kaleme sarılmalıdır. Üstelik bay Cuni, benim sarayda oturduğumdan söz etmektedir. Bay Cuni, hiç olmazsa, şimdi zahmet edip, gelip benim oturduğum saraya bir bakmalı ya da hiç olmazsa kime güveniyorsa ondan sorarak benim nasıl bir yapıda oturduğumu araştırmalıdır. Ben, sarayda filan oturmuyorum bay Cuni! Kaldı ki, her sarayda oturanın da, sizin nitelemeye çalıştığınız gibi bir günah keçisi olabileceği iddiasında bulunmanın da ne kadar sefil bir mantığın ürünü olabileceğini herkes bilir. Ben, bay Cuni'nin iddiasının tam tersine, tek katlı 2 odası ve bir salonu olan küçük bir evde oturuyorum. Bu evi de, 1950'lerde ailem Suriye'den döndükten sonra ve o günden bu yana geçen 50 yıllık zaman içinde edinebilmişimdir ve tüm malvarlığım da budur.

Şimdi haklı olarak soruyorum; eğer Bay Cuni'nin sol şablonları ile yönetilen bir ülkede yaşıyor olsaydık, benim böylesine küçük bir eve sahip olmam suç mu sayılacaktı? Yoksa, Bay Cuni'nin harikalar dünyasında, böyle bir eve sahip olmaya fırsat verilemez mi? ...

Öte yandan, bay Cuni, sözkonusu yazısında; "Savak, CIA, MİT, Barzani ve Dervêşê Sado ortaklığı ile Dr. Şıvan'ın ortadan kaldırılma planından" söz ediyor. Ne kadar ilginç... ABD, İran, Türkiye ve Barzani oturmuş, Dr. Şıvan'ın nasıl ortadan kaldırılması gerektiğine ilişkin plan yapmışlar ve tüm bu güçlerin gücü yetmeyeceği için de, ben Dervêşê Sado'yu imdada çağırmışlar!... Meğer ben neymişim! Oysa ki, ben bu gücümü bilmiyordum; benim ABD'nin, İran'ın ve Türkiye'nin ortak gücünün yetmeyeceği bir planda tamamlayıcı bir süper güç olduğumu keşfetmiş olan dahi Cuni'ye teşekkür mü etsem acaba? ...

Bay Cuni, hesapsız kitapsız bir şekilde ve tüm ulusal aygıtlarını de ayaklar altına alarak Mela Mistefa Barzani'ye saldırmayı da bir marifet sayıyor.

Oysa ki, Barzani 1946 yılında Sovyet desteği ile kurulan Mahabat Kürt Cumhuriyeti savunmasına katılmış, ancak Stalin'in birkaç varil petrol karşılığında ordularını çekmesi ile genç Cumhuriyet 1946 yılının sonlarında yıkılmış ve başkan Qazî Mihemed idam edilmiştir. Barzani de, İran, Irak ve Türkiye sınırları üçgeninde bu devletlerin orduları tarafından çembere alınmış, ancak Barzani büyük bir askeri maharetle Kanlı Mahabat'tan Aras nehri kıyısına kadar tarihi yürüyüşünü, kar kış altında 52 gün içinde geçmiş ve o ateş çemberlerini aşarak Sovyetler Birliği'ne ulaşmıştır..

O zamanlar, anti marksistler Barzani'ye "Kızıl Molla" demişlerdi. 1970'li yıllarda, Bay Cuni türündeki marksistler de ona MİT, CIA, SAVAK ajanı demeye başlamışlardır.

Bay Cuni! Barzani, ne kızıl bir molla, ne de CIA- SAVAK-MİT güdümündeki bir insandı. Barzani, yarım asırdan fazla omuzundan silahını indirmemiş Kürdistan Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin bir kahramanıdır. Ona dil uzatanların Kürtlerin davası ile ilgileri olamaz. Onlar, olsa olsa, ancak kendilerini başka ideolojilere teslim etmiş olan, ideoloji köleleri olabilirler.

Bay Cuni'nin yazısında apaçık bir şekilde ortaya konulan ve Cuni türü senaryolarla bezenen iddialara bakılırsa, varsayalım ki emperyalizm, müttefikleriyle birlikte ben Derviş Sado'yu da yanına alarak kendisini savunmak ve Ortadoğu devrimci çemberini kırmak için biraraya geldi ve Dr. Şivan'ın Said Elçi'yi öldürme planını, bay Cuni'nin ölçütleri ile ifade edilen bu marksist önderin beynine şıngaladılar. Dr. Şivan da gereğini yaptı. Olay, eğer bundan ibaret ise, bay Cuni neden sapla samanı birbirine karıştırıyor, herkesi suçluyor.

Kuşkusuz, üzerinde durduğumuz olay, bu metodoloji ve bu mantıkla ele alınarak incelenemeyeceği gibi, kendi tezlerinin tam tersini yansıtan belge de, bay Cuni'nin perişanlığını belgeliyor.

Bay Cuni'nin belge olarak ileri sürdüğü, "Parti Demoqrati Kurdistan-Qiyada Muwaqat" bildirisinde; "Dr. Şivan ve 4 merkez komitesi üyesi toplandı, Said'ın Türk karakollarına teslim edilmesi münakaşa edildi, bir çekimserle, teslimi için karar alındı" ifade edilmektedir. Eğer, belge doğruyu yansıtıyor ise, -ki bay Cuni'ye göre doğrudur; bu ne demektir bay Cuni? ...

Kaldı ki, doktorun bizzat kendisi: "Ben, Çeko ve Brusk gittik,

Zaxo'dan aldık; münakaşa ettik: Said'i Gılala'ya gitmekten alıkoyamadık ve mecbur olduk, Çeko ile birlikte karar alarak ölüme mahkum ettik" diyor. Bay Cuni, bu gerçekler karşısında, siz neden hala öküzün altında buzağı aramaya çalışıyorsunuz? ...Neden, insanların zihinlerini bulandırmaya çalışıyorsunuz?..

Şivan'nın, Çeko'dan sonra gelen adamı, Soro'dur ve Soro sağdır*, hayattadır. Sora'ya niçin sormuyorsunuz? Soro'ya sorsanıza, Soro, Kurdo, Alişer, Reşo ve bunca insan hayatta iken, siz nasıl olur da Kurmanci şivesini bilmeyen, bilse de hiçbir kanala kavuşturulmayan Brusk'un eşini "canlı tanık" olarak lanse edenlerin yazdıklarını ciddiye alıyorsunuz?

Soro'nun, Dr. Naci Kutlay'a yaptığı açıklamalarını, Naci Kutlay'ın "Hatıralarım" kitabını okumadınız mı? Okumadıysa, bu kadar hayattaki tanıkları dinlemeden ve bu konuyu da işleyen kitapları ve sayfalar dolusu yazılanları okuyup incelemeyen, nasıl oluyor da, kaleme sarılıp bu nevi iddiaları ileri sürebiliyor sunuz? Sizi anlayabilene aşk olsun!...

Qiyadeyê Muweqet'in bildirisinden ne anlıyorsunuz bay Cuni?.. Peki, diyelim ki Said Elçi'yi, Ziya Şerefhan'ı ve Mihemedê Begê'yi MÎT göndermişti; ya Abdullatif Savaş'ın ne günahı vardı? Hadi diyelim ki, Abdullatif Savaş, Zaxo'da Said'i gören bir tanıktı, ya Said'in arkasından giden, Dr. Şivan ve arkadaşlarına bunca güvenen Şakir arkadaşımızın günahı ne idi ki, Şivan onu da ölüm listesine almıştı.

Bakın bay Cuni! Dr. Şivan'ın tabarunda, şu ya da bu eğilimden gelmiş az miktarda kişi olabilir. Lakin, diğer tüm üyeleri, taraftarları, TKDP'den gelmişlerdi. Bu taban ne marksistliğin peşindedir ne de macerayı tasvip edebilecek karakteri taşır.

Dr. Şivan'ın yaptığı, daha ilk gününden itibaren bütün taburu tarafından nefretle karşılanmıştır. Bir tek tesellileri o idi ki; "belki başkası yapmış, Dr. Şivan da bunu üstlenmiş." Bu, çok cılız bir ihtimal de olsa, bu ihtimalle teselli olmaya çalışıyorlardı. Zamanla, herkes anladı ki, bu günahı Dr. Şivan'ın bizzat kendisi işlemiş ve dünyanın en kötü rolünü oynayarak, "lider olma" vasfını bitirmiştir.

* Bu yazı bize ulaşırken Soro(Nazmi Balkaş) yaşıyordu, ancak bu yazı yayımlanmadan önce Soro yaşama gözlerini yummuştur.

Siz isterseniz, “Şıvancılığı” bu olay üzerine inşa ediniz. DDKD gibi geniş tabanlı bir yapıya, o gün gönül vermiş olanların, ılımlı karakterini terk ederek, bu saatten sonra, maceraya koşacağını sanmıyorum. Bunun için DDKD’liler ve Şıvan’ın eski arkadaşlarına yönelik tahrikleriniz boşunadır. Zira, doktorun arkadaşlarının, doktor hakkında söyleyecekleri fazla bir şey yoktur. Üstelik, biz Sait Elçi’nin arkadaşları olarak, bu arkadaşların gerçekleri açıklamalarını istedik ve istekte de bulunduk.

Sayın Cuni, Bingöllüsün ve Cuni Aşireti’nden olduğunu da biliyorum. Said Elçi’yi de, Dr. Şıvan kadar tanıyabilirsiniz. Said Elçi’nin mensubu olduğu “Zeyneb” aşiretinin Bingöl’de hala sağlam kalanlardan olduğunu da biliyorsunuzdur. Bizim için, Alevi, Sunni, marksist ya da liberal olmaktan öte, önemli olan dürüst ve adil olmaktır. Adaletin ve dürüstlüğün üzerine inşa edilebilen bir yapı, ancak ayakta kalabilir. Temeli çürük olan binaların, bir deprem karşısında ne gibi felaketlere yol açabileceğinin tablolarını yaşayarak, görerek öğreniyoruz.

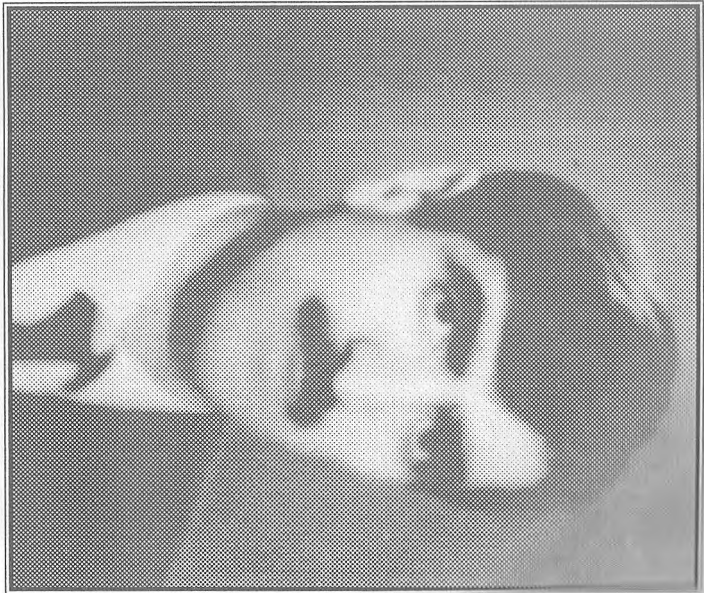
Ayrıca, bir şey daha ilave edeyim; siz Rafet Ballı’nın “Kürt Dosyası”nı tam okumamışsınız. Eğer okumuş olsaydınız, Kürt Dosyası’nın Şerafettin Elçi ile ilgili bölümünde, Said Elçi ile ilgili olarak, kitabın yazarı Rafet Ballı’ya verilen cevaplarda; Şerafettin Elçi’nin Kak Mesut Berzani’yi cevapladığını görür ve bu hataya düşmezsiniz.

Bu konuda yazacaklarımız ve tüm çabalarımız Kürt halkına fayda getirebilecek, tarihe ışık tutabilecek ve gerçekleri yansıtabilecek nitelikte olmalıdır. Bu, eli kalem tutan her yurtseverin başta gelen görevlerinden olmalıdır. Gerçekleri saptıran, olayları, ideolojik tercihlerine göre yorumlayan, ideolojik tercihleri herşeyin önünde tutan, ulusal gerçevedeki hassas konuları dar kalıplara sokan ve olayları kafalardaki şablonlara uydurmaya çalışan inatlaşmalarla bir yere gidilemeyeceği açıktır. Bu metodlarla hareket edenler, yalnız kendilerine değil, halkımızın moral değerlerine ve siyasi hamlelerine de zarar verdiklerini bilmelidirler.

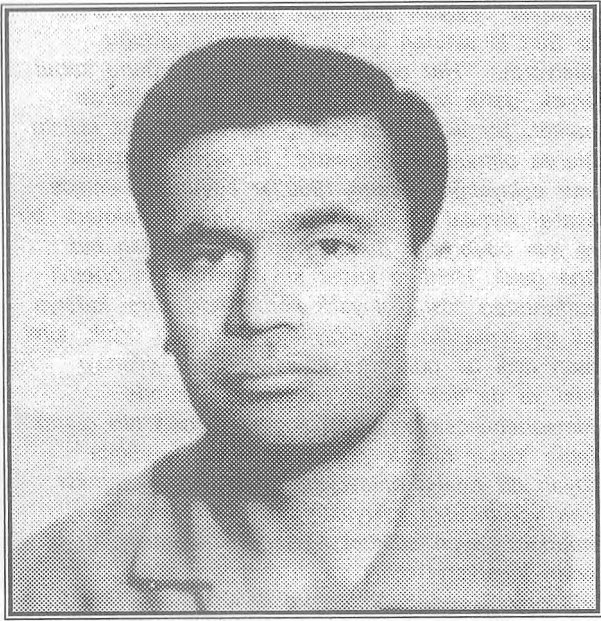
Yazı yazmak kolay, fakat yazar olmak, yazar olmanın faziletli yükünü taşıyabilmek ise o kadar kolay değil bay Cuni!

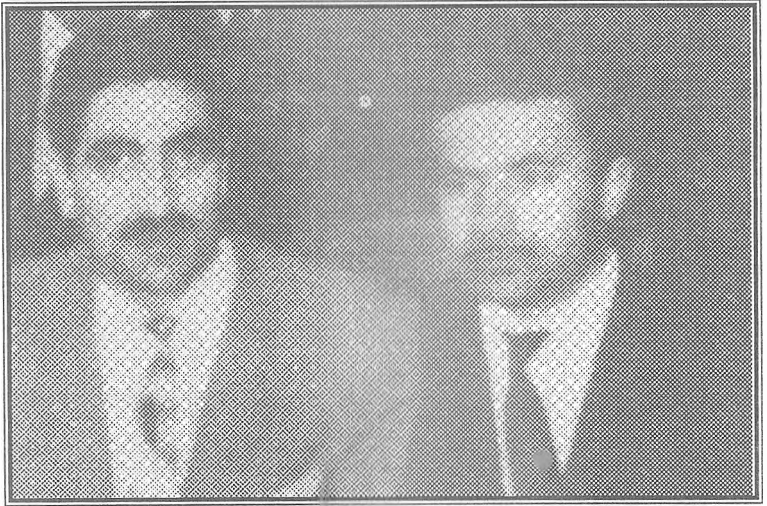
Faîq BUCAK

Seîd ELÇİ

Dr. Şivan(Sait KIRMIZITOPRAK)

Seîd ELÇÎ û Dr. Şivan

Yê li pêşî û dabançe li ber: Îsê Siwar

Ji milê çep ve: Îsê Siwar, Silêmanê Hacî Bedrî

Dr. Şivan

Dr. Şivan, xuşka wî Fadıme û Zawayê wî

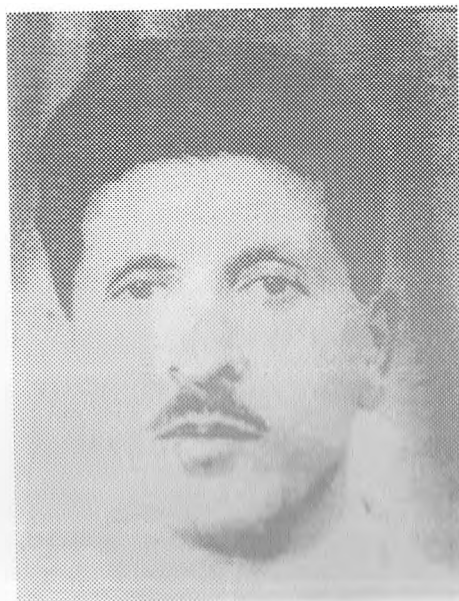

Ji aliye çep ve yén li
ser lıngan:

Abdurrahman
Uçaman, M. Sidiq
Gul, Şukûrû Alperghn,
Seîd Elîğ â Dervîş
Algul.

Ji aliye çep ve yén
rûniştî: Zibeyr
Yildirim, Seîfk İssı,
Şakîr Epözdenîr,
Nezir Aydın

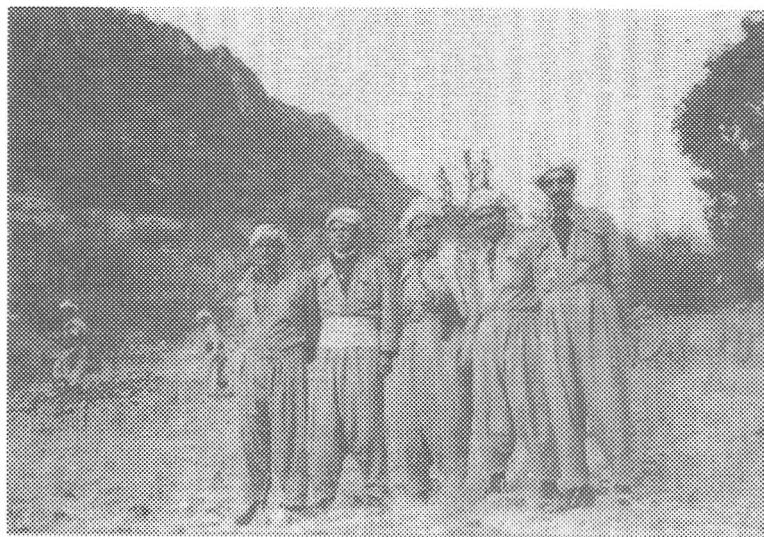
(Hevîsaxaneyê Anlatıyê)

Eshed Xoşewî

Silêmanê Hacı Bedrî

Kampaîsê Siwar(1969)

Ji aliye Çep ve: Soro, Dr. Şivan, Îsê Siwar, Reşo Zîlan, Çeko(Kovara Vate)

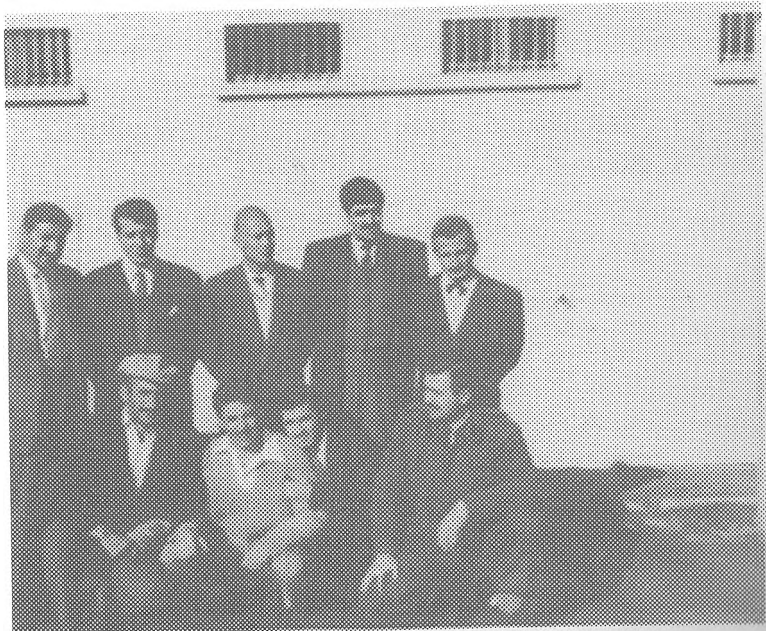
Ji milê çep ve yê li ser ligan: Şehabetîn Septîoglu, Ziya Şerethanoglu, Saîd Elçî, Muhsî Şavata

Ji milê çep ve yê rûniştî: A. Efem Dolak, Şevket Tiran, Halil Çamurdî
(ji arşîva Nacî Kutlay)

Yê li pêşi rûniştî: Muhsîn Şavata.
 Ji aliye milê çep ve yê li ser lingan: Seîd Elçî, Feyzullah Demîrtaş,
 Şehabettîn Septîoğlu, Mehmed Ozen, Haydar Aslan, Faîk Savaş.
 (ji arşîva Nacî Kutlay)

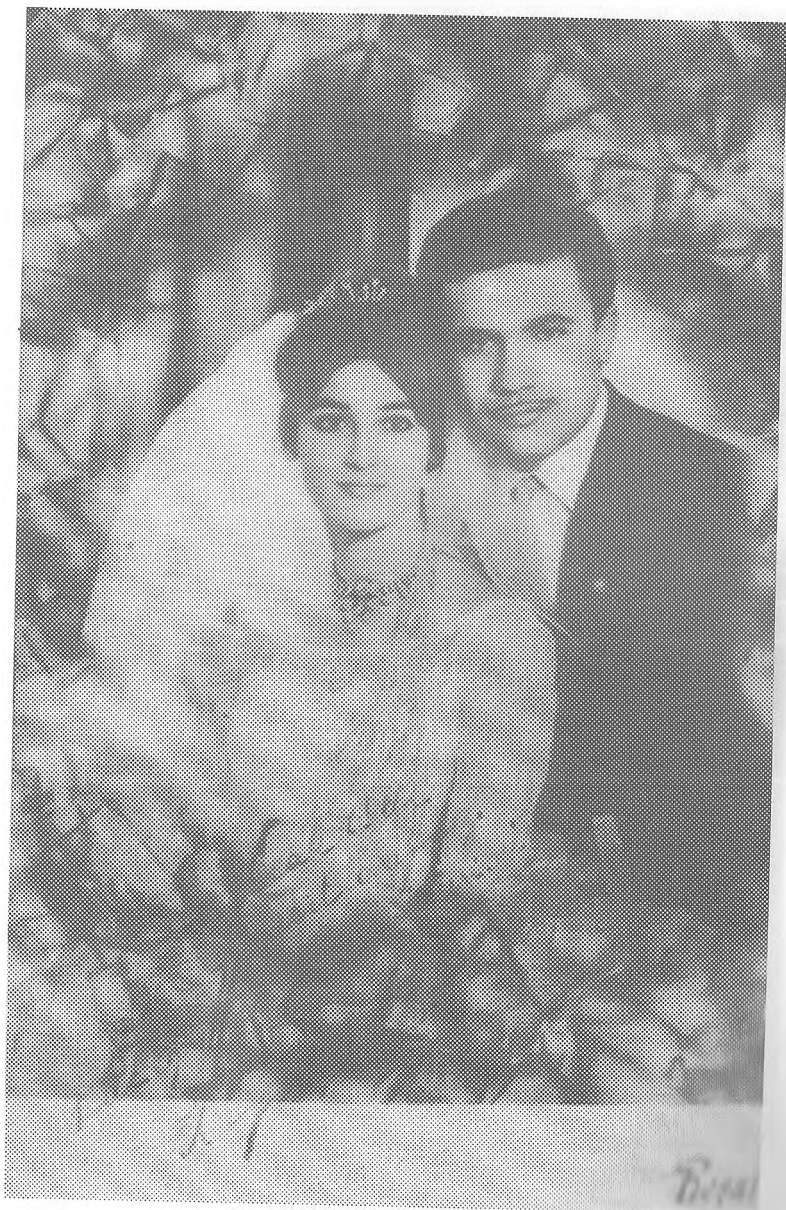
Yên li ser lingan ji milê rast ve: duyemîn Seîd Elçî, yê çaremîn Medet Serhat. Yên rûniştû ji milê rast ve: yê sêyemîn Dr. Şivan

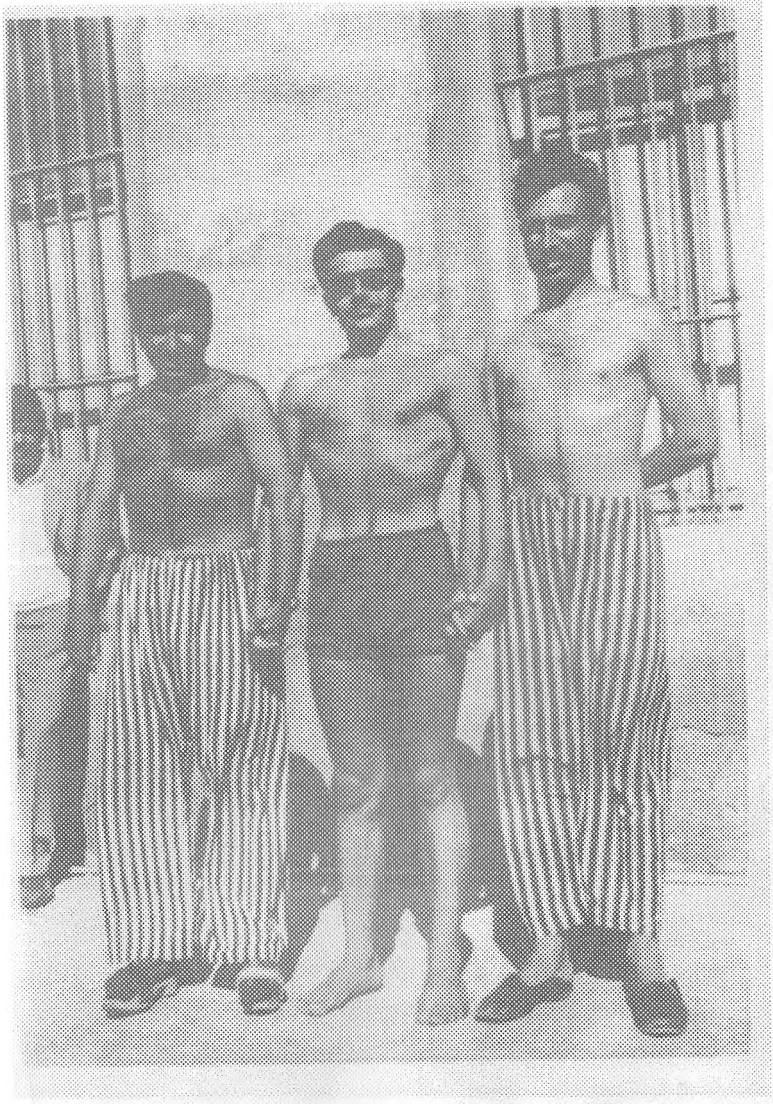
Yê milê çep: Lûtfî Baksî û Ahmed Zeki Çengelli

**Li milê çep ve: Lûtfî BAKSÎ û (Brûsk)Hasen
Yıkılmış 1968 Estenbol(arşîva L. Baksî)**

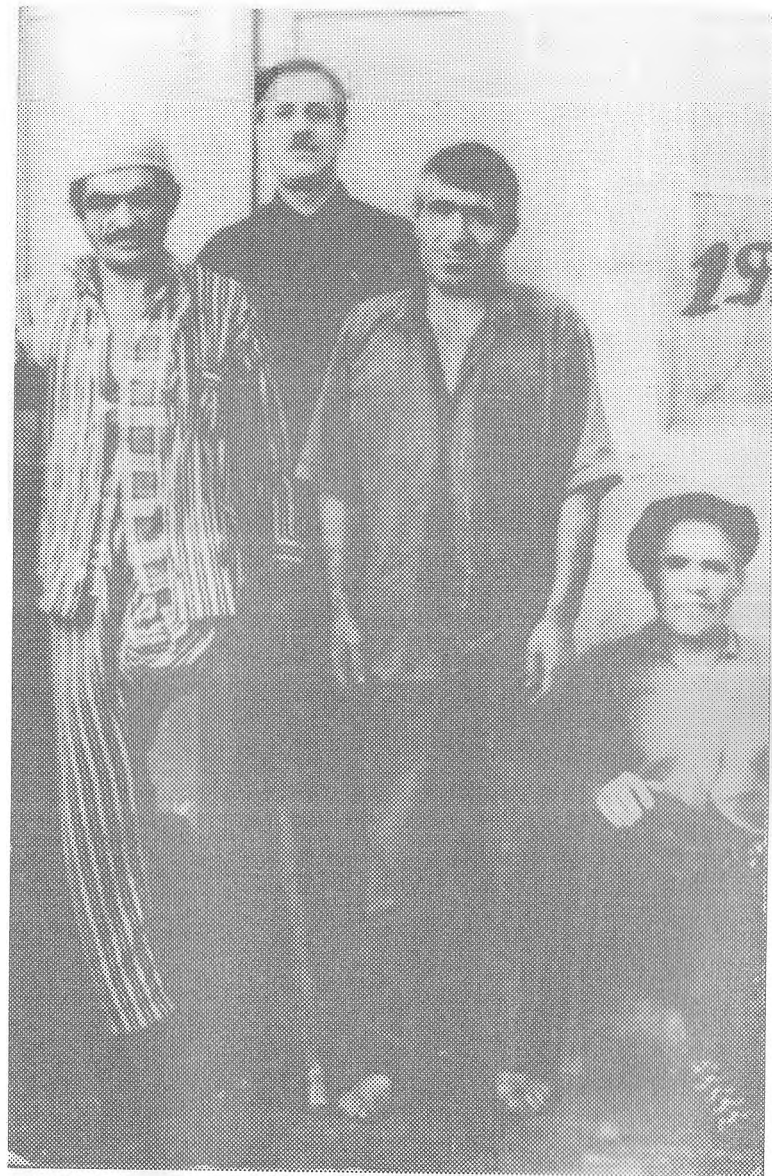
Dr. Şivan û jina wî Îsmet Xanî

Ji milê çep ve: Dr. NAcî Kutlay, Dr. Said Kırmızıtoprak(Dr. Şivan)

.....

(Arşîva Nacî Kutlay)

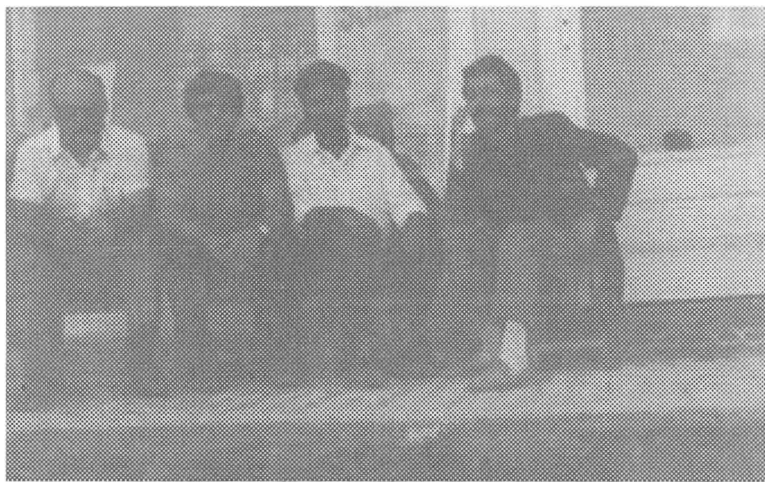
Yê li navîn û dawî: **Abdurahman UÇAMAN**
(Sal 1968 Hepisxaneyê Antalyayê)

Ji milê çep ve: Mele Kerem, Lûtfî Baksî, Derwêşê Sado, Şakir Epozdemîr
(ji arşîva Lûtfî Baksî)

Ji milê çep ve: Lûtfî Baksî, Soro (Nazmî Balkaş, Abdulah Kaya

Ji milê çep ve: Derweşe Sado, Lûtfî Baksî, M. Çelebî, Mele Pîroz
(arşîva Lûtfî Baksî)

Seyrana grubek xortan li ser ziyaretgeha Şêxanê Golê/Saxon
(sal: 1975)

Ji milê çep ve yê li ser lingan: **A. Uçaman, Yılmaz Balkaş, Remazanê Haşim, İbrahim Güçlü, ..., Batal Batê, ...** Ji milê çep ve yê rûniştî: **Süleyman Atay, Muhtar Fewzî, Agit Okten, Nadir Çiftçi (birazê Xelîl Axa), Selehedîn (ji lice).** (Sal 1972, Hepisxaneyê Eskerî ya Diyarbekirê)

Ji milê çep ve yê li ser lingan: **Abdurahman Uçaman, İbrahim Perîşan, A. Zekî Okçuoglu, Sabrî Vesek.** Ji milê çep ve yê rûniştî: **Şakir Elçi, Nîyazî Döönmez** (Sal 1972, Hepisxaneyê Eskerî ya Diyarbekirê)

Ji milê çep ve yê li ser lingan: **A. Uçaman, Alibey Koylû, Agît Okten,** **Muhtar Fewzî(Ardexanî), M. Emin Borzaslan,** Ji milê çep ve yê rûniştî: **Yimaz Balkaş,**(ji çinarê ye), **Batal Batê, Remezanê Haşîm, Nadir Çiftçi.**(Sal 1972, Hepisxaneya Eskerî ya Diyarbekirê)

Sal 1972, Dîmenek ji Hepisxaneya Eskerî ya Diyarbekirê ku li gava Seyrantepê ye.

Ne nan e, ne dan e, ne şiv û taştê
Ho rebîyo! Ev qas derd û bela ji ku tê
Dewlemendî li me girt êdin em bûne xezan
Hiş serê me da nema, belê, mane gēj û nezan
Çavan ji bigre bila rohnayî bibe zulmet
Çi bikim pişka derd û xeman para me ket
Ma nîfir li me bûye, kes pîgar nabe me ra
Heval silav nadin, pirs nakin bav û bira
Rê li ber me wunda bû, nizamim kuda biçim
Rebî! Tîna beecîm sekinîne li ber çem.

Faîq BUCAK